Mısır Arap Cumhuriyeti

Vakıflar Bakanlığı

GÜNCEL HUTBELER

Hazırlayan:

Mısır Vakıflar Bakanlığına bağlı olan

Fetva ve Davet Araştırmaları Genel Müdürlüğü

Dinî İrşât Faaliyetleri Genel Müdürlüğü

Çevirmen:

Muhammed Abdurrahman M. Farrag

Denetim ve Sunum:

Prof. Dr. Muhammed Muhtar Cuma

Vakıflar Bakanı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın Adıyla

ÖNSÖZ

Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a, salât ve selâm peygamberlerin sonuncusu Efendimiz Hz. Muhammed'in, onun ailesinin, ashabının ve Kıyamete dek onlara güzellikle tabi olanların üzerine olsun.

Dünyanın çeşitli dillerinde aydınlanmış ve itidalli düşünmenin yayılmasında bizden bir katkı olarak, "Güncel Hutbeler" serisinin ikinci bölümünü Türkçeye kazandırmaktan mutluluk duyuyoruz. Bu kitabın, Cuma hutbesi veren imamlar ve vaizler için bilgi kaynağı olmasını diliyor ve aydınlanmış ve itidalli düşünme alanında tüm Türkçe konuşanlar için bilimsel, kültürel ve aydınlatıcı bir kaynak olacağını umuyoruz.

Prof. Dr. Muhammed Muhtar Cuma
Vakıflar Bakanı
Dinî İşler Yüksek Meclisi Başkanı
İslâmî Araştırmalar Akademisi Üyesi

ALLAH'IN BERABERLİĞİ "SEBEPLERİ VE ETKİLERİ"

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ"

"***O, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a hükümran oldu. Yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve oraya yükseleni bilir. Nerede olsanız, O sizinle beraberdir. Allah yaptıklarınızı görür***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah Teâlâ'nın beraberliği, iki çeşittir: gözetleyici ve teyit edicidir. Birinci beraberlik, Allah'ın her şeyden haberdar olduğunu demektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Gaybın anahtarları Allah'ın yanındadır; onları O'ndan başkası bilmez. O, karada ve denizde ne varsa bilir; O'nun ilmi dışında bir yaprak bile düşmez. O yerin karanlıkları içindeki tek bir taneyi dahi bilir. Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır***", başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Göklerdeki ve yerdeki her şeyi Allah'ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişi gizlice konuşmaz ki, dördüncüleri O olmasın. Beş kişi gizlice konuşmaz ki altıncıları O olmasın. Bundan daha az, yahut daha çok da olsalar, nerede olurlarsa olsunlar, O mutlaka onlarla beraberdir. Sonra onlara yaptıklarını Kıyamet günü haber verecektir. Allah, her şeyi hakkıyla bilir.***", Allah Teâlâ yine de şöyle buyurur: "***Hiç yaratan bilmez mi? O, en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır***".

İkincisi olan teyit edici beraberlik ise, muvaffakiyet, koruma ve yardım şeklinde olur ve sadece Allah'ın peygamberlerine, dostlarına ve sâlih kullarına mahsustur. Kur'an-i Kerim bu büyük beraberliğe birçok ayette işaret ederek seçkin kullara verildiğini ifade etmiştir. Örneklerinden Allah'ın Hz. Musa ile Hz. Harun'a yaptığı konuşmasıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sen ve kardeşin birlikte âyetlerimi götürün. Beni anmayı ihmal etmeyin. Firavun'a gidin. Çünkü o, iyiden iyiye azdı. Ona yumuşak söz söyleyin. Belki o, aklını başına alır veya korkar. Dediler ki: Rabbimiz! Doğrusu biz, onun bize aşırı derecede kötü davranmasından yahut iyice azmasından endişe ediyoruz. Buyurdu ki: Korkmayın, çünkü ben sizinle beraberim; işitir ve görürüm***". Yine de Allah'ın beraberliğinin azametini gösteren Hz. Musa, Firavun ve askerlerinin onu ve inanan insanları da yakalayacaklarını görünce, "***İşte yakalandık!***" dedi. Hz. Musa Rabbinin desteğine, yardımına ve zaferine tam bir güven ile şöyle dedi: "***Hayır! Rabbim şüphesiz benimle beraberdir, bana yol gösterecektir***".

Allah Teâlâ'nın hicret yolculuğunda Hz. Peygambere ve onun ashabı Hz. Ebu Bekir'e olan beraberliği de açıktı. Hz. Ebu Bekir anlatıyor ki Hicret yolculuğunda biz Resûlullah ile mağaradayken, tepemizde dolaşıp duran müşriklerin ayaklarını gördüm ve: Ey Allah'ın elçisi! Eğer şunlardan biri eğilip aşağıya bakacak olsa mutlaka bizi görür, dedim. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Üçüncüleri Allah olan iki kişiyi sen ne zannediyorsun, Ebû Bekr*?". Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Eğer siz ona yardım etmezseniz; zaten ona Allah yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına: Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir***".

Bir insanın Yüce Allah'ın beraberliğini kazanması ne kadar azametlidir. Allah'ın beraberliğini kazanan insan hiçbir şeyden korkmamalıdır. İnsanın Allah'ın beraberliğini kazanabilmesi için doğru kapılardan girmeli ve sebeplerini gerçekleştirmelidir. Bu kapıların en önemlisi de Allah'a tam bir şekilde iman etmektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah, inananlarla beraberdir***". Resûlullah da imanın mahiyetini şöyle açıkladı: "*İman; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve âhiret gününe iman etmen ve bir de kader'in hayrına ve şerrine inanmandır*". İmanın mahiyeti de insanın davranışında gösterilmekle gerçekleşir. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Müslüman, dilinden ve elinden Müslümanların zarar görmediği kimsedir. Mümin ise, diğer kimselerin, malları ve canları hususunda kendisinden emin bulunduğu insandır*".

İnsanın Allah beraberliğini kazanması için takva ve ihsan sahibi olmalıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah şüphesiz sakınanlarla ve iyilik yapanlarla beraberdir***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah'ın sakınanlarla beraber olduğunu bilin***" ve yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Hiç şüphe yok ki Allah iyi davrananlarla beraberdir***". Takva: Allah'ın sevdiği her şey yapmak ve Allah'ın nefret ettiği her şeyden uzak durmak demektir. Dolayısıyla takva tüm iyilikleri bir araya getirir. Kur'an-ı Kerim takva anlamını birçok ayette açıklamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik, o kimsenin yaptığıdır ki, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaplara, peygamberlere inanır. Yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcar, namaz kılar, zekât verir. Antlaşma yaptığı zaman sözlerini yerine getirir. Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder. İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakîler ancak onlardır!***".

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Birbirinizle hasetleşmeyiniz. Almayacağınız bir malın fiyatını müşteri kızıştırmak için artırmayınız. Birbirinize kin ve nefret beslemeyiniz. Birbirinize darılıp yüz çevirmeyiniz. Birinizin satışı üzerine başka biriniz satış yapmasın. Ey Allah'ın kulları, böylelikle kardeş olunuz. Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona zulüm ve haksızlık yapmaz, yardımı kesmez ve onu hakir görmez.* –Peygamberimiz üç defa göğsüne işaret ederek buyurdu ki– *Takvâ buradadır. Müslüman kardeşini hor ve hakir görmesi, bir kimseye şer olarak yeter. Her Müslümanın kanı, malı ve ırzı, başka Müslümana haramdır*."

İhsan mahiyetine gelince Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu şöyle açıkladı: "*İhsan, Allah'a onu görüyormuşsun gibi kulluk etmendir. Sen onu görmüyorsan da O seni mutlaka görüyor*" buyurdu. İşte insan o anda, onun Rabbinin kendi işlediği, gizlediği ya da açıklığa vurduğu her şeyinden haberdar olduğuna tam bir şekilde inanır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah'ın her şeyi görmekte olduğunu bilmez mi?***".

Allah'ın beraberliğini kazanma sebeplerinden de sabretmektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sabredin, doğrusu Allah sabredenlerle beraberdir"*** ve başka ayetlerde Allah Teâlâ şöyle buyurur: ***"Sabredenleri müjdele! O sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman: Biz Allah'ın kullarıyız ve biz O'na döneceğiz, derler. İşte Rablerinden bağışlamalar ve rahmet hep onlaradır. Ve doğru yolu bulanlar da onlardır.***" Yine de sabır ile ilgili başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Rabbinin hükmüne sabret. Çünkü sen gözlerimizin önündesin. Kalktığın zaman da Rabbini hamd ile tesbih et***". Resûlullah sallallahu aleyh ve sellem buyurdu ki: "*Bil ki hoşuna gitmeyen şeye sabretmende çok hayır var*". Başka bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyh ve sellem şöyle buyurdu: "*Kim de sabretmeye gayret ederse, Allah ona sabır verir. Hiçbir kimseye, sabırdan daha hayırlı ve büyük bir lütufta bulunulmamıştır*".

Allah'ın beraberliğini ve himayesini kazanmak için vicdanı uyandırmak gerekir. Vicdan sahibi insan Yüce Allah'ın yolculukta, ikamet yerinde veya yalnızlıkta da kendisiyle beraber olduğunu ve gizli ya da açık her şeyden haberdar olduğunu bilir. Allah'ın Peygamberi Hz. Yusuf, kapılar kapatılıp itaatsizlik nedenleri hazır olunca her an kendisiyle beraber olan Allah'a sığınarak şöyle dedi: "***Allah'a sığınırım! Zira kocanız benim velinimetimdir, bana güzel davrandı. Gerçek şu ki, zalimler iflah olmaz!***". Yine bu hususta Kur'an-ı Kerim Aziz'in karısının dilinden şöyle ifade etmiştir: "***Andolsun, ben ondan murad almak istedim. Fakat o, iffetinden dolayı bundan kaçındı***". İnsanın Allah'ın beraberliğini hissetmesi çok faziletlidir ki Rabbinden dünyada korktuğu zaman kıyamet günü Allah'ın azabını görmeyip güven içinde olur. Kutsi hadiste Allah Teâlâ buyurdu ki: "*İzzetime yemin olsun ki, kuluma iki korkuyu yaşatmam. Aynı şekilde iki güveni de yaşatmam. Bunun için dünyada iken Ben'den korkan kişiyi, ahirette güven içinde kılarım*".

İnsanın Allah'ın beraberliğini kazanması için Allah'ı anmalıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Öyleyse yalnız beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin***". Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: Ben kulumun beni düşündüğü gibiyim. Beni zikrettiği zaman onunla beraberim. Eğer beni yalnız başına anarsa, ben de onu yalnız anarım. Şayet beni bir toplulukla beraber anarsa, ben de onu daha hayırlı bir topluluk içinde anarım*."

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Allah'ın beraberliğini kazanmak insanın dünyada ve ahirette toplayacağı çok semeresi olan büyük etkiler yaratır. Allah'ın beraberliğini kazanan insan her türlü kötülük ve zarardan korunur. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine, "İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun" dediklerinde, bu söz onların imanını artırdı ve "Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!" dediler***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim Allah'a tevekkül ederse, O kendisine yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah, her şeye bir ölçü koymuştur***". İşte Allah'a tevekkül edip dayanan insan, hayal kırıklığına uğramayacak ve arzuladığı her şey gerçekleşecektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah, kuluna yetmez mi?***". Allah Teâlâ Hz. Musa'ya hitap ederek şöyle buyurur: "***Benim nezaretimde yetiştirilmen için sana kendimden sevgi verdim.***" ve yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Seni kendim için seçtim***". Allah Teâlâ Hz. Peygamber Efendimize hitap ederek şöyle buyurur: "***Rabbinin hükmü yerine gelinceye kadar sabret; doğrusu sen, Biz'im nezaretimiz altındasın***". Dolayısıyla Allah'ın beraberliğini kazanma önemi, fazileti ve güzel etkilerini bilmeliyiz. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İman edenlere, Rableri katında onlar için yüksek bir doğruluk makamı olduğunu müjdele***".

Şüphesiz, Yüce Allah'ın beraberliğini gerçekten kazanmak ve ışığı altına girmek gerginlik, kaygı, kargaşa ve depresyonun tüm kapılarını kapattırıp huzur, güven ve zihinsel sağlık kapılarını açtırır. Doğru sebeplere göre hareket eden ve her şeyin Allah'ın elinde olduğunu bilen insan hiç endişelenmemelidir. Allah bir şeyi dilediği zaman, O'nun buyruğu sadece, o şeye 'ol' demektir, hemen oluverir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***De ki: "Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin. Dilediğinden de mülkü çeker alırsın. Dilediğini aziz edersin, dilediğini zelil edersin. Hayır senin elindedir. Şüphesiz***

sen her şeye hakkıyla gücü yetensin." Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah'ın insanlara açacağı herhangi bir rahmeti tutup hapseden olamaz. O'nun tuttuğunu O'ndan sonra salıverecek de yoktur. O, üstündür, hikmet sahibidir***".

Son olarak vurguluyoruz ki insanın Allah'ın beraberliğini hissetmesi, kendisine ve toplumuna huzur verir ve barış içinde bir arada yaşama ve toplumsal güvenlik sağlar. İnsan sebeplere sarıldığı zaman kendisiyle, ailesiyle, arkadaşlarıyla, komşularıyla, toplumuyla ve tüm insanlarla barış içinde yaşar. Bu da alemlere rahmet olarak gelen İslam'ın mesajıdır.

Ey Allah'ım, Senin gözetleyici ve teyit edici beraberliğine bizi hidayet et! Nimetlerini bize bolca ihsan et ve tüm işlerimizde ihlaslı olmamızı nasip et! Mısır'ımızı ve tüm âlemi İslâm'ı Sen koru!

* * *

İŞTE İSLÂM BUDUR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur::

"وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا"

"***İşlerinde doğru olarak kendini Allah'a veren ve İbrahim'in, Allah'ı bir tanıyan dinine tâbi olan kimseden dince daha güzel kim vardır? Allah İbrahim'i dost edinmiştir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Şüphesiz İslam hem iyi olmaya ve iyi etmeye hem de dünyayı din adına tahrip değil din gereğince onu yeniden inşa etmeye davet eden bir dindir. Bu din tüm alem için merhamet, güven, huzur ve barışa davet eder. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "***Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik***".

Cibril aleyhisselam Hz. Peygamber'e gelip, "Ya Muhammed bana İslam'dan haber ver" dedi. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: "*İslâm Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şehadet etmen, namaz ikame etmen, zekât vermen, ramazan orucunu tutman, yoluna gücün yeterse haccetmendir*" buyurdu. Hadiste geçen İslam'ın temellerini düşünen kimse bilir ki bu temeller düzgün bir kişilik kurmakta katkıda bulunur. İnsan Allah'tan başka bir tanrı olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna inandığı zaman Allah'ın emirlerine ve yasaklarına uyarak bu şehadeti gerçekleştirmeye gayret eder. İnsan Peygambere ve onun öğretilerine gerçekten tabi olması için onun insanlara gösterdiği şefkat, merhamet, alçakgönüllülük ve yumuşaklık gibi muameleleri göstermelidir.

İnsan; İslam'ın en önemli temeli olan namazın semeresini ancak kötülüğü yasaklamak ve Allah yolunda olmakla elde edebilir. Böylece Müslüman kendisiyle ve tüm toplumla barış ve huzur içinde yaşar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Namazı dosdoğru kıl. Gerçekten namaz, çirkin utanmazlıklardan ve kötülüklerden alıkoyar. Allah'ı zikretmek ise muhakkak en büyüktür".***

Zekâtın çeşitli imânsal ve insanî yönleri vardır. Halbuki zekât; ruhun maddi şeylere bağlanmasını azaltır ki insan malın bir amaç değil bir araç olduğunu öğrenir. Zekât; iş birliği, dayanışma ve karşılıklı merhametin vesilesidir. Müslüman toplum; bencillik ya da olumsuzluğu bilmemeli. Zira bizim dinimiz cimrilik ve pintilik değil cömertlik ve fedakârlık dinidir. Mümin her zaman müsamahakâr ve cömert olur. Allah Teâlâ; Ensarları övdüğü bir ayette şöyle buyurdu: "***Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık hissetmezler. Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir***".

Oruç ise Müslümanın ahlakını kontrol eder. Oruçlu kimse Allah'a karşı gelmekten sakınmakla sabır ve tahammüle alışır ve kendini geliştirerek Yüce Allah'ı kızdıran her şeyden uzak durur. Peygamber Efendimiz buyurdu ki "*Oruç kalkandır. Biriniz oruç tuttuğu gün kötü söz söylemesin ve kavga etmesin. Şayet biri kendisine söver ya da çatarsa: 'Ben oruçluyum' desin*". Başka bir hadiste "*'Her kim yalan söylemeyi ve yalanla amel etmeyi bırakmazsa, o kimsenin yemesini içmesini bırakmasına Allah için hiçbir ihtiyaç yoktur*" buyurulmuştur.

Hac ibadetine gelince de onun öncesinde, sırasında ve sonrasında da davranışsal ve ahlaki bir yükümlülüktür. Allah Teâlâ buyurdu ki: "***Hac, bilinen aylardadır. Kim o aylarda hacca niyet ederse (ihramını giyerse), hac esnasında kadına yaklaşmak, günah sayılan***

davranışlara yönelmek, kavga etmek yoktur. Ne hayır işlerseniz Allah onu bilir. (Ey müminler! Ahiret için) azık edinin. Bilin ki azığın en hayırlısı takvâdır. Ey akıl sahipleri! Benden sakının". Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Kötü söz söylemeden ve büyük günah işlemeden hacceden kimse, annesinden doğduğu gündeki gibi günahsız olarak (evine) döner*". İşte böylece İslam'ın bütün temellerinin iyilik, güvenlik ve barış ile topluma etkileri vardır.

Bizim hak dinimize dikkatle bakan kimse, yüce ahlakların dini olduğunu ve onun mesajı; bu yüce ahlakları tamamlamak için geldiğini anlar. Peygamber efendimiz buyurdu ki "*Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim*". Doğruluk, sadakat, eminlik, akraba bağlılığı, cömertlik, yardım, yiğitlik, insanları eziyet etmemek, muhtaçlara ve sıkıntılılara yardım, zayıflara merhamet ve hayvanlara şefkat nerede varsa işte orada doğru İslam hedefleri gerçekleşir.

Hiç kuşkusuz, İslam'ın özünü anlamak, asil mesajının sırlarını bilmek, ulvi hedefleri üzerinde durmak ve bunların hepsini modern gelişmeler ve gereklilikler ışığında uygulamak acil bir zorunluluktur. Zira çağdaş güçlüklerle yüzleşmek, terörist ve aşırılık yanlılarının direncini kırmak, sapkın düşünceyi kuşatmak, atalet, kapanma, yanlış anlama, dar görüşlülükten kurtulmak ve bu darlıktan çıkıp daha geniş, daha kolay ve daha olgun ve bilinçli bir dünyaya kavuşmak için İslam'ı doğru anlamak gerekir. Böylece ülkelerin ve insanların menfaatleri gerçekleşir ve güvenlik, barış, istikrar ve tüm insanlığın mutluluğunu sağlayan yüksek insanî değerler yayılır.

Her Müslüman'ın yapması gereken en önemli görevlerden biri; İslam dinindeki tüm büyüklük yönlerini insanlara göstermektir, böylece tüm dünya İslam'ın barış dini olduğunu ve tüm insanları barışa davet ettiğini bilecektir. Selâm yani barış Yüce Allah'ın ismidir. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "***O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir tanrı***

yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehtir, selamdır, emniyete kavuşturandır". İslâm milletinin selâmlaşması da "Selâm"dır. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "***Size selam verene, dünya hayatının geçici menfaatine göz dikerek «Sen mümin değilsin» demeyin***". Selam da cennet ehlinin selamlaşma şeklidir: Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "***Melekler de her kapıdan onların yanına varacaklardır. (Melekler:) Sabrettiğinize karşılık size selam olsun! Dünya yurdunun sonu (cennet) ne güzeldir! (derler)***". Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* selâm verip namazdan çıkınca üç defa şu duayı okurdu: "*Allah'ım selâm sensin. Selâmet ve esenlik sendendir. Ey azamet ve kerem sahibi Allah'ım, sen hayır ve bereketi çok olansın*".

İslam, insanın saygınlığını koruyan bir dindir. Ayrıca gıybet, dedikodu, kıskançlık, nefret, horlama, tahkir ve her türlü zararı yasaklayan bir dindir. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "***Ey müminler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar, kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da kadınları alaya almasınlar. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kendi kendinizi ayıplamayın, birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir! Kim de tevbe etmezse işte onlar zalimlerdir***". Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Bir kimse kardeşine bir demirle işaret ederse, elinden onu bırakıncaya kadar melekler ona lânet eder. Ana baba bir kardeşine olsa bile*". Ayrıca Peygamberimiz (*sallallahu aleyhi ve sellem*) dövme yapmayı yasakladı. İşte yüzüne damga vurulmuş bir merkebin yanından geçti. Bunun üzerine; "*Bu hayvanın yüzünü dağlayana Allah lânet etsin*!" buyurdu.

Oruç tutan ancak komşularına eziyet eden bir kadın durumu Resûlullah'a sorulduğunda "*O kadın cehennem ehlindedir*!" buyurdu. Başka bir hadiste Peygamber aleyhisselâm şöyle buyurdu: "*Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse komşusuna iyilik etsin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah'a ve âhiret gününe*

iman eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun!".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, onun sahabileri gönlünde İslam'ın asil öğretilerini, ahlaklarını ve değerlerini sağlamlaştırmıştır. Öyle ki İslam; bütün insanlarla birlikte yaşamayı sağlayan bir hayat yöntem haline gelmiştir. İşte Hz. Ca'fer b. Ebi Talib *radıyallahu anh*; Habeşistan Kralı Necâşî'nin önünde, bu değer ve ahlakların bazılarını muhteşem bir şekilde ve kendinden emin sözlerle açıklamıştır ve Necâşîye hitaben şunları söylemiştir: "Ey Hükümdar! Biz cahiliye karanlıkları içinde yüzen bir kavimdik. Putlara tapar, ölü hayvan eti yer, günah işlerdik. Akrabalarla ilişkiyi keser, komşulara kötü davranırdık. Aramızda güçlü olanlar zayıfları ezerdi. Allah bize aramızdan soyunu, doğruluğunu, güvenirliğini ve iffetini bildiğimiz bir elçi gönderinceye kadar bu şekilde yaşamaya devam ettik. Allah'ın elçisi, bizi Allah'ı birlemeye, O'na ibadet etmeye, bizim ve atalarımızın O'nun dışında ibadet ettiğimiz putları ve taşları terk etmeye davet etti. Bize doğru söylemeyi, emaneti yerine getirmeyi, akrabaları ziyaret etmeyi, komşulara iyi davranmayı; haramlardan sakınmayı ve insanları öldürmemeyi emretti. Bize kötü ve günah fiiller işlemeyi, kötü söz söylemeyi, yetimlerin malını yemeyi, iffetli kadına iftira etmeyi yasakladı. Allah'a ibadet etmeyi ve O'na herhangi bir şeyi ortak koşmamayı, namaz kılmayı, zekât vermeyi ve oruç tutmayı emretti."

Gerçek Müslüman yalan söylemez, aldatmaz, ihanet etmez ve insanların dilinden ve elinden emin olduğu kimsedir. Gerçek mümin de diğer kimselerin, malları, canları ve namusları hususunda kendisinden emin bulunduğu insandır. Gerçek Müslüman; İslam ahlaklarını yansıtan ve iyiliği insanlara dokunan kimsedir. Bu bağlamda Hz. Peygamberimiz şöyle buyurur: "*Size gerçek mü'minin kim olduğunu bildireyim mi? O, diğer kimselerin, malları ve canları hususunda kendisinden emin bulunduğu insandır. Gerçek Müslüman da insanların, onun dilinden ve elinden gelebilecek zararlar hususunda güvende olduğu kimsedir. Gerçek Mücahit ise nefsinin engellemelerine rağmen ömrünü Allah'a itaatle geçiren yiğittir. Gerçek muhacir de hata ve günahlardan uzak duran iman eridir*".

İslam'ın mesajı, insanlık, bilgelik, hoşgörü, şefkat, bolluk ve esneklik mesajıdır. İnsanları bir araya getiren, ayırmayan, birleşen ve dağıtmayan bir mesajdır. İslam; merhamet, hoşgörü, kolaylık, insanlık dolu bir dindir. Bu asil anlamları gerçekleştiren her şey de İslam'ın tam merkezinde yer almaktadır. Bu anlamlara uymamak İslam ve hedeflerine aykırıdır.

Ey Allah'ım, bizi en güzel ahlâklara yönlendir, Sen'den başkası yönlendiremez, bizi kötü ahlaklardan uzaklaştır, Sen'den başkası uzaklaştıramaz! Ey Rahmetlilerin en merhametlisi! Mısır'ı, halkını, ordusunu ve polisini de tüm kötülüklerden koru!

* * *

İMAN SEMERELERİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ"

"***İman edip iyi ve faydalı işler yapanlara gelince; Rableri onları imanları sayesinde doğru yola iletir, altlarından nehirler akan nimetlerle dolu cennetlere eriştirir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Yüce Allah'ın kullarına olan lütfundan, insanın yaptığı sâlih amellerin hoş bir semeresi olmasıdır. Birey ve toplum üzerinde iyi etkileri olan en önemli amellerden Allah'a iman etmektir. Peygamber Efendimiz, müminin kalbinde gerçekleşmesi gereken imanın gerçeğini belirtmiştir. Halbuki Cebrâil -aleyhisselâm- Resûlullah'a iman hakkında sorduğunda, Resûlullah "*Allah'a, Allah'ın meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve ahiret gününe inanman, bir de kadere, hayrına şerrine inanmandır*" buyurdu. Bunun üzerine, Hz. Cebrâil: "Doğru söyledin" dedi. İman sadece dille söylenecek bir söz değil, ancak kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve gereğince amel etmektir. İman kalbe yerleşen ve amellerin doğruladığı şeydir. Bu iman ancak Allah'ın emirlerine uymak ve yasaklarından kaçınmak yoluyla elde edilir.

İmam el-Hasen el-Basri'ye "Sen mümin misin?" diye sorulduğunda, şöyle cevap vermiş: İman iki türlüdür. Eğer sen bana Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, cennete, cehenneme, öldükten sonra dirilişe ve hesaba imanı soruyor isen, ben bunlara iman eden bir kimseyim. Yok eğer Yüce Allah'ın: "***Müminler ancak, o kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri titrer, ayetleri okunduğu zaman bu onların imanlarını artırır. Ve Rablerine güvenirler; namaz***

kılarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan yerli yerince sarf ederler. İşte onlar gerçek müminlerin ta kendileridir" buyurması hakkında soruyorsan, Allah'a yemin ederim ki, ben onlardan mıyım, değil miyim? Bilemiyorum.

Gerçek iman, eğer kalbin derinliklerine dokunursa ve nefse hâkim olursa şüphesiz onun güçlü etkisi ruh ve zihne, bireye ve topluma yansır. İmanın başka semerelerinden biri, güzel ahlakı miras bırakmasıdır. Çünkü iman ve güven birbirinden ayrılmayan ikizdir. Bu bağlamda Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "*Eminliği olmayanın imanı yok, ahdi olmayanın da dini yoktur*". İman ve haya da iki dosttur. Resûlullah şöyle buyurdu: "*İman ve haya birbirinden ayrılmayan iki dosttur. Biri gidince diğeri de peşinden gider*". İman ve doğruluk karşılıklı olarak birbirine bağlıdır. Safvan İbnu Süleym (radıyallahu anh) şöyle anlatıyor: "Ey Allah'ın Resulü! Mü'min korkak olur mu?" diye sordular, "*Evet*!" buyurdu. "Peki cimri olur mu?" dediler, yine: "*Evet*!" buyurdu. Onlar yine: "Peki yalancı olur mu?" diye sorduklarında, bu sefer: "*Hayır*!" buyurdu. Bazı alimler imanı doğruluk diye tanımlayıp şöyle demişler: "Gerçek iman, doğruluğun sana zarar verebileceğini bilmene rağmen doğru söylemen veya yalanın sana yararlı olacağını bilmene rağmen yalan söylememen demektir". Yüce ahlak görürsen bil ki gerçek imanın bir semeresidir. Mümin sadece ıslah edip bozmayan ve inşa edip yıkmayan güzel sözlerle konuşur. Çünkü dinimiz ahlak, ıslah, inşa ve geliştirme dinidir. Bu sebeple kim ahlakta senden daha üstün olursa, dinde de senden daha üstün olur.

İmanın semereleri arasında huzur ve güven hissetmektir. Eğer iman insan ruhuna hâkim olursa, o zaman bu ruh huzur ve rıza ile dolu olur ve dünyada ve ahirette mutlu olur. Gerçek mümin kendi hakkında yazılmamış olan şey onun başına gelmeyeceğini ve ona takdir edilen de onu atlayıp başkalarına gitmeyeceğini iyi bilir. Bu durum onun sevinç için şükretmesine ve zarar için sabretmesine neden olur. Allah Teâlâ

şöyle buyurur: "***Allah'a kim inanırsa onun gönlünü doğruya yöneltir***". Hz. Peygamberimiz şöyle buyurdu: "*Mü'minin durumu hayranlığa değer. Çünkü her hâli kendisi için bir hayır sebebidir. Böylesi bir özellik sadece mü'minde vardır: Sevinecek olsa, şükreder; bu onun için hayır olur. Başına bir belâ gelecek olsa, sabreder; bu da onun için hayır olur*".

İman; mümini büyük günahları işlemekten korur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "*Zina eden kimse, zina ettiği sırada mü'min olduğu halde zina edemez; Hırsızlık eden kişi de hırsızlık yaparken mü'min olduğu halde hırsızlık yapamaz. İçki içen içki içerken mü'min olduğu halde içemez. O bu günahları işledikten sonra tevbe (kapısı) hala önündedir"*. Gerçek iman eden; alay etme ve kötü düşünme gibi insanların duygularına zarar veren her şeyden uzak durur. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey inananlar! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın, belki de onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da başka kadınları alaya almasınlar, belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kendi kendinizi ayıplamayın; birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın, inandıktan sonra yoldan çıkmış olmak ne kötü bir isimdir. Tevbe etmeyenler, işte onlar zalimlerdir***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey inananlar! Zannın çoğundan sakının, zira zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin suçunu araştırmayın; kimse kimseyi çekiştirmesin, hangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır? Ondan tiksinirsiniz; Allah'tan sakının, şüphesiz Allah tevbeleri daima kabul edendir, acıyandır***". Şüphesiz ki iman insanın iyi niyetli olmasına alıştırır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Onu işittiğiniz zaman, erkek kadın müminlerin, kendiliklerinden hüsnü zanda bulunup da: "Bu apaçık bir iftiradır" demeleri gerekmez miydi?***".

İmanın semerelerinden de Yüce Allah'ın destek, yardım ve beraberliğini kazanmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah inananlarla beraberdir.***" İşte bu ayetteki beraberlik Allah'ın yardımı ve

desteği demektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey inananlar! Siz Allah'ın dinine yardım ederseniz, O da size yardım eder, ayaklarınızı savaşta sabit kılar***" başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Doğrusu Biz, peygamberlerimize ve inananlara dünya hayatında ve şahitlerin şahitlik edecekleri günde yardım ederiz***". Yine başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***inananlara yardım etmek bize hak olmuştu***". Yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Bu söz onların imanını artırdı ve "Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!" dediler. Bundan dolayı Allah'tan bir nimet ve lütufla kendilerine hiçbir fenalık dokunmadan geri döndüler ve Allah'ın rızasına uydular. Allah, büyük lütuf sahibidir***".

İmanın başka semerelerinden Allah'ın kulların gönüllerine müminin sevgisini yerleştirmesidir. Böylece gerçek müminin yumuşak huylu ve aşina göründüğünü görürüz. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnanıp sâlih ameller işleyenler için Rahman olan Allah, gönüllere bir sevgi koyacaktır***". Allah'a sadık ve iman eden bir kalple yaklaşan insan, Allah insanların kalbinde ona karşı bir sevgi uyandırır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Allah Teâlâ bir kulu sevdiği zaman Cebrâil'e: "*Ben filanı seviyorum onu sen de sev!*" diye emreder. Cebrâil onu sever ve sonra gök halkına: Allah filanı seviyor, onu siz de seviniz, diye seslenir. Gök halkı da o kimseyi sever, sonra yeryüzündekilerin kalbinde o kimseye karşı bir sevgi uyanır.

Kutsi hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur" dedi: *Kulum bana (farzlara ilâveten işlediği) nâfile ibadetlerle durmadan yaklaşır; nihâyet ben onu severim. Kulumu sevince de ben onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. Benden ne isterse, onu mutlaka veririm, bana sığınırsa, onu korurum.***"

İman, sıkıntıların ve kederlerin giderilmesine bir vesiledir. Hz. Peygamber, ashabına: '*Size bir şey haber vereyim mi? Sizden birine bir sıkıntı veya dünya musibetlerinden bir musibet isabet ettiği zaman, bu dua*

ile dua ettiği zaman o sıkıntı ve imtihan ondan giderilir' demiş. Kendisine 'evet haber ver' denilmiş, bunun üzerine; '*Hz. Yûnus'un; Allah'ım! Senden başka ilâh yoktur, Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum, şeklinde yaptığı duadır*, buyurmuştur. Daha sonra Allah Teâlâ'nın şu buyurmasını okumuştur: "***Biz de ona cevap verip, onu üzüntüden kurtarmıştık. İnananları böyle kurtarırız***".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

İmanın toplumsal güven ve huzur sağlaması, en azametli semerelerden biridir. Kalbi imanla dolu gerçek mümin her zaman güven, huzur ve istikrar kaynağıdır ki insanlar ona kendi ruhları ve malları konusunda güvenirler. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Müslüman elinden ve dilinden Müslümanların emin olduğu kişidir. Mü'min ise insanların malları ve ırzları hususunda güvendikleri kişidir"*. Müslüman olmasalar bile güven içinde olan insanları korkutmak veya onlara saldırmak müminin hiç ahlakından değildir. Bu hususta Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Kim bir zimmîyi haksız yere öldürürse o kimse Cennet kokusu kokamaz. Halbuki Cennet kokusu kırk yıllık mesafede bulunur*".

Peygamber Efendimiz, komşusuna zarar veren ya da komşusunun aç olduğunu bildiği halde tok yatan herkesin imanı tam olmadığını söyledi. Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "*Vallahi iman*

etmez, Vallahi İman etmez, Vallahi iman etmez". Bunun üzerine dediler ki: Bu kimdir Ya Resûlallah? Resûlullah şöyle buyurdu: *Yapacağı fenalıklardan komşusu güven içinde olmayan kimse!"* buyurdu. Başka bir hadiste Peygamber Efendimiz buyurdu ki*: "Yanı başındaki komşusunun aç olduğunu bildiği halde tok yatan, bana iman etmiş olmaz".* Gerçek iman, mümini iyilikleri yapmaya ve başkalarına yardım etmeye sevk eder ve müminin tüm insanlarla ve hayvanlarla hatta cansız varlıklarla olan davranışında belli olur. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Onlar, seve seve yiyeceği yoksula, yetime ve esire yedirirler. Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz***".

Bu hususta da şair şöyle der:

Eğer iman kaybolursa, din yaşamamış kişi ne huzur ne hayat bulur.
Dinsiz bir hayata razı olan, onun hayatının varlığı ile yokluğu birdir.

İmanın en yüce semerelerinden de ahirette Allah'ın müminler için hazırladığı büyük ecir ve mükâfattır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnananlar ve yararlı iş yapanları, imanlarına karşılık Rableri doğru yola eriştirir; nimet cennetlerinde onların altlarından ırmaklar akar***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnananlar ve yararlı işler yapanlara, kendilerine altlarından ırmaklar akan cennetler olduğunu müjdele. Onlara buranın bir ürünü rızık olarak verildiğinde, 'Bu daha önce de rızıklandığımızdır' derler. Bunlar, söylediklerinin benzerleri olarak sunulmuştur. Onlara orada tertemiz eşler vardır ve orada temelli kalırlar***". Yine başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnanıp yararlı işler yapan kimseler cennetlik olanlardır, onlar da orada temellidirler***". Yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Gerçek şu ki, iman edip iyi işler yapanlara gelince, elbette biz iyi iş yapanların ecrini zayi etmeyiz***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Muhakkak ki inanıp yararlı iş işleyenlerin***

konakları Firdevs cennetleridir. Orada ebedî kalacaklardır. Oradan hiç ayrılmak istemezler".

Kutsi hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Allah Teâlâ, 'Ben sâlih kullarım için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı, hiçbir insanın hayal edemediği nimetler hazırladım' buyurdu.*" Daha sonra Resûlullah şu ayeti okudu: "***Müminlerin yaptıkları ibadet ve iyiliklere karşılık olarak onlara ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez***".

Bilelim ki imanı düşünce, söz ve fiil olarak gerçekleştirdiğimiz zaman merhamet, iş birliği, dürüstlük, tevazu, cömertlik ve iffet hâkim olacaktır. Mümin olmamız için ilk olarak yalan, aldatma, ihanet, gıybet, dedikodu ve adaletsizlik gibi kötülüklerden uzak durmalıyız. Ayrıca ırzlar, canlar ve malların kutsallığını korumalı ve vatanın hakkını da vermeliyiz.

Ey Allah'ım! Bize imanı sevdir ve onu gönüllerimize güzel göster; inkarcılığı, yoldan çıkmayı ve baş kaldırmayı bize iğrenç göster! Bizi, hak yolda yürüyenlerden kıl! Ülkemizi ve tüm âlemi Sen koru!

* * *

İYİ AMEL VE KÖTÜ AMEL KAVRAMI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

" مَّنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ"

"***Kim iyi bir iş yaparsa, bu kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa aleyhinedir. Rabbin kullara zulmedici değildir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Resûlullah'ın; Allah Tebâreke ve Teâlâ'dan rivayet ettiği kutsi hadiste Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "*Kullarım! İşte sizin amelleriniz. Onları sizin için saklar, sonra onları size iâde ederim. Artık kim bir hayır bulursa Allah'a hamd etsin. Kim de hayırdan başka bir şey bulursa öz nefsinden başka kimseyi ayıplamasın*". Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Aziz Müminler!

Allah (Azze ve Celle) insanı onurlandırarak, kendi elleriyle onu en güzel şekilde yarattı, içine kendi ruhundan üfürdü, doğru ile yanlışı ayırt etmeye yarayan akıl verdi, meleklerin ona secde etmelerini emretti, evrendeki her şeyi onun hizmetine sundu ve onu diğer yaratıkların pek çoğundan üstün kıldı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık***". İnsan ağır emaneti yüklendiği için bu onurlandırmayı hakketti. Bu emanet, göklere, yere ve dağlara teklif edildi de onlar onu yüklenmekten çekindiler. Bu yükümlülük emaneti; ibadetleri yerine getirmeyi, çalışmayı, gayreti ve yeryüzünü imar etmeyi gerektirir.

Müslüman, kendi hayatında iyi ya da kötü yaptığı her amelin mizanda tartılacağını bilmelidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim zerre kadar***

iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Herkesin yaptığı iyiliği ve yaptığı kötülüğü hazır bulacağı günde kişi, kötülükleri ile kendi arasında uzak bir mesafe bulunmasını ister. Yine Allah, sizi kendisine karşı dikkatli olmanız hakkında uyarmaktadır. Allah, kullarını çok esirgeyicidir***". Amel kavramı insanın her sözü ve fiili içermektedir. Salih amel ise; Allah rızası için halis niyetle ve hakkıyla yapılmalıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Hâlbuki onlara, ancak dini Allah'a has kılarak, hakka yönelen kimseler olarak O'na kulluk etmeleri, namazı kılmaları ve zekâtı vermeleri emredilmişti. İşte bu dosdoğru dindir***". Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Allah, sizden birinizin bir iş yaptığı zaman, onu sağlam yapmasını sever*".

Hiç şüphe yok ki, İslam'da salih amelin kavramı, namaz, oruç, zekat, hac ve zikir gibi Müslümanın yerine getirmesi gereken ibadetler dahil olmak üzere tüm işleri içerecek kadar geniştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey iman edenler, rükû edin, secde edin, Rabbinize kulluk edin ve hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Namaz kılın, zekat verin, Peygambere itaat edin ki size merhamet edilsin***". Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Temizlik imanın yarısıdır. Elhamdülillah mizanı doldurur. Sübhanallâh ve Elhamdülillah göklerle yer arasını doldururlar (yahut doldurur). Namaz bir nurdur. Sadaka bir burhandır. Sabır bir ziyadır. Kur'an da senin lehine ya da aleyhine bir hüccettir. Bütün insanlar sabahleyin kalkarlar, kimisi nefsini satar, kimisi de onu ya azat eder, yahut helak eder!*".

Müslümanın yapması gereken salih amellerden: dürüst olmak, güzel konuşmak, barışı yaymak ve insanın sevip sevilmesini sağlayan diğer amellerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kullarıma söyle, en güzel şekilde konuşsunlar***". Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*İçinizde en çok sevdiğim kimseler güzel ahlâk*

sahibi olanlarınızdır. Onlar, insanlara ülfetle davranır ve başkaları da onlara ülfetle davranırlar". Başka bir hadiste Hz. Peygamberimiz müminin durumunu şöyle açıklamıştır: "*Muhammed'in canını kudretiyle elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Mü'min arı gibidir. Yediği zaman temiz yer, bir şey verdiği zaman temiz verir. Çok ince bir dala konsa bile, zedelemez*".

Salih ameller sadece bazı işlerle sınırlı değildir; ancak insanî değerleri gerçekleştiren ve hoşgörü, sevgi ve merhamet değerlerinin hakim olduğu bir toplumun inşasına katkıda bulunan her şeydedir. İslam; insanın kendi nefsini harama karşı korumak ve kendi çocukları ve ailesinin geçimini sağlamak için çalışıp kazanmasını bile sevap alacağı salih bir amel sayar. Bir adam Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) uğradı. Resûlullah Ashabı bu adamın kuvvet ve kabiliyetlerini görünce, "Ya Resûlullah, bu adam Allah yolunda cihat etseydi ne güzel olurdu" dediler. Resûlullah şöyle buyurdu: "*Bu adam küçük çocuklarının geçimini temin etmek için çıktı ise Allah yolundadır. Yaşlı anne ve babasına hizmet için evinden çıkmışsa, Allah yolundadır. Nefsini harama karşı korumak için çıkarsa, Allah yolundadır. Yok, eğer gösteriş ve başkalarına övünmek için çalışmaya çıkarsa şeytan yolundadır*".

Resûlullah bizim için en iyi örnektir, halbuki Müminlerin annesi Hz. Âişe (radıyallâhu anha) şöyle demiştir: "Resûlullah kendi işlerini yapardı, elbisesini temizleyip dikerdi ve ayakkabısını tamir ederdi. sizden herhangi bir aile reisi gibi evinde ne yapıyorsa o da aynısını yapardı". Hadis-i Şerif'te Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Bir adam Allah'ın rızasını umarak ailesinin geçimini sağlarsa, harcadıkları onun için birer sadaka olur*." Başka bir hadiste Peygamber efendimiz şöyle buyurdu: "*Sizin en hayırlınız ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben de aileme karşı en hayırlı olanınızım*".

İnsanın başkasına fayda sağlayan, az ya da çok, maddi ya da manevi her şey salih ameldir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Bir sadaka vermeyi,***

yahut iyilik yapmayı, yahut da insanların arasını düzeltmeyi emredenleri hariç, onların aralarındaki gizli konuşmaların çoğunda hiçbir hayır yoktur. Kim bunları sırf Allah'ın rızasını kazanmak için yaparsa, biz ona büyük bir mükâfat vereceğiz". Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Yanında fazla binek hayvanı olan, hayvanı olmayana versin. Fazla azığı olan da azığı olmayana versin*!". Resûlullah çok hayırlı işleri yapmaya teşvik etmiştir. Hadis-i Şerif'te Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu "Şüphesiz hayır kapıları pek çoktur. Tesbih getirmek (*Sübhanallah* demek), tahmidde bulunmak (*Elhamdülillah* demek), tekbir getirmek (*Allahu ekber* demek), tehlil getirmek (*Lâ ilâhe illallah* demek), iyiliği emretmek, kötülükten alıkoymak, yolda rahatsızlık veren şeyleri uzaklaştırmak, sağır olana işitmesini sağlamak, gözü görmeyene yol göstermek, ihtiyacını nasıl göreceğini öğrenmek isteyene ihtiyacını hangi yoldan karşılayabileceğini öğretmek, çaresiz kalmış, yardım isteyen kimseyle birlikte var gücünle koşmak (ona yardımcı olmak) ve bütün kol gücünle zayıf olan kimsenin yükünü taşımak, işte bütün bunları yapmak senin kendi nefsine (adına) verdiğin birer sadakadır". İşte bunların hepsi salih amellerdir.

Yine salih amellerden; yararlı şeyler inşa etmek, reform yapmak ve yeniden yapılandırmaktır. İslam; gelişmiş bir toplumun inşasına katkıda bulunan her çalışmaya saygı ve takdirle bakar. Kur'an'da iş ve çalışma hakkında yaklaşık üç yüz altmış ayet vardır. Yüce Allah bize iyi işler yapanların örneklerinden de bahsetti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sizi yeryüzünde yaratıp orayı imar etmenizi dileyen O'dur***". Allah Teâlâ, tarım, sanayi ve ticaretteki işçilerin, gösterdikleri çaba için büyük bir mükâfatı olduğunu tekit eder. Yaşam için gerekli olan sanayiler hakkında da çok ayetler vardır. Demir sanayisi hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Pek sert olan ve insanlara birçok faydası bulunan demiri de indirdik***". Gemi sanayisi hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ona şöyle vahyettik: 'Nezaretimiz altında, sana bildirdiğimiz gibi gemiyi yap***". Giyim sanayisi hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yün, tüy ve***

kıllarından bir süre kullanacağınız giyimlikler ve geçimlikler var etmiştir". Başka bir ayette de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sizi sıcaktan koruyacak elbiseler, harpte sizi koruyacak zırhlar vermiştir***". Deri sanayisi hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Hayvanların derilerinden, yolculukta ve ikamet zamanlarınızda kolayca taşıyacağınız evler var etmiştir***".

Salih işler sadece insanlara faydalı şeylerle sınırlı değildir; ama, hayvanlara ve cansızlara da yararlı işleri içerecek şekilde geniştir. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) karnı sırtına yapışmış (böğürleri göçmüş) bir devenin yanından geçti ve: "*Konuşamayan bu hayvanlar hakkında Allah'tan korkun! Besili olarak binin, besili olarak kesip yiyin*!" buyurdu. Başka bir hadiste "*Bir adam yolda yürürken yol üzerinde bir diken dalı buldu ve onu yoldan uzaklaştırdı. Bu sebeple Allah ondan hoşnut oldu ve onu bağışladı*." Başka bir rivayette Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*İnsanları rahatsız eden yol üstündeki (dikenli) bir ağacı kesen bir kişiyi cennet nimetleri içinde yüzer gördüm*."

Aziz Müminler!

Kötü amele gelince, Yüce Allah'ın gazabını gerektiren ve insanı iyilikten bozgunculuğa götüren her şeyi kapsamaktadır. İnsan, ibadetlerden uzaklaşarak ana babalarına itaatsizlik ve mallara ve ırzlara saldırmak gibi kötülükleri işlediği, hatta kendi ailesine karşı sorumluluğunu yerine getirmeyip çocuklarını ihmal ederek ahlaklı yetiştirmediği zaman kötü amel sahibi olur. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun***". Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*Geçimini sağlaması gerekenleri ihmâl etmek, insana günah olarak yeter*".

Yıkıcı fikirler ve yalan haberler yaymak ve masum insanları korkutmak yoluyla yeryüzünde bozgunculuk yapmak kötü ameldir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Düzelttikten sonra yeryüzünde bozgunculuk***

yapmayın". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah ve Peygamberiyle savaşanların ve yeryüzünde bozgunculuğa uğraşanların cezası öldürülmek veya asılmak yahut çapraz olarak el ve ayakları kesilmek ya da yerlerinden sürülmektir. Bu onlara dünyada bir rezilliktir. Onlara ahirette büyük azap vardır***". Yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yeryüzünde bozgunculuk isteme; doğrusu Allah bozguncuları sevmez***". Peygamber Efendimiz hadisinde şöyle buyurdu: "*İyi olanınız, kendisinden herkesin hayır umduğu ve şerrinden emin olduğu kimsedir. Kötü olanınız ise kendisinden hiç kimsenin hayır ummadığı ve şerrinden emin olmadığı kimsedir*".

Yollara ve geçen insanlara da zarar vermek kötü amel ve büyük bir günahtır. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*Kim Müslümanların yollarına zarar verirse ona lanet olsun*" ve Resûlullah (Sallallâhu aleyhi ve sellem) bir diğer Hadis-i Şerif'inde de şöyle buyurmuştur: "*Zarar vermek ve zarara zararla karşılık vermek yoktur*".

İnsanlar arasında kin ve nefret duygularını besleyip büyüten ve gıybet, dedikodu, alay, sövme, kötü lakaplarla çağırma ve müstehcen konuşma gibi maddi veya manevi zarar veren her şey kötü ameldir. İslam'ın yasakladığı bu şeyler yüce ahlak, sağduyu ve nezaketli davranışlarla çelişir. Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "*Benim için en kötü olanınız; lâf götürüp getiren, dostların arasını açan, iyilere karşı gelip, direnenlerdir*".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Muhakkak ki, insanın yaptığı her amelin, bu dünyada ve ahirette etkileri vardır. İyi amelin semerelerinden: dünyada ve ahirette hoş bir şekilde yaşamaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kadın, erkek, inanmış olarak kim iyi iş işlerse, ona hoş bir hayat yaşatacağız. Ecirlerini yaptıklarından daha güzeli ile ödeyeceğiz***". İyi amelin semerelerinden de ecrin ölümden sonra devam etmesidir. Bu hususta Resûlullah şöyle buyurmuştur: "*Yedi husus vardır ki, bunların mükâfatı kul için ölümünden sonra ve o, kabrinde olduğu halde yazılmaya devam eder: İlim öğreten, ırmak akıtan, kuyu kazan, bir miktar hurma ağacı diken, mescit inşa eden, Mushaf (Kur'ân) mîras bırakan yahut ölümünden sonra kendisinin bağışlanmasını dileyecek evlat bırakan*". Salih amel yapanların günahları bağışlanır ve kötülükleri iyiliklere çevrilir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İman edip salih amel işleyenlerin kötülüklerini elbette örteceğiz. Onları işlediklerinin daha güzeliyle mükâfatlandıracağız***". İyi amel yapanların büyük ecri vardır ve peygamberlerle, sıddîklarla ve şehitlerle birlikte olacaklar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İman edip iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için makam olarak Firdevs cennetleri vardır***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, sıddîklarla, şehitlerle ve iyi kimselerle birliktedirler. Bunlar ne güzel arkadaştır***".

Salih amelin iyi semereleri olduğu gibi, kötü amelin de dünyada ve ahirette etkileri vardır. Kötü amel sahibi sapkınlığa, şaşkınlığa ve karışıklığa uğrar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kötü ameli kendisine süslü gösterilip de onu güzel gören kimse, ameli iyi olan kimse gibi mi olacaktır? Şüphesiz Allah dilediğini saptırır, dilediğini hidayete erdirir***". Kötü amel işleyen sıkıntılı bir hayat yaşar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim de beni anmaktan yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak***". Kötü amel işleyenin ahirette çok fena bir cezası olacaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yetimlerin mallarını haksız yere***

yiyenler, karınlarına ancak ateş tıkınmış olurlar, zaten onlar çılgın aleve atılacaklardır". Peygamber Efendimiz bu konuda şöyle buyurmuştur: "*Kim, hakkı olmayan bir toprak parçasını alırsa, kıyâmet günü yedi kat yerin dibine geçirilir*."

Bilelim ki tüm faydalı işlere tutunmamız, tüm zararlı kötü işlerden uzak durmamız ve birbirimizi hakkı tavsiye etmemiz gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Asra andolsun ki insan gerçekten ziyan içindedir. Bundan ancak iman edip iyi ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler müstesnadır***."

Ey Allah'ım! iyi işler yapmayı, kötü işler bırakmayı ve fakirleri sevmeyi bize nasip et! Ey Rabbimiz! Ülkemizi ve tüm alem-i İslam'ı sen koru!

* * *

YÜCE ALLAH'I ZİKRETMEK VE İNSAN ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ"

"***Onlar, inananlar ve kalpleri Allah'ı anmakla huzura kavuşanlardır. Biliniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Yüce Allah, kullarına O'nu zikretmeyi emredip karşılığında büyük ecir vaat etmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "***Ey iman edenler! Allah'ı çokça zikredin. Ve O'nu sabah-akşam tesbih edin***" ve başka bir ayette "***Allah'ı çokça anan erkekler ve çokça anan kadınlar var ya; Allah işte bunlar için bir mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır***" buyurmuştur. Yine başka bir ayette "***Müminler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını artıran ve yalnız Rablerine dayanıp güvenen kimselerdir. Onlar namazlarını dosdoğru kılan ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden (Allah yolunda) harcayan kimselerdir. İşte onlar gerçek müminlerdir. Onlar için Rableri katında nice dereceler, bağışlanma ve tükenmez bir rızık vardır***" buyurmuştur. Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, ümmeti Allah'ı çokça zikretmeye teşvik ederek şöyle buyurdu: "*Size en hayırlı, Allah katında en değerli, derecenizi en fazla yükseltecek, sizin için sadaka olarak altın ve gümüş dağıtmaktan daha kazançlı, düşmanla karşılaşıp da sizin onların boynunu vurmanızdan, onların da sizi öldürmesinden daha çok sevap getirecek amelin ne olduğunu haber vereyim mi? diye sordu*. Onlar da: Evet, söyle dediler. Resûlullah: "*Allah Teâlâ'yı zikretmektir*" buyurdu. Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hitâben:

- Yâ Resûlallah! İslâmiyet'in emirleri çoğaldı. Bana sıkı sıkıya yapışacağım bir şey söyle, dedi. O da: "*Dilin hep Allah'ı zikretsin*!" buyurdu.

Allah'ı anmak, yapılması kolay ve fazileti büyük olan bir ibadettir ki faziletleri sayılmaz. Bu konuda Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh şöyle dedi: Muâviye Radiyallâhu anhu, mescitte bir halkaya uğradı. Onlara hitâben: " Sizi burada oturtan nedir?" diye sordu. Dediler ki: " Allah'u Teâlâ'yı zikretmek için oturduk" Hz. Muâviye dedi ki: " Allah'u Teâlâ sizi buraya ancak bunun için mi oturttu?" Onlar: " Evet, Allah'u Teâlâ bizi burada ancak bunun için oturttu" dediler. Bunun üzerine Hz. Muâviye şöyle dedi: Ben sizi töhmet altında bırakarak, yemin ettirmeyeceğim. Sahâbe içinde Peygamberimiz *Sallallâhu aleyhi ve sellem*'den en az hadis rivayet eden benim. Bir gün Peygamberimiz *Sallallâhu aleyhi ve sellem*, ashabından bir halkaya çıkıp hitâben: " *Sizi burada oturtan nedir?*" diye sordu. Onlar: " Biz burada Allah'u Teâlâ'yı zikretmek için oturduk. Bizi İslâm ile müşerref kıldığı için ve bize böylesine büyük bir lütufta bulunduğu için O'na hamd ediyoruz" dediler. Peygamber Efendimiz: " *Allah'u Teâlâ sizi buraya sâdece bunun için mi oturttu?*" dedi. Onlar: " Evet, Allah'u Teâlâ bizi ancak bunun için oturttu, başka bir gayemiz yoktur" dediler. Bunun üzerine buyurdu ki: " *Size inanıyorum, itham edip size yemin ettirmeyeceğim. Lâkin bana Cibril gelip Allah'u Teâlâ'nın, meleklere karşı sizinle iftihar ettiğini bildirdi*" .

Zikir; kalplerin hayatı ve Allah'ın en sevdiği sözdür. Ebû Mûsâ el-Eş'arî radıyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Rabbini zikredenle etmeyenin farkı, diriyle ölünün farkı gibidir*." Müslim ise bu hadisi şöyle rivayet etmiştir: "*İçinde Allah'ın anıldığı ev ile Allah'ın anılmadığı evin farkı, diriyle ölünün farkı gibidir*". Ebû Zer radîyallâhu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Resûlallah bir gün ona ziyarete gitti. Ebu Zer: Anam babam sana feda olsun Yâ Resûlallah! Allah'ın en sevdiği sözlerin hangisidir' diye sordu. Şöyle buyurdu: Allâh'ın melekleri ve kulları için seçtiği "*Sübhânallahi ve*

bihamdihi" sözüdür". Semûra b. Cündep'den şöyle rivayet edilmiştir: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem): "Allah indinde sözün en makbulü dörttür: Sübhanallah (Allah'ı tenzih ederim), Elhamdülillah (hamd Allah'a mahsustur), La ilahe illallah (Allah'dan başka ilâh yoktur) ve Allahü Ekber (Allah en büyüktür) (sözleri). Bunların hangisinden başlasan sana zarar etmez, buyurdu.

Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem: "*Müferridler öne geçti*" buyurdu. Bunun üzerine sahâbîler: Müferridler ne demektir, yâ Resûlallah? diye sordular. Resûlallah da: "*Allah'ı çok anan erkeklerle kadınlardır*" buyurdu. onun için Resûlullah; Hz. Muâz'a *radıyallahu anh* Allah'ı zikretmekle tavsiye etmişti. Halbuki Resûlullah bir gün "Ey Muâz! Vallahi seni gerçekten seviyorum" buyurdu. Muâz "Anam babam sana feda olsun Yâ Resûlullah, Vallahi be de seni gerçekten seviyorum" dedi. Sonra sözüne şöyle devam etti: "*Muâz! Sana tavsiyem şu duayı her namazdan sonra okumayı bırakmamandır: Allah'ım, Seni zikir, Sana şükür ve Sana güzel kulluk hususlarında bana yardım et*".

Yüce Allah'ı zikretme ibadeti tüm koşullarda insana bağlı olur. Müslümanın da her zaman ve her durumda yerine getirmesi gereken bir ibadettir. Cenâb-ı Hak şöyle buyurur: "***Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde aklıselim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır. Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar***". Müslüman'ın hayatı tüm ibadetler ve işlerde Allah'ı zikretmekle doludur. Namaz da bir zikirdir; Allah Teâlâ "***Beni anmak için namaz kıl***" buyurmuştur ve başka bir ayette şöyle buyurdu: "***Namazı dosdoğru kıl. Gerçekten namaz, çirkin utanmazlıklardan ve kötülüklerden alıkoyar. Allah'ı zikretmek ise muhakkak en büyüktür***". Yani namaz kılmakta iki büyük anlam vardır: birincisi: çirkin utanmazlıklardan ve kötülüklerden alıkoyar. İkincisi de Allah'ı zikretmek de muhakkak en büyüktür.

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), bize Müslüman'ın gözetmesi gereken birçok zikir duasını öğretti. Ebû Hureyre radıyallahu anh şöyle dedi: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sabahleyin şöyle dua ederdi: *Allah'ım! Senin lütfunla sabaha ulaştık, senin lütfunla akşama erdik. Sen isteyince dirilir, sen isteyince ölürüz. Yeniden diriltip huzurunda toplayacak olan da sensin*." Akşamleyin şöyle dua ederdi: "*Allah'ım! Senin lütfunla akşama erdik, Senin lütfunla sabaha ulaştık. Sen isteyince dirilir, sen isteyince ölürüz. Huzuruna varılacak olan da sensin*". Yine de Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Kim sabaha erdiği zaman: 'Allah'ım, benimle veya mahlukatından herhangi biriyle hangi nimet sabaha ermişse, bu sendendir. Sen birsin, ortağın yoktur, hamd sanadır, şükür sanadır.' derse, o günkü şükür borcunu ödemiştir*". Kim de aynı şeyler akşama erince söylerse o da o geceki şükür borcunu eda eder. İnsanın gününe Allah'ı zikretmekle başlaması ve gününü Allah'ı zikretmekle bitirmesi ne güzeldir. Aralarında da zikretmeye devam eder daha da güzeldir.

Ayrıca evden çıkıp girerken okunan dualar vardır. Bu bağlamda Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Kim, evinden çıkarken: "Allah'ın adıyla çıkıyor, Bütün işlerimde Allah'a dayandım. Güç ve kuvvet ancak ve ancak Allah'ın yardımıyla olur" derse kendisine: "Doğruya iletildin, ihtiyaçların karşılandı, düşmanlarından korundun, diye cevap verilir. Şeytan da kendisinden uzaklaşır*". Ümmü Seleme radıyallahu anhâ'dan rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem evinden çıkacağı zaman şöyle dua ederdi: "*Allah'ın adıyla çıkıyorum, Allah'a güveniyorum. Allah'ım sapmaktan, saptırılmaktan, kaymaktan kaydırılmaktan, haksızlık yapmaktan, haksızlığa uğramaktan, câhilce davranmaktan ve câhillerin davranışlarına muhatap olmaktan sana sığınırım*."

Eve girerken okunan dualardan şunlardır: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Kişi evine girince şu duayı okusun: "Allah'ım!*

Senden hayırlı girişler, hayırlı çıkışlar istiyorum. Allah'ın adıyla girdik, Allah'ın adıyla çıktık, Rabbimiz Allah'a tevekkül ettik". Bu duayı okuduktan sonra ailesine selam versin". Yine de şöyle buyurdu: "*Sizden biri her gün bin sevap kazanmaktan âciz midir?" diye sordu. Yanında oturanlardan biri: Bir kimse her gün bin sevabı nasıl kazanır? diye sordu. Resûlullah şöyle buyurdu: "Yüz defa sübhânallah der, ona bin iyilik yazılır veya bin günahı bağışlanır*"

Yemeğe ve içmeye başlamadan önce okunacak dualar da vardır. Başlarken *bismillah* ve bitirdikten sonra *elhamdülillah* söylemek gibidir. Ebû Seleme'nin oğlu Ömer şöyle dedi: Ben Hz. Peygamber'in himâyesinde yetişen bir çocuktum. Yemek yerken, elim yemek tabağının her yanına giderdi. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu: "Ey Oğul, besmele çek! Sağ elinle ye! Hep önünden ye!". Rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yemek yedikten sonra şöyle derdi: "Bizi yedirip içiren ve Müslüman kılan Allah'a hamdolsun".

Peygamber Efendimiz çarşıya girerken okunacak zikirleri de öğretmiştir. Resûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu: "*Kim çarşıya girdiği zaman, "Allah'tan başka ilah yoktur. O, birdir hiçbir ortağı yoktur. Mülk ve saltanat ancak O'nundur ve hamd O'na mahsustur. 0, yaşatır ve 0, öldürür. O, daima diridir, ölmez. Her türlü hayır ancak O'nun elindedir ve O, dilediği her şeye kadirdir" zikrini okursa Allah ona bir milyon sevap verir, onun bir milyon küçük hatasını siler ve onun için cennette bir köşk yaptırır*".

Müslümanın hoşlandığı bir şey gördüğü zaman, "maşallah! kuvvet yalnız Allah'ındır" demesi gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Bahçene girdiğin zaman, "Maşallah! Kuvvet yalnız Allah'ındır***". Yine de Müslüman belalı veya özürlü insanları gördüğünde, kısık sesle Allah'a şükretmelidir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "*Kim özürlü veya sakat birini görünce: Sana verdiği bu musibetten beni afiyette*

kılan ve beni birçok yarattıklarına karşı üstün kılan ve nimetlerle donatan Allâh'a hamdolsun" derse yaşadığı sürece o dertten kurtulmuş olur".

Müminin sıkıntılı ve dertli olduğu zaman Rabbine dua edip zikretmelidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Zünnûn'u da (Yunus'u da zikret). O öfkeli bir halde geçip gitmişti; bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımızı zannetmişti. Nihayet karanlıklar içinde: «Senden başka hiçbir tanrı yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum!» diye niyaz etti. Bunun üzerine onun duasını kabul ettik ve onu kederden kurtardık. İşte biz müminleri böyle kurtarırız***". Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bir keder ve üzüntü hissettiği zaman şöyle dua ederdi: "*Azamet ve müsamaha sahibi olan Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Azametli arşın sahibi olan Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Göklerin rabbi, yerin rabbi ve yüce arşın rabbinden başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur*".

İşte Resûlullah'ın bize öğrettiği ve bahsettiğimiz bu zikir dualarına devam edip ihmal etmeyen kişiye yol gösterilir ve gafletten kurtarılır ve şeytandan korunur. Cenâb-ı Hak şöyle buyurur: "***Allah sözün en güzelini, birbiriyle uyumlu ve bıkılmadan tekrar tekrar okunan bir kitap olarak indirdi. Rablerinden korkanların, bu Kitab'ın etkisinden tüyleri ürperir, derken hem bedenleri ve hem de gönülleri Allah'ın zikrine ısınıp yumuşar. İşte bu Kitap, Allah'ın, dilediğini kendisiyle doğru yola ilettiği hidayet rehberidir. Allah kimi de saptırırsa artık ona yol gösteren olmaz***". Başka bir ayette "***Rabbini gönülden ve korkarak içinden hafif bir sesle sabah akşam an, gafillerden olma***" buyurmuştur ve yine başka bir ayette şöyle buyurur: "***Rahman olan Allah'ı anmayı görmezlikten gelene, yanından ayrılmayacak bir şeytanı arkadaş veririz***".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Yüce Allah'ı zikretmek; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabilerinde pratik olarak uyguladıkları bir yaşam tarzıydı. Bu yüzden onların ortamı, Allah'ı anmakla doluydu. Verebileceğimiz örneklerden şudur: Hz. Ebû Bekir kendi hilâfet döneminde Hz. Ömer bin el-Hattâb'a kadılık görevini vermişti. Hz. Ömer'e tam bir yıl içerisinde başvuran olmayınca Hz. Ebu Bekir'den, bu görevi bırakmak için izin istedi. Ebu Bekir ona "bir meşakkatten dolayı mı ey Ömer?" dedi. O da dedi ki: Hayır, Ey Resûlullah'ın halifesi! Ama mümin bir kavimde bulunmama gerek yoktur. Halbuki herkes kendi hak ve ödevlerini bilir. Her birisi kendisine arzu ettiği şeyi Müslüman kardeşine de arzu eder. Biri hazır bulunmayınca onu ararlar, hastalanınca ziyaretine giderler, muhtaç olunca yardım ederler ve başına bir şey gelince teselli ederler. Onlara göre din hep nasihattir ve ahlakları da iyiliği emredip kötülüğü yasaklamaktır. O zaman aralarında husumet olur mu?

Müslüman kimse; eğer Allah'ı zikretmeyi kalbinde gerçekleştirirse, dilinde tekrar ederse, gereğince uzuvlarına hâkim olursa hidayet bulur, Allah'ın rızasını kazanır, rızkı bereketlenir, üzüntüsü biter ve huzur bulur.

Allah'ım, Seni zikir, Sana şükür ve Sana güzel kulluk hususlarında bize yardım et. Ey Allah'ım ülkemizi ve tüm dünya ülkelerini tüm kötülüklerden koru!

* * *

KUR'AN-I KERİM'DE AHLAKİ DEĞERLERİN ÖNEMİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا"

"***Doğrusu bu Kurân en doğru yola götürür ve yararlı iş yapan müminlere büyük ecir olduğunu müjdeler***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Şüphesiz ki Kur'an-ı Kerim'in büyüklük yönleri hiç sayılmaz. Kur'an-ı Kerim Allah'ın güçlü ipi, hikmet dolu mesajı, apaçık nuru ve doğru yoludur. Onu geçmişte ve gelecekte batıl kılacak yok, onun ilmine âlimler doymaz ve onun mucizeleri hiç bitmez. Kur'an'a göre konuşan doğru konuşur, ona göre çalışan ecir alır, ona göre hüküm veren adaletli olur ve onun için çağıran da doğru yola erişir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sana her şeyi açıklayan ve Müslümanlara doğruyu gösteren bir rehber, rahmet ve müjde olarak Kuran'ı indirdik***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Biz Kitap'ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık***".

Kur'an-ı Kerim'in büyüklük yönlerinden biri; insanın davranışlarını düzenleyen değerler, ilkeler ve kurallar aracılığıyla bireylerin ve ulusların hayatında ahlaki yapıya önem vermesidir. Bu değerler birbirine bağlı bir toplumun temelini atar. Bu toplumda temiz ruhlar ve duru kalpler vardır ki sahipleri kendi aralarında dürüstlük, doğruluk, merhamet ve adalete göre davranırlar. Ahlaki toplumda her biri insanlar arasında farklılık hikmetine ve barış içinde bir arada yaşamaya inanır, diğerine saygı gösterir ve dünyayı din yoluyla geliştirmek için gayret eder. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey insanlar! Doğrusu 'Biz' sizleri bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi milletler ve kabileler haline koyduk ki birbirinizi kolayca tanıyasınız. Şüphesiz, Allah katında en***

değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanızdır. Allah bilendir, haberdardır". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Rabbin dileseydi, insanları tek bir ümmet yapardı. Fakat Rabbinin merhamet ettikleri müstesna, onlar ihtilafa devam edeceklerdir***" ve yine de Yüce Rabbimiz şöyle buyurur: "***Sizi yeryüzünde yaratıp orayı imar etmenizi dileyen O'dur***".

Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini düşünen kişi, Kur'an'ın çağırdığı ahlaki değerlerin, vazgeçilecek bir eğlence olmayıp zamanın değişmesi ile değişmeyen sabit olduğunu bilir. Bu ahlaki değerlerin Peygamber'in kendi hayatında uyguladığı, teşvik ettiği ve çağırdığı bir hayat yöntemi olması büyük önemine kanıt olarak yeterlidir. Müminlerin annesi Hz. Aişe'nin (*radıyallahu anha*) kendisine Hz. Peygamber'in ahlakını sorduklarında Peygamber'in çeşitli ahlaklarını saymayıp onun ahlakı Kur'an olduğunu cevap vermekle yetindi. Sa'd b. Hişam rivayet ettiğine göre, "***Ve şüphe yok ki sen çok büyük bir ahlâka sahipsin***" ayeti ile ilgili olarak, "Ey Müminlerin annesi bana, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) ahlakından bahset" dedim. O da: "Sen, Kur'an okumuyor musun?" dedi. Ben de: "Evet" dedim. O da: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) ahlakı Kur'an idi" dedi. Hz. Aişe'nin bu şekilde cevap vermesi; içindeki inançlar, yasalar, ibadetler ve işlemlerle Kur'an'ın aslında insanın ahlaki bir yapıya sahip olmasına güçlü bir çağrı olduğunu vurgular ve Peygamber'in tüm hayat işlerinde ideal bir örnek olduğunu gösterir.

İnsanın insanlığına saygı duymak ve haysiyetini korumak kesinlikle önemli değerlerdendir. Kur'an'da Yüce Allah iman eden kişinin alay etme, küçümseme, kötü zan gibi insanların duygularına zarar verecek her şeyden uzak durmasını emreder. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey inananlar! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın, belki de onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da başka kadınları alaya almasınlar, belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kendi kendinizi ayıplamayın; birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın; inandıktan***

sonra yoldan çıkmış olmak ne kötü bir addır. Tevbe etmeyenler, işte onlar zalimlerdir". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey inananlar! Zannın çoğundan sakının, zira zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin suçunu araştırmayın; kimse kimseyi çekiştirmesin; hangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır? Ondan tiksinirsiniz; Allah'tan sakının, şüphesiz Allah tevbeleri daima kabul edendir, acıyandır***". Kur'an-ı Kerim kalbin temiz ve tüm kötülüklerden korunmuş olmasını ve başkaları hakkında kötü zanda bulunmaktan sakınmayı emreder. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Onu işittiğiniz zaman, erkek kadın müminlerin, kendiliklerinden hüsnü zanda bulunup da: 'Bu apaçık bir iftiradır' demeleri gerekmez miydi?***".

Kur'an-ı Kerim'in sağlamlaştırmak istediği değerlerden de: iş birliği, dayanışma ve merhamettir. Kur'an-ı Kerim; tüm gruplarıyla toplumun iyilik ve takva üzerine yardımlaşmasını emreder. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İyilik ve Allah'a karşı gelmekten sakınma üzere yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın"***. Toplumun çocukları arasındaki yardımlaşma devletin güç etkenlerinden biri olup herkes için sosyal güvenliği gerçekleştirir. Her insanın sağlamaya ve karşılamaya çalıştığı ihtiyaçları vardır. Toplumda dayanışma ruhu yayıldığı zaman insan bu ihtiyaçlar konusunda içi rahat ve mutmain olur. O da elinden geldiğince topluma yardım etmeye çalışır. Şair demiş ki: "Arap olsun acem olsun insanlar birdir, farkında olmasalar da birbirlerine hizmet ederler".

Peygamber Efendimiz birçok hadiste yardımlaşma değerine yöneltmiştir. Hadis-i şerifte şöyle buyurdu: "*Mü'minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar*." Başka bir hadiste de Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, haksızlık yapmaz, onu düşmana teslim etmez.*

Müslüman kardeşinin ihtiyacını gideren kimsenin Allah da ihtiyacını giderir. Kim bir Müslümandan bir sıkıntıyı giderirse, Allah Teâlâ o kimsenin kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim bir Müslümanın ayıp ve kusurunu örterse, Allah Teâlâ da o kimsenin kıyamet gününde ayıp ve kusurunu örter."

Düşünmek ve akıl yürütmek önemli değerlerdendir. Cenâb-ı Hak, kullarının göklerdeki ve yerdeki sınırsız hükümranlık ve nizam hakkında düşünmelerini emredip düşünen kullarını da övmüştür. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde aklıselim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır. Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar, göklerin ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler ve şöyle derler: Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tesbih ederiz. Bizi cehennem azabından koru!***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Göklerin ve yerin hükümranlığına bakmadılar mı?***". Yüce Allah bizim için derin düşünme ve tefekkür etme kapılarını açmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Gökleri, gördüğünüz gibi, direksiz yükselten, Allah'tır***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***De ki: 'Söyleyin: Eğer Allah gündüzü üzerinize kıyamete kadar uzatsaydı, Allah'tan başka hangi tanrı, içinde istirahat edeceğiniz geceyi size getirebilir? Görmez misiniz?'***". Yüce Allah kendi nefislerimizin yaratılış incelikleri hakkında düşünmemizi emrederek şöyle buyurur: "***Onlar, kendi nefisleri hakkında hiç düşünmediler mi?***". Yine de Yüce Rabbimiz şöyle buyurur: "***Kesin olarak inananlar için yeryüzünde ayetler vardır. Kendi nefislerinizde de öyle. Görmüyor musunuz?***".

Böylece Kur'an-ı Kerim insana fayda sağlayan her şey hakkında düşünme kapısını açar ve bu düşünme Sahabeler ve Tabilerin öğrendiği bir ibadettir. Ebû'd-Derdâ (radıyallahu anh) "Bir saat tefekkür etmek bir

gece namaz kılmaktan daha iyidir" dedi. Vehb b. Münebbih de "İnsan düşündükçe anlar, anladıkça da bilir ve bildikçe kesinlikle çalışır" dedi.

Başkalarına saygı ve diyalog kurma değeri, Kur'ân'ın ayetlerinin birçoğunda insanların hayatında önemli olduğu gösterildi. Diyalog, Allah'ın peygamberlerin Risâletleri tebliğ etmelerinde bir yöntem olarak belirlediği bir üsluptur. Halbuki İslam, inanç özgürlüğüne inanan bir dindir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Dinde zorlama yoktur; Artık hak ile batıl iyice ayrılmıştır***". Allah'ın peygamberi Nuh (aleyhisselam), uzun müddet halkına davet ederken onlara şöyle diyordu: "***Ey milletim! Rabbimin katından bir delilim bulunsa ve bana yine katından bir rahmet vermiş de bunlar sizden gizlenmiş olsa, söyleyin bana, hoşlanmadığınız halde zorla sizi bunlara mecbur mu ederiz?***".

Hz. İbrahim'in (aleyhisselam) zorba kral ile rasyonel diyalog çerçevesinde tartışması, Kur'an-i Kerim'de şöyle tasvir edilir: Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah kendisine mülk verdi diye İbrahim ile Rabbi hakkında tartışanı görmedin mi? İbrahim: 'Rabbim, dirilten ve öldürendir' demişti. 'Ben de diriltir ve öldürürüm' dedi; İbrahim, 'Şüphesiz Allah güneşi doğudan getiriyor, sen de batıdan getirsene' dedi. İnkâr eden şaşırıp kaldı. Allah zulmeden kimseleri doğru yola eriştirmez***". Hz. Musa (aleyhisselam) da Firavun ile olan tartışmasında aynı yönteme göre hareket etti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Firavun, 'Âlemlerin Rabbi de nedir?' dedi. Mûsâ, 'O, göklerin ve yerin ve her ikisi arasında bulunan her şeyin Rabbidir. Eğer gerçekten inanırsanız bu böyledir' dedi. Firavun, etrafındakilere 'dinlemez misiniz?' dedi. Mûsâ, 'O, sizin de Rabbiniz, geçmiş atalarınızın da Rabbidir' dedi. Firavun, 'Bu size gönderilen peygamberiniz, şüphesiz delidir' dedi. Mûsâ, 'O, doğunun da batının da ve ikisi arasındaki her şeyin de Rabbidir. Eğer düşünüyorsanız bu, böyledir' dedi. Firavun, 'Eğer benden başka bir ilâh edinirsen, andolsun seni zindana atılanlardan ederim' dedi."***

Kur'an-ı Kerim'in diyalogun değerini yerleştirmesinde, insani gelişmeye bir davet vardır. Diyalog; tek taraflılık, ırkçılık ve kibirliliği reddetmeye ve rengi, dini ya da ırkı ne olursa olsun başka insana saygı göstermeye çağırır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***And olsun ki, biz Âdemoğullarını onurlandırdık, onların karada ve denizde gezmesini sağladık, temiz şeylerle onları rızıklandırdık, yaratıklarımızın pek çoğundan üstün kıldık***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey İnsanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan, ondan eşini var eden ve ikisinden pek çok erkek ve kadın meydana getiren Rabbinize hürmetsizlikten sakının. Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'ın ve akrabanın haklarına riayetsizlikten de sakının. Allah şüphesiz hepinizi görüp gözetmektedir***".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Kur'an-ı Kerim'in çağırdığı ahlaki değerlerden, nefse hâkim olmak ve öfkeyi yutmaktır. Bilindiği gibi, insan bu hayatta kendi öfkesini kışkırtabilecek bazı durumlara veya olaylara maruz kalabilir. Şüphesiz ki insanın nefsi gördükleri ve duyduklarından etkilenir. Kur'an metinleri nefse hâkim olmaya ve öfkeyi yutmaya çağırmak için geldi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Rabbinizin bağışına, genişliği gökler ve yer kadar olan ve takvâ sahipleri için hazırlanmış bulunan cennete koşun. O takvâ sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta***

bulunanları sever". başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İçinizde lütuf ve servet sahibi olanlar, yakınlarına, düşkünlere ve Allah yolunda hicret edenlere, vermemek için yemin etmesinler, affetsinler, geçsinler. Allah'ın sizi bağışlamasından hoşlanmaz mısınız? Allah bağışlayandır, merhametli olandır***". Yine başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İyilik ve fenalık bir değildir. Ey inanan kişi: Sen, fenalığı en güzel şekilde sav; o zaman, seninle arasında düşmanlık bulunan kişinin yakın bir dost gibi olduğunu görürsün***". Ve yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim affeder ve barışırsa, onun ecri Allah'a aittir***".

Önemli değerlerden biri de insanların aralarını bulmaktır. İnsanları barıştırmayı emreden ve barışçı insanlara büyük bir ecirle müjdeleyen çok ayetler vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ancak sadaka vermeyi yahut iyilik yapmayı ve insanların arasını düzeltmeyi gözeten kimseler müstesna, onların gizli toplantılarının çoğunda hayır yoktur. Bunları, Allah'ın rızasını kazanmak için yapana büyük ecir vereceğiz***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Vasiyet edenin yanılacağından veya günaha gireceğinden endişe duyan kimse, ilgililerin arasını düzeltirse ona günah yoktur. Allah şüphesiz bağışlar ve merhamet eder***". Yine başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sana yetimleri sorarlar, de ki: 'Onların işlerini düzeltmek hayırlıdır'. Eğer onlarla bir arada yaşarsanız, artık onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah düzeltenden bozanı ayırt etmesini bilir. Allah dileseydi sizi zora sokardı. Allah şüphesiz güçlüdür, Hakim'dir***". Cenab-i Hak, insanların aralarını bozanlara şiddetli bir şekilde uyararak şöyle buyurur: "***Dünya hayatına dair konuşması senin hoşuna giden, pek azılı düşman iken, kalbinde olana Allah'ı şahit tutan, işbaşına geçince, yeryüzünde bozgunculuk yapmaya, ekin ve nesli yok etmeye çabalayan insanlar vardır. Allah bozgunculuğu sevmez. Ona: "Allah'tan kork" denilince, gururu***

kendisine günah işletir, artık ona cehennem yetişir, ne kötü yataktır!".

Ecdadımızın ulaştığı medeniyete ve ilerlemeye ulaşabilmemiz için Yüce Allah'ın Kitabı'nın çağırdığı ahlaki değerlere tutunmaya ihtiyacımız vardır. Şair Ahmed Şevkı şöyle demiş: "Milletler, ahlakı olduğu müddetçe yaşar, eğer ahlakı giderse onlar da yok olup gider*".*

Ey Allah'ım! bizi en güzel ahlâklara yönlendir, Sen'den başkası yönlendiremez, bizi kötü ahlaklardan uzaklaştır, Sen'den başkası uzaklaştıramaz! Ülkemizi, halkını, ordusunu ve polisini de tüm kötülüklerden koru! Bize ve tüm âleme güven ve huzur ver!

* * *

PEYGAMBER'İN SÜNNET-İ SENİYYESİ VE DİNDEKİ YERİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ"

"***Peygamber size ne verdiyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz, Allah'ın azabı çetindir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadisi şerifte Resûlullah şöyle buyurdu: "*Size iki şey bırakıyorum. Onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu asla şaşırmazsınız: Bunlar, Allah'ın Kitabı ve Peygamberinin sünnetidir*". Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Yüce Allah, insanlara rehberlik etmek ve onların ellerini tutarak karanlıktan ışığa ve helak yolundan kurtuluş yoluna götürmek için peygamberlerini gönderdi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Andolsun biz peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik ve insanların adaleti yerine getirmeleri için beraberlerinde kitabı ve mizanı indirdik***". Cenab-ı Hak, peygamberlerin sonuncusu olan Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed ile tüm risaletleri mühürleyip sona erdirdi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Biz seni şahit, müjdeci, uyarıcı; Allah'ın izniyle O'na çağıran, nurlandıran bir ışık olarak göndermişizdir.***" Bu son olan Peygamber'in risaleti, her zaman ve her yerde geçerlidir. Allah Teâlâ, gelecekte ve geçmişte onu batıl kılacak olmayan, hikmetle dolu ve mucizevi olan Kurân-ı Kerîm'i peygamberin üzerine indirdikten sonra, Sünnet-i Seniyye'yi Kurân'ın açıklayıcısı olarak ilham etti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***O, kendiliğinden konuşmamaktadır. Onun konuşması ancak, bildirilen bir vahy iledir***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sana da insanlara gönderileni açıklayasın diye Kurân'ı indirdik. Belki düşünürler***". Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz

buyurdu ki: "*Biliniz ki bana, Kur'an ve onun benzeri (hadis) verildi.*"

Yüce Allah'ın Kitabı'nı düşünen kimse, Yüce Allah'ın kendi emirlerini ve Peygamberimizin emirlerini birden fazla yerde birleştirdiğini görür. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey inananlar! Allah ve Peygamber, sizi, hayat verecek şeye çağırdığı zaman icabet edin***". Şanı Yüce Allah, rızasını Resulünün rızası ile iç içe kılmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Eğer inanıyorlarsa Allah'ı ve Peygamberini hoşnut etmeleri daha gereklidir***". Yüce Allah, "***Peygambere itaat eden, Allah'a itaat etmiş olur***" âyeti ile Resulüne itaat etmenin bizzat kendisine itaat etmek gibi olduğunu bildirmiştir. Ayrıca bu itaatin merhamet sebebidir. Bu bağlamda Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Peygambere itaat edin ki size merhamet edilsin***". Bu itaat, Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Sünnetine uymakla gerçekleşir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***De ki: 'Allah'ı seviyorsanız bana uyun. Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah affeder ve merhamet eder'***".

Ümmetin âlimleri ve fakihleri görüş birliğiyle Sünnet-i Seniyye'nin delil olduğunu ve Allah'ın Kitabı'ndan sonra yasamanın ikinci kaynağı olduğunu söylemişler. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah sana Kitap ve hikmet indirmiş, sana bilmediğini öğretmiştir. Allah'ın sana olan nimeti ne büyüktür.***" Yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Siz evlerinizde okunan Allah'ın ayetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah en gizli şeyi bilendir, hakkıyla haberdardır***". Sünnet, Peygamberimizin sözleri, fiilleri ve onaylarıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey inananlar! And olsun ki, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için Resûlullah en güzel örnektir***". Gerçekten Hz. Peygamber onun tüm hayat işlerinde bizim için en güzel örnektir. Abdullah b. Amr (radıyallâhu anhu) da şu Hadis-i Şerif'i nakleder: Ben, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem)'den duyduğum her şeyi yanımda bulundurmak için yazıyordum. Nihâyet Kureyş Muhacirleri beni bu işten sakındırarak, "Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem)'den duyduğun her şeyi yazıyorsun, oysa Peygamberimiz de bir

beşerdir; öfke veya sevinç hâlinde bir şey söyleyebilir" dediler. Bu nedenle Resûlullah'ın hadislerini yazmaktan sakınarak, olayı Peygamberimize aktardım. Peygamberimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendi ağzına işaret ederek, "*Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, buradan haktan başka bir şey çıkmaz*" buyurdu.

Yasama kaynağı ilk olarak hidayet rehberimiz olan Kur'an-ı Kerim'dir. İkincisi ise Resûlullah Efendimiz'in Sünnet-i Seniyyesi'dir. Halbuki Sünnet, Kur'ân'ı açıklayıp bize teferruatı bildirir, çünkü Resûlullah Allah'ın muradını en çok bilen insandır. Resûlullah'ın verdiği hüküm Allah'ın hükmü gibidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman, inanmış bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur***", başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Hayır; Rabb'ine and olsun ki, aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem tayin edip, sonra senin verdiğin hükmü içlerinde bir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe inanmış olmazlar***". Yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Onlara güven veya korkuya dair bir haber gelince hemen onu yayarlar; halbuki onu, Resûl'e veya aralarında yetki sahibi kimselere götürselerdi, onların arasından işin içyüzünü anlayanlar, onun ne olduğunu bilirlerdi***". Allah Teâlâ peygamberin emrine aykırı hareket etmemizi uyararak şöyle buyurur: "***O'nun buyruğuna aykırı hareket edenler, başlarına bir belanın gelmesinden veya can yakıcı bir azaba uğramaktan sakınsınlar***".

Peygamber'in Sünnet-i Seniyyesi, Kur'an-ı Kerîm'de mücmel hükümlerin çoğunu ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır. Kur'an'da namaz ve zekât emri genel olarak geldi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Namazı kılın ve zekâtı verin***". Sünnetin açıklaması olmasaydı, namaz, zekât, oruç ve hac gibi İslam şartlarını nasıl yerine getirebilirdik. Resûlallah namazın nasıl kılındığını ayrıntılı bir şekilde anlatmıştır. Resûlullah buyurdu ki: "*Beni nasıl namaz kılar gördüyseniz öyle namaz kılın*", başka bir hadiste

de şöyle buyurdu: "*Namaz kılacağında tekbîr getir, sonra Kur'ân'dan kolayına geleni oku, sonra rükû'ü rahat bir biçimde yerine getir, sonra kalk dimdik dur, sonra secdeleri uygun biçimde yerine getir, sonra kalk oturumu dimdik yap ve namazının tüm rekâtlarını böylece yap*". Zekâtın nelerde farz olduğunu ve zekâtın miktarını Sünnet açıklamıştır. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*(Hac) ibadetlerinizi benden öğrenin*". İmrân b. Husayn'ın (radıyallahu anh) yanına bir adam gelip dedi ki: Kur'an'ı bırakıp okumakta olduğunuz bu hadisler nedir? İmrân ona: "Sadece Kur'an ile yetinseydin öğle, ikindi ve akşam namazlarının ne vakit ve kaç rekât kılındığını ve Arafe'de vakfe ve cemreleri taşlamanın nasıl yapıldığını nereden bilecektin" dedi.

Peygamber'in Sünneti; Kur'an-ı Kerîm'in mücmelini ayrıntılı açıkladığı gibi Kur'an'da mutlak olarak gelen hükümleri muayyen bir şey ile sınırlandırmıştır. Örnek olarak; vasiyetin üçte birden fazla miktarda yapılmasıyla sınırlanıp miras alana da vasiyet olmadığı belirlenmiştir. Bir seferinde Hz. Peygamber, Mekke'de hasta olan Sa'd b. Ebî Vakkâs'ı ziyarete gitti. Sa'd b. Ebî Vakkâs, Hz. Peygamber'e şöyle dedi: "Malımın tamamını vasiyet edeyim mi?" Hz. Peygamber, "*Hayır*" cevabını verdi. Sa'd b. Ebî Vakkâs, "Yarısını (vasiyet edeyim mi)?" diye yeniden sordu. Hz. Peygamber yine, "*Hayır*" cevabını verdi. Sa'd b. Ebî Vakkâs bu kez, "Üçte birini (vasiyet edeyim mi)?" diye son kez sordu. Hz. Peygamber bu soru üzerine, "*Üçte bir bile çoktur. Senin vârislerini zengin bırakman, onları fakir ve insanlara el açar bir hâlde bırakmandan daha hayırlıdır*" buyurdu. Başka bir hadiste Resûlullah şöyle buyurdu: "*Miras alana vasiyet yoktur*". Yine de Sünnet; bir kız ile hala veya teyzesinin aynı nikah altında birleştirilmesi yasak olduğunu belirtmiştir. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Bir kadınla halası veya teyzesi aynı anda nikahlı tutulamaz*".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Sünnet'in dindeki konumunu ve delil olmasını vurguladığımız gibi - aynı zamanda- ibadetlerin sünnetleri ile alışkanlıklar arasında apaçık bir fark olduğunu belirliyoruz. Halbuki giyim, seyahat araçları ve insanların geleneklerine bağlı olan diğer şeyler gibi bu alışkanlıklar zaman ve mekâna göre değişir. Her dönemin önceki dönemden farklı gelenekleri vardır. Bu yüzden, peygamberi örnek almak bahanesiyle insanların seyahat, kıyafet veya yiyecek konusunda belirli bir alışkanlığa bağlanmaları gerektiğini söylemek mantıklı değildir. Dolayısıyla gelenekler, şeriatın sabit hükümlerine aykırı olmadığı sürece dönem ve çevreye göre değişir. İmam Şafi'nin erkeklerin de başörtüsü takması mertliğin gereklerinden olduğunu sayması ise, onun zamanı ve çevresinin şartlarına uygun idi. Bugün ise bunda hiçbir sorun yoktur, çünkü gelenek ve zevk bunu reddetmiyor.

Sünnetin düşmanlarının iki tür olduğunu vurguluyoruz. Birinci tür: kendi özel amaçlarına göre metinleri tevil eden, dinin tacirleridir. Bunlar dini tahrif edip kan döküyor, din adını kullanarak tahrip yapıyor ve güzel iş yaptıklarını sanıyorlar. Din bunlarla hiçbir ilişkisi yoktur. Bunlar her şeyde aşırı oluyorlar. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem): "*Sözde ve işte ince eleyip sık dokuyan, haddi aşan kimseler helâk oldular*" buyurdu ve bu sözü üç defa tekrarladı. Hz. Ömer b. Hattâb dedi ki Resûlullah şöyle buyurdu: "*Ümmetim hakkında en çok korktuğum, ağzı güzel laf yapan, söz söylemeyi çok iyi bilen münafıklardır*".

İkinci tür ise: ilim talep etmeyen cahil kimselerdir. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bunların tehlikesine karşı uyararak şöyle

buyurdu: "*Allah Teâlâ ilmi insanların hafızalarından silip unutturmak suretiyle değil, fakat âlimleri öldürüp ortadan kaldırmak suretiyle alır. Neticede ortada hiçbir âlim bırakmaz. İnsanlar bir kısım cahilleri kendilerine lider edinirler. Onlara birtakım meseleler sorulur; onlar da bilmedikleri halde fetva verirler. Neticede hem kendileri sapıklığa düşer hem de insanları saptırırlar*". Bu yüzden Sünnetin, dinin müsamahasını ve İslam'ın ortalığı ve itidalini uygulamayan her kimseyle hiçbir alakası yoktur. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bu aşırılığa karşı uyararak şöyle buyurdu: "*İleride sizden bir adam koltuğuna yaslanmış olarak benden bir Hadis okuyacak sonra şöyle diyecektir: 'Bizimle sizin aranızda Allah'ın Kitabı vardır. Onda helâl bulduğunuzu helâl kabul ederiz, haram bulduğumuzu da haram kabul ederiz.' Dikkat ediniz! Allah'ın Resûl'ünün haram kılması, Allah'ın haram kılması gibidir*".

Aşırı ve ihmal; İslam'ın vasatlığı ve yönteminden uzak ve Peygamberimizin Sünnetine büyük bir haksızlıktır. Sünnet; Kur'an'ın genel amaçları ile tamamen tutarlıdır. Sünnetin amaçlarını anlayınca, şüphesiz adalet, merhamet, kolaylık ve insanlık dolu olan gerçek dinimizin genel amaçlarını da anlarız. Eski ve yeni ilim adamları, bu büyük amaçlara ulaştıran her şeyin İslam'ın özünden olduğunu ve büyük amaçlara aykırı olan her şeyin de İslam'a da aykırı olduğunu vurgulamışlar.

Dolayısıyla uzman bilim adamlarının dalalet ve sapıklık sahiplerinin sapmalarını doğrultmaları gerekir. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*Bu ilmi her nesilden adil olanlar taşırlar. Haddi aşanların değiştirmelerine müsaade etmezler, cahillerin tevillerini reddederler ve aşırıcıların kötü niyetlerini defederler*".

Sünnet'i, onun amaçları aracılığıyla acilen anlamamız gerekir. Yoksa boyutlarını ve amaçlarını anlamadan metinlere dıştan baktığımızda donup dururuz. Bunu gerçekleştirmemiz için sünnetin çağdaş amaçlarını çağa ve onun gelişmelerine ayak uyduracak bir şekilde

okumalıyız. İşte, Sünnetin çağırdığı yenileme budur. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*Şüphesiz Allah, her yüzyılın başında bu ümmet için dinini yenileyecek birini gönderir*."

Ey Allah'ım! bizi Kurân-ı Kerîm'i ve Peygamberimizin Sünnetini anlamaya muvaffak eyle! Bize faydalı olanı öğrenmeyi ve öğrendiğimizin faydasını görmeyi nasip et! Ey Rabbimiz! Ülkemizi ve tüm alem-i İslam'ı sen koru!

* * *

PEYGAMBER'İN, GERÇEK İSLAM İÇİN UYGULAMALI BİR ÖRNEK OLARAK HAYATI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا"

"***Andolsun ki, Resûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Yüce Allah, Resûlullah Muhammed'i, bir yol gösterici, müjdeleyici, Allah'ın izniyle kendi yoluna çağıran bir davetçi ve aydınlatıcı bir kandil olarak her zaman ve her mekân için geçerli ve faydalı evrensel bir mesaj ile gönderdi. Bunun gereğince Hz. Peygamber'in söz ve fiilleri gerçek İslam için uygulamalı bir örnek olmuştur. Öyle olması da şaşırtıcı değildir ki Peygamber efendimiz Rabbi ile olan ilişkisinde ve farklı ırk, renk ve inançlarıyla tüm insanlarla olan ilişkisinde de Kur'ân yöntemine bağlıydı. Hz. Aişe'nin (*radıyallahu anha*) kendisine Hz. Peygamber'in ahlakını sorduklarında "Onun ahlakı Kur'an'dı" diye cevap verdi.

Peygamber'in hayatını inceleyen kimse onun hallerinde, sözlerinde ve davranışlarında en iyi örnek olduğunu öğrenir. Hz. Peygamber kendi hayatı boyunca dürüst ve samimi idi, hatta nübüvvetten önce kendi kavmi içinde "es-Sâdık'ul-Emîn" lakabına layık görülmüştür. Bu bağlamda Şair Ahmet Şevkı şöyle demiştir:

Küçükken onu Emin'ül-Kavm olarak lakablandırdınız, suçlanmaz ki sadık sözlü bilinen kimse.

Roma Kralı Herkül, Resûlullah'ı sormak için Ebu Süfyân ibn Harb'ı – İslam'a girmeden önce – yanına çağırmıştı. Aralarında şöyle uzun bir diyalog geçmiştir: Herkül; Ebu Süfyan'a şöyle sordu: Kendisinin peygamber olduğunu söylemeden önce onu yalan ile itham ettiğiniz olmuş mudur? Ebu Süfyân: Hayır, dedi. Kerkül: Hiç anlaşmalarını bozar mı? diye sorunca, Ebu Süfyân şöyle cevap verdi: Hayır bozmaz. Ancak biz şimdi onunla bir süreliğine ateşkes yaptık. Bu süre içinde ne yapacağını bilmiyoruz. Ebû Süfyan dedi ki "Peygamber'i kötülemek adına araya katacak bundan başka bir söz bulamadım".

Eminlik ahlakının Hz. Peygamber'in üzerindeki en güzel anlamları mübarek hicret gecesinde açıkça görüldü. Halbuki, Resûlullah, Hz. Ali'ye kendisine emanet edilen şeyleri sahiplerine ulaştırması ve gece yatağına yatmasını emretti. Peygamberin Mekkelilerin kendisine düşman kesildikleri ve kendisine de sahabelerine de eziyet ettiklerine rağmen böyle davranması; bir kere daha büyüklüğünü ve emânete sadakatini ortaya koymuştur. Dolayısıyla Müminin emanet hususunda düşmanlarına bile ihanet etmemelidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *"**(Antlaşma yaptığın) bir kavmin hainlik yapmasından korkarsan, sen de (onlarla yaptığın ahdi) aynı şekilde bozduğunu kendilerine bildir. Çünkü Allah, hainleri sevmez***". Hz. Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki "*Sana emanet bırakanın emânetini geri ver. Sana ihânet edene ihânet etme*".

Peygamber Efendimiz insanların en vefalısıdır. Bir kimse için hiç kılık değiştirmedi, kimsenin minnetini asla unutmadı ve her minnet sahibini ödüllendirdi. Resûlullah ölümünden önce: "*Her kimin bize bir iyiliği dokunmuşsa mutlaka ona karşılığını vermişizdir. Ebû Bekir hariç, çünkü onun bizim yanımızda öyle bir iyiliği vardır ki Allah onu kıyamet günü mükafatlandıracaktır"*.

Peygamber Efendimizin Ümm'ül-Müminîn Hz. Hatice'ye karşı olan vefası büyüktü. Halbuki, yaşamında kendisini sever ve takdir ederdi ve

ölümünden sonra da ona sadık kaldı. Resûlullah Efendimiz Hz. Hatice'ye olan vefasının gerekçelerini şöyle açıkladı: "*Yüce Allah bana Hatice'den daha hayırlı bir eş vermemiştir. Bütün insanlar bana inanmazken o bana inandı. Herkes beni yalanlarken o doğruladı. İnsanlar yardımlarını benden esirgediklerinde o bana malıyla destek oldu. Yüce Allah bana başka kadınlardan değil ondan çocuklar ihsan etti*." Hz. Âişe *radıyallahu anhâ* şöyle dedi: Peygamber'in hanımlarından hiçbirini Hatice'yi kıskandığım kadar kıskanmadım. Üstelik onu (Resûlullah'ın yanında) hiç görmedim. Fakat Resûlullah onu sık sık anardı. Bir koyun kesip etini parçaladığında, çoğu zaman Hatice'nin dostlarına gönderirdi.

Müslüman olmayanlara karşı sadakatini gösteren Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) Bedir esirleri hakkında; "*Eğer Mut'îm b. Adiyy sağ olsaydı da şu kokmuşlar hakkında şefaatte bulunsaydı onun hatırına bunları serbest bırakırdım*" buyurmuştur. Hz. Peygamber, taif seferinden sonra yalnız başına Mekke'ye girmesi çok tehlikeliydi. Mutlaka birisinin himayesine ihtiyacı vardı. İşte Mut'im bu görevi de yüklenerek Hz. Peygamberin Mekke'ye sağ salim girmesini sağladı.

Peygamber'in savaş esnasında bile düşmanlara karşı iyi muamelesini gösterdiği olaylardan şudur: Huzeyfe İbnu'l-Yemân dedi ki: "Benim Bedir'e katılmama mâni olan şey şudur: Ben ve babam ikimiz beraber yola çıkmıştık. Kureyş kâfirleri bizi tuttular ve: "Siz muhakkak Muhammed'in yanına gitmek istiyorsunuz!" dediler. Biz de: "Hayır, ona gitmiyoruz, Medine'ye gitmek istiyoruz!" dedik. Bunun üzerine bizden, Muhammed'in safında yer alıp beraber savaşmayacağımız hususunda Allah'a ahd ve misak aldılar. Biz Medine'ye gelince, durumu Resûlullah'a arz ettik. "*Haydi gidin. Biz onlara verdiğiniz sözü tutar, onlara karşı Allah'tan yardım dileriz!*" buyurdu

Peygamber'in kendi eşleriyle muamelesi eşsiz ve güzel bir örnekti. Eşleriyle şefkat, merhamet, tevazu ve yumuşaklığın gösterildiği iyi bir hayat yaşadı. Onun eşlerine karşı hiç büyüklenmeyip en iyi şekilde

muamele ederdi. Allah Teâlâ'nın "***onlarla güzel geçinin***" ve diğer ayette "***Kaynaşmanız için size kendi cinsinizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet peydâ etmesi de O'nun (varlığının) delillerindendir. Doğrusu bunda, iyi düşünen bir kavim için ibretler vardır***" buyruğunu tatbik ederdi.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, şefkatli bir kocaydı, kadınlarına karşı nazik idi. Karısı ile şefkatli olan bir kocanın harika bir insanî sahnesinde de Hz. Ümm'ül-mümin Safiyye'nin ağlarken göz yaşlarını mübarek elleriyle sildi ve sakinleştirdi. Enes b. Mâlik anlatıyor ki: Bir yolculuk esnasında, Hz. Safiyye'nin bindiği deve yavaş gittiği için canı sıkılır ve ağlamaya başlar. Resûlullah onu görünce mübarek elleriyle gözyaşlarını sildi ve sakinleştirdi.

Peygamber Efendimiz, çocukları ve torunlarıyla olan ilişkisi ise alınacak iyi bir örnek olduğu kesindir. Çocukları ve torunlarına sevgi, şefkat ve merhametin tüm anlamlarını gösteren ne kadar merhametli bir baba ve bir dede idi. Ümmü'l-Mü'minin Hz. Âişe şöyle demiştir: "Resûlullah'a tavır, hal ve davranış bakımından Resûlullah'ın kızı Fâtıma'dan daha fazla benzeyen birini görmedim. Fâtıma onun huzuruna girdiği zaman Resûlullah ayağa kalkar, onun elini tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu…"

Ayrıca vurguluyoruz ki, bu muamelenin sadece çocuklarına ve torunlarına özgü değildir, ancak onun herkese karşı uyguladığı bir yöntemi vardı. Üsame b. Zeyd diyor ki: "Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) beni ve Hasan'ı alır ve şöyle derdi: "*Allah'ım ben onları seviyorum, sen de onları sev*". Enes *radıyallahu anh* şöyle dedi: Resûlullah'a tam on yıl hizmet ettim. Bana bir defa bile "öf!" demedi. Yaptığım bir şeyden dolayı "niye böyle yaptın?" demediği gibi, yapmadığım bir şey sebebiyle "niye böyle yapmadın?" da demedi.

Yine de Peygamber Efendimiz kendi sahabelerine gösterdiği iyi

muamele konusunda alınacak bir örnek idi. Öyle ki onların sevinçlerini ve üzüntülerini paylaşır, kayıpları yoklar, hastalara ziyaret eder, meseleleriyle ilgilenirdi. Simâk b. Harb'den şöyle nakletmiştir: Câbir b. Semûra'ya:

— Resûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* meclislerinde bulunuyor muydun? diye sordum.

— Evet! Çok defalar! Sabah namazını kıldığı namazgahından, güneş doğuncaya kadar kalkmaz; güneş doğdu mu kalkardı. Ashap konuşurlar ve câhiliyyet işlerini ele alırlar da gülerlerdi. Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) de tebessüm buyururdu, dedi

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Resûlullah insanlık ve ahlak aynı zamanda vasatlık ve itidal konusunda gerçek İslam'ın uygulamalı bir örneği idi. Resûlullah'ın çağırdığı şeriatın hükümlerini iyice düşünen kimse, tüm alanlarda vasatlık ve itidalin yöntemini görür. Hz. Âişe *Radiyallâhu anhâ* da şu Hadis-i Şerif'i nakleder: Resûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* iki şey arasında serbest bırakıldığında, günah olmadığı sürece mutlaka en kolayını seçerdi. Günah olursa da, bundan en uzak insan da, O olurdu. Resûlullah *Sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki "*Din kolaylıktır. Dini aşmak isteyen kimse, ona yenik düşer. O halde, orta yolu tutunuz, en iyiyi yapmaya çalışınız, o zaman size müjdeler olsun; günün başlangıcından, sonundan ve bir miktar da geceden faydalanınız*".

Peygamber Efendimiz bu vasatlık ve itidali sağlamak için her türlü aşırılığı, özellikle dinde olan aşırılığı göstermekten uyardı ve ibadette aşırılık yapmak isteyen sahabelerin karşına çıktı. Resûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki "*Ey insanlar! Dinde aşırılıktan sakının. Çünkü sizden öncekiler dinde aşırılığa kaçtıkları için helâk oldular*".

Yüce Allah'ın bildirdiği şekilde İslam'ın yumuşaklık, şefkat ve merhameti kapsayan mesajını yaymak konusunda Resûlullah'ı izlemeye ne kadar ihtiyacımız vardır. İslam mesajı adalet, hoşgörü, iyilik ve insanlıkla doludur.

Allah'ım! Bize seni sevmeyi, senin Resulünü sevmeyi ve senin sevgine yaklaştıran her ameli sevmeyi nasip eyle! Mısır'ımızın ve tüm alemlerin güven, barış ve huzur içinde yaşamasını nasip eyle!

* * *

PEYGAMBERİN AÇIKLADIĞI GİBİ SAHABELERİN DEĞERİ, YERİ VE ÖNEMİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyuru:

"وَالسَّابِقُونَ الأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللّهُ عَنْهُمْ وَرَضُواْ عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ"

"***İyilik yarışında önceliği kazanan Muhacirler ve Ensar ile, onlara güzelce uyanlardan Allah hoşnut olmuştur, onlar da Allah'tan hoşnutturlar. Allah onlara, içinde temelli ve ebedi kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır; işte büyük kurtuluş budur***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah, mesajlarını bildirmek için kullarından istediği kişiyi, temiz gönül, sağlam akıl ve güzel ahlaka göre seçtiği gibi, peygamberlerinin kendilerine uyacak, mesajlarını savunacak ve bu görevi yerine getirecek dürüst ve fedakâr yardımcı yandaşlarını da seçmiştir. Allah Teâlâ "***Allah meleklerden ve insanlardan peygamberler seçer. Doğrusu Allah işitir ve görür***" buyurmuştur. Bu nedenle, Peygamber'in Sahabeleri bu ümmetin en hayırlı kalplere, en derin bilgiye ve en güzel ahlaka sahipler. Bunda şaşırılacak bir şey yok ki onlar; Allah Teâlâ'nın Hz. Peygamberine eşlik etmek, dinini kökleştirmek ve tüm dünyaya bildirmek için seçtiği insanlardır.

Sahabeler hakkında konuşmak, insanların peygamberlerden sonra en hayırlıları hakkında konuşmak demektir. İbn Abbas, şöyle anlatır: "***De ki: 'Hamd Allah'a mahsustur, seçtiği kullarına selam olsun***" ayetindeki seçilen kulların işte peygamberin sahabeleridir. İbn Mes'ud

(r.a.) şöyle demiştir: "*Allah (c.c.) kulların kalbine baktı ve Muhammed'i (s.a.v.) seçip, onu peygamberlikle gönderdi. Onu ilmiyle seçti. Onun ardından insanların kalbine Allah Teâlâ yine baktı ve ona Sahâbîler seçti. Onları dininin yardımcıları, peygamberinin de vezirleri olarak kıldı. Müminlerin güzel gördüğü güzeldir. Müminlerin çirkin gördüğü de Allah (c.c.) katında çirkindir*". (Ahmed- Musned)

Hiç şüphe yok ki, Allah'ın Kitabını okuyunca, Hz. Peygamber'in sahabelerinin büyük yeri ve yüksek makamı olduğunu anlarız. İşte onlar Allah'ın rızasını kazanan insanlardır. Allah Teâlâ "***Allah inananlardan, ağaç altında sana baş eğerek el verirlerken, ant olsun ki hoşnut olmuştur. Gönüllerinde olanı da bilmiş, onlara güvenlik vermiş, onlara yakın bir zafer ve ele geçirecekleri bol ganimetler bahşetmiştir***" buyurmuştur. Tefsir bilimcilerine göre "***Gönüllerinde olanı da bilmiş***" ifadesi sahabelerdeki sabır, dürüstlük, sadakat, itaat ve Allah'ın kendilerine gösterdiği hakka dair sağlam öngörüleri demektir.

Kur'ân-ı Kerim'de peygamberin ashaplarını anlatan birçok ayet vardır. Allah Teâlâ "(***Allah'ın ecirlerini zâyi etmeyeceği o mü'minler), yara aldıktan sonra yine Allah'ın ve Rasûl'ün çağrısına uyarlar. Bunların içinden iyilik yapanlar ve takva sahibi olanlar için pek büyük bir mükâfat vardır. Bir kısım insanlar, mü'minlere: «Düşmanlarınız olan insanlar, size karşı asker topladılar; aman sakının onlardan!» dediklerinde bu, onların imanlarını bir kat daha artırdı ve: «Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!» dediler. Bundan dolayı Allah'tan gelen nimet ve lütufla geri döndüler, kendilerine hiçbir zarar dokunmadı. Allah'ın rızasına uydular. Hiç kuşkusuz Allah, büyük lütuf sahibidir***" buyurmuştur. Allah yolunda yurtlarını ve mallarını terk eden Muhacirler ve kardeşlik destanı yazan Ensarlar hakkında, Allah Teâlâ "***(Allah'ın verdiği bu ganimet malları,) yurtlarından ve mallarından uzaklaştırılmış olan, Allah'tan bir lütuf ve rıza dileyen, Allah'ın dinine ve Peygamberine yardım eden fakir***

muhacirlerindir. İşte sâdıklar; sözünde ve özünde doğru olanlar bunlardır. Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine hicret edip gelenleri severler ve onlara verilen ganimetlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık hissetmezler. Kendileri ihtiyaç içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir" buyurmuştur.

Kur'ân-ı Kerim'in peygamberin ashaplarını anlatan ve öven birçok ayeti olduğu gibi, sahabeleri övgü ve takdir ile anlatan ve onların yüksek makamlarını gösteren sahih hadisler vardır. Peygamber efendimiz "*Ümmetimin en hayırlıları benim zamanımda yaşayanlardır. Sonra onların peşinden gelenler, daha sonra da onların peşinden gelenlerdir*" buyurmuştur. Başka bir hadiste "*Yıldızlar gökyüzünün emniyet kaynağıdır. Onlar yok olup gittikleri zaman gökyüzüne vaat olunan şeyler gelip çatar. Ben ashabım için bir emniyet kaynağıyım. Ben gittiğim zaman ashabıma vaat olunan tehlikeli şeyler gelip çatar. Ashabım da ümmetim için bir emniyet kaynağıdır. Onlar gittiği zaman ümmetime vaat olunan şeyler gelip çatar*" buyurmuştur. Yine başka bir hadiste "*İçinizde beni gören ve sahabilik eden bir kimse var olduğu sürece hayır üzeresiniz. İçinizde beni gören ve sahabilik eden bir kimseyi gören ve arkadaş edinen bir kimse var olduğu sürece hayır üzeresiniz*" buyurmuştur. Son hadiste bahsedilen kimseler, yalnızca sahabeleri görüp yoldaşları oldukları için onurlandırılmışlar.

Peygamber, özellikle iyilik yarışında önceliği kazanan sahabelerin farklı makama sahip olduklarını göstermek için övmüştür. Peygamber efendimiz "*Ümmetime karşı en fazla merhametli olan Ebu Bekir'dir, Allah'ın emri konusunda en şiddetlisi (titizi) Ömer'dir, haya itibariyle en şiddetlisi Osman'dır, (davalarda) en iyi hüküm vereni Ali'dir, ümmetimin emini Ebu Ubeyde b. Cerrah'tır, ümmetimin helal ve haramı en iyi bileni Muaz b. Cebel'dir, en iyi Kurân okuyucusu Übey'dir ve miras hukukunu en*

iyi bilen Zeyd'dir" buyurmuştur. Peygamber efendimiz ile beraber Hz. Ebûbekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman Uhud dağına çıkmışlardı. Dağ sallanmaya başladı. Peygamberimiz dağa mübarek ayağı ile vurdu ve şöyle dedi: *Ey Uhud dağı, sakin ol. Üzerinde bir peygamber, bir sıddîk ve iki şehid vardır!*"(Buhari). Resûlullah, Ebu Bekir ve Ömer'in faziletini anlatırken "*Yerdeki insanlar gökteki parlak yıldızları aradaki uzaklık sebebiyle güçlükle görebildikleri gibi, Cennette yüksek derecelere kavuşanları da kendilerinden aşağı derecelerde olanlar aradaki derece farkı sebebiyle zorlukla görebilirler. Ebû Bekir ve Ömer de o yüce derecelere kavuşanlardandır. Hem de daha yüksektedirler*" buyurmuştur (İbn Mace- Sünen).

Hz. Peygamber, sahabelerini cesaretlendirmek ve ümmetin diğer çocuklarına alınacak bir örnek olmalarını teşvik etmek için kendi makamlarını ve değerlerini her zaman gösteriyordu. Peygamber efendimiz (sahabelere hitaben): Hz. Ebu Bekir hakkında "*Arkadaşıma zarar vermeyin! Şüphesiz ki, Allah beni size peygamber göndermişti. Bunu size tebliğ ettiğimde hepiniz bana: 'Yalan söyledin' demiştiniz- Ebû Bekr ise: 'Doğru söyledin' demiş ve eğer Allah ona arkadaş adı vermeseydi muhakkak ki onu halil/dost edinirdim. Lakin arkadaşınız (kendini kastediyor) Allah'ın dostudur*" buyurmuştur (Buhari ve diğerleri). Hz. Ömer hakkında "*Allah Teâlâ, hakkı Ömer'in dili ve kalbi üzerine koymuştur*" dedi, Hz. Osman hakkında "*Meleklerin kendisinden utandığı bir adamdan utanmaz mıyım*" dedi (Sahih Müslim), Hz. Ali hakkında da "*Sen bendensin ben sendenim*" der.

Resûlullah Sahabeler hakkındaki anlattığı hadisleri takip edince; sahabeler ile peygamber arasındaki sevgi, sadakat ve iyi muamelenin en iyi örnekleri verildiğini bileceğiz. Hz. Aişe'den (r.a) Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) süt kardeşinin ölümünden bahisle gözlerinin yaşardığını anlatır. "Peygamberimizin süt kardeşi Osman b. Maz'un ölmüştü. Peygamberimiz gelerek süt kardeşini iki gözü arasından

öptü, bu sırada gözlerinden yaşlar dökülüyordu" demiştir. Diğer bir hadiste Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) gazalarından birinde bulunuyormuş. Derken Allah kendisine ganimet vermiş ve ashabına: «Bir kaybınız var mı?» diye sormuş. Ashap; evet, Filân, filân ve filân! (Aranmaktadır) demişler. Sonra (yine): «Bir kaybınız var mı?» diye sormuş. Ashap: Evet! Filân, filân ve filân! (aranmaktadır) demişler. Sonra tekrar: «Bir kaybınız var mı?» diye sormuş. (Bu sefer): Hayır! demişler. «Lakin ben Cüleybîb'i kayıp görüyorum, onu hemen arayın!» buyurmuş. Onu Ölenlerin içinde aramışlar ve kendi öldürdüğü yedi kişinin yanı başında bulmuşlar. Ve Peygamber (Sallallahü Aleyhıye Sellem) gelerek onun baş ucunda durmuş ve şöyle buyurmuş: «*Yedi kişi öldürdü. Sonra onu öldürdüler. Bu bendendir. Ben de on-danım! Bu bendendir, ben de ondanım*!» Müteakiben onu iki kolunun üzerine koymuş. Kendisinin Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in kollarından başka kolu yokmuş. Ona bir kabir kazmış ve kabrine koymuş. Başka bir hadiste Efendimiz "*Ben her Müslümana kendi nefislerinden daha yakın bir dostum. Kim ölürken bir mal bırakırsa, o mal varislerinindir. Her kim de borç, yetim ve dul bırakırsa, borcu bana ait olup muhtaç kimselerin işi de bana aittir*" buyurmuştur. (Müslim)

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Aziz Müminler:

Peygamber efendimiz, bütün ümmete tüm sahabelerini tavsiye etti ve onlara kötülük etmekten veya haklarından etmekten uyardı. Sahabeleri sevmek Resûlullah'ı sevmek anlamına gelir. Resûlullah şöyle buyurmuştur: "*Ashabım hakkında Allah'tan sakınınız, Allah'tan sakınınız!*

Benden sonra onları garaz edinmeyiniz. Kim onları severse beni sevmesi sebebiyle onları sever. Kim onlara buğz ederse bana buğz ettiği için onlara buğz eder. Kim onlara eziyet ederse bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden kişi de Allah'a eziyet etmiş olur. Kim de Allah'a eziyet ederse onu cezalandırması yakındır" (Ahmed ve Tirmizi). Diğer hadiste Resûlullah şöyle buyurmuştur: "*Ashabıma sövmeyin! Nefsim yedinde olan (Allah)'a yemin ederim ki sizden biriniz Uhud dağı gibi altın infak etse onların ne bir müddüne ne de yarısına ulaşamaz*" (Buhari). Resûlallah "*Allahü teâlâ, beni seçti ve bana eshab [arkadaş] da ayırdı. Bunlardan birkaçını bana vezir olarak yardımcı olarak seçti. Kim Ashâbıma dil uzatırsa (söverse), Allah'ın ve meleklerin ve bütün insanların laneti onun (dil uzatanın) üzerine olsun. Ayrıca kıyamet günü, bunların farzları ve sünnetleri kabul edilmez.* (el-Müstedrek ⍰ale'ṣ-Ṣaḥîḥayn)

Sahabelerin hayatına baktığımızda dini ve dünyayı birbirinden ayırmadıklarını, ibadet eder gibi çalıştıklarını, çalışır gibi de ibadet ettiklerini, peygamberi içten sevdiklerini ve hak uğruna can feda ettiklerini görüyoruz.

Sahabe nesli Resûlullah'a gösterdiği bağlılık ve teslimiyet, ona verdiği destek hem hayatında hem vefatından sonra İslâm'ın yayılması ve doğru anlaşılması için yaptığı olağan üstü çalışmalar sebebiyle dinde önemli bir yere sahiptir.

Allah Teâlâ Muhacirler ve Ensarları tanımlarken "***Onlardan sonra gelenler: 'Rabbimiz! Bizi ve bizden önce inanmış olan kardeşlerimizi bağışla; kalbimizde müminlere karşı kin bırakma, Rabbimiz! Şüphesiz Sen şefkatlisin, merhametlisin' derler***" buyurmuştur. İmam Er-Razi: Muhacirler ve Ensarlardan sonra gelenlerin Muhacirler ve Ensarları dua ve rahmetle anmaları gerekir" demiştir.

Resûlullah'ın sahabeleri ve onların yeri hakkında konuşmanın çocuklarımız ve gençlerimiz için vazgeçilmez iyi bir örnek rolünü

arttırdığını vurgulamak isteriz. Örneklerle eğitim; genel olarak toplumda özel olarak gençlerde asil değerler, yüce ahlaklar ve olumlu davranışlar sistemi üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Gençlerimizin kurulu ılımlı orta düşünceye bağlı kalması, mesajını taşıması ve kötülüklerden kurtulması için, Resûlullah'ın anlayışından kaynaklanan ılımlı orta düşünceye uyması gerekir.

Biz de Müslüman olarak, Peygamber'in sahabelerinin değerini bilelim, fedakârlık ruhu, yardım ve cömertlik konusunda onların ahlaklarını örnek alalım, onların izinde olalım, bu evreni yeniden inşa etmek, medeniyet yapmak ve ülkeye faydalı her şey yapmak için peşinden gidelim. Böylece İslam'ın gerçeğini ve kolaylığını göstermiş oluyoruz.

Ey Rabbimiz! Bizi ve bizden önce inanmış olan kardeşlerimizi bağışla; kalbimizde müminlere karşı kin bırakma, Ey Rabbimiz! Şüphesiz Sen şefkatlisin, merhametlisin!

* * *

İSLAM; ÇALIŞMA VE DAVRANIŞTIR

“TÂBÎLERİN HAYATINDAN ÖRNEKLER”

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur’ân-ı Kerîm’de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ"

“***Onlardan sonra gelenler: 'Rabbimiz! Bizi ve bizden önce inanmış olan kardeşlerimizi bağışla; kalbimizde müminlere karşı kin bırakma, Rabbimiz! Şüphesiz Sen şefkatlisin, merhametlisin' derler***”. Şehadet ederiz ki bir tek Allah’tan başka ilah yoktur, O’nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah’ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb’ının üzerine olsun.

Allah Teâlâ, kullarından kendi dinine ve mesajına vefa gösterecek olanları seçer. Peygamber Efendimiz, bu ümmetin en hayırlılarının onun sahabeleri, sonra tâbîleri ve sonra da tebeu’t-tâbiînleri olduğunu bildirdi. Abdullah b. Mesut’tan rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem “*Sizin hayırlılarınız, benim zamanımda yaşayanlarınızdır. Sonra zamanımda yaşayanlara yakın olanlar, sonra da onlara yakın olanlardır*” buyurdu. İşte bunlar; hayır seven, ilim emanetini yüklenen, aşırıcıların ve cahillerin tahrifini ve tevilini reddeden insanlardır. Resûlullah’ın övdüğü ve sahabeler gibi Allah’ın razı olduğu ve içinde temelli ve ebedi kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetlerle vaat edilenlerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: “***İyilik yarışında önceliği kazanan Muhacirler ve Ensar ile, onlara güzelce uyanlardan Allah hoşnut olmuştur, onlar da Allah'tan hoşnuddurlar. Allah onlara, içinde temelli ve ebedi kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır; işte büyük kurtuluş budur***”.

Tâbîler, Resûlullah’ın zamanına en yakın insanlardır. O takdirde,

sahabelerin neslinden sonraki nesildir. Tebeu't-tâbiîn de tâbîlerin neslinden sonraki nesildir. Allah Teâlâ hepsinden razı olsun.

İmam Bûsîrî şöyle demiştir:

Hepsi de, umar ve bekler Allah'ın Resulü denizinden bir avuç su veya onun yağmurundan bir damla su.

Tâbîler; sahabeler ile yaşayıp kendilerinden öğrenmişler. Sahabeler de tâbîlerine fazilet ve ilim sahibi olduklarına şahadet etmişler. İbn Ömer'in Saîd b. Müseyyeb hakkında şöyle demişti: "Vallahi o müftülerden biridir". Ve şöyle de derdi: "Saîd b. Müseyyeb'e danışın! Zira o Salihlerle otururdu". Bilindiği gibi Saîd b. Müseyyeb sahabelerin varlığında da fetva verirdi. Hibrü'l-Ümme (Ümmetin Bilgini) anılan Abdullah b. Abbas'ın vefatından sonra, Atâ b. Ebî Rebâh insanlara fetva vermek için Mekke'de otururdu. İşte İbn Ömer Mekke'ye geldiğinde ondan fetva istemişler, o da "Ey Mekke halkı! Atâ b. Ebî Rebâh gibi bir zat aranızdayken niçin benim etrafımda toplanıyorsunuz?" dedi.

Tâbîlerin Resûlullah'ı samimiyetiyle sevdikleri bilinirdi. El-Hasen'ül-Basri Resûlullah'ı hasretle inleyen kütük olayını anlatan hadisini rivâyet ettikten sonra etrafındakilere şöyle derdi: Ey Müslümanlar! Kütük bile Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hasretiyle inliyor, onu özlüyor. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e kavuşmayı arzu eden kimselerin onu daha çok özlemesi gerekmez mi?. İmam Malik'e de Eyyûb es-Sahtiyânî'den ne zaman hadis dinledin diye sorulduğunda "İki defa hac yaptı ve onun yanına gidip Resûlullah'ın hadis-i şeriflerini okuyunca öyle ağlardı ve içli gözyaşları dökerdi ki, biz ağlamasına dayanamayıp O'na acırdık" dedi. Hz. Peygamber'e o kadar saygı gösterirlerdi ki onun hadislerini sadece iyi vaziyette olduklarında naklederlerdi. Tebeu't-tâbiîn de onların gibi yapardı. Ebu Seleme el-Huzâî şöyle anlatır: Malik b. Enes, hadis rivayet etmeye başlamadan önce namaz kılacak gibi abdest alırdı ve en güzel kıyafetleri giyip sakalını tarardı. Niçin böyle yaptığını sorduklarında, Resûlullah'ın sözlerine saygı

duyuyorum diye cevap verirdi.

Peygamber'in bahsettiği tâbîlerden Üveys el-Karanî'dir. Bu bağlamda Hz. Ömer'in şöyle dediği nakledilmiştir. Ben Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: "*Hiç şüphesiz tabiilerin en hayırlısı Üveys adındaki bir kimsedir. Onun bir anası vardır. Alaca hastalığı geçirmiştir. Ona uğrayınız sizin için istiğfar etmesini isteyiniz*". Daha sonra Yemen ahalisi gelince, Ömer onu aradı ve sonunda onunla karşılaştığında, benim için istiğfar etmeni isterim, dedi. Bunun üzerine Üveys: sen Resûlullah sahabesisin! asıl sen benim için mağfiret dile! dedi. Ama Ömer ısrar edince, Üveys onun için af ve bağışlanma talebinde bulundu.

Tâbîler; Resûlullah'ın sahabelerinden İslam dinini doğru bir şekilde öğrendiler. İşte büyük Tâbîlerden İmam el-Hasen el-Basri'ye: sen mümin misin? diye sorulduğunda, şöyle cevap vermiştir: İman iki türlüdür. Eğer sen bana Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, cennete, cehenneme, öldükten sonra dirilişe ve hesaba imanı soruyor isen, ben bunlara iman eden bir kimseyim. Yok eğer Yüce Allah'ın: "***Müminler ancak, o kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri titrer, ayetleri okunduğu zaman bu onların imanlarını artırır. Ve Rablerine güvenirler; namaz kılarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan yerli yerince sarf ederler. İşte onlar gerçek müminlerin ta kendileridir***" buyurması hakkında soruyorsan, Allah'a yemin ederim ki, ben onlardan mıyım, değil miyim? Bilemiyorum. El-Beyhakıy bunu şöyle yorumladı: el-Hasen, asıl imandan değil imanın zirvesinden bahsediyordu. İşte bu iman sahiplerine Allah Teâlâ "***Onlar için Rableri katında nice dereceler, bağışlanma ve tükenmez bir rızık vardır***" ayetindeki mükâfatı vaat etmiştir.

Tâbîler; kolaylaşmayı iyi anlayıp kendi hayatlarında uygulamışlar. Es-Sevrî (radıyallahu anh) bu konuda şunu söyler: "İlim, güvenilir bir âlimden işitilen ruhsata tabi olmayı gerektirir. Aşırılık ise herkesin bildiği bir şeydir". El-Ezrak İbn Kays anlatıyor ki: Ehvaz'da bir nehrin

kenarında bulunuyorduk. O nehrin suyu kuruyup gitmişti. Ebu Berze el-Eslemî, atı üzerinde geldi de namaza durdu, atı da salıverdi. Kendisi namazda iken atı yürüdü. Ebu Berze, hemen namazını bıraktı ve atının ardından gitti. Sonunda ona yetişip yakaladı. Sonra geldi, yan bıraktığı namazını tamamladı. Bizim içimizde görüş sahibi olan bir adam vardı. Ebu Berze'nin böyle namazı içinde atı yakaladığını, sonra yine kıldığını görünce: Şu ihtiyara bakınız! Atı için namazını terk etti! demeye başladı. Ebu Berze de, namazdan sonra ona yöneldi de: Resûlullah (sallahu aleyhi ve sellem)'den ayrıldığım zamandan beri beni, hiçbir kimse sertlik, yoğunluk etmemiş, ayıplamamıştır! diye cevap verdi ve şöyle devam etti: Benim varıp ineceğim yer uzaktadır. Eğer ben, atımı bırakıp da namazı tam kılsaydım, geceye kadar ehlimin yanına varamazdım, dedi. Bu bağlamda Resûlullah "Kolaylık gösteriniz, güçlük göstermeyiniz. Müjde verip sevindiriniz, nefret ettirmeyiniz" buyurdu. Başka bir hadiste de şöyle buyurdu: "Nerede kolaylık varsa, orada güzellik vardır. Kolaylığın bulunmadığı her şey çirkindir".

Kendi aralarında şefkat, dayanışma ve yardımlaşmayı pratik olarak uyguladılar. İşte Hz. Ali'nin oğlu el-Hüseyin'in oğlu Ali, birçok yoksula gizlice infak ederdi. Hiç kimse bundan haberi yoktu. Öldüğü zaman artık bu yoksullar kendilerine infak eden kişiyi kaybetmişler. Onu yıkadıklarında, sırtında ve omuzunda, dul ve fakirlerin evlerine götürdüğü çuvalları taşıma izini gördüklerinde, geceleri kendilerine erzak getiren kendisi olduğunu anladılar. Medine'de yüz aile geçimini temin ettiği söylendi.

Merhamet ve dayanışma yalnızca Müslümanlar aralarında sınırlı değil, Müslümanlar ve diğerlerini de kapsıyor. İşte Ömer b. Abdülaziz Basra'daki valisine şöyle yazmıştı: "Zimmilerden yaşlı ve muhtaçlara hazineden tahsisat ayır". Din, ırk ve mezhep gözetmeksizin ülkesinde yaşayan yaşlı ve muhtaçlara maaş bağlamıştı. Ömer b. Abdülaziz bu durumda Ömer bin el-Hattâb'ı örnek almıştı. Halbuki Ömer bin el-Hattâb'ın yaşadığı benzer bir olay vardı. İnsanlardan yardım isteyen

dilenci olan ehl-i kitaplı yaşlı bir adam gördüğünde, onu yanına götürüp devlet hazinesinden vermişti. Halit bin Velid aynı şey yaptı ve Heyra ahalisine şöyle demişti "Bu kimselere; ister yaşlı olduğu için çalışmaktan aciz olsun, ister başına bir afet geldiği için fakir olsun, ister zengin iken fakir düşmüş olsun eğer kendi dininde sadaka alacak duruma gelmişse cizye vermekten muaf tuttum ve İslam diyarında ve hicret diyarında yaşadığı sürece ona ve ailesine devlet bütçesinden yardım yapılır". Böylece tüm sahabeler ve tâbîler Resûlullah'ı her meselede örnek alıyor ve dini gerçek anlamda yaşıyorlardı. Yüce Allah şöyle buyurur: "***Allah, din uğrunda sizinle savaşmayan, sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere iyilik yapmanızı ve onlara karşı adil davranmanızı yasak kılmaz; doğrusu Allah adil olanları sever***".

Merhamet sadece insana değil, hayvanları ve kuşları da içermektedir. Ömer bin Abdülaziz, Mısır'daki valisine bir mektup gönderip develere merhamet göstermesini tavsiye etmişti. Mektup şöyledir: "Mısırda develerin, bin kilo yük taşıdığını öğrendim bundan sonra altı yüz kilodan fazla taşıdığını bilmeyeyim".

Resûlullah hayvanlara karşı daima güzel muamelede bulunmayı tavsiye edip bir deve sahibine şöyle buyurdu: "*Allah'ın seni sahip kıldığı şu hayvan hakkında Allah'tan korkmuyor musun? O senin kendisini aç bıraktığını ve çok yorduğunu bana şikâyet ediyor*".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Tâbîlerin en önemli özelliklerinden: insanlara hoşgörü gösterip merhamet kanatlarını indirmeleridir. Katâde'den rivayete göre şöyle demiştir: el-Hasen el-Basri uyurken yanına girdik de yanı başında meyve ve ekmekle dolu bir sepet vardı, biz sepetten yemeye başladık mı bizi gördü. Ama çok sevindi ve tebessüm etti. Daha sonra "***yahut dostlarınızın evlerinden yemenizde bir sakınca yoktur***" ayetini okudu. Cerîr b. Hazm'den şöyle demiştir: el-Hasen'in evindeydik, günün yarısı geçince, onun oğlu bize şöyle dedi: Şeyh'i yordunuz bugün ne yedi ne de içti. El-Hasen dedi ki: bırak onları! Gözlerim kendilerinden daha hoş bir şey görmüyor ki.

Tüm olaylar tâbîlerin; özveri, can feda etme, bilimin değerini bilme ve ona saygı duyma konusunda örnek olduklarını gösterir. Belki de bu günlerde insanlara bilgisizce fetva veren bu sapan ve saptıranlara bir ders olur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Allah Teâlâ ilmi insanların hafızalarından silip unutturmak suretiyle değil, fakat âlimleri öldürüp ortadan kaldırmak suretiyle alır. Neticede ortada hiçbir âlim bırakmaz. İnsanlar bir kısım cahilleri kendilerine lider edinirler. Onlara birtakım meseleler sorulur; onlar da bilmedikleri halde fetva verirler. Neticede hem kendileri sapıklığa düşer hem de insanları saptırırlar*".

Tâbîler kendilerinden sonra gelen imamlar için iyi bir örnek idiler. Ebû Ca'fer el-Mansûr -tebeu't-tâbiînden- imam Malik bin Enes'in radıyallahu anh eseri olan (el-Muvatta) nüshalarını çoğaltıp ülkenin her yanına göndermek ve hukukî uygulamalarda esas alınmasını sağlamak istemişti. Ebû Ca'fer el-Mansûr "senin telif ettiğin şu kitabınla ilgili olarak -el-Muvatta'ı kastediyor- şöyle bir emir vermeyi düşünüyorum. Bu kitabı çoğaltıp sonra da Müslüman memleketlerden her birine bu kitabın bir nüshasını gönder. Bu kitabın içinde bulunanları öğrensinler, bundan öteye geçmesinler, hadis ilmi olarak da insanlar burada olanlardan başkasına çağrılmasın. Ben ilmin aslının Medine'de bilinen hadisler ve

Medinelilerin ameli olduğu kanaatindeyim" dedi. Bunun üzerine İmam Mâlik'in bunu doğru bulmadığı, İslâm toplumlarına dağılmış olan sahâbenin Resûlullah'tan öğrendikleri farklı uygulamaları rivayet ettiklerini ve oralarda bunların esas alındığını belirtti. Ebû Ca'fer dedi ki: "hayatım üzere yemin ederim ki bana izin verirsen emir vereyim".

Tâbîlerin mütevazı ve anlayışlı olmalarını gösteren bir olay şöyledir: Yunus b. Abdul A'la, İmam Şafii'nin talebelerindendi. Yunus, hocası İmam Muhammed b. İdris Eş-Şafii ile camide müzakeresini yaptığı dersin bir meselesinde ihtilafa düşer. Öyle ki öfkesinden dolayı dersi terk eder ve evine gider. Akşam olunca Yunus kapısının çalındığını fark eder. 'Kim o?' der. Kapıdaki kişi, 'Muhammed b. İdris eş-Şafii' der. Yunus; "Bu isimle bilinen herkes aklıma geldi ama bu kişinin İmam Şafii olabileceği hiç aklıma gelmedi" der. Yunus, kapıyı açar ve İmam Şafii'nin kapıda beklemekte olduğunu görür ve hocasının ayağına kadar gelmesine şaşırır. İmam Şafii kapıyı açan talebesi Yunus'un ayağına gitmiş ve ona şunları söylemiştir: Ey Yunus, bizi birleştiren yüzlerce mesele dururken bir mesele mi bizi ayıracak? Ey Yunus, yaptığın ve üzerinden geçtiğin köprüleri yıkma! Bir gün o köprüden geri dönmen gerekebilir! Ey Yunus, hatadan nefret et ama hataya düşenden nefret etme. Bütün kalbinle günaha öfkelen ama günahkara acı, ona merhamet göster. Ey Yunus, sözü eleştir ama sözü söyleyene saygı göster. Görevimiz hastalığı tedavi etmektir, hastayı yok etmek değildir!

İmam Şafii (radıyallahu anh) bir şiirinde şöyle demiştir.
Salihleri severim onlardan değilsem de
Şefaatlerine ulaşmak için herhalde.
Nefret ederim günah tüccarlarından
Her ne kadar bizde de bulunsa aynı maldan.

Bilim adamlarımız; tâbîlerin izinde gidip bizim için Allah'ın din emanetini taşımamız, onu doğru şekilde anlamamız, ahlaklarıyla ahlaklı

olmamız, insanları hikmetle ve güzel öğütle dâvet etmemiz konusunda en iyi örneklerdi.

Ey Allah'ım bizi "Sözü dinleyip de onun en güzeline uyanlar, işte onlar Allah'ın hidayete erdirdiği kimselerdir. İşte onlar akıl sahiplerinin ta kendileridir" ayetinde bahsettiğin kimselerden kıl!

* * *

İSLAM'DA HOŞGÖRÜ VE KOLAYLIK

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ"

"***Allah size kolaylık ister, zorluk istemez***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadis-i Şerifinde "*Ben kolaylık ve hoşgörü dîni ile gönderildim*" buyurmuştur. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Hiç şüphe yok ki, İslam şeriatında büyüklüğün örnekleri sayılmaktan daha fazladır ve İslam dininin en yüce manada ortaya koyduğu şeylerden hoşgörü ve kolaylıktır. Dolayısıyla dinde ne zorluk ne meşakkat ne de şiddet görülür. İslam'a mensup olanların bazıları, dinin en şiddetli şeyleri gerektirdiğine inanıp aşırılığa çağırıyorlar. Bunlar, dinde en şiddetli olanın en dindar ve Allah'a en çok itaatkâr olduğunu zannederek millete aşırılık kapılarını açtılar. Hoşgörü ve kolaylık üzerine kurulu olan bu dinin büyüklüğünden habersiz olduklarını gösterir. Allah Teâlâ "***O, sizi seçmiş, babanız İbrahim'in yolu olan dinde sizin için bir zorluk kılmamıştır. Daha önce ve Kuran'da, peygamberin size şahit olması, sizin de insanlara şahit olmanız için size Müslüman adını veren O'dur***" buyurmuştur. Peygamber efendimiz "*Din kolaylıktır. Dini aşmak isteyen kimse, ona yenik düşer. O halde, orta yolu tutunuz, en iyiyi yapmaya çalışınız, o zaman size müjdeler olsun; günün başlangıcından, sonundan ve bir miktar da geceden faydalanınız*" buyurdu. Süfyân es-Sevrî (r.a) da bu konuda şunu söyler: "İlim, güvenilir bir âlimden işitilen ruhsata tabi olmayı gerektirir. Aşırılık ise herkesten alınabilir".

İslam'da hoşgörü, söylenecek bir söz ya da yükselen bir slogan

değildir, ancak ilahi bir yöntemdir. Yüce Allah'ın kullarına davrandığı ve kendi aralarında davranmalarını emrettiği ilkelerinden biridir. Allah Teâlâ "***Allah kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükler***" başka ayette "***Allah size kolaylık ister, zorluk istemez***" yine başka ayette "***İnsan zayıf yaratılmış olduğundan Allah sizden yükü hafifletmek ister***" buyurmuştur. Cenab-ı Hak Kurân-ı Kerim'de en çok ümit veren ayette tüm kullarına umut, bağışlama ve merhamet kapısını açarak şöyle buyurur: "***De ki: 'Ey kendilerine kötülük edip aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar. Çünkü O, bağışlayandır, merhametlidir'***", başka bir ayette "***Bununla beraber, Rabbin mağfiret ve merhamet sahibidir***" ve yine başka bir ayette "***ancak tevbe edenler, ıslah olanlar ve gerçeği ortaya koyanlar müstesna; işte onların tevbesini kabul ederim. Ben, tevbeleri daima kabul ve merhamet edenim***".

Ebû Hureyre -radıyallahu an- şöyle dedi: Resûlallah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: "*Allah mahlukları yarattığı zaman kendi yanında Arş'ın üstünde olan kitabında 'Rahmetim öfkeme gâlip olmuştur' diye yazdı*". Kutsi Hadiste Yüce Allah "*Ey âdemoğlu! Sen bana dua ettiğin ve benden affını umduğun sürece, işlediğin günahlar ne kadar çok olursa olsun onların büyüklüğüne bakmadan seni bağışlarım. Ey âdemoğlu! Günahların gökleri dolduracak kadar olsa, sen benden bağışlanmanı dilersen, günahlarını affederim. Ey âdemoğlu! Sen yeryüzünü dolduracak kadar günahla huzuruma gelsen, fakat bana hiçbir şeyi ortak tutmamış, şirke bulaşmamış olsan, ben de seni yeryüzü dolusu mağfiretle karşılarım*" buyurmuştur.

Ayrıca, Cenâb-ı Hak; Kurân-ı Kerim'de birçok yerde kullarını hoşgörü ve affediciliğe çağırdı. Allah Teâlâ "***Sen af yolunu tut, bağışla, uygun olanı emret, bilgisizlere aldırış etme***", başka ayette "***İyilik ve fenalık bir değildir. Ey inanan kişi: Sen, fenalığı en güzel şekilde sav; o zaman, seninle arasında düşmanlık bulunan kişinin yakın bir dost***

gibi olduğunu görürsün. Bu, ancak sabredenlere vergidir; bu ancak o büyük hazzı tadanlara vergidir" ve yine başka bir ayette "***Affetsinler, geçsinler. Allah'ın sizi bağışlamasından hoşlanmaz mısınız? Allah bağışlayandır, merhametli olandır***" buyurmuştur.

Şüphesiz, Resûlullah'ın hayat gidişatını okuyan, hoşgörü ve kolaylık konusunda ümmetine ve tüm insanlığa bir örnek olduğunu bilecektir. İşte Hz. Aişe (*radıyallahu anhâ*) şöyle buyuruyor: Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) iki şey arasında muhayyer bırakıldı mı o, günah olmamak kaydıyla, mutlaka en kolay olanı tercih ederdi. Günah olursa da, bundan en uzak insan da, O olurdu. Allah'u Teâlâ'nın hürmeti çiğnenmediği sürece nefsi için intikam almamış ve eğer Allah'u Teâlâ'nın hürmeti çiğnenmiş ise, onun cezâsını mutlaka vermiştir".

Yüce Allah'ın yoluna, hikmetle ve güzel öğütle çağırmak hususunda, Peygamber efendimizin hayatından alınacak bazı örnekler üzerine duralım: Enes *radıyallahu anh* şöyle dedi: Bir adam Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e geldi ve:

- Ey Allah'ın Resûlü! Ben cezayı gerektiren bir iş işledim, cezâmı ver! dedi. Tam o sırada namaz vaktiydi. Adam, Resûlullah ile birlikte namazı kıldı. Namazdan sonra:

- Ey Allah'ın Resûlü! Ben cezayı gerektiren bir iş yaptım, cezamı ver! dedi.

Hz. Peygamber:

- "Sen bizimle birlikte namaz kıldın mı?" buyurdu. Adam:

- Evet, dedi. Hz. Peygamber de:

- "Öyleyse sen affolundun" buyurdu.

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh* şöyle dedi: Bedevînin biri Mescid-i Nebevî'de küçük abdestini bozmuştu. Sahâbîler onu azarlamaya kalkıştı. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Adamı kendi haline bırakın. Abdest bozduğu yere bir kova (veya büyük bir kova) su dökün. Siz kolaylık göstermek için gönderildiniz, zorluk çıkarmak için değil*". Hz. Aişe şöyle anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)

kucağına oturttuğu bir çocuk onun elbisesi üzerine işedi. Resûlullah su istedi. Suyu azar azar (sidiğin üstüne) döktü de onu yıkamadı.

Muâviye İbni Hakem es-Sülemî *radıyallahu anh* şöyle dedi: Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in arkasında namaz kılarken cemaatten biri aksırdı. Ben de hemen "Yerhamükellah (çok yaşa)" dedim. Cemaat bana dik dik bakmaya başladı. Bunun üzerine: Vay başıma gelenler! Yâhu bana niye öyle bakıyorsunuz? deyince de, ellerini uyluklarına vurmaya başladılar. Onların beni susturmaya çalıştıklarını görünce kızdım; ama yine de sustum. Anam, babam Resûl-i Ekrem'e fedâ olsun. Ne ondan önce ne de ondan sonra kendisinden daha iyi bir öğretici görmedim. Vallahi beni ne azarladı ne dövdü ne de sövdü. Namazı kıldırıp bitirince bana: "*Bu ibadetin adı namazdır. Namaz kılarken dünya kelâmı konuşulmaz. Çünkü namaz tesbih, tekbir ve Kur'an okumaktan ibarettir*" dedi.

Şüphesiz, Rabbimizin Kitabını ve Peygamberimizin Sünnetini takip edersek, dünyanın şu anda acı çekmekte olduğu her türlü aşırılık ve şiddeti ortadan kaldıran bir hoşgörü, kolaylık ve nezaketin nice örneklerini bulacağız. İnanç bakımından, İslam'ın kimseyi Müslüman olmaya zorlamaz ki, herkesin inanç özgürlüğünü sağlamıştır. Allah Teâlâ "***Dinde zorlama yoktur; Artık hak ile batıl iyice ayrılmıştır***" diğer bir ayette "***Rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunanların hepsi inanırdı. Öyle iken insanları inanmaya sen mi zorlayacaksın?"*** buyurmuştur.

İbadetler bakımından da, Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) kolaylaştırmayı, hafifletmeyi ve aşırılıktan uzaklaşmayı çağırdı ve hadis-i şerifte "*Ey cemaati hakikaten içinizde nefret ettirenler var (Bundan böyle) hanginiz cemaate imam olursa namazı hafif kıldırsın! Çünkü arkasında yaşlı ve zayıflarla ihtiyaç sahipleri vardır*" buyurdu. Bazı sahabeler Muaz bin Cebel'in uzun kıldırdığı namazdan şikayet etmişler, bunun üzerine Peygamber: "Ey Muâz, (üç defa) sen fitnebaz mı oldun yoksa? "*Güneşe ve onun ışığına andolsun*" ve "***Yüce Rabbinin adını tesbih et***" gibi sureleri (okusaydın!)" buyurdu. Diğer bir rivayette "*senin arkanda yaşlı ve zayıflarla ihtiyaç sahipleri vardır"* buyurdu. Enes *radıyallahu anh* şöyle

dedi: Resûlullah mescide girmişti. İki direk arasına uzatılmış bir ip gözüne ilişti: “Bu ip nedir?” diye sorunca, sahâbîler: Bu, Zeynep Binti Cahş’a ait bir iptir. Namazda ayakta durmaktan yorulunca ona tutunuyor, dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz: “*Onu hemen çözünüz. Sizden biriniz canlı ve istekli olunca nâfile namaz kılsın, yorgunluk ve gevşeklik hissettiği zaman ise yatıp uyusun*” buyurdu. Câbir *radıyallahü anh* anlatıyor: Arkadaşlarımla beraber sefere çıkmıştık, içimizden birinin başına taş isabet etti ve başını yaralayıp kemiğini kırdı. Sonra aynı adam uykuda ihtilâm olduğu için, arkadaşlarına:

— Teyemmüm edebilir miyim, bu hususta benim için ruhsat buluyor musunuz? diye sordu. Arkadaşları da:

— Hayır, su mevcut oldukça teyemmüme ruhsat yoktur, diye cevap verdiler. Bunun üzerine o şahıs gusül abdesti aldı ve açık vaziyetteki yaradan içeriye giren suyun tesiri ile vefat etti.

Peygamberin huzuruna geldiğimiz zaman, kendisine hadiseyi naklettiler. Bunun üzerine Resûlullah:

— Adamı öldürmüşler, Allah onları öldürsün. Eğer bilmiyorlarsa sorsaydılar; cehaletin ilâcı sormaktır, o adama teyemmüm etmek kâfi gelirdi. Yarasına da bir bez parçası koyar, üzerine mesh eder ve vücudunun diğer yerlerini de yıkardı” buyurdu.

Yine bu bağlamda, İmran bin Husayn (*radıyallahu anh*) şöyle dedi: “Benim bir hastalığım vardı, Resûlullah’a namazı nasıl kılacağımı sordum? Resûlullah: ‘Ayakta namaz kıl! Eğer ayakta namaz kılmaya gücün yetmez ise oturarak kıl! Eğer buna da gücün yetmezse yanının üzere yatarak kıl’ buyurdu”. Başka bir hadiste şöyle buyurdu: **"** *Yeryüzü benim için mescit (namaz kılma mahalli) ve temiz kılındı. Ümmetimden kim bir namaz vaktine erişirse, hemen bulunduğu yerde namazını kılsın…***"** . Peygamber, hoşgörüyü İslam’ın büyüklüğünü gösteren pratik bir şekilde somutlaştırmıştı. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem): "*Ben namaza, içinde kıraati uzatmak niyetiyle dururum da geriden bir çocuğun ağlamasını duyunca, anasına meşakkat vermek istemediğim için,*

namazımı kısa keserim" buyurmuştur.

İşler bakımından ise, İslam şeriatı satış ve satın alma konusunda insanların müsamaha ve kolaylık göstermeye çağırdı. Allah Teâlâ "***Ey İnananlar! Mallarınızı aranızda haksızlıkla değil, karşılıklı rıza ile yapılan ticaretle yiyin, haram ile nefsinizi mahvetmeyin. Allah şüphesiz ki size merhamet eder***" ve diğer bir ayette "***Borçlu darda ise, eli genişleyinceye kadar ona mühlet verin. Bilmiş olsanız borcu bağışlamanız sizin için daha hayırlıdır***" buyurmuştur. Peygamber efendimiz hadisi şerifinde "*Satışta, alışta ve borcunu istemekte kolaylık gösteren kimseye Allah rahmet etsin*" buyurdu. Satışta kolaylık göstermek, satıcı cimri, abartılı, tekelci ve ölçüleri eksik tutan bir kişi olmamalı demektir. Satın almada kolaylık göstermek ise alıcının insanların hakkını azaltmaması demektir. Borçta kolaylık göstermek de: adamın alacağını istediği zaman yumuşak ve tatlı dille olması gerektiği anlamına gelir.

Peygamber Efendimiz, işlerde gösterilen kolaylığın ahirette kurtulma sebeplerinden biri olduğunu söyledi. Hadisi şerifte şöyle buyurdu: "*bir adam, borcunu istemekte ve ödemekte kolaylık gösterdiği için cennete girmiştir*", başka bir hadiste "Sizden önceki ümmetlerden bir adam hesaba çekildi; hayır namına hiçbir şeyi bulunamadı. Fakat bu adam insanlarla düşer kalkardı ve zengin bir kimse idi. Hizmetçisine, darda kalan fakirlerin borcunu affetmesini emrederdi. Azîz ve Celîl olan Allah: "Biz affetmeye ondan daha lâyıkız; onu affediniz" buyurdu.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

İslam'da hoşgörü ilkesi, yalnızca Müslümanların birbirleriyle davranmalarına ilgilenen bir ilke değil, ancak bütün insanların

yaşayabileceği kapsamlı bir yöntemdir. Allah Teâlâ "***insanlarla güzel güzel konuşun***" ve başka bir ayette "***Allah, din uğrunda sizinle savaşmayan, sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere iyilik yapmanızı ve onlara karşı adil davranmanızı yasak kılmaz; doğrusu Allah adil olanları sever***" buyurmuştur. Abdullah İbn-i Amr (r.a)'dan rivayet edildiğine göre: Kendisi için bir koyun kesildi de kölesine şöyle der: Yahudi komşumuza hediye verdin mi? Yahudi komşumuza hediye verdin mi?" Resûlullah (s.a.v.)'in şöyle dediğini işittim: Cibril, komşuya tavsiye edip durdu. Öyle ki, onu mirasçı kılacağını zannettim".

İmam Şafi'i (r.a), nefsin hoşgörüsü ve cömertliği hakkında şöyle söyler:

Ört onu cömertlik ile çünkü her eksiklik
Denildiği gibi onu örter cömertlik
***
Gösterme düşmanlarına zilletini kesinlikle
Çünkü beladır düşmanların alay etmesi kişi ile
***
Cimriden el açıklığını bekleme
Çünkü susayan suyu bulamaz ateşte

Ey Allah, dinimizi doğru anlamamızı nasip et, bize hidayet ver ve bizi hidayet vesilesi kıl!

* * *

ANA-BABA VE AKRABA HAKLARI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Yüce Allah şöyle buyurur:

"وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا (٢٣) وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا"

"***Rabbin, yalnız Kendisine tapmanızı ve ana babaya iyilik etmeyi buyurmuştur. Eğer ikisinden biri veya her ikisi, senin yanında iken ihtiyarlayacak olursa, onlara karşı "Öf" bile demeyesin, onları azarlamayasın. İkisine de hep tatlı söz söyleyesin. Onları esirgeyerek alçakgönüllülükle üzerlerine kanat ger ve: «Rabbim! Küçüklüğümde onlar beni nasıl yetiştirmişlerse, şimdi de sen onlara (öyle) rahmet et!» diyerek dua et***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

İslam, tüm yüce ahlaklara ve doğru davranışlara çağıran ve her asil ilkeye dayanan bir hoşgörü mesajı ile geldi. Bu mesaj; insanlar arasında doğruluk, adalet, şefkat, sevgi ve insanlık ile dengeyi ayarlayan değerlere davet etti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor***".

İslam şeriatının azametli tezahürlerinden biri, ana babalarla ve akrabalarla muamele etmek için kurallar, esaslar ve haklar ortaya koymasıdır. Ana-babalar; saygı gösterilmeye, takdir edilmeye ve ilgilenmeye en layık insanlardır. Yüce Allah Kur'an-i Kerim'de, O'na ibadet etme ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmama emri sonrasından hemen ana babaya iyilik ve ihsan etmemizi emretti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya***

iyi davranın". Allah Teâlâ, nimetlerine şükretmeyi emrederken fazileti ve azameti için ana babaya da şükretmeyi de emretti. Abdullah b. Abbas dedi ki: üç ayet üç şeyle bağlı olarak indirildi. Bağlı olduğu şey de yapılmadan hiçbiri kabul edilmez. "*Bana ve ana babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur*" ayeti de onlardan biridir. İşte ana babasına şükretmeyen insanın Allah'a şükretmesi kabul olunmaz.

İslam dinimiz, ana babanın makamını yüceltip onlara iyilik ve ihsan etmeyi emretti. Abdullah b. Amr'ın naklettiğine göre, "Bir kimse Resûlullah'a gelerek cihâda çıkmak için izin istedi. Resûlullah ona: "*Annen baban sağ mı?*" diye sordu. O 'Evet' deyince; Efendimiz "*Anne ve babaya hizmet ederek cihadını yap*" buyurdu.

Hz. Musa *aleyhisselam*'ın hikâyesindeki sâlih adamın iki kızı; ana babaya iyilik etmenin en iyi örneğini verdi. Halbuki kızların babası çok yaşlıydı, çalışamıyordu. Bu yüzden yıkılmadan usanmadan onun yerine çalışırlardı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Medyen suyuna geldiğinde, davarlarını sulayan bir insan topluluğu buldu. Onlardan başka, hayvanlarını sudan alıkoyan iki kadın gördü. Onlara: "Derdiniz nedir?" dedi. "Çobanlar ayrılana kadar biz sulamayız. Babamız çok yaşlıdır, onun için bu işi biz yapıyoruz" dediler***".

Cabir'den rivayet edildiğine göre: Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek: Benim mal ve çocuğum var. Babam da malımı kökünden kurutmak, tüketmek ister" dedi. Bunun üzerine Resûlullah: «*Sen de malın da babana aitsiniz*» buyurdu.

Hz. Fatıma radıyallahu anha babasına olan sevgisinde, saygısında ve nezaketinde bizim için en iyi örnektir. Resûlullah onun yanına girdiği zaman, Hz. Fatıma ayağa kalkar, babasının elini tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu. Ona karşı nezaketle davranır ve onun gelişine sevinir ve yüce makamına saygı gösterirdi.

İslam, ana babaya saygı duymamızı ve onlara eziyet etmemizi

emretti, Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Eğer ikisinden biri veya her ikisi, senin yanında iken ihtiyarlayacak olursa, onlara karşı "Öf" bile demeyesin, onları azarlamayasın. İkisine de hep tatlı söz söyleyesin***". Yüce Allah; öfkeyi gösteren en küçük kelime olan "Öf" bile demeyi yasakladı. Bu kelimeden daha küçük bir kelime olsaydı, Allah mutlaka onu yasaklardı. İnsanın ana babasına zarar vermesi veya herhangi bir şekilde kendilerine kötülük etmesi yasaktır. Ebu Hüreyre *radıyallahu anh*; bir adama -babasına iyilik etme konusunda- şöyle öğüt verdi; "Onun önünde yürüme! Ondan önce oturma! Onu ismi ile çağırma! Ona sövdürme!". Yani: insan kendi yüzünden babasını hakarete maruz bırakmamalı ve Müslüman ana-babasına zarar verme sebebi olmamalıdır. Hz. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem: "*İnsanın kendi ana babasına lânet etmesi en büyük günahlardandır*" buyurmuştu. Ashâb-ı kirâm: "Yâ Resûlallah! Bir kimse kendi ana babasına nasıl söver?" deyince: "*Birinin babasına söver, o da onun babasına söver. Adamın anasına söver, o da onun anasına söver*" buyurdu.

İslam, ana baba Müslüman olmasalar dahi kendilerine iyi davranmayı tavsiye etti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi (körü körüne) bana ortak koşman için zorlarlarsa, onlara itaat etme! Onlarla dünyada iyi geçin!***". Hz. İbrahim babasına olan çağrısında iyi geçinirdi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kitap'ta İbrahim'i an. Zira o, sıdkı bütün bir peygamberdi. Bir zaman o babasına dedi ki: Babacığım! Duymayan, görmeyen ve sana hiçbir fayda sağlamayan bir şeye niçin taparsın? Babacığım! Hakikaten sana gelmeyen bir ilim bana geldi. Öyle ise bana uy ki, seni düz yola çıkarayım. Babacığım! Şeytana kulluk etme! Çünkü şeytan, çok merhametli olan Allah'a âsi oldu. Babacığım! Allah tarafından sana azap dokunup da şeytanın yakını olmandan korkuyorum***".

İşte Esma bintu Ebî Bekr, müşrik olan annesi kendi yanına gelmişti. O da Resûlullah'tan bu meselede fetva istedi de: Annem bana sokulmak ve karşılık görmek istiyor. Anneme ilgi ve iltifat edebilir miyim? dedim.

Resûlullah: "*Evet, annene ilgi ve iltifat eyle!*" buyurdu.

Ana babaya iyilik etmenin insanın dünyada ve ahirette göreceği büyük etki ve yararları vardır. İşte ana babaya iyilik ve riayet etmek, Allah'ın rızasını kazanma nedenidir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "*Allah'ın rızası ana babanın razı edilmesindedir. Allah'ın öfkesi de ana babanın öfkesindedir*".

Yine de ana babaya iyilik etmek, sıkıntıların giderilmesine bir nedendir. Abdullah b. Ömer'den, o da Resûlullah'tan *sallallâhu aleyhi ve sellem* naklen rivayet etti ki: «*Bir zamanlar üç kişi yolda giderken kendilerini yağmur tutmuş ve dağda bir mağaraya sığınmışlar. Arkasından mağaranın ağzına dağdan bir kaya düşmüş ve onları kapamış. Bunun üzerine yolcular birbirlerine: "Bakın Allah için sâlih amel işlediyseniz, o ameller vasıtasıyla Allah'a dua edin. Ola ki, Allah bu kayayı sizden açar" demişler, içlerinden biri: Allah'ım! Benim iki ihtiyar geçkin ana-babamla, bir karım ve küçük çocuklarım vardı. Onlara iyi bakardım. Hayvanlarımı yanlarına getirdiğim zaman süt sağardım, önce annemle babamdan başlayarak çocuklarımdan önce onlara içirirdim. Şu var ki: Bir gün ağaçlık beni uzaklara götürdü de akşamlayıncaya kadar gelemedim. Ve onları uyumuş buldum. Hemen evvelce yaptığım gibi süt sağdım. Ve kabı getirerek başları ucuna dikildim. Onları uykularından uyandırmaya kıyamıyordum; çocuklara da onlardan evvel süt vermekten çekiniyordum. Çocuklar ayaklarımın dibinde çağrışıyorlardı. Benim ve çocukların hâli bu minval üzere fecir doğuncaya kadar devam etti. Ey Rabbim! Eğer benim bunu senin rızanı dileyerek yaptığımı biliyorsan, bu kayadan bize bir miktarını arala da, ondan gökyüzünü görelim, demiş. Bunun üzerine Allah kayanın bir miktarını aralamış ve ondan gökyüzünü görmüşler*). İşte bu adam ana babasına ettiği iyilik onun kurtulmasına bir neden oldu.

Ana babasına iyilik eden insan; kendi çocukları tarafından da iyilik ve ihsan görür. Bilindiği gibi ceza, amel cinsindendir. Hz. İbrahim kendi babasına iyi davrandığı için Yüce Allah ona oğlu Hz. İsmail'in iyiliğini ve

itaatkârlığını göstererek mükafat vermiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Babasıyla beraber yürüyüp gezecek çağa erişince: Yavrucuğum! Rüyada seni boğazladığımı görüyorum; bir düşün, ne dersin? dedi. O da cevaben: Babacığım! Emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulursun, dedi***".

Ana babaya iyilik etmenin dünyada semereleri olduğu gibi ahirette de Müslümanın cennete girip mutlu olmasının sebebidir. Bir adam Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yanına gelerek cihâda çıkmak için müsaade istedi. Resûlullah: «*Annen hayatta mıdır*?» buyurdu. Adam: Evet, dedi. Resûlullah: «*Sen annenin ayağına sarıl. Çünkü cennet oradadır*» buyurdu. Başka bir hadiste Resûlullah buyurdu ki: "*Anne ve baba, cennete en ortadaki kapıdan girmeye vesile olur. Artık sen o kapıyı ister bırak ister elinde tut*". İbn-i Ömer bir adama dedi ki: "Cehennemden korkar mısın ve Cennet'e girmek ister misin?" adam: "Evet, vallahi" dedi. İbn-i Ömer sordu ki: "Ana-baban hayatta mı?", adam da "Yanımda yalnız annem var" dediğinde, İbn-i Ömer: "Allah'a yemin ederim ki, eğer annene yumuşak söz söylersen ve ona yemek yedirirsen, büyük günahlardan sakındıkça, muhakkak Cennet'e girersin," dedi.

Şunu vurguluyoruz ki, insan ne kadar iyilik ve ihsan yapsa da ana babanın hakkını ödeyemez. Bu bağlamda Hz. Peygamberimiz buyurdu ki: "*Çocuk, hiçbir iyilikle babanın hakkını ödeyemez; ancak onu köle olarak bulur da onu satın alarak hürriyetine kavuşturursa eder*"

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

İslam, ana babaya iyilik etmeyi tavsiye ettiği gibi, akrabalara da

iyilik etmeyi tavsiye etti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Aralarında akrabalık bağı olanlar, Allah'ın Kitab'ına göre, birbirleri için mü'minlerden ve muhacirlerden daha önceliklidirler"***. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Allah Teâlâ varlıkları yaratma işini tamamlayınca, akrabalık bağı ayağa kalkarak: Bu duruş, akrabalık bağını koparan kimseden sana sığınanın duruşudur, dedi. Allah Teâlâ: Pekâlâ, seni koruyup gözeteni gözetmeme, seninle ilgisini kesenden rahmetimi kesmeme râzı değil misin? diye sordu. Akrabalık bağı: Evet, râzıyım, dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ: Sana bu hak verilmiştir*, buyurdu: Bunları anlattıktan sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: İsterseniz şu âyeti okuyunuz, buyurdu: "***Ey münâfıklar! Siz iş başına geçecek olursanız, yeryüzünde fesat çıkarır, akrabalarla ilginizi kesersiniz, değil mi? İşte Allah'ın lânete uğrattığı, kulaklarını sağır, gözlerini kör ettiği kimseler bunlardır***". Başka bir hadiste Peygamber efendimiz bize anlattı ki: Cenâb-ı Hak şöyle buyurdu: "*Ben Allah'ım, Ben Rahman'ım. Ana rahmini ben yarattım. Ona kendi (Rahman) adımdan verdim. Kim akrabalık bağlarını gözetirse ben de onu gözetirim. Kim de akraba ile bağını keserse bende onunla bağımı keserim*".

Akrabaları ziyaret etmek ve onlara yardım ve destek sağlamak gerekir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuş ki: "*Yoksula verilen sadaka bir sadaka, akrabaya verilen sadaka ise iki sadaka yerine geçer: Biri sadaka sevabı, öteki de akrabayı koruyup gözetme sevabıdır.*" İşte akrabaların davetine icabet etmek, hastalarına ziyaret etmek ve cenazelerine katılmakla bu sevap gerçekleşir. Küçüklerine sevgi ve büyüklerine saygı ve onlar için dua etmek dinimizce ibadet sayılır.

Yakınlara sıla-i rahimde bulunmak, ömürde berekete ve rızıkta genişliğe vesile olur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuş ki: "*Kim rızkının bol olmasını ve ömrünün uzamasını severse, ana babasına iyilik etsin ve akrabalık bağlarını gözetsin".* Yine Peygamber Efendimiz akrabalık bağlarını gözetmenin günahların bağışlanmasına neden olduğunu bildirdi. Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek:

“Ben büyük bir günah işledim, buna tövbe imkânım var mı?” dedi. Hz. Peygamber: “*Annen var mı?*” diye sordu. Adam: “Hayır yok” dedi. “*Peki teyzen de mi yok*?” dedi. Adam: “Hayır, var” deyince Resûlullah: “*Öyle ise ona iyilik yap*!” diye emretti.

İnsan; akrabalık bağlarını kesmekten ve kötülüğe kötülükle karşılık vermekten sakınmalıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: **“***Akrabasının yaptığı iyiliğe aynıyla karşılık veren, onları koruyup gözetmiş sayılmaz. Akrabayı koruyup gözeten adam, kendisiyle ilgiyi kestikleri zaman bile, onlara iyilik etmeye devam edendir*”. Başka bir hadiste rivayet edildiğine göre bir adam: Yâ Resûlallah! Benim akrabam var. Ben kendilerini ziyaret ediyorum, onlar bana gelip gitmiyorlar. Ben onlara iyilik ediyorum, onlar bana kötülük ediyorlar. Ben onlara anlayışlı davranıyorum, onlarsa bana kaba davranıyorlar, dedi. Bunun üzerine Resûlallah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: *“Eğer dediğin gibi isen, onlara sıcak kül yutturmuş oluyorsun. Sen böyle davrandıkça, Allah’ın yardımı seninledir”.*

İslam; akraba bağlarını koparmaktan ve dünyada ve ahirette ağır cezasından uyardı. Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Günahların cezâsı Allah tarafından âhirete ertelenmesine rağmen, yeryüzünde bozgunculuk çıkaran ve akrabalık bağını koparan kimselerin cezâsı dünyâda da verilmeye diğer günahlardan daha lâyıktır*”. Yine bu hususta Peygamberimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Akrabasıyla ilgisini kesen kimse cennete giremez*”.

Bütün bunlardan hareketle, babalarımıza ve annelerimize iyilik ve ihsan edelim, akrabalık bağlarını gözetelim ve tüm insanlara iyi davranalım.

Ey Allah’ım! babalarımıza ve annelerimize iyilik etmek için bizi muvaffak eyle! Akrabaların bağlarını gözetleyenlerden kıl bizi! Ey Allah’ım Mısır’a ve tüm aleme huzur ve güven nimetini daim eyle! Refah, bolluk ve bereket ver!

* * *

ÖĞRENEN VE ÖĞRETENİN AHLAKI VE GÖREVİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Yüce Allah şöyle buyurur: "***Allah, sizden inananların ve ilim verilmiş olanların derecelerini yükseltir. Allah, yaptığınız her şeyden haberdardır***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Yeni bir eğitim-öğretim yılının daha eşiğindeyiz. Bu vesileyle yeni eğitim-öğretim yılının geleceğimizin teminatı olan evlatlarımıza, değerli öğretmenlerimize hayırlı olmasını Yüce Allah'tan niyaz ederiz. Hiç şüphesiz ki İslam bilime büyük bir önem vermiştir. İlim, gönül hayatı ve göz ışığıdır. Yüce dinimizin bilgiye ve bilgili insana ne kadar önem verdiği, bilgi sahibi dünyada ve ahirette de yüksek dereceli olduğu, bilgi sayesinde akraba irtibatı kurulduğu ve helal haram öğrenildiği herkesçe bilinen gerçeklerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" Ancak akıl sahipleri öğüt alır***".

İslam'ın ilme verdiği önem ve teşvik, Kur'ân-ı Kerîm'in ilk indirilen ayetlerinde görülmektedir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "***Yaratan Rabbinin ismi ile oku! O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin en büyük kerem sahibidir. O, kalem ile (yazmayı) öğretendir. İnsana bilmedikleri şeyleri öğretti***". Yüce Kitabımızın ilk nazil olan ayetinin "Oku" manasında olması bu hususu bizlere en açık şekilde beyan etmektedir. İnsanın kendisine faydalı ve zararlı olan şeyleri bilmesi, ancak ilim sayesinde mümkün olur.

İlmin ve ilim sahibi olanların büyük bir değeri vardır. İlim ve alimler olmasaydı insanlar yolu kaybederdi. İlim gerçeklerin göründüğü bir nurdur. Alimler; gökteki yıldızlar gibidir, insanlar hangisine sarılsa doğru yol bulurlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Sana Rabbinden***

indirilenin gerçek olduğunu bilen kimse, onu bilmeyen kör kimse gibi olur mu? Ancak akıl sahipleri ibret alırlar". Bu ayette Allah Teâlâ sanki insanları bilen ve kör olmak üzere ikiye bölmüştür. Asıl körlük göz körlüğü değil bilgi eksikliğidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Gerçek şu ki, kör olan gözler değildir, kör olan göğüslerde olan kalplerdir***". Kur'an-ı Kerim ilme büyük değer verip Arapçada "kanıt" anlamına gelen "sultan" ifadesini kullanmıştır: Yüce Allah buyurdu ki: "***Kendilerine gelmiş hiçbir kanıt (sultan) olmadığı halde Allah'ın ayetleri hakkında mücadele edenler gerek Allah yanında gerekse iman edenler yanında büyük bir nefretle karşılanır***".

Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ilmin ve onu isteme değerini bize beyan ederek şöyle buyurdu: "*Bir kimse, ilim elde etmek arzusuyla bir yola girerse, Allah o kişiyi cennetin yollarından birine sevk eder. Melekler yaptığından hoşnut oldukları için ilim öğrenmek isteyen kimsenin üzerine kanatlarını gererler. Göklerde ve yerde bulunan her şey, hatta suyun altındaki balıklar bile âlim için Allah'a istiğfar ederler. Âlimin âbide üstünlüğü, dolunayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Âlimler, peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler, mîras olarak altın ve gümüş bırakmazlar; onlar ilmi miras bırakırlar. Kim bu mîrâsı alırsa, büyük bir nasip almış olur*". Rivayet edildiğine göre Ebu Zer şöyle dedi: Resûlullah bana hitaben şöyle buyurdu: *"Ey Ebu Zer! Allah'ın kitabından bir ayet öğrenmek için sabah erkenden kalkar isen, bu senin için bin rekât namaz kılmaktan daha hayırlıdır. Yine (birileri tarafından) ister amel edilsin ister edilmesin, bir ilim dalını öğrenmek için sabah erken kalkar isen bu da senin için bin rekât namaz kılmaktan daha hayırlıdır".* Hz. Ali (*radıyallahu anh*) şöyle demiştir: "İlim maldan hayırlıdır; ilim seni korur, malı ise sen korursun. Mal vermekle azalır ancak ilim öğretmekle çoğalır. İlim hâkimdir, mal mahkûmdur".

İlmin hem öğrenci hem de öğretmen tarafından gösterilmesi gereken birçok ahlâk ve adabı vardır: En önemlisi: Allah'a karşı sadık

olmaktır. Öğrenen ve öğretenin amacı Allah'ın rızasını kazanmak olmalı, insan şöhret arayışına girmemeli ve gösteriş yapmamalıdır. Peygamber Efendimiz ilimde büyüklük göstermekten uyardı da şöyle dedi: "*Âlimlerle tartışıp övünmek veya cahillerle alay etmek için ya da halkın dikkatini kendine çekmek için ilim tahsil eden kişiyi Allah, cehennemine atacaktır*".

İlmin önemli ahlaklarından da tevazu (alçakgönüllülük): İmam Malik, Harun Reşid'e şöyle demiştir: "Bir ilim öğrendiğin zaman senin üzerinde eseri, sakinliği, simâsı, ağır başlılığı ve yumuşaklığı görünsün". Bu yüzden de Hz. Ömer b. Hattab *radıyallahu anh* şöyle demiştir: "İlmi öğrenin. İlim için sakinliği ve ağırbaşlılığı da öğrenin". Bilelim ki ilim ile kibir bir arada olmadığı gibi itaatsizlikle de gelmez, ancak arzu ile gelir ve Allah'a karşı gelmekten sakınmakla artar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah'a karşı gelmekten sakının. Allah size gerekli olanı öğretir. Allah her şeyi bilmektedir***". Bu bağlamda da şöyle denilmiştir:

"Kim bildiğine amel ederse, Allah ona bilmediğini öğretir!".

Amel; Allah'tan verilen ledünnî ilmin gerçekleşmesi için bir esastır. Yüce Allah Kehf suresinde sâlih kul hakkında şöyle buyurmuştur: "***Derken, kullarımızdan bir kul buldular ki, ona katımızdan bir rahmet vermiş, yine ona tarafımızdan bir ilim öğretmiştik***". Hz. Süleyman hakkında Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "***Biz hüküm vermeyi Süleyman'a kavratmıştık. Zaten her birine hükümranlık ve ilim vermiştik***". Hz. Yahya hakkında da Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey Yahya! Kitab'a (Tevrat'a) var gücünle sarıl!" (dedik) ve henüz sabi iken ona (ilim ve) hikmet verdik. Tarafımızdan ona kalp yumuşaklığı ve temizlik de (verdik). O, çok sakınan bir kimse idi***". Yine bu konuda Yüce Allah meleklerin bilgi hususunda dediklerini şöyle aktarır: "***Senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur***".

Ağır başlı olmak da ilmin önemli ahlaklarındandır: halbuki ilmin ihtişamı ve saygınlığı vardır. İyi görünüme, temizlenme, koku sürme ve

boş konuşmalardan uzak durma gibi şeylere önem verilmelidir. Peygamber Efendimiz hadisi şerifinde şöyle buyurur: "*Güzel hâl ve ölçülü hareket etmek Peygamber (s.a.v.)'in yirmi dört parçasından bir parçadır*".

Alim ile soru soran arasındaki ilişki doktor ile hasta arasındaki ilişki gibidir. Dolayısıyla ilim sahibi hoş bir şekilde davranmalı ve doğru yol göstermelidir. Muâviye İbni Hakem es-Sülemî radıyallahu anh şöyle dedi: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in arkasında namaz kılarken cemâatten biri aksırdı. Ben de hemen "*yerhamükellah*" dedim. Cemaat bana dik dik bakmaya başladı. Bunun üzerine: Vay başıma gelenler! Yâhu bana niye öyle bakıyorsunuz? deyince de ellerini uyluklarına vurmaya başladılar. Onların beni susturmaya çalıştıklarını görünce kızdım; ama yine de sustum. Anam, babam Resûl-i Ekrem'e fedâ olsun. Ne ondan önce ne de ondan sonra kendisinden daha iyi bir öğretici görmedim. Vallahi beni ne azarladı ne dövdü ne de sövdü".

İlim talebiyle ilgili yapılması gereken şeylerden de şunlardır:

İlim talebesinin âlimlere saygı göstermesi ve onları takdir etmesi gerekir. Âlimler ile başkaları arasındaki ihtilaf hususunda gönlünü geniş tutmalıdır.

Bu durumda hocaya karşı edepli olmak gerekir. Zira bu; kurtuluş, başarı, ilim elde etme ve muvaffak olma adresidir. Hocan senin yanında saygı gören, takdir ve lütuf gören bir makamda bulunsun. Hocana karşı; oturmanda, onunla konuşmanda, güzel soru sormanda, dinlemende, onun önünde kitap açmanda hep edebi gözetmelisin. Onun önünde sözü uzatmayı ve tartışmayı terk etmen gerekir. Şair Ahmet Şevkı şöyle dedi:

Öğretmene karşı edepli ol ve ona saygı göster

Öğretmen görev bakımından peygamber gibidir.

Hiç şüphesiz, bizim dinimizin işlerini düzelten bilimlere ihtiyacımız gibi dünyamızı düzeltecek bilimlere de ihtiyacımız vardır. Zaman çabuk geçtiği için bilimsel araştırma, yaratıcılık ve icatlara önem vermeliyiz. Mucit olamıyorsak en azından bizde yaratıcılık ruhu olmalı. İlme ve öğretime önem veren millet keşifler, buluşlar yapmış ve dünyada da bilimin önderi olmuştur. Uzak kalan milletler ise maalesef gerilemişler çöküntüye uğramışlar. Yine şairin biri şöyle der:

Öncekilerimiz gibi inşa ederiz ve yaptıkları gibi de yaparız.

Öğrenenin de öğretenin de toplumda etkili olması için yüce ahlaklı olup gereğince davranmalıdır. Bilim, iş ve ahlaklar arasında bağ kuran millet diğer milletler arasında gurur ve zafer içinde yaşar. Nerede ilim ve ahlak varsa, orada ilerleme ve refah olur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

İslam; farklı alanlarda bilim ve bilimcilerin değerini yükseltmiştir. Faydalı bilim; insanların din işlerine ya da dünyanın işlerine faydalı bütün bilimleri içerir. İşte bu yüzden Allah Teâlâ'nın şöyle buyurduğunu görürüz: "***Kulları içinden ancak âlimler, Allah'tan korkar***". Ayetin başında bilimler hakkında da bahsedilmiştir, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Görmedin mi Allah gökten su indirdi. Onunla renkleri çeşit çeşit meyveler çıkardık. Dağlardan (geçen) beyaz, kırmızı, değişik renklerde ve simsiyah yollar (yaptık). İnsanlardan,***

hayvanlardan ve davarlardan da yine böyle türlü renkte olanlar var. Kulları içinden ancak âlimler, Allah'tan (gereğince) korkar. Şüphesiz Allah, daima üstündür, çok bağışlayandır". Ve başka bir ayette Allah Teâlâ: "***Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde aklıselim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır. Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar, göklerin ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler (ve şöyle derler:) Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tesbih ederiz. Bizi cehennem azabından koru***!" buyurmuştur.

Ayrıca faydalı ilim; şeriat ve dil, tıp, eczacılık, fizik, kimya, astronomi, mühendislik, enerji ve diğer alanlar gibi insanlara yararlı olan her şey demektir. Bilgi; ulusal ve icat edici kişiliğin temelidir. Bu hususta Allah Teâlâ "***Eğer bilmiyorsanız zikir ehlinden sorunuz***" buyurdu. Yani bilenlerden bilgi alın ve bilmediğinizi sorun. "Zikir" kelimesi genel olduğu için belirli bir bilim için değil tüm bilimler için kapsamlıdır. Hiç şüphesiz, bizim dinimizin işlerini düzelten bilimlere ihtiyacımız gibi dünyamızı düzeltecek bilimlere de ihtiyacımız vardır.

Belki de zamanımızın başlıca görevi ve bilim adamlarının bugünkü yükümlülüğü de yanlış din anlayışlarını düzeltmektir. İslam ve Müslümanlar imgesinin yanlış algılanmasını düzeltirken doğru İslamî düşünceyi yaymak için çalışmak gerekir.

Allah'ın bizi o adaletlilerden kılmasını, bilmediğimizi öğretmesini, unuttuğumuzu hatırlatmasını ve işimizde bizim için fayda ve kolaylık sağlamasını dileriz.

* * *

ÜMMETİN ALİMLERİ İLE FİTNE ALİMLERİ ARASINDA

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ"

"***De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" Ancak akıl sahipleri öğüt alır***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

İslam'ın ilme verdiği önem ve teşvik, Kur'ân-ı Kerîm'in ilk indirilen ayetlerinde görülmektedir. Yüce Allah şöyle buyurur: "***Yaratan Rabbinin ismi ile oku! O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin en büyük kerem sahibidir. O, kalem ile (yazmayı) öğretendir. İnsana bilmedikleri şeyleri öğretti***". Vahiy yoluyla ilk nazil olan ayet; ilmin ilk kapısı olan okuma emrinden ibarettir. Ardından bilgiyi kaydetme ve aktarma vesilesi olan kaleme işaret edilir. Bu ayetler, tüm insanların ilim faziletine, onu istemeye ve ona teşvik etmeye dikkatlerini çekmektedir. Bu ayetler şunu gösteriyor: İslam ilim ve marifet dinidir ve İslam milleti de bilim ve uygarlık yapma ümmetidir.

Kur'an-ı Kerim'de bir sûreye "Kalem" adı verilmiştir. Bu sûre Allah Teâlâ'nın "***Nûn; kalem ve onunla yazılanlara and olsun***" buyurmasıyla başlamıştır. Bu da bilimin malzeme ve araçlarının önemine bir kanıttır. Yüce Allah'ın, peygamberin bu dünyada ilimden başka bir şeyin fazlasını istemesini emretmemesi de ilim için şeref olarak yeter. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***De ki: 'Rabbim! ilmimi artır'***". Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*İlim tahsil etmek için yolculuğa çıkan kimse, evine dönünceye kadar Allah yolundadır*". Başka bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Kim ilim tahsil etmek için bir yola girerse, Allah o kişiye cennetin yolunu kolaylaştırır*". Bu yüzden ilim, devletlerin

inşası için gerekli dayanaklardan biridir. İlimle ümmetler gelişir ve ilimle de insanın değeri yükselir ve saygı kazanır.

Kur'an-ı Kerim; farklı alanlarda ilim ve alimlerin değerini yükseltmiştir. Faydalı ilim; insanların din işlerine ya da dünya işlerine fayda sağlayan bütün bilimleri içerir. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Size, "Kalkın", denildiği zaman da kalkın ki, Allah içinizden inananların ve kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltsin. Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır***". Ayrıca alimlerin Allah'tan korktuklarına şahitlik eden Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kulları içinden ancak âlimler, Allah'tan korkar. Doğrusu Allah güçlüdür, bağışlayandır***". Yine de başka bir ayette Allah Teâlâ; alimlerin kendi zatine şahitlik etme şerefine nail olduklarını bildirip onların yüksek makamını göstererek şöyle buyurur: "***Allah, melekler ve ilim sahipleri, ondan başka ilâh olmadığına adaletle şâhitlik ettiler. O'ndan başka ilâh yoktur. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir***".

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, ilim sahiplerinin; insanları yönlendirme, onlara doğru yol gösterme, ıslah ve inşa etme hususlarında peygamberlerin mirasçıları olduklarını bildirmiştir. Hadis-i şerifte Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki "*Âlimin âbide karşı üstünlüğü, ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Şüphesiz ki âlimler, peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler altın ve gümüşü miras bırakmazlar; sadece ilmi miras bırakırlar. O mirası alan kimse, bol nasip ve kısmet almış olur*".

Hiç şüphe yok ki, Allah'ın onurlandırdığı ve Peygamber efendimizin övdüğü ilim sahipleri; ümmetin ilim, davet ve izah emanetlerini taşıyan dürüst alimleridir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Benden bir hadis işitip onu işittiği şekilde insanlara ulaştıran (anlatan) kulun Allah yüzünü ak etsin*". Evet ümmetin dürüst alimleri, Yüce Allah'ın kendilerini seçtiği görevin doğasını bilirler. Bu görev, ilimle veya dinle elde edilecek bir görev değildir ki alimlerin yerine getirmekte oldukları

mesaj daha ulvidir. Cenab- Hak, Kur'an-ı Kerim'de Hz. Muhammed efendimizin dilinden ifade ederek şöyle buyurur: "***De ki: 'Ben sizden bir ücret istersem, o sizin olsun; benim ecrim Allah'a aittir. O her şeye şahittir***" ve başka bir ayette şöyle buyurur: "***De ki: Buna karşılık, sizden, Rabbine doğru bir yol tutmayı dileyen kimseler (olmanız) dışında herhangi bir ücret istemiyorum***". Yine de Allah Teâlâ, Hz. Nûh, Hz. Hûd, Hz. Sâlih, Hz. Lût ve Hz. Şu'ayb dillerinden ifade ederek şöyle buyurur: "***'Ey halkım, buna karşılık sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Ücretim ancak âlemlerin Rabbinden gelir***". İşte peygamberlerin, insanları Allah'a davet etmelerinde aynı ifade kullanmaları; amacın ve yöntemin birliğini ve Allah'a ihlas ettiklerini gösterir.

Ümmetin gerçek alimleri, zamanlarını ve çabalarını sarf edip din ve vatan hizmetine bilgilerini sunanlardır. Onlar, insanlara ortalık, itidal, hoşgörü ve merhamet yolunu göstermişler. Böylece onların çağrıları, insanî değerleri yükselten, insanın saygınlığını koruyan, tüm insanlarla barış ve huzur içinde yaşayan, inşa edip yıkmayan, imar edip tahrip etmeyen faydalı nesiller yetiştirmiştir. İşte ölümden sonra sahibine yararlı olan ilim budur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*İnsan ölünce, üç ameli dışında bütün amellerinin sevabı kesilir: Sadaka-i câriye, kendisinden istifade edilen ilim ve arkasından dua eden hayırlı evlât.*" Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, yarar sağlamayan, inşa etmeyen, ahlak ve davranışları düzeltmeyen ilimden Allah'a sığınırdı. Rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Allah'tan yararlı ilim dileyiniz ve yarar sağlamayan ilim'den Allah'a sığınınız.*" Peygamber efendimiz şöyle de dua ederdi: "*Allah'ım! Faydasız ilimden, ürpermeyen gönülden, doyma bilmeyen nefisten ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım*".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Ümmetin dürüst alimleri; her zaman ortalık bayrağını taşıyan ve Allah'ın dinini aşırıcıların tahrifinden ve cahillerin tevilinden savunan, hidayet, doğruluk ve ortalık sahipleridir.

Fitne alimleri ise Allah dinini amaçlarına ulaşmak için bir vesile olarak kullanan kötü niyetli insanlardır. Bunlar Allah'ın dinine karşı cüret ederek zarar verip yaramayan, ayırıp birleştirmeyen ve yıkıp inşa etmeyen fetvaları başlatmışlar. İslam dinimiz tekfire yol açan bu tür fetvalardan uyardı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Hangi kişi, Müslüman kardeşi için 'Ey kafir' derse, şayet dediği gibi ise, bu sözü ikisinden birine döner. Dediği gibi değilse, kendi üzerine döner*".

Fitne alimleri, kendileri için insanlara aşırılık ve darlık göstermekten yöntem almışlar. Bu yöntem, İslam'ın hoşgörülüğü ve ortalığından çok uzak bir yöntemdir. Zira İslam, insanlardan tüm güçlük ve zorlukları ortadan kaldırdı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Dinde sizin için bir zorluk kılmamıştır***". Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Müjdeleyiniz, ürkütmeyiniz ve kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız*." İşte fetvalarda aşırılık ve zorluk çıkarmak, hoşgörülü İslam ortalığına aykırdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Böylece sizi insanlara şahid ve örnek olmanız için tam ortada bulunan bir ümmet kıldık***". Ortalık: adalet, itidal ve ümmetlerin helak sebebi olan aşırılıktan uzak durmak demektir. Bu bağlamda Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "*Ey insanlar! Dinde aşırılıktan sakının. Çünkü sizden öncekiler dinde*

aşırılığa kaçtıkları için helâk oldular". Süfyân es-Sevrî (Allah rahmet eylesin) bu konuda şunu söyler: "İlim, güvenilir bir âlimden işitilen ruhsata tabi olmayı gerektirir. Aşırılık ise herkesin iyi bildiği şeydir".

Bilgisizce konuşan ve ümmetin sebeplere sarılmasının gerekliliğini anlamayan ve dünyanın imar edilmesinin dinlerin en önemli amaçlarından biri olduğunu bilmeyenler de fitne alimlerine bağlıdırlar. Muhakkak ki biz dünyamızın işlerinde başarılı olmadıkça insanlar dinimize saygı göstermeyecekler. Bizim dünyamızın işlerinde başarılı olunca insanlar hem dinimize hem de dünyamıza da saygı gösterecekler. Bunu anlamayanlar, birçok insanın dünyanın dine olan ilişkisini ve sebeplere sarılmanın gerekliliğini yanlış anlamasına yol açan vaazlarında hep dünyadan uyarırlardı. Bunların yüzünden, zahitlik tüm dünyadan kesilmek ve insanlardan uzak durmak diye yanlış anlaşılmıştır. Bunlar Yüce Allah'ın şu sözünü ihmal etmişler: "***'Rabbimiz! Bize dünyada iyiyi, ahirette de iyiyi ver, bizi ateşin azabından koru' diyenler vardır***".

Bununla birlikte, bilimsel olarak yeterli olmayanlardan fetva vermeye cüret etmenin hem sapma hem de saptırma olduğunu vurguluyoruz. Bilindiği gibi, bilmeden insanların hayatlarına zarar veren ne kadar çok fetva vardı. Câbir b. Abdullah'tan (radıyallahu anh), şöyle demiştir: Bir sefere çıkmıştık, bizden bir adama taş değdi ve başını yardı. Bu adam ihtilâm olmuş ve yol arkadaşlarına, "Benim teyemmüm yapmam konusunda ruhsat olduğunu düşünüyor musunuz?" diye sormuş, onlar da su varken teyemmüm edemeyeceğini, dolayısıyla onun için bir ruhsat bulunmadığını söylemişlerdi. Bunun üzerine adam gusletmiş, ancak yarası su alıp, azdığından dolayı ölmüştü. Peygamberin huzuruna geldiğimizde bu hâdise (kendisine) haber verildi. Bunun üzerine Efendimiz: "*Onu öldürdüler, Allah da onların canlarını alsın! Bilmiyorlarsa sorsalar ya! Muhakkak ki cehaletin (hastalığının) ilacı sormaktır. Gerçekten ona, sadece teyemmüm etmesi, yarasının üzerine bir bez bağlayıp sonra üzerine meshetmesi ve vücudunun geri kalan kısmını da yıkaması yeterliydi.*" buyurdu.

Bunlardan hareketle, her birimizin sadece kendi uzmanlık alanıyla ilgilenip herkes çok iyi bildiği işleri yapmalıdır. Allah'tan korkmamız, ilme saygı duymamız ve sözün tehlikesini değerlendirmemiz gerekiyor. Bilelim ki bir bilgisizce söylenen söz yıkım ve bozgunluğa neden olur. Dolayısıyla susmak zarar veren söz söylemekten daha hayırlıdır. Eğer ki her bilmeyen kişi sussaydı hiç anlaşmazlık olmazdı. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem *"Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun!"*

Ey Allah'ım bize hakkı, hak olarak göster; ona uymayı nasip et. Bâtılı, bâtıl olarak göster; ondan kaçınmayı nasip et! Bize yarayacak şeyleri öğret ve bize öğrettiğin şeylerin faydasını göster! Mısır'ımızı ve tüm ve âlem-i İslâm'ı sen koru!

* * *

SORUMLULUK

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "**Biz emâneti göklere, yere ve dağlara arz (ve teklif) ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, bundan endişeye düştüler. İnsan ise bunu sırtına yükledi. Çünkü o, çok zulümkâr, çok câhildir**". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah, insanı onurlandırarak elleriyle yarattı, ona ruhundan üfledi ve meleklerin ona secde etmelerini emretti. Ayrıca onu birçok şeyde diğer yaratıklardan üstün kıldı. Bunlara dahil olmak üzere, sorumluluk ve şeri hükümleri üstlenmesidir. Toplumdaki mevkisi ne olursa olsun, yetişkin ve aklı yeten hiçbiri bu sorumluluktan sıyrılamaz. Zira herkes gücü yettiğince ve kendisine verilen görevin kapsamına göre sorumludur.

Hiç şüphe yok ki, sorumluluk bir onurlanma olmadan önce bir yükümlülüktür. Sorumluluğa sadece bir onurlandırma olarak bakan, genellikle tehlikeleri ve sonuçlarıyla karşılar, ama onu hakkı ile alıp ona yükümlülük ve mesaj olarak bakan ise Allah tarafından destek görür. Bu konuda Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Abdurrahman b. Semûra'ya: "*Ey Abdurrahman! Emirliği isteme! Çünkü isteyerek sana verilirse onunla baş başa bırakılırsın! İstemeden sana verilirse onun uğrunda yardım görürsün*" demiştir. Ebu Zer'den rivayete göre Ebu Zer şöyle demiş: Ya Resûlullah! Beni vali yapmıyor musun? dedim. Bunun üzerine eli ile omuzuma vurdu. Sonra: "*Ey Ebu Zer! Sen zayıfsın. Bu valilik bir emanettir. Gerçekten kıyamet gününde o kepazelik ve pişmanlıktır. Yalnız onu hakkı ile alarak o hususta üzerine düşeni yapan müstesnadır*!"

buyurdu.

Sorumluluğun çeşitli türleri vardır bunlardan şunlardır. İlk olarak **aile sorumluluğu**: Ailenin, toplumun istikrarı ve uyumu konusunda büyük bir rolü vardır, yapısının temel taşıdır ve ilk savunma hattıdır. Ebeveynler de görevlerini yerine getirerek bu ailenin inşasından ve istikrarından Allah'a karşı sorumlulardır.

İslam bu görev ve hakları belirleyip ailenin bütün üyeleri arasında paylaştı: Peygamber Efendimiz: "***Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan sorumlusunuz***" buyurmuştur. Ailenin başarısı ve istikrarı, üyeleri arasındaki hakların ve görevlerin korunmasına ve ihmal edilmemesine bağlıdır.

Aile üyeleri arasındaki sorumluluk karşılıklıdır: Herkesin sevgi içinde rol oynadığı haklar ve görevler karşılıklı saygı üzerine yerine getirilir. Ama vazgeçip ihmal eden ise Allah tarafından yaptığı her şeyden sorulacaktır. Peygamber Efendimiz: "*Allah her çobana gütmesini dilediği sürüden soracaktır, koruyabildi mi kaybetti mi, sonra erkeğe ev ehlinden sorar*" demiştir. Yine şöyle demiştir: "*Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter*".

İkincisi **görev sorumluluğu**dur: bilindiği gibi sorumluluk, her sorumlunun yükümlü olduğu görevin büyüklüğüne göre büyük olur. Sorumluluk kapsamı ne kadar genişse, o kadar özel şartlar gerekir. Bu şartların başında verimlilik, yetkinlik, tecrübe, dürüstlük ve bu sorumluluğun ve sonuçlarının işlevlerini yerine getirme becerisi gelir; Halbuki kişi kendi önünde, halkın önünde ve Allah'ın önünde yükümlü olduğu her şeyden sorumludur. Efendimiz "*On kişiye âmirlik eden kıyamette, elleri bağlı olarak getirilir. Âdilse kurtulur, değilse zulmü yüzünden helak olur*" buyurdu.

İnsanların işlerini veya bir işini üstlenen her biri, iyi bir performans göstermekle yükümlü olduğunu bilmesi, Allah'tan korkması ve kamu malıyla ilgilendiğini ve işinin sınırları dahilinde hareket edeceğini gözlemlemesi gereklidir. Her ne ad altında olursa olsun harama bulaşmamalıdır.

Bununla birlikte, herhangi düzeydeki bir sorumlunun kayıtsız kalması doğru olmadığını ve kendi sorumluluğu kapsamında olan tüm görevlerin ayrıntılarını takip etmesi gerektiğini vurguluyoruz. Ancak bunun bazen küçük veya basit görünmesi önemli değildir ki bazıların küçük veya basit olduğunu sandıklarını ihmal etmek neticesinde dayanılmaz bir hasar meydana gelebilir. Hepimiz güvenmenin takip etmemek anlamına gelmediğini ve takip etmenin güvenmemek anlamına gelmediğini fark etmeliyiz.

Her sorumlu sorumluluğu kapsamındaki güçlü ve sadık bir yardımcı seçmelidir ki, kim bir topluluğun başında daha iyi olanı varken bir adam tutarsa Allah'a, onun resulüne, vatanına ve üslendiği emanete ihanet etmiş olur.

Üçüncüsü **sosyal sorumluluk**tur: İslam, tüm insanlar arasında eşitlik temeline dayanan ve sevgi, saygı ve dayanışmanın hâkim olduğu güvenli ve istikrarlı bir yaşam sağlayan toplumsal kurallar koymuştur, böylece toplum tek bir beden haline gelir.

Bugün insanların halini tefekkür eden, açlığını giderecek kadar bir şey bulmayan fakir, ilacını alamayan hasta, kimsesiz dul, yetim ve güçsüz nice insanlar olduğunu fark eder. İşte bunların çıkarlarını ve ihtiyaçlarını karşılamak sosyal, dini ve ulusal sorumluluktandır. Hatta Müslümanların bir kısmının yerine getirmesi ile diğerlerinden düşen farzlardandır. Peygamber Efendimiz "*Bildiği halde, yanı başındaki komşusu açken tok yatan kimse bana iman etmemiştir"* buyurmuştur.

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) bu sosyal sorumluluğa değer

vererek insanların ihtiyaçlarını karşılamayı onun caminde itikaf etmekten daha öncelikli yaptı. Ebû Saîd-i Hudrî'den naklen şöyle demiş: Bir defa biz Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem)'e beraber bir seferde iken devesi üzerinde bir adam geliverdi. Ve gözünü sağa sola çevirmeye başladı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem): «*Kimin yanında fazla hayvan varsa onu hayvanı olmayana versin! Ve kimin fazla azığı varsa -onu azığı olmayana versin!*» buyurdu. Efendimiz farklı haldislerde: "*İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olandır. Allah Teâlâ'nın en sevdiği iş, bir Müslümanı sevindirmek, onun sıkıntısını gidermek, borcunu kapatmak veya açlığını gidermektir. Kim bir din kardeşinin ihtiyacını gidermek için yürür ve sıkıntısını giderirse bu yaptığı onun için mescidimde bir aylık itikâftan daha hayırlıdır… Din kardeşinin rahata kavuşması veya sıkıntıdan kurtulması için idarecilere gidip uğraşana, herkesin ayağı kaydığı zaman, Allah Teâlâ onu kurtarır*" buyurmuştur.

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), insanların ihtiyaçlarını karşılama ve ilgilenme konusunda sahabelerini takip edip soruyordu. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir gün sahabelere sordu:
"*Bugün hanginiz oruçludur*?"
"Ben, yâ Resûlallah." dedi Hz. Ebû Bekir.
Peygamberimiz, "*Bugün hanginiz bir cenazeyi takip etti*?" diye sordu.
Ebû Bekir: "Ben, yâ Resûlallah." diye cevap verdi.
Peygamberimiz, "*Bugün sizden kim bir fakiri doyurdu*?" diye sordu.
Ebû Bekir, "Ben doyurdum, yâ Resûlallah." dedi.
Peygamberimiz, "*İçinizden kim bir hasta ziyaret etti*?" diye sordu.
Yine Hz. Ebû Bekir, "Ben!" cevabını verince, Allah'ın Resûl'ü:
"*Bu hasletler kimde toplanırsa, işte o, cennete girer*" demiştir.

Dördüncüsü **ulusal sorumluluktur**: vatanın hepimizin üzerine hakları vardır ki onu korumak ve geliştirmek için büyük bir sorumluluk taşımaktayız. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) sahabelerine, vatanı ve kutsallıklarını savunmak için can ve mal feda etmenin Allah yolunda

cihat olduğunu belirtmiştir. Yüce Allah: "***Allah şüphesiz, Allah yolunda savaşıp, öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını Tevrat, İncil ve Kuran'da söz verilmiş bir hak olarak cennete karşılık satın almıştır***" buyurmuştur.

Ayrıca ülkenin yeniden inşası için çalışmak, onu geliştirmek, kamu çıkarlarını özel çıkarlardan tercih etmek ve çabaları birleştirmek ulusal sorumluluktandır. Allah Teâlâ "***Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın***." Ve başka bir ayette "***çekişmeyin, yoksa korkar başarısızlığa düşersiniz ve kuvvetiniz gider. Sabredin, doğrusu Allah sabredenlerle beraberdir***" buyurmuştur.

Bilelim ki, herkese "***Onları durdurun; çünkü kendilerinden daha da sorulacaktır***" denileceği bir gün gelecektir. Üstelik "***O gün siz huzura alınırsınız, hiçbir şeyiniz gizli kalmaz***" ayetini iyice düşünelim. Allah Teâlâ: "***Yaptığın iş (iyilik veya kötülük), bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu, bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa, yine de Allah onu (senin karşına) getirir***" buyurmuştur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

İslam Kardeşleri:

Az saatlerden sonra, iyilik, bereket, itaat günleri olan mübarek Şaban ayına başlayacağız. Şaban ayında amellerin Allah'a arz edilmek üzere yükseltilir. Bu yüzden Resûlullah daha fazla ibadet ve itaatle ilgi gösteriyordu. Bu ayda Resûlullah daha fazla oruç tutuyordu. Hatta bu

durum sahabelerin dikkatini çekip birbirlerine bu ilginin sırrını sormuşlar. Usame b. Zeyd (r.a) anlatıyor. Resûlullah'a (s.a.v.): "Ey Allah'ın Resulü! Şaban ayında tuttuğunuz kadar hiçbir ayda oruç tuttuğunuzu göremiyorum" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Bu öyle bir aydır ki, ameller, Âlemlerin Rabbine bu ayda yükseltilir. Bu nedenle ben de oruçlu iken amellerimin yükseltilmesini severim*"

Hz. Aişe (ra) Validemiz, Peygamber (sav) Efendimizin Şaban ayındaki orucunu şöyle anlatıyor: "Resûlullah (sav) öyle oruç tutuyordu ki, hatta biz, orucu hiç bırakmayacak diyorduk. Bazen de uzun süre oruç tutmayı bırakıyordu ki, biz bu ay hiç oruç tutmayacak diyorduk. Resûlullah'ın (sav) Ramazan ayından başka bir ayı tamamen oruç tuttuğunu görmedim. Şaban ayından daha fazla oruç tuttuğunu da görmedim"

Allah Teâlâ; Şaban ayını mübarek bir gece ile ayrı tuttu. Allah bu mübarek gecede kullarına merhametle bakar, günahlarını affeder ve kusurlarını örter. İşte bu gece Şaban'ın on beşinci gecesi (Beraat Gecesidir). Ebu Musa el-Eş'ari (r.a) Hz. Peygamber Efendimizden şöyle rivayet etmiştir: "*Allah Teâlâ Şaban ayının on beşinci gecesi bütün yarattıklarına muttali olup, Onların hepsini bağışlar. Ancak müşrik ve münafık olan kulları bağışlamaz*". Başka bir rivayette "*Allah (c.c), Şaban'ın on beşinci gecesinde kullarının haline muttali olur, müminleri bağışlar, kafirlere mühlet verir, kin tutan kimseleri bu hallerinden vazgeçene kadar, mağfiretinden mahrum bırakır*"

Bu mübarek günleri fırsat kullanarak çokça ibadet etmeliyiz, iyi işler yapmalıyız ve Allah'a yaklaşmalıyız. Peygamber Efendimiz bu bağlamda: *"Muhakkak ki, Rabbinizin bazı zaman dilimlerinde rahmet esintileri vardır, rahmet rüzgârları eser. Siz o rahmet esintilerine yönelerek hayrı elde etmeye çalışın, hayra talip olun"* demiştir.

Allah'ım bizleri zikrinde, şükründe, hüsn-i ibadetinde daim eyle!

* * *

ÇAĞIMIZDA GÜVEN AHDİ ANLAYIŞI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْؤُولاً" "***Ahdi de yerine getirin, doğrusu verilen ahitte sorumluluk vardır***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadis-i Şerifinde "*Allah katında en hayırlı kullar ahdi yerine getirenlerdir*" buyurmuştur. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

İslam, güvenlik, huzur, barış, iyilik ve ihsan dinidir. Şüphesiz ahdin yerine getirilmesi büyük ahlaki ve insani bir değerdir, halklar arasında güven sağlar ve aynı toplumun üyeleri arasında iş birliğini, dostluğu, ilerlemeyi destekler. Bu yüzden ahdin yerine getirilmesi imanın şubelerindendir. Ahdin yerine getirilmesi de dürüstlük ve iyilik göstergesi, peygamberin asil ahlaklarından ve İslam'ın sağlam davranışlardandır.

İslam, Müslümanların kendi ahitleri, sözleşmeleri ve antlaşmalarını yerine getirmelerini emretti ve bunu kesin bir şekilde tekit etti. Allah Teâlâ "***Ahdi de yerine getirin, doğrusu verilen ahitte sorumluluk vardır***" ve diğer ayette "***Ahitleştiğiniz zaman Allah'ın ahdini yerine getirin. Allah'ı kendinize kefil kılarak sağlama bağladığınız yeminleri bozmayın. Allah yaptıklarınızı şüphesiz bilir***" buyurmuştur. Yani, verdiğiniz her sözünüzde durmalısınız, ahitleştiğiniz zaman; Allah'ın ahdini yerine getirmelisiniz. Pekiştirdiğiniz yeminleri bozmamalısınız. Çünkü Allah'ı üzerinize kefil yapmışsınızdır. Muhakkak ki Allah, yaptıklarınızı bilir. Kim bir antlaşma yaparsa ona uymak zorundadır.

Ayrıca, Yüce Allah antlaşmalarına ve sözleşmelerine bağlı olan vefa sahiplerinin, sevdikleri insanlar olduklarını bildirir: Allah Teâlâ "***Hayır,***

öyle değil; ahdini yerine getiren ve günahtan sakınan bilsin ki, Allah sakınanları şüphesiz sever" ve başka bir ayette "***ve ahidleştiklerinde ahidlerine vefa gösterenler, zorda, darda ve savaş alanında sabredenlerdir. İşte onlar doğru olanlardır ve sakınanlar ancak onlardır"*** buyurmuştur. Yüce Allah, verdiği sözü yerine getirenlere büyük ecir ve mükâfat vereceğini belirtmiştir. Bu hususta Allah Teâlâ "***Allah'a verdiği sözü yerine getirene, Allah büyük ecir verecektir***", başka bir ayetlerde bu büyük ecri açıklamıştır: Allah Teâlâ "***Emanetlerini ve sözlerini yerine getirenler, şahitliklerini gereği gibi yapanlar, namazlarına riayet edenler, İşte onlar, cennetlerde ikram olunacak kimselerdir***" buyurmuştur.

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), sözleşmeleri yerine getirme değerine önem verip hainlik etmekten uyarmıştır. Halbuki toplumlar emanet edildiği zaman hainlik edilirse büyük bozgunculuğa uğrar. Ayrıca insanlar arasında güven kalmaz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) "*Münafığın alameti üçtür; konuştuğu zaman yalan konuşur, vaad ettiği zaman sözünde durmaz; kendisine bir şey emanet edildiği zaman hainlik eder*" ve diğer bir hadiste "*Müslümanlar şartlarına bağlıdırlar. Ama helali haram kılan haramı helal kılan şartlar geçersizdir*" buyurdu. Peygamber Efendimiz hainlik cezasından uyardı ve şöyle buyurdu: "*Allah kıyamet gününde gelmiş geçmiş bütün insanları bir araya topladığı vakit her vefasız için bir sancak çekilecek ve: işte filân oğlu filânın vefasızlığı budur! denilecektir*". Bu bağlamda İbn Kesir dedi ki: ihanetin dünyada gizli olup kıyamet günü, herkes önünde sahibine bildirildiği zaman, insanların gizli sakladıkları her türlü hainlik ve kötülük açık açık olacaktır. Bunda büyük bir hikmet vardır.

Şeriat'ın belirlediği ve yerine getirilmesini vurguladığı antlaşmalardan "güven antlaşması"dır. Günümüzün çağı anlayışında ise, devletin başka bir ülke vatandaşlarına verdiği girme izni, vize veya ikamet iznidir. Bir devletin dış temsilcilikleri veya sınır makamları

aracılığıyla, ülkesine seyahat edecek bir yabancının pasaportuna koyduğu ve bu yabancının ülkesinin sınır kapısına kadar giderek sınır makamlarına giriş için başvuru yapabileceğini ve girebileceğini gösteren bir kayıttır. Bir ülkeye hangi yabancının girebileceğine karar vermek, uluslararası hukuka göre ve devletler arasındaki ikili anlaşmalar yoluyla, o devletin egemenlik yetkilerindendir. Bu husus, tartışılmaz temel bir kuraldır. Devletler ülkelerine hangi yabancıların girebileceğini kendi ulusal çıkarlarına göre belirlerler. Uluslararası hukukta Devletlerin ulusal egemenlik yetkileri esastır. Bu egemenliklerini sınırları içerisinde çıkardıkları yasalar ile diledikleri gibi kullanırlar. Ulusal egemenlik yetkileri arasında ülkelerine hangi yabancıların hangi koşullarla girebileceklerini belirlemek de vardır. Vize bu amaca hizmet etmektedir. Devletin bu yetkisi uluslararası hukuk bakımından tartışılmazdır. Devletler egemenlik yetkilerini kendi iradeleriyle sınırlayabilirler.

Bu sözleşmenin yerine getirilmesinin Şeriat, yasal, ulusal ve insani olarak zorunlu görev ve yükümlülüklerinden biri olduğuna şüphe yoktur. Dinimiz güvenlik antlaşmasına önem vermiştir. Gerçek Müslüman hak ihlal etmenin bir zulüm ve haksızlık olduğunu bilir ve bu hukuka titizlikle riayet eder. Haksızlık ve zulme karşı mücâdele ise İslâm'ın emri ve gereğidir. Öyle ise, Müslümanın haksızlık ve zulümden kaçınması haksızlık ve zulümlere set oluşturacağından, meydana gelebilecek büyük tahribat ve günahların önüne geçilmiş olmaktadır. Dolayısıyla hak ve emanetleri yerine getirmek konusunda Müslüman uyumsal olmalıdır.

Muhakkak ki İslam, antlaşmaların yerine getirilmesi üzerine kurulu bir dindir. Bu din; hile, aldatma, ihanet gibi kötü davranışları kabul etmez. İslam çağrısı başlangıcından bu yana ne peygamber ne de sahabelerin hiç kimseyi güven altında olmaktan menettikleri bilinmemiştir. Bu hususta Allah Teâlâ peygambere hitaben "***Eğer bir topluluğun anlaşmaya hıyanet etmesinden korkarsan, sen de onlara karşı anlaşmayı bozarak aynı şekilde davran. Doğrusu Allah hainleri***

sevmez" buyurmuştur. Hz. Muâviye ile Rum kralı arasında bir süreli anlaşma vardı. Sürenin sonuna doğru Muâviye onlara doğru yürüdü. Sürenin bitiminde onların ülkelerine yakın olacak ve onlar gafil iken, hissetmeksizin onlara hücum edecekti. Amr îbn Abese ona dedi ki: Allahu Ekber Allahu Ekber, ey Muâviye, vefakarlık var zulüm yok. Allah Resulünün (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurduğunu işittim: Kimin bir kavim ile arasında bir süre (anlaşma süresi) varsa süre bitinceye kadar bağı asla çözmesin. Muâviye orduyu geri çevirdi ve onu hoşnut etti. Allah Teâlâ "***Müşriklerden biri sana sığınırsa, onu güvene al; ta ki Allah'ın sözünü dinlesin. Sonra onu güven içinde olacağı yere ulaştır. Çünkü onlar bilgisiz bir topluluktur***" buyurmuştur.

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), sözleriyle ve eylemleriyle tüm insanlığa güvenlik ve barış getiren bu asil değerleri belirlemiştir. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyuruyor: "*Emanete riayet etmeyenin îmânı yoktur. Ahde vefa etmeyenin de dini yoktur*." Başka bir hadiste "*Herhangi mü'min bir kişi, âhdli bir zımmîyi haksız yere öldürürse, o kişi cennet kokusu kokamaz. Hâlbuki (büyük günahlardan çekinen öbür mü'minler tarafından) cennet kokusu kırk yıllık uzaklıktan duyulur!*". Diğer bir rivayette Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in şöyle dediğini rivayet edilmiştir: "*Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir. Mü'min de, halkın, can ve mallarını kendisine karşı emniyette bildikleri kimsedir.*" işte peygamber efendimiz verilen sözde durmak konusunda en mükemmel örneğini vermiştir. Huzeyfe İbnü'l-Yemân şöyle rivayet etti: Bedir'de bulunmamdan beni meneden bir şey yoktu. Şu kadar var ki ben, babam ile beraber (yola) çıktım da bizi Kureyş kâfirleri yakaladılar. "Siz muhakkak Muhammed'in yanına gitmek istiyorsunuz!" dediler. "Biz onun yanına gitmek istemiyoruz; biz ancak Medine'ye gitmek istiyoruz!" dedik. Bunun üzerine bizden mutlaka Medine'ye gideceğimize, onunla birlikte savaşmayacağımıza Allah'a ahdü misâk aldılar. Sonra Resûlullah'a

gelerek bu haberi kendisine ilettik de: «*Haydİ gidin! Biz onlara verdiğimiz sözü tutar; onlara galebe için Allah'tan yardım dileriz!*» buyurdu.

Bu nedenle, şunu kabul etmeliyiz ki Devletin ülkemize giren her insana vermiş olduğu antlaşma ve sözleşmeleri desteklemeliyiz. Bizden ahit alan kişinin kanını, namusunu, malını ve mahremiyetini korumak konusunda iş birliği sağlamalıyız. Dininizin büyüklüğüne, uygarlığımızın derinliğine ve insanlığımızın ilerlemesine yansıyacak bir şekil oluşturmuş oluruz. Böylece dinimiz, vatanımız ve toplumumuz için istediğimiz zihinsel görüntünün oluşmasına katkıda bulunacaktır. Uygar ve gelişmiş uluslar ve halkların durumu böyle olmalıdır.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Aziz Müminler:

İslam, adalet, hoşgörü ve barış içinde bir arada yaşama dinidir. Müslüman, kendi ülkesinde veya başka bir yerde her zaman güven ve huzur içinde olur. Müslüman, Müslüman bir ülkeye veya başka ülkeye giderse aldığı vize -bir güvenlik sözleşmesi olarak- karşılığında kendisinden bu ülkenin insanlarına karşı güvenli bir sözleşmedir. Bu vizeyle kendi canını ve malını güven altında tutabilir. Yeter ki bu ülkenin yasalarına uyar ve dürüst olur. Allah Teâlâ "***Sağlam söz verdikten sonra Allah'ın ahdini bozanlar ve Allah'ın birleştirilmesini emrettiğini ayıranlar ve yeryüzünde bozgunculuk yapanlar, işte lanet onlara ve kötü yurt, cehennem, onlaradır***" buyurmuştur. İmam Şafii'nin (Anne) adlı kitabında "Müslüman; Müslüman olmayan bir ülkeye girerse ve

güven ahdini alırsa, bu ülke Müslümanlar ile savaşıyor olsa bile mallarından bir şey alması haramdır” demiştir. Şair der ki

Ahdin yerine getirilmesi ve onurlu insanlara yakışır.

Ahdin ihlal edilmesi ise alçak insanlara yakışır.

Sadece sevgi ve vefayı güzel sıfatlardan saysam yeter.

Ey Allah’ım, bizi en güzel ahlâklara yönlendir, Senden başkası yönlendiremez, bizi kötü ahlaklardan uzaklaştır, Senden başkası uzaklaştıramaz!

* * *

KAMU MENFAATLERİNİ KORUMAK

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ"

"***İyilikte ve fenalıktan sakınmakta yardımlaşın, günah işlemek ve aşırı gitmekte yardımlaşmayın. Allah'tan sakının, Allah'ın cezası şiddetlidir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

İslam, temellerini attığı, korunması ve savunmasını emrettiği gerçek bir devlet kurdu. Bu devleti korumak tüm halkın görevidir ve ona ilgilenmek tüm üyeleri arasında ortak bir sorumluluktur. Toplum üyeleri arasında kamu değeri ve önemi konusundaki farkındalık arttıkça, korunması için iş birliği, dayanışma ve karşılıklı bağımlılık da artar. Neticede toplumun tek bir yapının gücü ve Peygamberimiz teşvik ettiği tek vücut hissi gerçekleşir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Mü'minin mü'mine karşı durumu, bir parçası diğer parçasını sımsıkı kenetleyip tutan binalar gibidir*" Hz. Peygamber bunu açıklamak için, iki elinin parmaklarını birbiri arasına geçirerek kenetledi. Yine de Resûlullah şöyle buyurdu: "*Mü'minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuz ve ateş içerisinde kalırlar*".

Kuşkusuz, kamu menfaatini koruma konusunda en önemli unsurlardan biri, işte insan ruhunu bencillik kötülüklerinden kurtarmak için, tüm insanlara fayda sağlayan geniş olan kamu menfaatini, sadece sahiplerine fayda sağlayan dar olan özel menfaate tercih etmektir. Oysa ki kamu menfaati maddi ve manevi olarak tüm topluma ve insanlara iyilik ve fayda sağlayan ve onları kötülüklerden koruyan her şeyi kapsar.

Ayrıca kamu menfaati, vatan, istikrar ve toprak bütünlüğünün korunmasını da sağlar ve kuşkusuz milletin ve toplumun iyiliğini sağlamak için öncelikler fıkhı gereklidir. İşte dinin doğru anlaşılması, kamu yararını göz önünde bulundurarak öncelikleri düzenlemeyi gerektirir. Toplumun en gerekli ihtiyaçlarını karşılamak için yardımlaşmalıyız.

Kur'an-ı Kerim, kamu menfaatini korumanın ve onu özel menfaate tercih etmenin tüm peygamberlerin yöntemi olduğunu vurguladı. Allah Teâlâ, insanları sadece memnun etmek ve maddi dünyevi bir karşılık olmadan kendilerine de iyilik etmek için bir peygamber gönderirdi. Kur'an-ı Kerim'de Nuh peygamberin dilinden şöyle ifade edilir: (***'Ey halkım, buna karşılık sizden herhangi bir para istemiyorum. Ücretim ancak Allah'tan gelir***). Hz. Hud ise (***'Ey milletim! Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak beni yaratana aittir. Akletmez misiniz?'***) dedi. Hz. Şuayb da ***"Gücümün yettiği kadar ıslah etmekten başka bir dileğim yoktur. Başarım ancak Allah'tandır, O'na güvendim; O'na yöneliyorum' dedi"***.

Hak dini; akla uygun bir şekilde geldi de vatanın tüm çocuklarına genel menfaat sağlayacak şeylere çağırdı. Bu önemli şeylerden şunlardır:

-Toplumun gerekli ihtiyaçlarını karşılamak ve gerçekliğin anlayışını dikkate almak gerekir. Toplum için bir hastane inşa edilip fakirleri tedavi etmek için donatım malzemelerini almak gerekiyorsa öncelik buna verilir. Eğer okul inşa edilmesi ve ilim öğrencilerini yardım etmek gerekiyorsa öncelik buna verilir. Eğer fakirleri evlendirmek ve borçlu olanların borcunu kapatmak gerekiyorsa o zaman buna öncelik verilir. Amaç, acil olan ihtiyaçlara öncelik vermek lazımdır. İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak dini ve milli görevlerdendir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Komşusunun aç olduğunu bildiği halde tok yatan, bana iman etmiş olmaz*".

-Kamu malını korumak, tüm vatandaşların ortak görevidir. Kamu malına bağlı çok haklar olduğu için onun kutsallığı, özel malın kutsallığından daha fazladır; bunun için İslam, kamu malını bozmak, onu çalmak veya zarar vermekten uyardı. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "***Haksızlık kim yaparsa, kıyamet günü yaptığı ile gelir, sonra, haksızlık yapılmaksızın herkese kazanmış olduğu ödenir***". Kamu malı özel kişilere değil herkese aittir. Sorumluluğunu taşıyanlar da ancak onu korumak ve sahiplerine ulaştırmak için görevliler. Kimsenin bu mala saldırıp hakketmediğinden fazla alması câiz değildir, çünkü bu durum ihanet ve adaletsizlik sayılır.

-İslam, herkese ait olan ve herkese hizmet ve fayda sağlayan ibadethaneler, okullar, hastaneler, bahçeler ve benzeri gibi kamu kurumlarını korumayı emretti. Dinimiz bu yerleri kötüye kullanmak veya bozmaya çalışmaktan şiddetli bir şekilde uyardı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Düzeltilmişken, yeryüzünde bozgunculuk yapmayın***". Bu nedenle bazı insanlar bir hakkı olduğunu iddia ederek istediği şekilde kamu malından istifade edebileceğini sanmasın, bu bir yanlış anlamadır. Hepimiz bu kamu mallarını korumalı ve geliştirmeliyiz. Zira bu kamu kurumları; tek bir kişi veya belirli bir süre içinde bir grup için değil, hepimiz ve gelecek nesiller için yapılmıştır.

-Yolları korumak ve ve haklarını göz önünde bulundurmak gerekir: Çünkü yollar umûma ait yerler olup fertler tarafından işgal edilmemelidir. Rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: "*Yollar üzerinde oturmaktan sakınınız*" buyurdu. Sahabiler: Ya Resûlallah, bizim yol ve sokaklarda oturmaktan vazgeçmemiz mümkün değil, çünkü oralarda gereken işlerimizi konuşuyoruz, dediler. Bunun üzerine Resûlullah: "*Madem ki vazgeçemiyorsunuz, mutlaka oturmak zorunda kalıyorsanız, öyleyse yolun hakkını veriniz*" buyurdu. Bunun üzerine yolun hakkı nedir ya Resûlallah, diye sorunca; Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem: "*Harama bakmaktan gözleri korumak, gelip geçenlere eziyet vermemek, verilen selamı almak, İslam tarafından iyi denilen şeyleri*

tavsiye edip kötülüklerden sakındırma vazifesini yerine getirmektir" buyurdu. Başka bir hadiste Peygamber Efendimiz şöyle buyurur: "*İman, yetmiş küsur derecedir. En üstünü "Lâ ilâhe illallah (Allah'tan başka ilah yoktur)" sözüdür, en düşük derecesi de rahatsız edici bir şeyi yoldan kaldırmaktır. Haya da imandandır*".

-Vatan hizmetini yerine getirmek gerekir: vatan hizmeti insanın ülkesine olan sadakati, bağlılığı ve sevgisinin kanıtı olan dinine ve anavatanına karşı yaptığı en önemli görevlerden biridir. Vatan Müslüman için, canı, dini, malı ve namusu gibi önemlidir. Bu görev; erkeklik, yiğitlik, kahramanlık ve İslam dinimizin çağırdığı asil değerlerin anlamlarını sağlamlaştırır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*İki göze cehennem ateşi dokunmaz: Allah korkusundan ağlayan göz ve Allah yolunda nöbet bekleyerek geceleyen göz*."

-Devlet ile diğer devletler, kuruluşlar veya dış kurumlar arasındaki anlaşmaları riayet etmek; kamu menfaatini korumak için dikkat edilmesi gerekenlerdendir. Fıkıh, fetva, fikir veya davet ile ilgili herhangi bir işlem, kurumsal bir işlem olmalıdır, yani yönetici tarafından teyit edilmelidir. Bu tür konularda konuşan, konuştuğu konuyla ilgili tüm toplumsal, ulusal ve uluslararası koşulları göz önünde bulundurmalıdır, böylece kamu işlerinde acımasız bazı bireysel görüşler; gerçeği yansıtmayan ya da uluslararası yasalarla, anlaşmalarla ve sözleşmelerle aykırı olan şekilde verilmemelidir. Yüce Allah şöyle buyurdu: "***Ey İnananlar! Akidleri yerine getirin***", genel olarak bu ayet, insanlarla başkaları tarafından taahhüt edilen tüm sözleşmeleri, antlaşmaları ve yükümlülükleri de içerir ve Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem: "*Müslümanlar şartlarına bağlıdır, yeter ki helali haram haramı da helal kılan şart olmasın*".

Bunun için, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hudeybiye Sulhu'ndan sonra, kendisi ile Kureyş arasındaki antlaşma gereğince, zarar görme ihtimali olduğu halde Ebu Basir'i geri verdi. Bunu bir yandan Kureyş ile

yapılan sözleşmenin ihlal edilmemesi ve bir yandan da kamu menfaatinin tercih edilmesi için yapmıştır.

Kamu meselelerinde bilgisizce konuşmanın devletin temelini vuran tehlikeleri vardır; çünkü bu cahilce konuşmalar vatanın güvenliğini ve istikrarını tehdit eder ve onu alay konusu hale getirir. İşte güvenle ilgili yanlış haber yayanlar yeryüzünde bozgunculuk yapıyorlar. Bu konuda, Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Onlara güven veya korkuya dair bir haber gelince hemen onu yayarlar; halbuki onu, Resûl'e veya aralarında yetki sahibi kimselere götürselerdi, onların arasından işin içyüzünü anlayanlar, onun ne olduğunu bilirlerdi. Allah'ın size lütuf ve rahmeti olmasaydı, pek azınız müstesna, şeytana uyup giderdiniz***".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Kamu meselesi kavramı, bireyin sınırlı menfaatleri değil tüm bireylerin kitlesinin menfaatlerini içermektedir. Bundan dolayı herkes değil uzmanlar tarafından yönetilir. Bu uzmanlar; milli güvenlik, insanların yaşamları ve çıkarları, devletin varlıkları ve bölgesel ve uluslararası statüsü, politik, sosyal, güvenlik, bilimsel işleri ile ilgili görevlerin önemini bilirler. İslam ilim sahiplerine ve uzmanlara saygı duyar. Başta dinî meseleler olmak üzere bir konuda yeterli bilgiye sahip olmayanların o hususta ehil olanlara, yani konunun uzmanlarına sormaları gerekir; bir konuda doğru ve yeterli bilgi edinmeden görüş ileri sürmek veya iş yapmak yanlıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Eğer bilmiyorsanız ilim sahiplerine sorun***". İlim sahipleri ise her alanda ve her meslekte de bilgi sahibi her insanı içermektedir.

Şeriata dayalı bir bilgi olmadan fetva vermek yasaktır. İnsan bu konuda aceleci olmamalıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnsanları, bilmediklerinden sapıtmak için Allah'a karşı yalan uyduranlardan daha zalim kimdir? Allah, zalim milleti doğru yola eriştirmez***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle de buyurur: ***"Diliniz yalana alışmış olduğu için, 'şu haram, bu helaldir' demeyin, zira Allah'a karşı yalan uydurmuş olursunuz. Allah'a karşı yalan uyduranlar ise, saadete şüphesiz erişemezler. Pek az bir menfaattir. Halbuki onlar için elem verici bir azap vardır".*** Peygamber Efendimiz diyor ki "*Kim ilimsiz olarak fetvâ alırsa, onun günahı kendisine fetvâ verenin üzerinedir".* Sahabe ve tâbîler de tehlikesini bildikleri için fetva vermekten çekiniyorlardı. İşte Hz. Ebu Bekir'in şöyle dediği nakledilmiştir: "Hangi sema beni gölgelendirir. Hangi yer beni barındır? Şayet ben Allah'ın kitabı hakkında bilmeden konuşursam". İşte eş- Şa'bî bir mesele hakkında sorulduğunda, bilmiyorum dedi, onun arkadaşları ona "senin adına utandık" dediklerinde, o da "ama melekler "(***Allah'ım!) senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur***" dedikleri zaman utanmamıştır" dedi. Abdurrahman İbnü Ebî Leylâ şöyle demiştir: "Resûlullah Efendimiz'in ashâbından yüz yirmi Ensârî'ye yetiştim. Onlardan birine bir mesele sorulduğunda, her biri, başkasının kendi yerine cevap verip meseleyi halletmesini isterdi."

Kamu yararını korumak hepimizin ortak sorumluluğudur. Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "***Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan sorumlusunuz***".

Birçok insan ne hakkında konuştuğunu ne yazdığını veya sosyal medya sayfalarında paylaştığını hafife alabilir, hatta bazı insanlar bunu bir eğlence vesilesi olarak görebilirler. Bunlar dedikodu yapmanın ve insanlar arasında yaymasının kötü insanlar tarafından kullanılan yıkım

araçlarından biri olduğunun farkında değiller. Tek vücut olan ümmetin fertlerinin birbirlerinden şüphe ettiğini ve birbirlerine ihanet ettiğini görürüz. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "*Her duyduğunu nakletmesi kişiye yalan olarak yeter*".

İnsanın duyduğu her şeyi aktarması, ahirette ağır cezası olduğuna göre, görmediği veya duymadığını aktarması nasıl olur? insan iftira olarak söylediği bir söz yüzünden kıyamet günü azap görmesine neden olabilir. Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Kul, Allah'ın hoşnut olduğu bir sözü önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onun derecesini yüceltir. Yine bir kul Allah'ın gazabını gerektiren bir sözü hiç önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onu bu sözü sebebiyle cehennemin dibine atar*". Bu da, konuşurken dikkat etmemizi, akıllanmamızı ve bilmediğimiz şeye karışmamamızı veya bilgisiz bir fetva vermememizi gerektiriyor.

Cenâb-ı Hak, bize gelen tüm haberlerin doğru olup olmadığından emin olmamızı emretmiştir. Yüce Allah şöyle buyurur: "***Ey iman edenler! Eğer yoldan çıkmışın biri size bir haber getirirse, onun iç yüzünü araştırın, yoksa bilmeden bir millete fenalık edersiniz de sonra ettiğinize pişman olursunuz***". Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "*Yavaşça, ihtiyat ile hareket etmek, Allah'tandır. Acele etmek ise, şeytandandır"* ve diğer bir hadiste Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "*Âhiret amelleri dışında her işte teenni elden bırakılmamalıdır*".

Kamu yararının değerini bilmeye, kamu çıkarlarını tercih etmeye ve etrafımızda kurulan tuzaklardan dikkat etmeye ihtiyacım var. Kendi aramızda güveni yayalım ve tüm insanları etkileyen her şeye karşı iş birliği yapalım. Din ve vatan düşmanlarına ülkemizi yıkmak için fırsat vermeyelim.

Ey Allah'ım, vatan haklarını yerine getirmek için halkımızı, ordumuzu ve polisimizi muvaffak eyle! Ey Allah'ım Mısır'a ve tüm aleme huzur ve güven nimetini daim eyle! Refah, bolluk ve bereket ver!

* * *

ALIŞVERİŞ ŞARTLARI VE ADABI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnsanlardan, kendileri bir şeyi ölçerek aldıkları zaman tam alan; ama onlara bir şeyi ölçüp tartarak verdiklerinde eksik tutan kimselerin, vay haline! Bunlar, büyük bir günde tekrar dirileceklerini sanmıyorlar mı? O gün insanlar Alemlerin Rabbinin huzurunda dururlar***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah Teâlâ, kullarına alışverişi hedefe ulaşmak ve ihtiyacı karşılamak için helal kıldı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Oysa Allah alışverişi helal, faizi haram kıldı***", alışveriş eskiden beri insanların kendi aralarında malları ve ihtiyaçları bir bedel karşılığında almalarına dayanırdı. Kur'an-ı Kerim'de yer alan alışverişle ilgili ayetler insanların alışkanlıklarından olduğunu belirtmiştir. Allah Teâlâ "***Senden önce gönderdiğimiz bütün peygamberler de hiç şüphesiz yemek yerler, çarşılarda dolaşırlardı***" buyurmaktadır. Yine de Kur'an-ı Kerim'de müşriklerin Resûlullah hakkında söylediklerini anlatıyor: "***Onlar (bir de) şöyle dediler: Bu ne biçim peygamber; (bizler gibi) yemek yiyor, çarşılarda dolaşıyor***!". Ashab-ı Kehf hikayesinde Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Şimdi siz, içinizden birini şu gümüş paranızla şehre gönderin de baksın, (şehrin) hangi yiyeceği daha temiz ise size ondan erzak getirsin***".

Hiç şüphe yok ki, alışveriş şartları, gerçek İslam'ın pratik uygulamasının en önemli tezahürlerinden biridir. Eğer ibadetin davranıştaki etkisini bilmek istiyorsanız çarşıya gidiniz! ve eğer gerçek dindarlığı sahte dindarlıktan ayırmak isterseniz kişinin alışverişteki durumunu fark ediniz! İşte Hz. Ömer hakkında bir genç tanıklık ettiği

zaman, Hz. Ömer ona, dedi ki: seni tanımıyorum ve seni tanımamam rahatsız etmiyor, bu yüzden seni tanıyan bir kimse getir" dedi. Kavimden bir adam: ben onu tanıyorum" dedi. Hz. Ömer neyle tanıyorsun" diye sordu. Adam: Adalet ve faziletle" dedi. Hz. Ömer: gecesi ve gündüzünü ve girişi ve çıkışını bildiğin yan komşun mudur? sordu. Adam: "Hayır" diye cevap verdi. "Dindarlık göstergesi olan dinar ve dirhemle muameleniz var mıdır" dedi. Adam "Hayır" dedi. Güzel ahlak kanıtı olan bir seyahat yoldaşın mı" diye sordu. Adam, yine "hayır" diye cevap verdi. Hz. Ömer: o zaman onu tanımıyorsun. Sonra o kişiye "Seni tanıyan biri getir" dedi.

O halde alışveriş işlemleri; dindarlığın hem gerçeği hem de sahtesini gösterir. Maalesef din adını kullanarak insanları aldatan nice kişiler vardır. Halbuki bunlar dinden ne kadar uzaklardır. Mal satmaya çalışmak ve fazla kazanmak için dindarlık arkasında gizlenen nice insanlar da vardır. Bunlar insanların dindar adama güvendiklerini istimal ediyorlar.

Bu sahte örneklerin bazıları da: kâr ve kazanç elde etmek için insanlara dindarlığı göstererek gerçekle ilgisi olmayan bazı isimlerin kullanılması, dinlere zarar verir ve insanların kalplerinde kötü bir imaj oluşturur. Allah Teâlâ "***İnsanlardan öyleleri vardır ki, dünya hayatı hakkında söyledikleri senin hoşuna gider. Hatta böylesi kalbinde olana (samimi olduğuna) Allah'ı şahit tutar. Halbuki o, hasımların en yamanıdır. O, dönüp gitti mi (yahut bir iş başına geçti mi) yeryüzünde ortalığı fesada vermek, ekinleri tahrip edip nesilleri bozmak için çalışır. Allah bozgunculuğu sevmez***." buyurdu.

İslam, alışveriş için Müslümanın uyması gereken bazı adap ve şartlar belirlemiştir. Allah'ın adı ile alışverişlerimize başlamak sünnettir, berekete vesiledir. Müslümanın çarşıya girmeden önce okuduğu bir dua vardır. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Kim çarşıya girince: "Allah'tan başka ilah yoktur; O tektir, ortağı yoktur, mülk ve hamd*

O'na aittir. Hayatı O verir, ölümü de O verir. Kendisi Diridir, ölümsüzdür. Hayırlar O'nun elindedir. O her şeye kâdirdir" duasını okursa Allah ona bir milyon sevap yazar, bir milyon günahını da affeder ve mertebesini bir milyon derece yükseltir; onun için cennette bir köşk yapar". Aynı zamanda Allah'ı anmak sadece lafla olmaz, ama geçekten kazancın helâl ve haram olmasına dikkat edilmelidir.

Dürüst davranmak ve aldatmaktan kaçınmak; her durumda Müslüman dürüst olmalı, Allah Teâlâ "***Ey iman edenler! Allah'tan sakının ve doğrularla beraber olun***" buyurur. Müslümanın malını satmak ve daha fazla kazanmak için yalan söylemesi caiz değildir, malın satışını arttırmak için yalan söylemek dünyada bereketin kaybedilmesine ve ahirette Allah'ın merhametinden dışlanmaya neden olur. Ticarette de malı satmaya çalışırken yalandan yemin etmek daha büyük bir günahtır. Peygamber Efendimiz bir hadisinde "*Alışveriş yapanlar birbirlerinden ayrılmadıkça muhayyerdirler (vazgeçme hakları vardır). Eğer doğru söyler ve her şeyi beyan ederlerse satışlarında kendilerine bereket verilir; yalan söyler ve hakikati gizlerlerse satışlarının bereketi gider*" demiştir. Yalan yere yemin etmek, malda olmayan özelliği varmış gibi gösterip bunun üzerine yemine başvurmak ise büyük bir tehlikenin habercisidir. Efendimiz bu konuda şöyle buyurur: "*Üç kişi vardır ki kıyamet gününde Allah onlarla konuşmaz, onlara bakmaz. Bunlar: malına revâc vermek için, müşterinin verdiğinden daha fazla bedel vermiş olduğuna yalancı olarak yemîn eden kimse. Müslüman bir kimsenin malını koparmak için yalan bir yemîn ile yemin eden kimse. Fazla suyu (susuzlardan) men' eden kimsedir*". Yine Efendimiz "*Her kim bir Müslüman kişinin malını koparıp almak için yalan bir yemin ederse, Allah'a, kendisine gazap olduğu hâlde kavuşur*" dedi. Diğer bir hadisinde ise ashabına şöyle buyurmuştur: "*Alışverişte fazla yemin etmeyiniz. Zira yemin malın harcanmasına, kazancının elden gitmesine sebeptir*"

Alışverişin adap ve şartlarından: dürüst olmak, aldatmamak ve helalleşmektir. Dürüst olmak her iki tarafın helalleşmesi için malın kusurunu tam bir şekilde açıklamayı gerektirir. Allah Teâlâ "***Karşılıklı rızaya dayanan ticaret olması hali müstesna, mallarınızı, haksız yollar ile aranızda (alıp vererek) yemeyin***" buyurur. Resûlullah, Hz. Osman'a "*Ey Osmân! Sattığın zaman ölçüyü tam yap, eksik verme; aldığın zaman da yine ölçüyü tam yap, fazla alma!*" buyurdu. Es-Seib'den demiştir ki: "Ben (bir gün) Hz. Peygamber'in huzuruna varmıştım, (Orada bulunan sahabeler) beni methetmeye ve benden bahsetmeye başladılar. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) *Ben onu sizden daha çok bilirim*, buyurdu. Ben de: Doğru söyledin (ey Resûlullah)! Annem babam sana feda olsun. (Gerçekten) sen (cahiliye döneminde) benim ortağımdın (hem de) ne güzel ortak! (Bana) ne muhalefet ederdin ne de (benimle) çekişirdin" dedim.

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah rızasını gözetmeyen bozuk vicdan sahiplerini ve insanları aldatarak sahtekarlıktan haksız yere paralarını yemek isteyenleri de uyarmıştır. "*Bizi aldatan bizden değildir*" uyarısı, müminin insanlarla olan ilişkisinde vazgeçilmez bir ilkedir.

Doğruluk ve dürüstlüğün ortaklık temeli olması konusunda ise Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şu müjdeli ikazda bulunur: "*Allah Teala buyuruyor ki: İki ortak, birbirlerine ihanet etmedikçe ben onların üçüncüsüyüm. Eğer birbirlerine ihanet ederlerse ben aralarından ayrılırım*".

Tartı ve ölçüyü eksik etmemektir: bir şeyi ölçüp tartarak verildiğinde eksik tutulmamalıdır. Ölçü ve tartı gibi insanların kullandığı diğer kriterlerde de hile yapılmamalıdır. Yüce Allah ölçüyü tam tutmayı ve doğru teraziyle tartılmayı emretti. Allah Teâlâ "***Bir şeyi ölçtüğünüz zaman, ölçüyü tam tutun, doğru teraziyle tartın. Böyle yapmak, sonuç***

itibariyle daha güzel ve daha iyidir" buyurmuştur. Allah Teâlâ öyle yapanları korkutarak "***İnsanlardan, kendileri bir şeyi ölçerek aldıkları zaman tam alan; ama onlara bir şeyi ölçüp tartarak verdiklerinde eksik tutan kimselerin, vay haline***" buyurmuştur.

Allah'ın peygamberi olan Hz. Şuayb; onun kavminin bir şeyi ölçüp tartarak verdiklerinde eksik tutmamalarını uyardı. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "*Medyen halkına da kardeşleri Şuayb'ı gönderdik, onlara şöyle dedi: 'Ey milletim! Allah'a kulluk edin, O'ndan başka tanrınız yoktur. Rabbinizden size bir belge geldi. Ölçü ve tartıyı tam yapın, insanların eşyasını eksik vermeyin, düzelttikten sonra yeryüzünde bozgunculuk etmeyin; inanıyorsanız bilin ki, bunlar sizin için hayırlıdır*".

Alışverişin adabından da başkasının alışverişini bozmamaktır: Bu dinimizde caiz değildir. Efendimizin bu konuda açık beyanları vardır: "*Birbirinizin satışı üzerine satış yapmayın*." Bir diğer rivayette ise "*Müslüman bir kimse din kardeşinin pazarlığı üzerine pazarlık yapmasın*" buyurur. Alıcı ve satıcının anlaşmaya çalıştığı veya anlaştığı bir esnada başka bir kişinin araya girerek alışverişe müdahil olması ve alışverişi kendi menfaati için bozması caiz değildir.

Başkasının hakkına girme biçimlerinden biri de tekelleşmedir. Halbuki tekelleşme insanların erzaklarını sömürür ve memlekete zarar verir. Peygamberimiz diyor ki: "*Asîden başka kimse ihtikâr yapmaz*" ve başka hadiste "*Kim müminlerin bir gıdasını onlara karşı saklar, ihtikâr yaparsa, Allah onu iflasa ve cüzzam hastalığına dûçâr eder*". Yine de başka hadiste "*Pahalanması için, kim bir yiyecek maddesini kırk gün saklarsa, o, Allah'tan yüz çevirmiştir, Allah da ondan yüz çevirmiştir"* buyurur.

Piyasa gözetim ve denetim devletin genel dairelerinden biri olup sahtekarlık, tekel ve tüketici sömürüsünü önlemek için ilgili tüm kurumlarla iş birliği yapmamız gerektiğini vurguluyoruz. Çünkü bu olumsuz olayların ortadan kaldırılması; toplumun psikolojik güvenliği

sağlanmasına güçlü bir şekilde katkıda bulunur ve ciddi ekonomi ve yerel ve küresel yetkinliğin ilerlemesini de destekler. Aldatma ise yolsuzluğa ve devlet ekonomileri tahrip edilmesine büyük bir sebep olur.

Ayrıca, piyasa denetimi ve gözetimi büyük bir emanettir ve görevini üstlenen her birinin elinde büyük bir sorumluluktur. Allah Teâlâ her insanı sorumlu olduğu her şeyden soracaktır.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

İslam Kardeşleri:

İnsanların yiyecek ve içeceklerinde ve ihtiyaçlarında güvenlik, insan haklarında birinci öncelik sayılan sosyal ve insancıl bir meseledir. İnsanın gıdası ve ilacını temin etmeden insana yakışır bir hayat düşünülemez. İşte bu yüzden özellikle gıda ve tıbbı ile ilgili ihtiyaçlar için çabalar birleştirilmelidir.

Dinini anlayan tüccar, namaz ve oruç gibi ibadetlerin etkisini gösterir. Nice oruçlu vardır ki; orucundan kendisine aç kalmaktan başka bir şey yoktur. Ve gece namazına nice kalkan vardır ki kalkışından kendisine uykusuzluktan başka hiçbir şey hâsıl olmaz. Dürüst ve güvenilir tüccarın yüksek mertebesi konusunda Peygamber efendimiz şöyle bildirmiştir: "*Dürüst ve güvenilir tüccar, peygamberler, dosdoğru kimseler ve şehitlerle beraberdir*". Başka bir hadiste *"En güzel ve hoş kazanç o tüccarındır ki; konuştuğunda yalan söylemez, kendisine inanıldığında emniyeti kötüye kullanmaz, vaad ettiğinde vaadinden*

dönmez, satın aldığında malı kötülemez, sattığında da övmez, borçlandığında vâdesini geçirmez ve alacaklı olduğunda borçluya güçlük çıkarmaz" buyurmuştur.

Peygamber efendimiz doğru ve dürüst tüccarın ahiretteki sevabını şöyle anlatmıştır: "*Doğru tüccar, Kıyamet günü Arş'ın gölgesinde olacaktır*" buyurmuştur.

Bu nedenle, hepimiz meyvelerini topladığımız genel menfaatler için birlikte çalışmamız gerekiyor. Her biri Müslüman kardeşine merhamet gözüyle bakmalı ve kendisi için sevdiğini onun için de sevmelidir. Satıcı sanki alıcı ve alıcı da sanki satıcı gibi doğru söylemelidir. Resûlullah diyor ki *"Hiçbiriniz kendisi için sevdiğini (istediğini) Müslüman kardeşi için de sevmedikçe (tam mânada) iman etmiş olamaz".*

Allah'ım bizi haramlarından uzaklaştır ve helal olana kanaat ettir.
Lütfunla bizi kimseye muhtaç bırakma!

* * *

EKİP ÇALIŞMASI RUHU VE KURALLARI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: " **وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ**" "***De ki: 'İstediğinizi işleyin; Allah, Peygamberi ve müminler işlediklerinizi görecektir. Hepiniz, görülmeyeni ve görüleni bilen Allah'a döndürüleceksiniz. O size, işlediklerinizi bildirecektir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Muhakkak ki, milletler sözler ya da sloganlarla değil, bilim, yardım ve fedakârlık ile inşa edilir. Milletlerin inşa edilmesi ve ilerlemesinin en önemli yollarından biri ciddi çalışmadır. Allah Teâlâ "***De ki: 'İstediğinizi işleyin; Allah, Peygamberi ve müminler işlediklerinizi görecektir. Hepiniz, görülmeyeni ve görüleni bilen Allah'a döndürüleceksiniz. O size, işlediklerinizi bildirecektir***" buyurmuştur. Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem): "***Allah, sizden birinizin yaptığı işi sağlam ve iyi yapmasını sever***" buyurdu. Bilindiği gibi din ve yurtseverlik; çaba, çalışma ve üretmeyi gerektirir. Hele dinimiz çalışma ve özen gösterme dinidir.

Birey, toplumun inşasında temel bir unsurdur, ancak bu süreçteki bireyin asıl rolü toplumun diğer bireyleriyle birlikte çalışmasıyla tamamlanır. Halbuki insan yalnız başına bir iş yapabilir. Ancak düşüncesi başkalarının düşüncesine ve çabası başkalarının çabalarına eklenirse, şüphesiz başarı daha büyük ve daha faydalı olur. Bu nedenle, İslam tüm insanlara hayır getiren ortak hedeflere ulaşmaya çalışan kudretlerin kullanılmasına ve iş birliğinin sağlanmasına dayanan ekip çalışmasına önem verip ülke ve medeniyetlerin inşasının en önemli temellerinden

yapmıştır. Allah Teâlâ "***İyilikte ve fenalıktan sakınmakta yardımlaşın, günah işlemek ve aşırı gitmekte yardımlaşmayın. Allah'tan sakının, Allah'ın cezası şiddetlidir***" buyurur.

Kurân-ı Kerîm'in ayetlerini düşünen kişi; ekip çalışma ruhunun yayılmasını teşvik eden ayetlerin çok sayıda olduğunu görecektir. Allah Teâlâ "***Alemlerin Rabbine teslim olarak namaz kılın***" buyurmuştur. Ayrıca dinin en büyük ibadeti olan namaz hakkında da Yüce Allah şöyle buyurur: "***Ey inananlar! Rükû edin, secdeye varın, Rabbiniz'e kulluk edin, iyilik yapın ki saadete erişesiniz***", ve peygamberine hitap ederek "***Sabah akşam Rablerinin rızasını dileyerek O'na yalvaranlarla beraber sen de sabret. Dünya hayatının güzelliklerini isteyerek gözlerini o kimselerden ayırma. Bizi anmasını kendisine unutturduğumuz ve işinde aşırı giderek hevesine uyan kimseye uyma***" buyurdu, diğer bir ayette de "***Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın***" buyurdu, bizi ayırmaktan uyarmak isteyen yüce Rabbimiz şöyle buyurur: "***Allah'a ve Peygamberine itaat edin; çekişmeyin, yoksa korkar başarısızlığa düşersiniz ve kuvvetiniz gider. Sabredin, doğrusu Allah sabredenlerle beraberdir***".

Hiç şüphe yok ki, bu ekip ruhunda iş yapmak ve görevleri yerine getirmek, aynı toplumun üyeleri arasındaki şefkat, sevgi ve kardeşlik bağlarını güçlendirir; Allah Teâlâ "***bir tek din olarak sizin dininizdir***" buyurmuştur. Bu bağlamda Peygamber Efendimiz "*Birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini görüp gözetmekte mü'minler, tek bir vücut gibidirler. O vücudun bir organı rahatsız olunca, öteki organların tamamı uykusuzluk ve derin bir rahatsızlık hisseder, hasta organın ıstırabını paylaşırlar*" buyurdu. Güç nedeni olan birliktelik önemini çocuklarına öğretmek isteyen yaşlı bir adam, elinde bir demet çubuk tuttu. Çocuklarını yanına çağırdı ve bu çubuk demetini kim bir vuruş veya iki vuruşla kırabilir? Her birisi kırmaya çalıştı ama başaramadı. Daha sonra çubuk demetini çözdü de hepsine dağıtıp birer tane çubuk verdi ve "size dağıttığım çubukları tek bir vuruşla kırın bakalım" dedi.

Çocuklar bu sefer babalarının bu istediğini yerine getirdiler. Ardından Adam, “sanırım ne demek istediğimi anladınız. Benim yokluğumda sizler de bu demet gibi birbirinize destek olun, birlik olun” dedi.

Kur'an-ı Kerim, ekip çalışmasını ve birlik olmayı teşvik eden ve bize büyük hedeflere ulaşmak için nasıl önemli olduğunu gösteren birçok örnek verdi. İşte Yüce Allah Hz. İbrahim’in *aleyhisselâm* Kâbe'yi inşa etmesini emretti, Hz. İbrahim, oğlu İsmail'e gitti ve “İsmâil! Allah bana önemli bir görev verdi” dedi. Hz. İsmail “Öyleyse Rabbinin emrini yap, babacığım” diye cevap verdi. Hz. İbrahim “Ama bana yardım edeceksin” deyince, Hz. İsmail “Sana elbette yardım ederim” cevap verdi. Ardından, Hz. İbrâhim oradaki yüksekçe bir tepeyi gösterdi:

- Allah, işte şuraya bir ev yapmamı emretti, dedi. İbrâhim oraya Kâbe’nin temelini atıp yükseltti. İsmâil taş getiriyor, İbrâhim de duvar örüyordu. Böylece insanlar için ilk kurulan evi birlikte inşa etmişler. Kur'an-ı Kerim bu azametli işi unutulmaz kıldı. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “***İbrahim ve İsmail, Kabenin temellerini yükseltiyordu: 'Rabbimiz! Yaptığımızı kabul buyur. Şüphesiz ki, Sen hem işitir hem bilirsin***”.

Yüce Rabbimiz, Kehf suresinde Zülkarneyn hikayesinde gösterilen iş birliği, bütünleşme ve ekip çalışma ruhu hakkında mükemmel bir örnek verir. İşte o adaletli kral, onun tanımadığı veya kendisini de tanımayan bir kavme ulaştığında, kendisinden yardım istediler. Zülkarneyn kabul edip onların kendisiyle iş birliği yapmalarını zorunlu kıldı. Böylece, onları Ye'cûc ve Me'cûc'un zararlarından korumak için bir neden olan bu devasa seddin inşasına hepsi el ele katıldı. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: “***Nihayet iki dağ arasına ulaştığında onların önünde, hemen hiçbir sözü anlamayan bir kavim buldu. Dediler ki: Ey Zülkarneyn! Bu memlekette Ye'cûc ve Me'cûc bozgunculuk yapmaktadırlar. Bizimle onlar arasında bir sed yapman için sana bir vergi verelim mi? Dedi ki: "Rabbimin beni içinde bulundurduğu nimet ve kudret daha hayırlıdır. Siz bana kuvvetinizle destek olun da,***

sizinle onlar arasına aşılmaz bir engel yapayım". "Bana, demir kütleleri getirin." Nihayet dağın iki yanı arasını aynı seviyeye getirince (vadiyi doldurunca): "Üfleyin (körükleyin)!" dedi. Artık onu kor haline sokunca: "Getirin bana, üzerine bir miktar erimiş bakır dökeyim" dedi. Bu sebeple onu ne aşmaya muktedir oldular ne de onu delebildiler".

İşte (Allah'ın kendisiyle konuştuğu kimse anlamına gelen) Kelîmullah olan Hz. Mûsâ Allah'tan onun kardeşi Harun'un onun için kendisine verilen görevde yardımcı olmasını istedi. Bu bağlamda Allah Teâlâ "***Musa: Rabbim! dedi, yüreğime genişlik ver. İşimi bana kolaylaştır. Dilimden (şu) bağı çöz. Ki sözümü anlasınlar. Bana ailemden bir de vezir (yardımcı) ver, Kardeşim Harun'u. Onun sayesinde arkamı kuvvetlendir. Ve onu işime ortak kıl. Böylece seni bol bol tesbih edelim. Ve çok çok analım seni. Şüphesiz sen bizi görmektesin."*** buyurmuştur.

Peygamberin hayatını okuyan kişi, Peygamber ile sahabeleri arasındaki iş birliği, paylaşma ve ekip çalışmasıyla dolu ve güzel kokulu sayfalar görür. Hz. Osman bin Affan (*radıyallahu anh*): "Biz Resûlullah'a, seyahat ve şehir içinde de eşlik ettik, büyük ve küçük her şeyde bize danışırdı" demiştir.

Resûlullah, sahabelerin yaptığı her işe bizzat katılır ve dayanışmayı ve ayrılmamayı teşvik ederdi. el-Berâ ibnu Âzib (r.a) şöyle demiştir: Ben Hendek günü Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) toprak taşırken gördüm. Hatta toz toprak göğsünün kıllarını örtmüştü. Peygamber o esnada şunu okuyordu: "Yâ Allah, Sen olmayaydın biz hidâyet bulamaz, sadaka vermez, namaz da kılmazdık. Düşmanlarla karşılaştığımızda ayaklarımızı sabit tut ve bizim üzerimize muhakkak sekînet indir! Çünkü o düşmanlar bizim üzerimize saldırmışlardır. Onlar bize bir fitne yapmak istediklerinde biz dayatmışızdır".

Selman el-Farsi (r.a), köleliğinden kurtulmak için üç yüz hurma ağacı feda etmek istediğinde, Resûlullah "Kardeşinize yardım ediniz"

dedi. Selman diyor ki “biri otuz tane, biri yirmi, biri on beş ve biri de gücü yettiği kadar hurma tohumu getirdi de üç yüz taneyi topladık, akabinde Resûlullah bana onları dikmek için kazmamı söyledi ve sonra "Eğer kazmayı bitirdiysen bana gel de elimle koyacağım" dedi. Selman “Nihayet Resûlullah ve sahabelerin yardımıyla bu işi tamamladık” dedi.

Peygamber Efendimiz Eş’arîleri, tıpkı kendisi gibi yardımlaşmayı sevdikleri, sıkıntı zamanında herkesin elinde olanı ortaya koyarak zenginle fakiri eşit hale getirdikleri için beğenmektedir. Yardımlaşma konusundaki davranışlarıyla Peygamber Efendimiz’in takdirini kazanan Eş’arîler hakkında Resûlullah’ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

“Eş’arîler, gazâda azıkları tükenmeye yüz tuttuğu veya Medine’de ailelerinin yiyeceği azaldığı zaman, yanlarında ne varsa getirip bir yaygıya dökerler. Sonra bunu bir kapla aralarında eşit olarak paylaşırlar. İşte bu sebeple Eş’arîler bendendir, ben de onlardanım”.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah’tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed’e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Gerçekleştirmeye çalıştığımız ekip çalışması, toplum çocukları arasında inşa eden, tahrip etmeyen, birleştiren ve ayırmayan işlerden ibarettir. Bu işler toplumda aç ya da muhtaç insan bulunmamasını sağlayan yardımlaşma gibi meşru temellere dayanır, bilim adamlarının bilimsel araştırmalarında iş birlikleri gibi eğitimsel ve bilimsel temellere veya vatanın her alanda gelişmesini hedefleyen ulusal temellere de dayanır.

Ekip çalışması; öldürme, tahrip, kan dökülmesi ve vatanları yıkma girişimlerine dayanan işler değildir. Zira bu işler; yalanlara, iftiralara ve gerçekleri yanıltmaya dayanır.

Kastettiğimiz ekip çalışması ise; din, vatan ve insanlık için yapıcı olan her çalışma demektir. Bu ekip ruhunu bizim çocuklarımızın gönlünde sağlamlaştırmamız ve içinde yaşayabilecekleri bir hayat yöntemine dönüştürmemiz gerekiyor. Neticede toplumun çocukları arasında sevgi yayılır ve uyum hâkim olur. Böylece de ümmetimizi tüm alanlarda layık olması gereken yere ulaştırırız. Öte yandan vurguluyoruz ki, Mısır halkının çocukları ekip çalışma ruhuyla çalıştıkları zaman, başkalarının imkânsız gördüğü başarıları gerçekleştirirler. Tarih ve tecrübe buna en iyi kanıttır.

Ey Allah'ım! bizi kendi ülkelerimizde güvenli eyle! ümmetimize ve yöneticilerimize yardım et! ülkemizi hainlerin hilelerinden ve bozguncuların bozgunculuğundan muhafaza eyle!

* * *

BELÂYI DEFETMEK İÇİN AÇIK VE GİZLİ SEBEPLER... EMİR SAHİPLERİNE İTAAT ETME GEREĞİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ"

"***Rabbimiz! Sana güvendik, Sana yöneldik; dönüş Sanadır***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashabının üzerine olsun.

Aziz Müminler!

Bela; Allah Teâlâ yaratıklar için takdir ettiği yasalardandır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Biz insanı katışık bir nutfeden yaratmışızdır; onu deneriz; bu yüzden, onun işitmesini ve görmesini sağlamışızdır***".

Yüce Allah, belanın kaldırılması veya defedilmesi için açık ve gizli sebepler kılmıştır. Son dereceye kadar sarılması gereken açık sebepler ise ilmin sebepleri, uzmanların tedarikleri ve resmi devlet kurumları tarafından verilen direktiflerin uygulanmasıdır. Emir sahibine veya temsilcisine uymak vaciptir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey İnananlar! Allah'a itaat edin, Peygambere ve sizden emir sahibi olanlara itaat edin***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Eğer bilmiyorsanız bilenlere sorun***", ayetteki bilenler ise her alandaki uzmanlar demektir. Dolayısıyla devlet kurumlarının yetki alanına karışıp zorbalık yapmak şeri olarak yasaktır.

Açık sebeplerden: temizliğe dikkat etmektir. İslam genel olarak temizlenmeye çağırıp insanı hastalıklardan ve zararlardan korumak için onu şeri bir zaruret haline getirmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah şüphesiz daima tevbe edenleri sever, temizlenenleri de sever***". Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Temizlik imanın*

yarısıdır", ve başka bir hadiste şöyle buyurdu: "*Avlularınızı temiz tutun*". Hadiste geçen avlular genel olduğu için evlerin, okulların, fabrikanın, yolların, meydanların ve diğer yerlerin avlularını ve boş alanlarını içerir.

İslam; özellikle abdest alındığında ellerin yıkanmasına önem verdi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman yüzlerinizi, dirseklerinize kadar ellerinizi yıkayın; başlarınızı mesh edip, topuklara kadar ayaklarınızı da yıkayın. Eğer cünüp iseniz, iyice yıkanarak temizlenin***". Elleri dirseklerle beraber yıkamak abdestin farzlarından biridir. Abdestin sünnetlerinden ise elleri üç kere yıkamak, ağzına su alıp boşaltmak, buruna su çekip sümkürmek, ardından farz olarak yüzü yıkamak ve daha sonra elleri kollarla birlikte yıkamaktır. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "*Sizden birisi uykusundan uyandığı zaman elini yıkayıncaya kadar kaba sokmasın*". Yemekten önce ve sonra elleri yıkamak müstehap ve sağlık açısından çok önemlidir. Bu da bilim ile din arasında bir çelişki olmadığını doğrulamaktadır. Bu yüzden insanın sağlığını korumak dinin temel maksatlarındandır. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "*Zarar vermek ve zarara zararla karşılık vermek yoktur*". Bundan hareketle, bulaşıcı hastalıkların ve salgının yayılmasını önlemek ve korunmak için el sıkışmak, öpüşmek, sarılmak, fiziksel temasta bulunmamaya çalışmak ve kalabalıklardan uzak durmak gibi tüm tedbirlere ve önlemlere uymak gerekir.

Kuşkusuz ki krizler ve kritik durumlar; insanların gerçeğini ve ahlakını gösterir. Bu yüzden kendi aramızda merhametli olmalıyız. Arz ve talep dengesini bozacak şekilde satın alma, karaborsacılık, stokçuluk, bencillikten ve her türlü tekelden uzaklaşmalıyız. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*Günahkârdan başkası tekelcilik yapmaz*". Başka bir rivayette de "*Tekelci lanetlidir*". Başka bir hadiste Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "*Sizden biriniz, kendisi için arzu edip istediği şeyi, din kardeşi için de arzu edip istemedikçe, gerçek anlamda*

iman etmiş olmaz".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Aklımızda her zaman bulunması gereken gizli sebeplere gelince, bunların en önemlisi Allah'a tevekkül etmektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah'a tevekkül et. Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever***". Allah'a tevekkül etmekle Sebeplere sarılmak arasında bir çelişki yoktur. Bu hususta, bir adam Resûlullah'a "Yâ Resûlullah! devemi bağlayıp da mı, yoksa salıverip de mi Allah'a tevekkül edeyim?" diye sordu. Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "*Deveni bağla ve sonra tevekkül et*". Zamanımızda sağlık sebeplerini ve önemli bilimsel önlemleri göz önünde bulundurmak bizim görevimizdir. Daha sonra her şeyin hükümranlığı elinde olan Allah'a tüm meseleyi bırakalım. İşte bu tevekküldür, ama insanın çalışmadan, iş aramadan, yattığı yerden Allah'a tevekkül ettim demesi ise tevekkül değildir.

Gizli sebeplerden de Allah'a dua edip yalvarmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Hiç olmazsa onlara azabımız geldiği zaman yakarıp tövbe etselerdi***". Hepimiz belayı insanlardan defetmek için Yüce Allah'a tevessül etmeye ihtiyacımız var. Bilelim ki Rabbimiz ile olan ilişkimizi düzeltmek için bu zor aşamayı bir fırsat olarak görmeliyiz.

İnsan kendini Allah'ı zikrederek korumalıdır. Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Kim her sabah ve her akşam üç defa "İsmi*

sayesinde yerde ve gökte hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah'ın adıyla. O her şeyi duyar ve bilir" derse, ona hiçbir şey zarar vermez". Başka bir hadiste Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Kim bir yerde konaklar da sonra "Yarattıklarının şerrinden Allah'ın mükemmel kelimelerine (âyet, sıfat ve isimleri) sığınırım derse, konakladığı o yerden ayrılıncaya kadar hiçbir şey ona zarar vermez*."

Sadaka da belayı defeder. Bu hususta Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Zekatını vermek suretiyle mallarınızı koruyup takviye edin. hastalarınızın tedavisinde sadakanın belaları def ediciliğini değerlendirin. bela ve musibetlere karşı da her zaman Allah'a duaya yönelin*!".

Ey Allah'ım! Âfiyet verdiklerinin arasında bize de âfiyet ver, dost edindiklerinin arasında bizi de dost edin ve takdir ettiğin şeylerin şerrinden bizi koru! Ey Rabbimiz! Mısır'ımızı ve tüm alem-i İslam'ı sen koru!

* * *

SEBEPLERE SARILMAK, ALLAH'IN TABİAT KANUNLARINDANDIR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ"

"***De ki: 'İstediğinizi işleyin; Allah, Peygamberi ve müminler işlediklerinizi görecektir. Hepiniz, görülmeyeni ve görüleni bilen Allah'a döndürüleceksiniz. O size, işlediklerinizi bildirecektir'***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah Teâlâ; tabiatı yönetecek kanunlar ve onun hareketini ayarlayacak kurallar koymuştur. Bu kanuna göre her şey o kadar düzen içindedir ki bir şey diğerini geçmez ve onun yerini asla almaz. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ne güneş aya yetişebilir ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzerler".*** Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: ***"Allah'ın kanununda asla bir değişme bulamazsın, Allah'ın kanununda kesinlikle bir sapma da bulamazsın***". Allah Teâlâ; bu tabiat kanununu, yaşam kurallarını kontrol eden ve dünyayı yeniden inşa edip koruyan bir tartı olarak yaptı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sizi yeryüzünde yaratıp orayı imar etmenizi dileyen O'dur"***. Yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: ***"Düzeltilmişken, yeryüzünde bozgunculuk yapmayın"***. Hiç şüphe yok ki, bu ilahî kanunun gerçeğini idrak eden ve ona sarılan ümmet; Müslüman olmasa ve hatta hiçbir dinde olmasa bile gelişir. Çünkü bu kanun kimseyi taraf tutmayıp bir yaratığa iltifat etmez.

Allah'ın kainattaki kanunlarından; sebeplere sarılmaktır. Allah Teâlâ sebepleri ve sebepleyicilerini de yaratıp bizim bu sebeplere sarılmamızı emretti. Sebepler bulunduğunda sonuçlar da bulunur. Bu; her zaman ve yerde tüm evrende hüküm süren genel bir kanundur. Bilindiği gibi her şeyin sebebi vardır. Mesela ateş yanma sebebi, öldürmek de ölüm sebebi, toprak sürmek ve tohum atmak da bitki sebebi, yemek tokluk sebebi, gayret ve çalışkanlık başarının sebebi, tembellik ve ihmal da başarısızlığın sebebidir. Vs…

Yeryüzünde yürüyüp çalışmak dinî ve milli bir görevdir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yeryüzünü size boyun eğdiren O'dur. Şu hâlde yerin omuzlarında (üzerinde) dolaşın ve Allah'ın rızkından yiyin. Dönüş ancak O'nadır"***. Başka bir ayette de Allah Teâlâ şöyle buyurur: ***"Namaz kılınınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan isteyin. Allah'ı çok zikredin; umulur ki kurtuluşa erersiniz***". Bu, İslam dinindeki gayret, çalışma ve yeryüzünün yeniden inşası kavramıdır. Dolayısıyla dinle hiçbir ilgisi olmayan herhangi bir çağrıya inanmamızın neticesinde gerilememizin nedeni bellidir. Bu çağrılar durgunluk, tembellik ve geri kalmışlıktan ibarettir.

Peygamberlerin ve Sâlihlerin hayatlarını inceleyen kişi, onların tüm hayat işlerinde sebeplere sarıldıklarını ve çok çabaladıklarını öğrenir. İşte kavmini Allah'ın ibadetine uzun müddet çağıran Hz. Nuh (aleyhisselam) bir marangoz idi. Yüce Allah ona gemi yapma emrini vererek şöyle buyurur: "***Gözetimimiz altında ve vahyimize göre gemiyi yap. Zulmedenler hakkında bana bir şey söyleme. Çünkü onlar suda boğulacaklardır***". Aslında Allah Teâlâ kendi kudretiyle sebepsiz veya eylemsiz olarak onu kurtarabilirdi, ama Allah bize sebeplere sarılmanın gerektiğini öğretmek istedi. Hz. Nuh Yüce Rabbinin emrini yerine getirerek gemiyi imal etmeye başladı. Kavmi ona alay ederlerdi ama buna rağmen pes etmeyip işine devam etti. Bunun için Allah Teâlâ ona ve kavminden iman edenlere mükafat verdi. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"***(Nûh) gemiyi yapıyordu. Kavminden ileri gelenler her ne zaman yanına uğrasalar, onunla alay ediyorlardı. Dedi ki: "Bizimle alay ediyorsanız, sizin bizimle alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz***".

Hz. Davut (aleyhisselam) bir demirciydi, ona ve insanlara fayda sağlayan bu mesleği Allah Teâlâ öğretti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Andolsun, Davud'a tarafımızdan bir üstünlük verdik. «Ey dağlar ve kuşlar! Onunla beraber tesbih edin» dedik. Ona demiri yumuşattık. Geniş zırhlar imal et, dokumasını ölçülü yap. (Ey Davud hanedanı!) İyi işler yapın. Kuşkusuz ben, yaptıklarınızı görmekteyim, diye (vahyettik).***" Bu bağlamda Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "*Hiçbir kimse, asla kendi kazancından daha hayırlı bir rızık yememiştir. Allah'ın Peygamberi Dâvûd aleyhisselâm da kendi elinin emeğini yerdi*" buyurdu. Diğer bir hadiste "*kendi elinin emeğini yiyip geceleyen kimse günahları affedilir*".

Allah'ın peygamberi Hz. Yusuf *aleyhisselâm* hikâyesinde sebeplere sarılma ve sıkı planlamanın ülkenin ölümcül kıtlıktan ve büyük bir tehlikeden kurtulmasına bir neden idi. Hz. Yusuf ülkeyi büyük kıtlıktan korumak için özenle hesaplanmış bir plan hazırladı. Ardından da refah, bolluk, koruma ve ekonomik güç gerçekleşti. İnsanlar, Mısır'ın hayırlarından faydalanmak için her yerden geliyordu. Kur'an-ı Kerim'de Hz. Yusuf'un dilinden şöyle ifade edilir: "***Yusuf dedi ki: Yedi sene âdetiniz üzere ekin ekersiniz. Sonra da yiyeceklerinizden az bir miktar hariç, biçtiklerinizi başağında (stok edip) bırakınız. Sonra bunun ardından, saklayacaklarınızdan az bir miktar (tohumluk) hariç, o yıllar için biriktirdiklerinizi yiyip bitirecek yedi kıtlık yılı gelecektir. Sonra bunun ardından da bir yıl gelecek ki, o yılda insanlara (Allah tarafından) yardım olunacak ve o yılda (meyvesuyu ve yağ) sıkacaklar."***

Allah tarafından rızık verilen Hz. Meryem'in durumundan dehşette kalan Hz. Zekeriya hakkında Kur'an-i Kerim'de şöyle buyurulur: "***Zekeriyya'yı da onun bakımı ile görevlendirdi. Zekeriyya, onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulur ve «Ey Meryem, bu sana nereden geliyor?» der; o da: Bu, Allah tarafındandır. Allah, dilediğine sayısız rızık verir, derdi***." Başka bir durumda, Hz. Meryem'in güçsüzlüğüne rağmen, Allah onun kendi üzerine taze, olgun hurma dökülsün diye hurma dalını kendine doğru silkelemeyi emretti. Aslında Allah dileseydi ağaç sallanmadan da hurma düşerdi. Fakat Yüce Allah gayret göstermeyi ve sebeplere sarılmayı öğretir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Hurma dalını kendine doğru silkele ki, üzerine taze, olgun hurma dökülsün***". Bu konuda şair şöyle demiştir:

Ey insanoğlu! her konuda Rahman'a dayan! istemek için bir gün aciz olma!
Allah Meryem'e "Hurma dalını kendine doğru silkele ki, üzerine taze, olgun hurma dökülsün" dediğini görmedin mi?
Allah dileseydi ağaç sallanmadan da hurma düşerdi. Ama her şeyin sebebi vardır.

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem mübarek hicretin yolculuk olayında sebeplere sarılmak konusunda bize örnek verdi. Hz. Peygamber ümmetine, dikkatli bir şekilde planlamanın başarmak ve krizlerin üstesinden gelmek için gerekli olduğunu öğretti. Halbuki iki deve hazırlayıp yol arkadaşı olarak "Sıddık" Ebu Bekr'i seçtikten sonra, harekete geçmek için uygun zaman ve mekân belirledi. Geceleyin Ebu Bekr'in evinden yolculuğa çıktı. Ne kadar farklı fikirler ve görüşler olursa olsun, yeterliliği tercih etmeye ve yetenekleri kullanmaya inanan Hz. Peygamber Efendimiz çok maharetli ve yetenekli bir rehber seçti. Hicretin planına göre ve sebeplere sarılmak babından da onların izlerini imha etme görevini Amir b. Fuheyre'ye verdi. Resûlullah Allah'ın kendini ve yol arkadaşını da koruyacağını iyi bilirdi. Ama Resûlullah sallallahu

aleyhi ve sellem Allah'ın kâinattaki kanunlarının sebeplere sarılmayı ve işi Allah'a havale etmeyi gerektirdiğini bize öğretmek istedi.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Sebeplere sarılmak, Allah'a olan tevekküle aykırı değildir. Tevekkülün gerçeğini bilen sebeplere sarılmak için gayret eder. Yani gerçekten Allah'a dayanıp tevekkül eden hem sebeplere sarılır hem de çaba ve gayret gösterir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***(Rabbimiz!) Ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden medet umarız."*** Allah'a tevekkül etme konusunda Peygamber buyurdu ki: "*Eğer siz Allah'a gereği gibi güvenseydiniz, (Allah), kuşları doyurduğu gibi sizi de rızıklandırırdı. Kuşlar sabahları kursakları boş olarak çıktıkları halde akşam dolu kursaklarla dönerler*". Bilindiği gibi kuşlar hiçbir yiyecek veya içecek biriktirmez ama yine hiçbir zaman tembel olmaz, her zaman rızkını bulmak için gayret eder. Rızkını aramak için sabahları çıkar ve Allah'ın lütfundan yetecek kadar rızık alır döner. İşte bu kuşlar ömür boyunca yetecek yemeğini temin ederse bile onlardaki içgüdü yine çalışıp çabalamaya sevk edecektir. Kuşlar her sabah yine rızkını araştırmaya devam edecektir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerine tüm konularda sebeplere sarılmanın gerçek anlamını anlatırdı ve zarar verip yaramayan kayıtsızlığı yasaklardı. Şunu söylesek abartmıyoruz ki ilerleme ve gelişmenin sebeplerine sarılmadığımız zaman kendilerimize ve

çocuklarımıza haksızlık ediyoruz. Bu bağlamda bir adam "Ey Resûlullah! Devemi bağlayıp da mı Allah'a tevekkül edeyim, yoksa bağlamadan mı tevekkül edeyim?" diye sordu. Resûlullah da "*Önce onu bağla, sonra Allah'a tevekkül et!*" buyurdu. Ayrıca şurası iyi bilinmelidir ki gerçek tevekkül, Allah Teâlâ'nın takdir ettiği sebepleri elde etmek için çalışmaya aykırı bir durum değildir. Bu, Allah'ın kâinattaki kanununun bir gereği ve dünyadaki hadiselerin oluşumunun temel esasıdır.

Ey Allah'ım, dinimize, halkımıza, ülkemize ve tüm alemlere fayda sağlayacak her şeyi yapmak için bize yardım et!

* * *

AKİDE VE DAVRANIŞ OLARAK HOŞGÖRÜ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

" يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ"

"***Allah size kolaylık ister, zorluk istemez***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadis-i Şerifinde "*Ben kolaylık ve hoşgörü dîni ile gönderildim*" buyurmuştur. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Peygamber sallallahu aleyhi vesellem hoşgörü ve kolaylıktan hayat yöntemi yapan küresel bir mesajla geldi, bu yüzden dinde ne zorluk ne meşakkat ne de şiddet görülür. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Dinde sizin için bir zorluk kılmamıştır***". Peygamber Efendimiz buyurdu ki "*Din kolaylıktır. Dini aşmak isteyen kimse, ona yenik düşer. O halde, orta yolu tutunuz, en iyiyi yapmaya çalışınız, o zaman size müjdeler olsun; günün başlangıcından, sonundan ve bir miktar da geceden faydalanınız*". İslam'da hoşgörü, söylenecek bir söz ya da yükselen bir slogan değildir, ancak Müslümanın yaşadığı bir inanç ve benimsediği bir hayat yöntemidir. Yüce Allah'ın kullarına davrandığı ve kendi aralarında davranmalarını emrettiği ilkelerinden biridir. Ayrıca Allah'ın rızası, mağfireti ve merhametini kazanmak için bir sebeptir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Affetsinler, geçsinler. Allah'ın sizi bağışlamasından hoşlanmaz mısınız?***".

Muhakkak ki bizim amacımız hoşgörüyü hayati bir davranış haline getirmektir, çünkü İslam hoşgörüye pratik bir şekilde çağırır. Kurân-ı Kerim'in birçok ayetinde Cenab-ı Hak kullarını hoşgörü ve affediciliğe çağırdı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İyilik ve fenalık bir değildir. Sen, fenalığı en güzel şekilde sav; o zaman, seninle arasında düşmanlık bulunan kişinin yakın bir dost gibi olduğunu görürsün***". Peygamber

Efendimiz müsamahayı pratik bir şekilde uygulayarak ümmetine ve tüm insanlığa en iyi örnekti. Hadis-i şerifinde şöyle buyurdu: "*Ben ancak hediye olunmuş bir rahmetim*". Hz. Aişe (*radıyallahu anhâ*) şöyle buyuruyor: "Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) iki şey arasında muhayyer bırakıldı mı o, günah olmamak kaydıyla, mutlaka en kolay olanı tercih ederdi. Günah olursa da, bundan en uzak insan da, O olurdu".

Her birimizin kendi kendine açıkça sorması gereken soru şudur: Bu inanç meselesini davranışımıza yansıtıyor muyuz? Onu kendi aramızda ve tüm insanlar arasında bir yöntem haline getirdik mi? hoşgörü, Müslümanın yaşamın her alanında uygulaması gereken asil bir davranıştır. Örneklerine gelince, karı koca arasındaki hoşgörüdür: evlilik ilişkisi en ulvi insan ilişkilerinden ve Yüce Allah'ın varlığının delillerinden biridir. Allah Teâlâ evlilik ilişkisinin sevgi ve merhamet üzerine kurulu olduğunu belirtmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun varlığının delillerindendir.***" Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Onlarla iyi geçinin. Eğer onlardan hoşlanmadıysanız, olabilir ki, siz bir şeyden hoşlanmazsınız da Allah onda pek çok hayır yaratmış olur***". Yine başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kadınların da ödevlerine denk belli hakları vardır***". Yani erkeklerin kadınlar üzerindeki hakları gibi, kadınların da erkekler üzerinde eşit hakları vardır. Resûlullah buyurdu ki: "*Sizin en hayırlınız ailesine en hayırlı olandır. Aileme karşı en hayırlı olan da benim*". Resûlullah Efendimiz kadınlara iyi davranmamızı tavsiye edip şöyle buyurmuştur: "*Bir kimse karısına kin beslemesin. Onun bir huyunu beğenmezse, bir başka huyunu beğenir*".

Hoşgörü eşler arasında karşılıklı bir davranış ve hayatı düzenleyen insani bir yasa olmalıdır. Ebû'd-Derdâ (ra) adalet ve hoşgörü üzerine kurulan karşılıklı sevgi çerçevesinde eşine şöyle demiştir: "Beni kızgın

gördüğün zaman beni hoşnut et, eğer ben seni kızgın görürsem ben seni hoşnut ederim".

Komşular ile hoşgörü hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah'a kulluk edin, O'na bir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, yakınlara, yetimlere, düşkünlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya ve elinizin altında bulunan kimselere iyilik edin***". Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem komşulara iyi davranmayı çok tavsiye edip şöyle buyurmuştur: "*Cebrâil bana komşuya iyilik etmeyi tavsiye edip durdu. Neredeyse komşuyu komşuya mirasçı kılacak sandım*". Başka bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Vallahi iman etmiş olmaz. Vallahi iman etmiş olmaz. Vallahi iman etmiş olmaz*." Sahâbîler: "Kim iman etmiş olmaz, Yâ Resûlallah?" diye sordular. Resûlullah: "*Yapacağı fenalıklardan komşusu güven içinde olmayan kimse*!" buyurdu. Başka bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Allah Teâlâ'ya göre arkadaşların hayırlısı, arkadaşına faydalı olandır. Yine Allah Teâlâ'ya göre komşuların hayırlısı, komşusuna faydalı olandır*." Yine de başka bir hadiste şöyle buyurdu "*Yanı başındaki komşusu açken, geceleyen bir kimse mümin değildir*".

Hoşgörü; işyerinde, üniversitede, okulda ve diğer yerdeki meslektaşlar arasında da geçerli olmalıdır. Kur'an-ı Kerim, tüm insanlar arasındaki ilişkiyi güçlendirmeyi emretti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey insanlar! Doğrusu Biz sizleri bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi milletler ve kabileler haline koyduk ki birbirinizi kolayca tanıyasınız. Şüphesiz, Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanızdır. Allah bilendir, haberdardır.***" Peygamber Efendimiz tüm insanlara ve sahabelerine iyi davranır, hastalarını ziyaret eder, fakirlerine yardım eder, borçlarını öder ve onlardan hata yapanları da affederdi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu hâlde onları affet;***

bağışlanmaları için dua et; iş hakkında onlara danış".

Hoşgörü; yollarda ve ulaşımlarda da olmalıdır. İnsan yoldayken başkaları tarafından bir zarara maruz kalabilir, çünkü insanlar farklıdır cefakâr, kaba, güçlü, zayıf, affedici, sabırlı ve sabırsız olurlar. İnsanın herkese karşı yumuşak davranması ne güzeldir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Rahmân'ın kulları, yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürüyen kimselerdir. Cahiller onlara laf attıkları zaman, "selâm!" der geçerler***". Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Siz, iman etmedikçe cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Yaptığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayınız*". Bilelim ki toplu taşıma araçlarında yaşlılara, güçsüzlere ve kadınlara yer vermek ve insanların duygularını gözlemlemek gerekir. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*Nerede kolaylık varsa, orada güzellik vardır. Kolaylığın bulunmadığı her şey çirkindir*."

Hoşgörü tezahürlerinden biri de Allah yolunda infak etmektir. Halbuki infak etmek Allah'a ve O'nun Resülüne olan imanın kanıtıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sevdiğiniz şeylerden sarfetmedikçe iyiliğe erişemezsiniz***". Fakirlere ve yoksullara mal infak etmek nefsin müsamaha göstermesinin kanıtıdır. Peygamber Efendimiz buyurdu ki "*Cömert, Allah'a yakındır, Cennete yakındır, insanlara yakındır, Cehennemden uzaktır*".

İnsanın satışta, alışta ve borcunu istemekte hoşgörü göstermesi gerekir. Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "*Satışta, alışta ve borcunu istemekte kolaylık gösteren kimseye Allah rahmet etsin*." Irbâd b. Sâriye'den şöyle rivayet etmiştir: Bir gün Resûlullah'a bir deve satmıştım, sonra ona gidip devemin parasını istiyorum, dedim. Resûlullah: parayı ancak yepyeni dirhemler olarak veririm. Sonra en iyi şekilde borcunu ödedi. Bir bedevi de Resûlullah'ın yanına gelerek şöyle dedi: Ey Resûlullah: bana devemi geri ver. Resûlallah da ona daha iyi bir

deve vermişti. Bedevi dedi ki "Ey Resûlullah bu benim devemden daha iyidir" Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: "*İnsanların en hayırlısı borcunu istemekte en iyi olandır*".

Peygamber Efendimiz hoşgörü ve kolaylığı sağlayan ve insani kardeşliğin tüm anlamlarını taşıyan her şeyi yapmaya teşvik etti. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Bir kimse darda bulunan borçluya mühlet verir veya borcunun bir kısmını ya da tamamını bağışlarsa, Cenâb-ı Hak o kişiyi Allah'ın gölgesinden başka gölge bulunmayan kıyamet gününde arşının altında gölgelendirir*". Başka bir hadiste Resûlullah şöyle buyurdu: "*İnsanlara borç para veren bir adam vardı. O hizmetçisine şöyle derdi: Darda kalmış bir fakire vardığında onu affediver; umulur ki Allah da bizim günahlarımızı affeder. Nihayet o kişi Allah'a kavuştu ve Allah onu affetti*".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Hoşgörünün en büyük ve en kolay tezahürlerinden biri de güzel sözdür. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnsanlara güzel söz söyleyin***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kullarıma söyle, en güzel şekilde konuşsunlar***". Güzel söz; farklı renk, cins ve inançlarıyla tüm insanlarla kullanılır ve ancak insanın iyi terbiyesi ve güzel ahlakını gösterir. Şöyle denilir: "Güzel ahlak kolay bir şeydir, güler bir yüz ve yumuşak bir sözdür."

Yüce Allah, Hz. Musa'nın kibirli ve inatçı olan Firavun'a de iyi bir söz söylemesini emretti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İkiniz Firavun'a gidin; çünkü o azdı. Ona yumuşak söz söyleyin. Belki o, aklını başına alır veya korkar"***. Ayrıca boş söz söylemekten vazgeçmek gerekir. Bu bağlamda Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Onlar ki boş sözlerden yüz çevirirler***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey inananlar! Allah'tan sakının, dürüst söz söyleyin***". Yine de başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah'ın, hoş bir sözü; kökü sağlam, dalları göğe doğru olan, Rabbinin izniyle her zaman meyve veren hoş bir ağaca benzeterek nasıl misal verdiğini görmüyor musun? İnsanlar ibret alsın diye Allah onlara misal gösteriyor***". Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Kul, Allah'ın hoşnut olduğu bir sözü önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onun derecesini yüceltir. Yine bir kul Allah'ın gazabını gerektiren bir sözü hiç önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onu bu sözü sebebiyle cehennemin dibine atar*". Kötü söz söylemekten uzak durmak gerekir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Mü'min; insanları kötüleyen, lânetleyen, kötü söz ve çirkin davranış sergileyen kimse değildir*".

Son olarak hoşgörüyü şöyle özetleyebiliriz: aşırılık ve ihmali ortadan kaldıran müsamaha, kolaylık ve merhamet biçimlerini içeren İslam'ın orta yönteminden uzak ve aşırılık ile ihmal arasında orta bir şeydir.

Ey Allah'ım, bizim sözlerimizde, fiillerimizde, muamelelerimizde ve tüm işlerimizde hoşgörülü olmamızı nasip et! Mısır'ımızı ve tüm âlemi İslâm'ı Sen koru!

* * *

GENEL KURALLAR VE ÜMMETİN GELİŞMESİNE ETKİSİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ"

"***De ki: 'Şüphesiz Rabbim beni doğru yola, gerçek dine, doğruya yönelen ve puta tapanlardan olmayan İbrahim'in dinine iletmiştir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Muhakkak ki, Uygar ve gelişmiş ümmetler, genel kurallara uymayı bir yaşam yötemi haline getirir ve bu kuralları gereksiz saymaz. Genel kurallar, insani ahlak ve değerler sisteminden uzak değildir ve insanın kendi Rabbi ile ilişkisini ve tüm evrenle ilişkisini de düzenleyen birtakım adapları koyan dinimizin öğretileriyle tutarlıdır.

Bu kurallardan temizlik; İslam vücut, giyim ve mekânın temizliğine önem vermiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi ve -başlarınıza mesh edip- her iki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüp iseniz, iyice yıkanarak temizlenin. Hasta olursanız veya seferde bulunursanız veya biriniz abdest bozmaktan gelir veya kadınlara dokunur da su bulamazsanız, o zaman temiz bir toprağa yönelin. Onunla yüzlerinizi ve ellerinizi meshedin (Teyemmüm edin). Allah, size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez. Fakat O, sizi tertemiz yapmak ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Elbiseni tertemiz tut***". Peygamber Efendimiz de: "*Sizden biriniz uykudan uyandığı vakit elini üç defa yıkamadıkça kaba daldırmasın"* buyurdu. Başka bir hadiste de "*Lanet ettiren iki şeyden sakının"* buyurdu. Ashab: Ey Allah'ın Resulü, lanet ettiren iki şey nedir, dedi. Allah Resulü: *"İnsanların*

yollarında yahut gölgelendikleri yerlerde abdest bozan kişinin işidir" buyurdu.

İslam, beden temizliğini ahlaki temizliğe bağlayarak, beden temizliğini ahlaki temizlik nedenlerinden biri haline getirdi. İnsan kendi vücudunu temiz tutarsa bu, günahlarının affedilmesine bir sebep olur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Müslüman –veya mü'min– bir kul abdest alır ve yüzünü yıkarsa, gözleri ile bakarak işlediği her günah abdest suyu –veya suyun son damlası– ile yüzünden çıkar. İki elini yıkadığında, elleriyle tutarak işlediği her günah abdest suyu –veya suyun son damlası– ile ellerinden çıkar. Ayaklarını yıkadığı zaman, ayaklarıyla yürüyerek işlediği her günah abdest suyu –veya suyun son damlası– ile ayaklarından çıkar. Neticede o mü'min kul günahlardan temizlenmiş olur*." İslam dinimiz kişisel temizliğe önem verdiği gibi genel olarak her şeyin temiz tutulmasına önem vermiştir. Bu bağlamda Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "*Avlularınızı temiz tutun*" buyurmuştur. Bu avlular arasında ev, okul, fabrika, kulüp ve halka açık parkların avlularını hatta yolları, meydanları ve diğerlerini de içerecek şekilde geniştir. Bu yüzden onu korumak, içinde uygun bir şekilde görünmek ve olduğundan daha temiz bırakmak gerekir.

Bu kurallardan da düzene saygı göstermek: her toplumun kendi üyelerinin davranışlarını kontrol edecek, insan haklarını koruyacak ve görevlerini yerine getirmelerini zorunlu kılacak adil sistemlere ve kurallara sahip olması gerekir ki tüm topluma fayda sağlayan genel menfaat gerçekleşsin. Gelişmiş ülkelerin durumunu inceleyen kişi bunların sadece yasalara saygı göstererek uymakla geliştiklerini kesin olarak bilir. Bu da kişiler arasında karşılıklı saygıyı sağlamlaştırır. İnsanın diğer insanların kendisine iyi davranmaları için onlara da iyi davranması gerekir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Sizden biriniz, kendisi için arzu edip istediği şeyi, din kardeşi için de arzu edip istemedikçe, gerçek anlamda iman etmiş olmaz*." Bu da herkesin taşıması gereken bir sorumluluktur. Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

"***Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan sorumlusunuz***". Yani sisteme ve kurallarına saygı göstererek toplumda güvenlik, emniyet ve istikrar yayılır.

Görgü ve nezaket kurallarına uymak gerekir. İnsanın giysi, yiyeceği ve içeceğini seçerken tasarruf etmesi, israf etmemesi ve yakışmayan bir şekilde dolaşmaması nezakettendir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey Ademoğulları! Her mescide güzel elbiselerinizi giyinerek gidin; yiyin için fakat israf etmeyin, çünkü Allah müsrifleri sevmez.***" Ayrıca zamanın riayet edilmesi ve ahitlerin yerine getirilmesi gerekir. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey iman edenler, sözleşmeleri yerine getirin***". Kişinin hareket ve kıyafetine dikkat etmelidir. Cabir'den radıyallahu anh rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kişinin bir ayağını diğer ayağı üzerine atıp sırt üstü yatmasını yasakladı. Ve başka bir rivayette Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "*Herhangi biriniz ayakkabısının bağı koptuğu zaman onu onarıncaya kadar (bile olsa) tek ayakkabıyla gezmesin!*" buyurdu.

İnsanların duygularını göz önünde bulundurarak kişinin insanların hoşlanmadığı ses çıkarmaması ve yanlış harekette bulunmaması gerekir. İbn-i Ömer'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Resûlullah'ın yanında bir adam çok yediğinden dolayı geğirdi. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "*Geğirmeni bizden uzaklaştır (geğirmeyi kes)! Çünkü dünyada çok doymuş olanlar kıyâmet günü uzun süre aç kalacaklardır*" buyurdu. Bilindiği gibi geğirmek çok yemenin alametidir. Geğirmek haram olmasa da nezakete aykırı bir davranıştır. Özellikle ağızda kötü kokular bırakan haram şeyleri yiyip içen veya pis kıyafetten dolayı başkalarını rahatsız eden insanların kendilerini temiz tutmaları gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Doğrusu kulak, göz ve kalp, bunların hepsi o şeyden sorumlu olur***."

Yine genel kurallardan insanlar ile güzel bir şekilde konuşmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnanan kullarıma söyle, en güzel şekilde konuşsunlar. Doğrusu şeytan aralarını bozmak ister. Şeytan şüphesiz insanın apaçık düşmanıdır***". Peygamber Efendimiz "*Güzel söz sadakadır*" buyurdu. Hz. Ömer b. Hattab, ateş yakan bazı kişilerin yanına uğrarken "Ey ateş ehli" demeyip "Ey ışık ehli size selam olsun" dedi.

İnsanların özeline girmemek uyması gereken genel kurallardandır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Bilmediğin şeyin ardına düşme; doğrusu kulak, göz ve kalp, bunların hepsi o şeyden sorumlu olur***". Hadis-i şerifte rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Kendisini (doğrudan) ilgilendirmeyen şeyi terketmesi, kişinin iyi Müslüman oluşundandır.*"

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Toplumun ilerlemesine katkıda bulunan en önemli kurallardan biri, hayâ (utanma duygusu)dur. Sahibini kınanacak işleri yapmaktan engelleyen ve tüm çirkinliği önleyen ve ihmalden koruyan ulvi bir ahlaktır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hayanın önceki Semâvî Risâletlerin getirdiği bir ahlak olduğunu belirterek hadis-i şerifinde "*İlk peygamberlerden itibaren halkın hatırında kalan bir söz vardır: Utanmadıktan sonra dilediğini yap!*" buyurdu. Başka bir rivayette Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, utangaç kardeşine bu huyunu terk etmesini söyleyen Medine'li bir Müslümanın yanından geçerken ona: "*Onu kendi haline bırak; zira hayâ imandandır*" buyurdu.

Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivayete göre; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "*Allah'tan gereği biçimde haya edin*!" Bunun üzerine "Ey Allah'ın Peygamberi! Zaten; hayalı davranıyoruz Elhamdülillah!" dediler. O, buyurdu ki: "*O sizin anladığınız utanma hissi değildir! Allah'tan gereği biçimde haya etmek demek; baş ve başta bulunan organlarla, karın ve karının içerisine aldığı organları her türlü günah ve haramlardan korumak, ölümü ve toprak altında çürümeyi daima hatırlamaktır. Ahireti isteyen dünyanın süsünü bırakır. Kim bu şekilde davranırsa Allah'tan gereği biçimde haya etmiş olur*". Haya hakkında şair şöyle der:

İnsan haya sahibi oldukça iyi yaşar… Ağaçtan kesilmedikçe yaş durur dal.

Haya yoksa Vallahi ne yaşam ne de dünyada var yarar.
Gecelerin sonuçlarından korkup utanmıyorsan, istediğini yap.

Toplumun gelişiminde rol oynayan önemli kurallardan da mertlik veya yiğitlik anlamına gelen mürüvvet ahlakıdır. Mürüvvet, erkekliğin tüm anlamları için kapsamlı bir sözcük olup "iyi nitelikler, yüce ahlaklar, nefsi kötülüklerden ve dili yanlışlıktan korumak ve özür dilemeyi gerektiren her şeyden kaçınmak" anlamlarına gelir. Şöyle denilir: "insanlara muamele edince zulmetmeyen, onlarla konuşunca yalan söylemeyen ve söz verince sözünü tutan, mürüvvet sahibidir"

Mürüvvet sahibi, içi de dışı da temiz olur ve asla iki yüzlü olmaz. Resûlallah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "*Kıyamet gününde ümmetimden, Tihame dağları gibi muazzam sevaplarla gelecek kimseleri biliyorum. Fakat yüce Allah o dağlar kadar sevabı toz gibi savurup boşa çıkaracaktır. O kimseler sizin kardeşlerinizdir; sizin cinsinizdendir. Geceleri sizin gibi kalkıp ibadet ederler. Fakat onlar kimsenin görmediği yerde Allah'ın haram kıldığı şeyleri yaparlar*."

İnsanlara yardım etmek ve çıkarlarına dikkat ederek kişinin kendi için sevdiği şeyi onlara istemesi gerekir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem

"*Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu (düşmanına) teslim etmez. Kim, (mümin) kardeşinin bir ihtiyacını giderirse Allah da onun bir ihtiyacını giderir. Kim Müslümanı bir sıkıntıdan kurtarırsa, bu sebeple Allah da onu kıyamet günü sıkıntılarının birinden kurtarır. Kim bir Müslümanın kusurunu örterse, Allah da Kıyamet günü onun kusurunu örter"* buyurdu. Başka bir hadiste Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "*İhtiyaç içerisindeki mü'min bir kardeşimle ihtiyacını gidermek için onunla yürümem, şu mescitte (Mescid-i Nebevi'de) bir ay itikâfa girmemden daha sevimlidir*".

Bilelim ki İslam, bu asil değerleri insanların ve toplumların gelişimi ve huzuru için koymuştur. Genel kurallara uyup kendi aramızda uygulasak dünyada ve ahirette mutlu oluruz.

Ey Allah'ım, bize hem dünyada hem de ahirette faydalı işleri yapmayı nasip et! Mısır'ı, onun halkı, ordusu ve polisini de sen koru!

* * *

İSLAM'DA GENEL ADAP VE DEĞERLER VE TOPLUMUN GELİŞMESİNE ETKİSİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: " **قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ**" "***De ki: 'Şüphesiz Rabbim beni doğru yola, gerçek dine, doğruya yönelen ve puta tapanlardan olmayan İbrahim'in dinine iletmiştir'***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadisi şerifinde "*Rabbim bana edebi, güzel bir surette ihsan etmiş, edeblendirmiştir*" buyurmuştur. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Muhakkak ki, İslam, insanın kendi Rabbi ile ilişkisini, insanlarla ilişkisini ve tüm evrenle ilişkisini eksiksiz bir biçimde düzenlemiştir. Bu şeriat, toplumun ilerlemesine katkıda bulunan birçok düzen ve kamu ahlaklarıyla doludur. İşte insanın özelini koruyan değerlerden izin istemektir. Bu bağlamda Allah Teâlâ "***Ey iman edenler; evlerinizden başka evlere, sahipleriyle alışkanlık kurup selam vermeden girmeyin. Bu, sizin için daha hayırlıdır. Olur ki iyice düşünürsünüz***" buyurmuştur. Peygamber Efendimiz bize izin isteme ve adabının nasıl olacağını öğretti. İşte bir zât, Resûlullah evde iken, "İçeri gireyim mi?" diye izin istemişti. Resûl-i Ekrem Efendimiz hizmetçisine:
"*Çık, bu adama izin istemeyi öğret. Önce "es-Selâmü aleyküm" desin, sonra "Gireyim mi?" diye sorsun*" buyurdu. Adam Peygamberimizin söylediklerini duyarak:
– es-Selâmü aleyküm, girebilir miyim? dedi. Bunun üzerine Efendimiz izin verdi, o da içeri girdi". Câbir -*radıyallâhu anh*- diyor ki; "Resûlullah -sallallâhu aleyhi ve sellem-'e geldim ve kapısını çaldım. Resûlullah:
«– Kim o?» dedi.

– Benim, diye cevap verdim. Resûlullah:
«– Benim, benim!» diye tekrar etti. Gâliba bu cevaptan hoşlanmamıştı" dedi.

İzin isteme adabından gözleri bakılması yasak olandan çevirmek ve kapıya karşı durmamaktır. Peygamberimiz, "*İzin istemek göz (gözün evin ayıplarını görmemesi) için şart kılınmıştır*". Sa'd b. Ubade'nin (r.a) bir kapıya gelip izin istediği zaman kapıya karşı durduğu rivayet edilmiştir. Hz. Peygamber ona dedi ki *"(içeri girmek için) izin istediğin zaman kapıya karşı durma*". Anlatılan diğer rivayete göre, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir kapıya gelip de (içeri girmek için) izin istediği zaman kapıya karşı durmazdı. Sağa ve sola gelirdi. Eğer kendisine izin verilir ise (içeri girerdi). Değilse dönerdi.

İslam'ın çağırdığı genel değerlerden: yol ve kamu yerlerin hakkını vermektir. Çünkü yollar umûma ait yerler olup fertler tarafından işgal edilmemelidir. Rivayet edildiğine göre peygamber (s.a.v.): "*Yollar üzerinde oturmaktan sakınınız*" buyurdu. Sahabiler: Ya Resûlallah, bizim yol ve sokaklarda oturmaktan vazgeçmemiz mümkün değil, çünkü oralarda gereken işlerimizi konuşuyoruz, dediler. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v.): "*Madem ki vazgeçemiyorsunuz, mutlaka oturmak zorunda kalıyorsanız, öyleyse yolun hakkını veriniz*" buyurdu. Bunun üzerine yolun hakkı nedir ya Resûlallah, diye sorunca; peygamberimiz (s.a.v.): "*Harama bakmaktan gözleri korumak, gelip geçenlere eziyet vermemek, verilen selamı almak, İslam tarafından iyi denilen şeyleri tavsiye edip kötülüklerden sakındırma vazifesini yerine getirmektir*" buyurdu. Başka bir hadiste Peygamber Efendimiz şöyle buyurur: "*İman, yetmiş küsur derecedir. En üstünü "Lâ ilâhe illallah (Allah'tan başka ilah yoktur)" sözüdür, en düşük derecesi de rahatsız edici bir şeyi yoldan kaldırmaktır. Haya da imandandır*".

Temizlik de bir değerdir: İslam vücut, giyim ve mekânın temizliğini insani davranış ve kültürel değer olarak kuralların ayrılmaz bir parçasını yapmıştır. Bu nedenle İslam, insanın iyi görünmesini sağlayan birçok

adap koymuştur. Allah, bedenlerini temizlemeye dikkat eden müminleri överek, şöyle buyurmuştur: "***Allah şüphesiz daima tevbe edenleri sever, temizlenenleri de sever***". Peygamber Efendimiz de: "*Allah güzeldir, güzel olan şeyleri sever; temizdir, temiz olan şeyleri sever…*" ve başka bir hadiste de "*Temizlik imanın yarısıdır…*" buyurdu. Rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), (bakımsızlıktan) saçları dağılmış bir adam gördü. Bunun üzerine; "*Bu (adam) saçlarını düzeltecek bir şey bulamamış mı acaba?*" buyurdu. Bir de üzerinde kirli elbiseler bulunan başka bir adam gördü. "*Bu (adam da) elbisesini yıkayacak bir şey bulamamış mı?*" buyurdu.

Peygamber Efendimiz, ağzın kokusuna etkileyen dişleri temizlemeyi ve insanın kötü kokusu yüzünden kardeşine zarar vermemesini istedi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Ümmetimi zora sokmaktan endişe etmeseydim, onlara her namaz vaktinde misvakla dişlerini temizlemelerini emrederdim*".

İslam, bir sakınca veya kısıtlama olmadan, hidayet ve gerçeğe ulaşmak için tüm insanlar arasında diyalog kapısını açtı, ancak diyalog başkalarına meydan okumaktan, onları alay etmekten veya küçümsemekten uzak olmalıdır. Allah Teâlâ "***onlarla en güzel şekilde tartış***" ve diğer ayette "***kullarıma söyle, en güzel şekilde konuşsunlar***" buyurmuştur. Resûlullah "*Mü'min; insanları kötüleyen, lânetleyen, kötü söz ve çirkin davranış sergileyen kimse değildir*" buyurdu.

Haberlerden emin olmak ve diğerlere bildirmeden önce acele etmemek: Allah Teâlâ "***Ey iman edenler! Eğer yoldan çıkmışın biri size bir haber getirirse, onun iç yüzünü araştırın, yoksa bilmeden bir millete fenalık edersiniz de sonra ettiğinize pişman olursunuz***" buyurmuştur. Resûlullah "*temkin ve sükûnetle hareket etmek Rahman'dan; acele ise şeytandandır*" ve başka hadiste "*Hayrın dışında her yerde aceleci olmamak övgüye layıktır*" ve yine de başka bir hadiste "*Her duyduğunu nakletmesi kişiye yalan olarak yeter*" buyurdu.

Genel adaptan da dedikodudan uzak durmaktır; Allah Teâlâ "***Onu***

dilinize dolamıştınız. Bilmediğiniz şeyleri ağzınıza alıyordunuz. Onu önemsiz bir şey sanıyordunuz, oysa Allah katında önemi büyüktü" buyurmuştur. Peygamber Efendimiz "*Allah'a ve ahiret gününe imân eden kimse, komşusuna eziyet etmesin. Allah'a ve ahiret gününe imân eden misafirine ikramda bulunsun. Allah'a ve ahiret gününe imân eden kimse ya hayır söylesin ya da sussun*" buyurdu.

İslam'ın gerektirdiği genel adaptan da Lukman vasiyetlerinden olan sesi kısmaktır; Allah Teâlâ "***Yürüyüşünde tabii ol; sesini kıs. Seslerin en çirkini şüphesiz merkeplerin sesidir"***" (Lukman: 19) buyurmuştur. Seslerini Hz. Peygamberin yanında kısan kimseleri öven Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "***Seslerini Peygamberin yanında kısan kimseler, Allah'ın gönüllerini takva ile sınadığı kimselerdir. Onlara mağfiret ve büyük ecir vardır***" (Hucurat: 3).

Yolunu kaybedene yol göstermek de önemli değerlerdendir. Bu bağlamda Resûlullah (s.a.v.): "*Yollar üzerinde oturmaktan sakınınız*" buyurdu. Sahabiler: Ya Resûlallah, bizim yol ve sokaklarda oturmaktan vazgeçmemiz mümkün değil, çünkü oralarda lüzumlu işlerimizi konuşuyoruz, dediler. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v.): "*Madem ki vazgeçemiyorsunuz, mutlaka oturmak zorunda kalıyorsanız, öyleyse yolun hakkını veriniz*" buyurdu. Bunun üzerine yolun hakkı nedir ya Resûlallah, diye sorunca; peygamberimiz (s.a.v.): "*Harama bakmaktan gözleri korumak, gelip geçenlere eziyet vermemek, verilen selamı almak, İslam tarafından iyi denilen şeyleri tavsiye edip kötülüklerden sakındırma vazifesini yerine getirmek ve yolunu kaybedene yol göstermektir*" buyurdu.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Müslümanın benimsemesi gereken önemli değerlerden de darda kalanlara ve ihtiyaç sahiplerine yardım etmektir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "*Sadaka vermek her Müslümanın görevidir*" buyurdu. "Sadaka verecek bir şey bulamazsa?" dediler. "*Amelelik yapar hem kendisine faydalı olur hem de sadaka verir*" buyurdu. "Buna gücü yetmez (veya iş bulamaz) ise?" dediler. "*Darda kalana, ihtiyaç sahibine yardım eder*" buyurdu. "Buna da gücü yetmezse?" dediler. "*İyilik yapmayı tavsiye eder*" buyurdu. "*Bunu da yapamazsa?*" dediler. "*Kötülük yapmaktan uzak durur. Bu da onun için sadakadır*" buyurdu (Sahih İbn Hibban).

Genel değerlerden de güçsüz ve engelli kişilere yardım etmektir. Halbuki sosyal bütünleşme; yaşamın dengesini sağlamak için yoksuldan önce zengine yararlıdır. Bu konuda İmam Ali (*radıyallahu anh*) şöyle demiştir: "Şüphesiz ki münezzeh olan Allah fakirlerin yiyeceğini zenginlerin malında karar kılmıştır. Bir fakir acıkırsa, mutlaka bir zenginin onun bu hakkını engellediğindendir. Allah Teâlâ bunun hesabını soracaktır".

Bu engelli kişilere ilgi göstermek; toplum üzerine düşen bir görevdir. Bilindiği gibi Allah Teâlâ kırık kalp sahiplerine yakındır, kullarına merhamet edenlere merhametlidir, iyi bir söz olsa bile iyiliğin hiçbir şeyini küçük görmez sevabını da verir. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle demiştir: "*Kardeşini güler yüzle karşılamaktan ibaret bile olsa hiçbir iyiliği küçük görme*!" ve diğer bir hadiste de "*Zayıf ve güçsüz olanlarınız olmasa, Allah size yardım eder ve rızık verir mi?", zira kul, din kardeşinin yardımında olduğu sürece, Allah da o kulun yardımındadır*" buyurdu.

Büyüklere, ihtiyarlara hürmet göstermek de bir değerdir. Her Müslümanın yaşlıları dikkate alması, onlara gerekli saygıyı göstermesi ve yapabileceği hizmeti sunması gerekmektedir. Böyle yapılırsa toplum kesimleri arasındaki sevgi-saygı bağları pekiştirilmiş olur. Nesiller mutlu ve sıcak bir ilgi ortamında hayatlarını sündürürler. Bu hususta Resûlullah "*Müslüman bir genç, yaşlı birine hürmet ederse, yaşlandığında*

Allah da ona hürmet gösterecek insanları yaratır" buyurdu. İslam dinimiz; Allah saygısı yerinde olan kimselerin, yaşlı Müslümanlara, Kur'an hâfızlarına ve âdil yöneticilere hürmet göstermelerini teşvik eder. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "*Saçı-sakalı ağarmış Müslümana, aşırı gitmeyip ahkâmıyla amel etmekten kaçınmayan Kur'an hâfızına ve âdil hükümdara saygı göstermek, Allah Teâlâ'ya duyulan saygı ve ta'zimden ileri gelir*." Ve başka bir hadiste "*Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen; iyiliği emredip, kötülüğü de yasaklamayan bizden değildir*" buyurdu.

İslam'ın hoşgörüsünü doğru anlayan kişi, hürmet edeceği yaşlının Müslüman olması şart olmadığını bilir. Resûlullah'ın bir Yahudi ailesine sadaka verdiği rivayet edilmiştir. Hz. Ömer bin Abdülaziz; Basra'daki yardımcısına şöyle yazmış: "zimmilerden yaşlanmış ve kazanmak için gücü kalmamış olan varsa Müslümanların mal hazinesinden ona ver".

Bu arada, toplumun çocukları kamu menfaatlerini göz önüne almalılar. Mesela nüfus artışı meselesini ele alsak, şu iki şeyi vurguluyoruz: Birincisi: bazılar zengin olunca kendilerinin güç sahibi olduklarını zannederler. Olması gereken güç sadece maddi değil ama bakımın tüm yönlerini içeren maddi ve eğitimsel bir güç olmalıdır. Bu mesele sadece bireyin gücüne değil ama kimsenin sağlayamayacağı hizmetleri sağlayan devletlerin imkanlarına bağlıdır. Dolayısıyla devletlerin imkanları, nüfus artışı meselesini göz önünde bulundurmayı gerektiren en önemli faktörlerden biridir. Nüfusun kontrolsüz şekilde artışı, sadece birey veya aile üzerinde bir etkiye sahip olmakla kalmamakta, aynı zamanda nüfus meselesinde bilimi de dikkate almayan devletlere büyük zararlar verebilmektedir. Bu meseledeki bolluk ya da darlık bireye göre değil kamusal potansiyellere göre ölçülmektedir.

İkincisi ise, güçlü azlık güçsüz kalabalıktan daha hayırlıdır. Bu hususta Peygamberimiz (sallallahu 'alayhi ve sellem) buyurdu ki: "*Yakında milletler, yemek yiyenlerin (başkalarını) çanaklarına*

(sofralarına) davet ettikleri gibi size karşı (savaşmak için) birbirlerini davet edecekler." Sahabilerden birisi şöyle dedi: "Bu, o gün bizim azlığımızdan dolayı mı olacak?" Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle dedi: "*Hayır, aksine siz o gün kalabalık fakat selin önündeki çerçöp gibi zayıf olacaksınız...*". Devletler, yaşadığı olağanüstü koşullar çerçevesinde ve kontrolsüz nüfuz artışı yüzünden de sağlık, eğitim ve altyapının temel unsurlarını sağlayamaz. Dolayısıyla millet selin önündeki çerçöp gibi zayıf olur. Tabi ki de her çokluk ve nüfusun sayısal büyümesi öyle değildir. Sadece güçsüzlük ve cehaletin sebebi olan ve devletin imkanları tahammül edemeyeceği ağır bir yük oluşturan ve faydalı olmamaktan daha çok zararlı olan nüfus artışından söz ediyoruz…

Ey Allah, bizi en iyi ahlâklara yönlendir, senden başkası yönlendiremez, bizi kötü ahlaklardan uzaklaştır, senden başkası uzaklaştıramaz. Bizi sâlih kullarından eyle!

* * *

DEVLETİN İNŞASI DİNÎ ANLAYIŞI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Yüce Allah şöyle buyurur:

"وَتَعَاوَنُوا عَلَى البِرِّ وَالتَّقْوَى وَلاَ تَعَاوَنُوا عَلَى الإِثْمِ والعُدْوَانِ"

*"**İyilik ve takvada yardımlaşın. Günah ve haddi aşmak hususunda yardımlaşmayın**"*. Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Hiç şüphesiz, bütün milletler ve halklar; kendi hedeflerine ulaşmak için tüm enerjileri ve kaynaklarını kullanarak güçlü ve istikrarlı bir devlet kurmaya çalışırlar. Devleti yeniden inşa etmek için koşulları ve zorlukları bilmek ve tecrübe kazanmak lazımdır. Sadece politik, ekonomik ve kültürel ittifakların dilinden konuşan hızlı değişim dünyasında, bireyler ve grupların anlayışı ile devlet inşası anlayışı arasında büyük fark vardır. Bu ittifaklar hiçbir kimse veya hiçbir devletin görmezden gelemeyeceği uluslararası kurallar, yasalar ve antlaşmalara göre düzenlenir.

Devlet koruma, devlet güvenlik, devlet huzur, devlet istikrar, devlet sistem, devlet kurumlar, devlet; fikirsel, siyasi, ekonomik, düzenleyici ve hukuki bir inşadır. Devlet olmadan her yerde düzensizlik yayılır.

Devlet inşasının en önemli faktörleri: devletin kamu kurumlarını güçlendirmek, anayasa ve adalet devletini ve hukukun üstünlüğünü korumaktır. Bireylerin devletin yasalarına ve düzenlemelerine hatta trafik kurallarına uymaları gerekir. Can kaybına ve sakatlamaya yol açan ters yönde sürmek, hız limitinin üzerine çıkılmak veya insan ve yol haklarına aykırı diğer şeylerle kuralları ihlal etmemek lazım. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın***".

Peygamber efendimiz de "*Zarar vermek ve zarara zararla karşılık vermek yoktur*" buyurdu.

Düzeni korumak ve ona saygı göstermek; güçlü ve istikrarlı bir devlet kurulmasına katkıda bulunur. Halbuki her toplumun; üyelerin davranışlarını düzenleyen, insan haklarını koruyan, görevlerini yerine getirmesini zorunlu kılan, sisteme saygı gösteren ve hukukun üstünlüğünü koruyan kurallara ve yasalara sahip olması gerekir.

Yasalara saygı duymak ve kanunlara uymak, devletin kurulmasında en önemli faktörlerden biridir. Yasa, tüm vatandaşlar için bir korumadır, toplumun yasalara saygı göstermeden istikrarlı kalması imkansızdır. Toplumda her birinin kendi yararlarına ulaşabilmek için üzerine düşen sorumluluğu alması gerekir. Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "***Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan sorumlusunuz***". İşte sorumlu toplum, herkesin rolünü bildiği ve başkalarına saygı duyduğu uyumlu bir toplumdur. Adaletin hüküm sürdüğü ve tüm toplum üyelerinin istikrar ve güven içinde olduğu bir ülke olabilmemiz için kanunlara ve başkalarının haklarına hürmet etmemiz gerekir. Böylece milletimizi milletler arasında lâyık olduğu seçkin yeri elde ettiğini göreceğiz.

Devletin kurulmasında en önemli faktörlerden biri de ekonomik yapıdır. Gelişen devletin vazgeçilmez önemli dayanaklarından biridir. Güçlü ekonomi; devletin kendi iç ve dış yükümlülüklerini yerine getirmelerini ve vatandaşlar için iyi bir yaşam sürmelerini sağlar, ekonomi zayıfladığında, yoksulluk ve hastalık yayılır, daha sonra hayat karışır, ahlak da bozulur, cinayetler çoğalır ve düşmanlar ülkede bozgunculuk yapmak için fırsat bulurlar. Bu yüzden temel unsurlarını

üretmeyen ve başkalarına dayanan millet hiçbir zaman kendi kararlarına hâkim olamaz.

Güçlü bir ekonomiye sahip olan devlet diğer dünya devletleri arasında onurlu bir şekilde yaşar, bu nedenle İslam; vazgeçilmez ve hayat temeli olan mal için büyük bir özen gösterdi.

Devleti ekonomik olarak geliştirmek için ciddi çalışmak ve üretimi arttırmak gerekir. Hiçbir millet, kurum veya aile bile çalışmadan ayağa kalkamaz. Sadece çalışmak değil ama üretimi arttırmak için ciddi çalışıp tecrübe kazanmak da gerekir. Yüce Rabbimiz çalışmamızı ve yeryüzünde gayret etmemizi teşvik ederek şöyle buyurdu: "***Namaz kılınınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan isteyin. Allah'ı çok zikredin; umulur ki kurtuluşa erersiniz***". Ve başka bir ayette şöyle buyurdu: "***Yeryüzünü size boyun eğdiren O'dur. Şu hâlde yerin üzerinde dolaşın ve Allah'ın rızkından yiyin. Dönüş ancak O'nadır***". Bu bağlamda Peygamber Efendimiz "*Hiçbir kimse, asla kendi kazancından daha hayırlı bir rızık yememiştir. Allah'ın Peygamberi Dâvûd aleyhisselâm da kendi elinin emeğini yerdi*" buyurdu. Diğer bir hadiste "*kendi elinin emeğini yiyip geceleyen kimse günahları affedilir*".

Üretmeye ve çalışmaya çağıran Hz. Peygamberimiz şöyle buyurdu: "*Kıyâmet kopmaya başladığında, birinizin elinde bir ağaç fidanı bulunsa, kıyamet kopmadan onu dikmeye gücü yeterse, hemen diksin*". Yine de başka bir hadiste şöyle buyurur: "*Bir Müslümanın diktiği ağaçtan veya ektiği ekinden insan, hayvan ve kuşların yedikleri şeyler, o Müslüman için birer sadakadır*". İşte bu yüzden emek ve üretmek sayesinde dünya inşa edilir ve insan kendi onurunu ve saygınlığını korur.

Devletin inşası etkenlerinden biri: Kültürel, dini ve bilimsel bir bilinç oluşturmaktır. Bilincin kaybı veya zayıflığı, güçlü ve istikrarlı bir devletin inşasına katkıda bulunamaz ve bu nedenle toplum üyeleri

arasında bilincin arttırılması ve her biri görevlerini ve haklarını bilmesi gerekir.

Toplumun tüm üyeleri; ahlaki eğitim, faydalı kültür ve cehaleti ortadan kaldırmak yoluyla bilinçli bir şekilde davranacaklar. İnsanların; ortadaki zorlukları anlamalarını ve asılsız söylentileri yalanlamalarını sağlayan kültürel, dini ve bilimsel bilinci oluşturmak için tüm devlet kurumları güçlerini birleştirmelidir. Ülkemiz hakkında yayılan söylentilerin doğru olup olmadığından emin olmamız ve önyargı oluşturmadan önce acele etmemek gerekir. Yüce Allah şöyle buyurur: "***Ey iman edenler! Eğer yoldan çıkmışın biri size bir haber getirirse, onun iç yüzünü araştırın, yoksa bilmeden bir millete fenalık edersiniz de sonra ettiğinize pişman olursunuz***".

Dikkatli ve bilinçli olmalıyız, başkalarımızdan ibret almalıyız ve engin hayat tecrübelerinden faydalanmalıyız. Allah Teâlâ "***Ey iman edenler! Tedbirinizi alın***" buyurmuştur. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Mü'min bir yılan deliğinden iki defa ısırılmaz*". Bilelim ki bizim iş ve sorumluluklarımız çerçevesinde devleti inşa edip korumak hepimizin boynunun borcudur. İnşa etmemiz için yıkıcılara karşına çıkmamız lazım. Şair diyor ki

Ne zaman tamamlanır ki binalar… Sen inşa ederken başkası yıkar.

Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Din kardeşin zalim de mazlum da olsa ona yardım et.*" Bir adam: Ya Resûlullah! Kardeşim mazlumsa ona yardım edeyim. Ama zâlimse nasıl yardım edeyim, söyler misiniz? dedi. Peygamberimiz: "*Onu zulümden alıkoyar, zulmüne engel olursun. Şüphesiz ki bu ona yardım etmektir*" buyurdu. Her birimiz, sorumluluğu çerçevesinde vatanın menfaatine zarar verenlere engel olmalıdır. Haksızlık konusunda baba çocuğuna, kardeş kardeşine, dost dostuna engel olmalıdır. Etrafımızda olup bitenleri görmezden olmayıp olumsuz olmamalıyız. Bu bağlamda Peygamber Efendimiz şöyle

buyurur: "*Sakın, "Eğer herkes iyilik yaparsa ben de yaparım, herkes kötülük yaparsa ben de yaparım" diyen nemelazımcılardan olmayın. İnsanlar iyilik yaparsa iyilik yapmayı, kötülük yaparsa kötülük yapmamayı içinize yerleştiriniz*". Yine de başka bir hadiste Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Allah'ın çizdiği sınırları aşmayarak orada duranlarla bu sınırları aşıp ihlâl edenler, bir gemiye binmek üzere kur'a çeken topluluğa benzerler. Onlardan bir kısmı geminin üst katına, bir kısmı da alt katına yerleşmişlerdi. Alt kattakiler su almak istediklerinde üst kattakilerin yanından geçiyorlardı. Alt katta oturanlar: Hissemize düşen yerden bir delik açsak, üst katımızda oturanlara eziyet vermemiş oluruz, dediler. Şayet üstte oturanlar, bu isteklerini yerine getirmek için alttakileri serbest bırakırlarsa, hepsi birlikte batar helâk olurlar. Eğer bunu önlerlerse hem kendileri kurtulur hem de onları kurtarmış olurlar*."

İnsan kendi zatinde salih olması yeterli değil, ama dönemin yaşadığı gerçeklik; salihlik aşamasını ıslah aşamasıyla tamamlamayı gerektirir. Yüce Allah "***Onların fısıldaşmalarının birçoğunda hayır yoktur. Ancak bir sadaka yahut bir iyilik yahut da insanların arasını düzeltmeyi isteyen (in fısıldaşması) müstesna. Kim Allah'ın rızasını elde etmek için bunu yaparsa, biz ona yakında büyük bir mükâfat vereceğiz***" buyurmuştur. Başka bir ayette Yüce Allah şöyle de buyurmuştur: "***Rabbin, halkları salih ve ıslah edici kimseler iken memleketleri zulmederek helâk etmez***". İşte bunun için ıslah peygamberlerin yöntemidir, ıslah aracılığıyla ülkeler gelişir, çatışma, şiddet, terör ve bozgunculuk olmadan insanların barış ve huzur içinde yaşamaları için vatanın birliği, gücü ve bağlılığı korunur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Devletin inşasında etkili faktörler arasında: Sosyal yapı, İslam, toplum üyeleri arasında sosyal bağların ve ilişkilerin güçlendirilmesine, tek vatan evlatları arasında dayanışma ve merhamet gösterilmesine ve başkalarına zarar verilmemesine yönlendirdi. Bu hususta Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Sizden biriniz, kendisi için arzu edip istediği şeyi, din kardeşi için de arzu edip istemedikçe, gerçek anlamda iman etmiş olmaz*". Başka bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Vallâhi imân etmiş olmaz. Vallâhi imân etmiş olmaz. Vallâhi imân etmiş olmaz*" buyurdu. Sahâbîler: Kim imân etmiş olmaz, yâ Resûlallah? diye sordular. "*Yapacağı fenalıklardan komşusu güven içinde olmayan kimse!*" buyurdu. Yine başka bir hadiste Resûlullah şöyle buyurdu: "*Komşusunun aç olduğunu bildiği halde tok yatan, bana iman etmiş olmaz*".

Sosyal yapının tezahürleri arasında da: aile bağlılığıdır. Zira aile; toplumu oluşturan ilk yapı taşıdır. Aile, gelecek evlatlarını yetiştirip onların bedenleri ve zihinlerini geliştirir, aile gölgesi altında sevgi, şefkat ve dayanışma duyguları kavuşur. Sağlam aile kucağında iyi ahlaklar ve değerler öğretilir. Dolayısıyla aileler çocuklarına sorumluluk bilincini ve bağımsızlık duygusunu kazandırmalılar. Peygamberimiz sallallah aleyhi ve sellem "*Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter*" buyurdu.

Devleti inşa etmenin faktörlerinden biri: ahlaki ve davranışsal değerleri yüceltmektir. Değerlere ve ahlaklara dayanmayan milletler ve medeniyetler zayıftır. Hatta yapısı kökeninde düşüş faktörlerini de taşır.

Müslüman ahlaklar sayesinde iman derecelerinde yükselir. Güzel ahlak, Kıyamet Günü'nde kulun mizanını (terazisini) ağırlaştırır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Kıyamet gününde mü'min kulun terazisinde güzel ahlâktan daha ağır bir şey bulunmaz. Allah Teâlâ çirkin hareketler yapan, çirkin sözler söyleyen kimseden nefret eder*". Başka bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e: İnsanları cennete en fazla götürecek şey nedir? diye sorulduğunda. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "*Allah'a karşı gelmekten sakınmak ve güzel ahlâktır*" buyurdu. Resûlullah imanın tam veya eksik olması bakımından ölçü olarak ahlakı seçmiştir. Hadis-i şerifte "*Mü'minlerin îmân bakımından en mükemmeli, huyu en iyi olanıdır*".

Güzel ahlak; kendi sahibini kötülüklerden ve yıkıcı olan kötü sözden korur. Yüce Allah: "***Kötü bir sözün durumu da yerden koparılmış, ayakta durma imkânı olmayan kötü bir ağacın durumu gibidir***" buyurmuştur.

Yüce Allah'tan bizi en yüce ahlaklara hidayet etmesini, bize huzur ve güven nimetini daim eylemesini dileriz. Ey Allah'ım ülkemizi ve tüm dünya ülkelerini tüm kötülüklerden koru!

* * *

İSLAM ŞERİATINA GÖRE KAMU YARARI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ" "***iyilikte ve fenalıktan sakınmakta yardımlaşın, günah işlemek ve aşırı gitmekte yardımlaşmayın***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Şüphesiz ki, İslam şeriatının hükümlerinde tefekkür eden kişi, bu hükümlerin ülke ve insanların çıkarlarını ve insanlığın üstünlüğünü gerçekleştirmek için geldiğini bilir. İnsanların kamu yararını gerçekleştiren her şey açıkça bir metni olmasa bile şeriata uygun olur, ama insanların çıkarlarına aykırı olan şey ise şeriatta bir aslı yoktur.

İslam dini, bireysellik, bencillik veya olumsuzluğu kabul etmediği gibi özel menfaati kamu menfaatine tercih etmeyi de kabul etmez. İslam; kamu yararı için çalışmayı ve sevgi ve saygıyla dolu iyilikte ve fenalıktan sakınmakta yardımlaşmayı emreder. İşte bunlarla toplum, istenilen ilerlemeyi gerçekleştirir, en iyi şekilde dayanışmayı sağlar ve tek vatan evlatları yüreğinde bir uzvu hasta olduğu zaman diğer uzuvların da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulduğu tek vücut hissini derinleştirir. Şair Ahmet Şevkı şöyle der:

Vatan uğruna can veren gençler
Diğer insanlar yaşasın diye öldüler.

Hiç şüphe yok ki, Allah'ın Kitabı'nı düşünen kişi bilir ki insanlar için hükümlerin yasalanmasının genel amacı, insanların çıkarlarını ve iyiliğini sağlar ve zararları kendilerinden uzaklaştırır. Kur'an-ı Kerim kamu yararını korumanın tüm peygamberlerin bir yöntemi olduğunu vurgulamıştır. Yüce Allah, peygamberlerini sadece insanları doğru yola

ve mutluluğa ulaştırmak için gönderdi. Tüm peygamberler bir karşılık ya da bir menfaat beklemeden görevlerini en iyi şekilde yaptılar. Bu bağlamda Kur'an-ı Kerim'de Hz. Nuh (***'Ey halkım, buna karşılık sizden herhangi bir para istemiyorum. Ücretim ancak Allah'tan gelir***) dedi. Hz. Hud (***'Ey milletim! Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak beni yaratana aittir. Akletmez misiniz?'***) dedi. Rabbine yalvarıp insanların yararını ve iyiliğini isteyen Hz. İbrahim hakkında da Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: (***İbrahim 'Rabbim! Burasını emin bir memleket kıl, halkından, Allah'a ve ahiret gününe inananları ürünlerle rızıklandır' demişti***). Bilindiği gibi ayette memleket derken yani ahalisidir. Hz. İbrahim başkalarına ihtiyaç duymamak için Allah'tan kendilerine rızık istedi. Zira memleketin güvenli olup insanlarının yaşam ihtiyaçları karşılanması, insanların gönül rahatıyla Allah'a itaat etmelerine ve yeryüzünü imar etmelerine teşvik eder. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: (***sizi yeryüzünde yaratıp orayı imar etmenizi dileyen O'dur***) ve diğer ayette (***Düzeltilmişken, yeryüzünde bozgunculuk yapmayın***) buyurmuştur.

Hz. Muhammed şeriatı, bu insani ve ıslah edici ilkeye önem verip toplumun istikrarını ve ilerlemesini sağlayacak temelleri atmak için gelmiştir. Peygamber ve Sahabeler'in hayatı bu konuyla ilgili çok hadiselerle doludur:

Hz. Aişe Validemiz (r.anha) "*biz karnımızı doyurmak istediğimiz zaman doyururduk ama Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem herkesi kendisinden önde tutardı*". Evet ne şüphe! Resûlullah her zaman başkalarını kendisinden ve ailesinden de önde tutardı. Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh* şöyle dedi:

Hz. Peygamber ile bir yolculukta bulunuyorken devesi üzerinde bir adam çıkageldi. Sağına soluna bakınmaya başladı. Bunun üzerine Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

- "*Yanında fazla binek hayvanı olan, hayvanı olmayana versin. Fazla azığı olan da azığı olmayana versin!"* diyerek hemen hemen her çeşit

malı saydı. Öyle ki biz, hiçbir malın fazlasında, bizden hiçbirimizin hakkı olmadığı düşüncesine kapıldık.

Yine Sahiheyn'in bir rivayetinde anlatıldığına göre, Hz. Aişe (r.anha) şöyle demiştir: Sırtına iki kız çocuğunu taşımış bir kadın bir şeyler istemek üzere bana geldi. Ona üç hurma verdim. O da çocuklarına birer hurma verdi, öteki hurmayı da kendisi yemek üzere ağzına götürmüştü ki çocuklar onu da istediler. Kadın hurmayı ikiye böldü ve onlara verdi. Kadının bu davranışına hayran kaldım ve olup biteni Resûlullah (s.a.v.)'e anlattım. O da: "*Muhakkak ki Allah bu şefkat ve acıması sebebiyle o kadına cennetini vermiş veya bu sebeple onu cehennemden kurtarmıştır*" buyurdu. İşte kendi çocuklarını kendisinden önde tutan bir kadının mükafatı böyleyse, o zaman güçsüz, muhtaç ve yoksulu kendisinden önde tutan insanın mükâfatını ne düşünürsünüz?

Diğer bir hadise de Müslümanların yoksulluk ve açlık çektiği yılda, Hz. Osman, Şam'dan erzak yüklü bin deve getirmişti. Develerin yükleri buğday, zeytinyağı ve kuru üzümdü. Develer, Hz. Osman'a ait alana alınıp yükleri indirilince şehir esnafları gelip karşısına toplandılar. Hz. Osman onlara "Evet, ne istiyorsunuz?" diye sorunca esnaflar: "Ne için geldiğimizi biliyorsun, şu malını çabucak bize sat da gidelim. Bak, halkımız aç ve perişan, bu malı bekliyorlar" dediler. Bunun üzerine Hz. Osman: "Peki, hay hay, ama söyleyin bakayım, bana ne kadar kâr bırakacaksınız?" diye sorunca: "Ölçek başına bir veya iki dirhem veririz" dediler. Hz. Osman: "Bundan daha fazlasını veren oldu" diye itiraz edince; "Peki, dört dirhem verelim" diyerek pazarlığa devam ettiler. Fakat Hz. Osman, bu kez de yine: "Bundan daha fazlasını verdiler." dedi. Esnaflar, bu sıkı pazarlık karşısında: "Peki, beş dirhem verelim, yetmez mi?" deyince Hz. Osman: "Hayır, daha fazlasını veren oldu" dedi ve diretti. Bu durumu hayretle karşılayan esnaflar: "Ey Osman! Medine'de bizden başka esnaf yok. Bizden önce de buraya başka birileri gelmediğine göre sana bundan daha fazla kâr veren kim olabilir?" diyerek hayretlerini ifade ettiler. Hz. Osman şöyle dedi: "sizden daha iyi

alıcı olan Allah Teâlâ, bir dirheme on kat veriyor, siz bundan daha fazlasını verebilir misiniz? Onlar "Hayır veremeyiz" dediler. Hz. Osman "Bakınız, Yüce Allah şahidimdir. Bu kervanın yükünün tamamını sırf Allah rızası için perişan durumdaki insanlara ve Müslümanların yoksullarına sadaka olarak dağıtmaya niyet etmiş bulunuyorum" demiştir.

Yine diğer bir hadise de Yahudi bir adama ait olan Rume kuyusu vardı. Bu Yahudi, suyu fahiş bir fiyatla satmaya başlayınca Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) kuyunun kamu malı olmasını ve Müslümanların bundan ücretsiz faydalanmasını istedi. Kuyuyu satın almaları için ekonomik durumu iyi olan Müslümanlara seslenişte bulundu. Bu duruma Hz. Osman (r.anh) müdahale etti ve kuyuyu satın almak için kuyunun sahibi olan Yahudi'ye iyi bir teklifte bulundu. Teklifi geri çevirmek istemeyen Yahudi on iki bin dirheme kuyunun yarısını satmaya razı oldu. Artık kuyunun suyu bir gün Müslümanların bir gün Yahudi'nindi. Müslümanların olduğu gün su ücretsizdi herkes ihtiyacını temin edebiliyordu. Yahudi'nin olduğu gün ise kimse su almıyordu. Dolayısıyla Yahudi kuyunun diğer yarısını da Hz. Osman'a (r.a) satmak istedi. Hz. Osman kuyunun diğer yarısını sekiz bine satın aldı ve artık Rume kuyusunun tamamı Müslümanların oldu. Hz. Osman bu meselenin kamu yararına iyi bir şey olduğu için peygamberin emrini yerine getirmiştir.

Hz. Ömer döneminde, artık Mescid-i Haram namaz kılanları sığamaz hale gelince Hz. Ömer onu genişletmek istedi. Bunun için mescit etrafındaki ev sahiplerinin evlerini satmaları gerekiyordu. Hz. Ömer Onlara "Kâbe sizden sonra değil siz Kâbe'den sonra geldiniz" demişti.

Yine de Hz. Osman bin Affan kendi hilafet döneminde de aynı şey yaptı ve dedi ki "müsamahakâr olduğum için bana cesaret ettiniz, Ömer aynı şey yaptı ama konuşamadınız". Daha sonra da onları azarlamak için hapis edilmelerini emretti; bundan alınacak hüküm şöyledir: yollar, mezarlıklar, camiler, koruma amaçlı kaleler, hastaneler, okullar,

sığınaklar gibi kamu kurumlarını inşa etmek ve genişletmek için özel yerleri kamulaştırmak caizdir. Çünkü kamu menfaati özel menfaatten daha önemlidir.

Ayrıca, vurguluyoruz ki dinin doğru anlaşılması, kamu yararını göz önünde bulundurarak öncelikleri düzenlemeyi gerektirir. Toplumun en gerekli ihtiyaçlarını karşılamak için yardımlaşmalıyız. Toplum için bir hastane inşa edilip fakirleri tedavi etmek için donatım malzemelerini almak gerekiyorsa öncelik buna verilir. Eğer okul inşa edilmesi ve ilim öğrencilerini yardım etmek gerekiyorsa öncelik buna verilir. Eğer fakirleri evlendirmek ve borçlu olanların borcunu kapatmak gerekiyorsa o zaman buna öncelik verilir. Amaç, acil olan ihtiyaçlara öncelik vermek lazımdır.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

İslam, hayırlı işlerde bile öncelikleri sıraya koymuştur. Bu nedenle kamusal çıkarları özel veya kişisel çıkarlara tercih etmeyi emretmiştir. Zira kamu yararı herkese çok faydalı olur, ama kişisel menfaat ise sadece tek bir kişi için faydalı olur. Mesela bir adam bir yerde çalışıp bir ücret alıyor, gecesini namaz kılmakla geçirip sabah iş yerine yorgun giderse görevini yerine getiremez, onun yüzünden diğer insanların işleri gecikir. Bu durum emanete ihanet etmek sayılmaz mı? verilen sorumluluğu ihmal etmek değil mi bu? İşte bunlar dinin maksatlarını doğru anlamamaktan kaynaklanır. Hz. Ebu Bekir ölüm döşeğinde yattığı gün, Hz. Ömer'e şöyle tavsiye etmiştir: "Ey Ömer! Bil ki Allah'ın geceleyin yerine getirilmesi gereken birtakım hakları vardır, onları gündüz yerine getirince kabul etmez. Gündüzün yerine getirilmesi gereken birtakım

hakları vardır, onları da gece yapıldığında kabul etmez. Cenabı Hak, farz yerine getirilmediği sürece, hiçbir nafileyi kabul etmez".

Bu zamanın gerçeğine uygun olarak ve insanların koşullarını ve ihtiyaçlarını dikkate alarak Allah'ın dinini doğru şekilde anlamak, sadece Fıkhın bazı hükümleri telkin yoluyla anlamakla sınırlı değildir. Halbuki şeriatın maksatları ve önceliklerini de anlamak gerekir.

İslam dininin emirleri ve hükümleriyle ilgili maksatların doğru anlaşılmasından hareket edilerek, vurguluyoruz ki insanların ihtiyaçlarını karşılamak Hac ve Umre'yi tekrar yapmaktan daha önceliklidir. Zira insanların sıkıntılarını gidermek, ihtiyaçlarını karşılamak, fakirlere sadaka vermek ve borç yüzünden hapiste olan kişinin borcunu kapatıp kurtarmak; Müslümanların bir kısmı tarafından yapılınca, diğerlerinin sorumluluktan kurtulduğu farzdır. Bu yüzden, böyle işler Hac ve Umre'yi tekrar etmek de dahil olmak üzere bütün nafilelerden daha önceliklidir.

Dinimizi doğru bir şekilde anlamaya ne kadar ihtiyacımız vardır. Kesinlikle yaşanan gerçeğimizi bilinçli bir şekilde kavrayabilmemiz; bizi çevreleyen risklerin büyüklüğünü tahmin etmemizi sağlar ve kamu yararını kişisel çıkarlarımıza tüm samimiyetle tercih etmeye sevk eder. Böylece dinimizin öğretilerine tutunmuş, vatanımızı geliştirmiş ve onun evlatlarına layık bir yere getirmiş oluyoruz.

Ey Allah'ım, Mısır'ı, halkını, ordusunu ve polis adamlarını tüm kötülüklerden koru Ya Allah!

* * *

GERÇEK VE İDDİA ARASINDA ŞEHİTLİK ANLAYIŞI

Alemlerin Rabbi Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah yolunda öldürülenlere 'Ölüler' demeyin, zira onlar diridirler, fakat siz farkında değilsiniz***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine ve kendilerine ihsan ile kıyamet gününe kadar tabilere olsun.

Allah; kendi hikmetine göre, kullarından istediğini seçer, derecelerini yükseltir, keremlerinden ve hediyelerinden verir. Şüphesiz şehitlik makamı en üstün makamlardandır. Allah, yaratıklarından istediğini seçer. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar Allah'ın nimetine eriştirdiği peygamberlerle, dosdoğru olanlar, şehitler ve iyilerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaştırlar!***" ve şöyle de buyurur: "***Allah'ın gerçek müminleri ortaya çıkarması ve içinizden şahitler edinmesi için***".

Allah (c.c) şehitleri çeşitli menkıbelerle ayrı tutmuştur. Bu menkıbelerden şunlardır:

Şehitlerin makamı şereftir ve onların ecri ve içinde oldukları nimet büyüktür. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Allah yolunda şehit düşenlere, Rableri katında nur ve ecir vardır***." Bu ne büyük bir şeref ne büyük bir ecirdir. Rahmetli Mesruk dedi ki: bu makam şehitlere mahsustur; Peygamberin bu yüksek derecenin mükafatına hakketmek için Allah yolunda şehit olmayı istemesi de bu şerefin büyüklüğünü gösterir. Şehitliğin ne kadar değerli olduğunu şu ifadeleri ile belirtmiştir: Efendimiz diyor ki: Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, isterdim ki Allah yolunda cihat edip öldürüleyim, sonra yine cihat edip

öldürüleyim, sonra yine cihat edip öldürüleyim." Zira Allah Teâlâ şehitler için hazırladığı mükâfat büyüktür.

Şehitler, diridirler, Rableri katında rızıklanmaktadırlar. Ancak onların hayatı bizim hayatımız gibi değil, insanların algısı üstünde bir hayattır. Onlar milletin hafızasında canlılar ki ne kadar zaman geçse de unutulmazlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Allah yolunda öldürülenlere, 'ölüler' demeyin; kesinlikle, onlar diridirler, ama siz farkında olmazsınız***". Câbir b. Abdullah (r.a.)'dan rivayete göre, şöyle demiştir: Resûlullah (s.a.v.), benimle karşılaştı ve Ey Câbir, seni neden kırgın görüyorum? dedi. Ben de: Ey Allah'ın Resulü! Babam, Uhud gününde şehit düştü, geride kalan borç ve çoluk-çocuk bıraktı dedim. Resûlullah (s.a.v.), babanın Allah tarafından nasıl karşılandığını sana haber vereyim mi? Ben de evet Ey Allah'ın Resulü! dedim. Şöyle buyurdu: Allah bir kimseyle ancak perde arkasından konuşmuştur. Fakat babanı diriltmiş ve arada perde olmaksızın yüz yüze konuşarak şöyle buyurmuştur: Ey kulum dile benden ne dilersen sana dileğini vereyim o da Ey Rabbim beni dirilt senin yolunda ikinci kez öldürüleyim. Allah' ta şöyle buyurdu: "tekrar dünyaya dönmek mümkün değildir" ve Âl-i İmrân 169. ayet indirildi: Allah şöyle buyurmuştur: "***Fakat Allah yolunda öldürülenleri ölüler sanmayın. Hayır onlar diridir. Rableri katında rızıklanmaktadırlar***".

Hz. Peygamber bildirdiğine göre Allah Teâlâ şehitlere büyük mükâfatlar hazırladı. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Şehidin, Allah katında altı özelliği vardır; şehit olur olmaz günahları affedilir, Cennet'teki gidip kavuşacağı yer kendisine gösterilir. Kabir azabından korunur, kıyametteki en büyük korkudan güven içindedir. Başına vakar tâc'ı giydirilir o taç üzerindeki tek bir yakut taşı dünyadan ve içindekilerden daha değerli ve kıymetlidir. Cennet'teki iri gözlü yetmiş iki hûri ile evlendirilir. Akrabalarından yetmiş kişiye şefaat edebilmesine izin verilir." Yine efendimiz şöyle buyurmuş: "Muhammed'in canı elinde

olan Allah'a yemin ederim ki, kim Allah yolunda yaralanırsa -*ki Allah kimin O'nun yolunda yaralandığını bilir*- kıyamet günü yaraları -*yaralandığı gün gibi*- akar bir halde gelir, onun rengi kan rengidir, kokusu ise mis kokusudur".

Vurguluyoruz ki, Allah Teâlâ şehitler için hazırladığı bu ulvi makam ve yüksek mertebeyi sadece hak şehidi alır. Halbuki, hak şehidi var ve batıl öldürüleni var. Hak şehidi; anavatanını her saldırgana karşı savunan, ruhunu feda eden, toprağını koruyan, ailesini ve toprağında yaşayan herkesi de Allah'ın rızası uğrunda kollayandır. Zira vatanın önemi can, din ve mal öneminden daha az değildir. İslam; vatanın, koruması gereken genel amaçlarından biri olduğunu belirtmiştir. Peygamber dedi ki: "Malı uğrunda öldürülen şehittir; ailesi uğrunda öldürülen şehittir, dini uğrunda öldürülen şehittir; kanı uğrunda öldürülen şehittir. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e bir adam geldi ve "Ya Resûlullah! Bir kimse gelip benim malımı almak istese ne buyurursun?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) "Ona malını verme!" buyurdu. Benimle savaşmaya kalkarsa ne dersin? diye sordu; Peygamber "Sen de onunla savaş" cevabını verdi. Ya adam beni öldürürse? dedi; Peygamberimiz: "Sen şehit olursun" buyurdu. Peki ben adamı öldürürsem? deyince, Efendimiz: "O cehennemdedir" buyurdu.

Masum insanların kanını haksızca döken, vatanın çocuklarını korkutan, güvenliklerini tehdit eden, yeryüzünde bozgunculuk yapan, hiçbir din ya da hiçbir mantığın kabul etmediği intihar ve terör saldırılarıyla güven içinde olanları ürküten batıl öldürüleni ise şehit sayılmaz. Şehit olarak nitelenmesi de yalan bir iddiadır. İddia edenler de sözleri yerlerinden değiştirirler.

Ezher'in 23 Şubat 2019 tarihli açıklaması; terör grubunun bazı iddialarını yalanlayıp gerçek şehit vatanın çocuklarını korkutan, güvenliklerini tehdit eden ve yeryüzünde bozgunculuk yapan değil, vatanlarını her saldırgana karşı savunan ve kendi topraklarını, göklerini,

halkını ve topraklarında yaşayanları koruyandır.

Bilindiği üzere Müslüman, kendi vatanına sadık olup sevmeli ve onu var gücüyle korumalıdır. Vatan sevgisi imandandır. İşte İslam akidesi ve Sünnet'in desteklediği hatta sağduyu ve akıl sahiplerinin benimsediği budur.

Mısırlı Fetva Kurumu yayınladığı birkaç fetvaya göre bu gibi eylemler terör işidir ve Allah katında en büyük günahlarından olan intihar biçimlerindendir. Ayrıca bunu bilmeden uygulayan kendisini ölüme atar. Bu hususta Allah Teâlâ buyurdu ki: "***kendilerinizi öldürmeyin!***". Peygamber efendimiz de şöyle dedi: "Kim kendisini demirle öldürürse, kıyamet günü demir elinde karnına saplanmış bir şekilde Cehennemde ebedi kalacak bir şekilde gelir". İmam Nevevi *Sahih-i Muslim Şerhi*'nde bu hadis için "İnsanın kendisini öldürme yasağı ve kendisini bir şeyle öldüren cehennem içinde aynı şeyle azaba uğrar" başlıklı bir bölüm ayırdı. Bu eylemleri yapan hakkında Allah şöyle buyurur: "***Kötü işi kendisine güzel gösterilip de onu güzel gören kimse***".

Bununla birlikte, bu intihar saldırılarını gerçekleştirenlerin; aşırılık yanlısı haricilerin mezhepleri takipçileri ve toplumun kafir olduğunu ve çocuklarının kanları dökülmesini caiz gören sapan ve saptıran gruplar olduklarını açıkça ortaya koyuyoruz.

Bombalama, imha, tahrip, suikast ve intihar araçlarının kullanımı şeri olarak yasaktır. Bunların hepsi; can, vatan ve malın korunmasını gerektiren Hanif dinin metinlerine aykırıdır. Bütün hepsi İslam tarafından yasaklanmıştır. İnsanın kendini yok etmesi, ruhunu yitirmesi ya da başkalarının hayatlarına saldırması ve yeryüzünde bozgunculuk yapması gibi işler Şeriat tarafından yasaklanmıştır.

İslam, kanın kutsallığını ve onun korunması gerektiğini şiddetle vurgulamıştır. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Veda hutbesine şu

sözlerle başlamıştır: “Kanlarınız, mallarınız, namuslarınız, haysiyet ve şerefleriniz, vücut bütünlüğünüz Rabbinizle buluşacağınız güne kadar bu ayınızda, bu beldenizde, bu gününüzün saygıya, korunmaya layık olduğu gibi, saygıya ve korunmaya layıktır, dokunulmazdır. Siz Rabbinizin huzuruna varacaksınız, size işlediğiniz bilinçli amellerin hesabını soracaktır. Benden sonra küfre dönmeyin, birbirinin boynunu vuran kafirler haline gelmeyin”. Ve şöyle buyurmuştur: “Mü'min kişi, kendisine haram bir kan bulaşmadıkça dâima dininden (mülhem olduğu) bir genişlik içindedir”. Abdullah bin Amr (r.a) şöyle demiştir: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in Kâbe’yi tavaf ettiğini ve (tavaf esnasında) söyle söylediğini gördüm “(Ey Kâbe!) Sen ne güzelsin ve senin kokun ne güzeldir. Senin azametine ve senin kutsallığının azametine hayranım. Muhammed’in canı (kudret) elinde olan (Allah)a yemin ederim ki, müminin hürmeti Allah katında senin hürmetinden şüphesiz daha azametlidir. Müminin malının, kanının ve onun hakkında ancak iyi zan beslemek kutsallığı (seninkinden üstündür).

İslam, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayı yasakladı. Allah bunu yapana ağır bir ceza hazırlamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “***Kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde temelli kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, lanetlemiş ve büyük azap hazırlamıştır***”.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah’tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi Allah'a hamdolsun. Salât ve selam Emin Peygamber Hz. Muhammed’e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine ve kendilerine ihsan ile kıyamet gününe kadar tabi olanlara olsun.

İslam Kardeşleri:

Bu hayatta büyük hedeflere ulaşmak ve azametli istekleri gerçekleştirmek; hedeflerin büyüklüğüne ve isteklerin azametine uygun bir fedakârlık yapılmasını gerektirir. Fedakarlığın zirvesinde vatanı, vatan onuru ve saygınlığını savunmak için Allah yolunda can feda etmek gelir.

Şehit Günü'nü anarken, cesur silahlı kuvvetlerimiz, cesur polislerimiz ve terör ve kötülük güçleri karşısına çıkan diğer onurlu vatanseverlerimizden ruhları Allah'a yükselen ve rızasını kazanan kardeşlerimizi size hatırlatırız.

Bu kahraman şehitler gerçekten şehitlerdir ve gerçek ile iddia arasında büyük bir fark vardır: Bu kahramanlar içimizde onur, haysiyet, izzet ve saygınlık ruhunu canlandırdılar ve Mısır'ın heybetini koruyabildiler. Vatanın koruyucuları acımasız kara teröre, sapan ve sapıtan tekfir edici gruplara karşı savaşmak için can feda etmeye devam ediyorlar. Allah'ın onlara yardım edip onları zafere ulaştıracağından eminiz.

Kendimiz için, Allah yolunda ve vatan uğruna şehit olmayı dileriz. Evet neden olmasın? İşte Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle diyor: "Kim Allah'tan şehitlik isterse Allah o kimseyi yatağında ölse de şehitlik mertebesine yüceltir".

Aziz vatanımızın bu aşamasında, güvenliği ve istikrarını tehdit eden herhangi bir düşman veya tehlikeden korumaya çalışmak; inşa ve imar etme sürecine devam etmek için elimizden gelen her şeyi yapmak bizim görevimizdir. Ayrıca bizim dinimiz ölüm değil hayat dinidir. Bozgunculuk ve tahrip değil inşa ve imar etme dinidir. Hepimiz Mısır'ın topraklarına ve halkına zarar vermeyi amaçlayan farklı planların çevirdiği vatanımıza cesaret etmek isteyene karşı durmak için omuz omuza olmalıyız. Mısır'ın sadık evlâtları; Mısır'ın topraklarını korumak için bu planlara engel olarak canlarını ve kanlarını feda ediyorlar. Mısır Araplık kalkanı ve İslam'ın atan kalbidir ki onu savunmak dinî bir vazifedir. Mısır'ı

zayıflatmak; hem İslam'ı hem de tüm dünyadaki Müslümanları zayıflatmak demektir. Bozguncuların bozgunluğundan, hile yapanların hilesinden ve kin besleyenlerin kininden onu korunmak için hepimiz bir araya gelmeliyiz.

Allah'ım bize Sen'in yolunda şehit olmayı nasip et, bizi sadık kullarından kıl ve ülkemizi tüm kötülüklerden koru!

***

ŞEHADET KAVRAMI VE ŞEHİTLERİN MAKAMLARI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Allah Teâlâ Kurân-ı Kerim'de şöyle buyurur:

"وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ"

"***Allah yolunda şehit düşenlere, Rableri katında ecir ve nur vardır***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Aziz Müminler!

Allah (azze ve celle)nin seçtiği ve şehadetle onurlandırdığı kullar vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah, sizden iman edenleri ayırt etmek, sizden şahitler edinmek için böyle yapar***". Şehadet sözcüğünün birden fazla anlamı vardır. Allah ve melekleri şehitlerin cennete gireceklerine şahitlik etmişlerdir. Şüphesiz şehitler Rableri katında diridirler ve rızıklanırlar. Şehitler, Allah kendileri için hazırladığı bol nimetlere şahitlik ederler. Şehitler, Allah kendilerine vadettiği şeyin doğru olduğuna da şahitlik ederler. Şehadet sözcüğünü şerefli kılan ve şehitlerin Rableri katındaki makamlarını gösteren güzel manalar vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmaz. Allah onları muratlarına erdirecek, gönüllerini şâd edecek ve onları, kendilerine tanıttığı cennete sokacaktır***".

Vatanı uğrunda canını feda eden ve şehadet makamını kazanan insanı Allah merhamet edecektir. Çünkü şehidin bu ticareti asla zarar etmeyecektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Şüphesiz Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır***". Şehadet makamı, Allah katında en yüksek makamlardandır.

Allah yolunda şehadetin dereceleri var, en yükseği de Allah rızasını kazanmak için vatanı savunup düşmana karşı savaşırken şehit düşmektir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Allah katında hiçbir şey, iki damla ve iki izden daha sevimli değildir: Allah korkusuyla akıtılan gözyaşı damlası ve Allah yolunda dökülen kan damlası. İki iz ise, Allah yolunda çarpışırken alınan yara izi ve Allah'ın emrettiği farzlardan birini yerine getirmekten kalan kulluk izidir*".

Şehadetin diğer dereceleri de yüksek ve şereflidir. Vatanını veya varlıklarını savunurken şehit edilen ve ibadet yerlerini, turistleri ve tarihi eserleri koruyan polis ve kamu malını koruyan devlet memuru gibi görev yaparken öldürülen herkesin şehadetin yüksek derecelerine nail olur. Bu insanlar kendi çalışmalarındaki gösterdikleri samimiyetten dolayı can feda edip şehit olurlar.

Yine de kendi canını ve başkasının canını, kendi ırzını ve başkasının ırzını, kendi malını ve başkasının malını da korurken öldürülen insan şehittir. Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "*Malı uğrunda öldürülen şehittir; kanı uğrunda öldürülen şehittir, dini uğrunda öldürülen şehittir; ailesi uğrunda öldürülen şehittir*". Bu şehitler, kendi ülkelerini ve varlıklarını savunup İslam'ın haram kıldığı ve korunmasını emrettiği malları, canları ve ırzları korurken öldürülmüşler. Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "*Müslümanın her şeyi, kanı, namusu ve malı Müslümana haramdır*."

Şehadetin makamı Yüce Allah tarafından peygamberlerden sonra yaratıkların en hayırlısına verilen bir bağış olduğu için şehitler Kıyamet günü en iyi yerlerde olurlar. Şehadetin semereleri arasında: şehitler ölüm acısı hissetmezler. Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "*Sizden biriniz karıncanın ısırmasından ne kadar acı duyarsa, şehit olan kimse de ölümden ancak o kadar acı duyar*". Şehitler kabir azabını görmez ve kabir fitnesinden de emin olurlar. Bir adam Resûlullah'a gelip: "Ey

Allah'ın Resûlü, niye şehit dışında kalan Mü'minler kabirde imtihan edilirler?" diye sordu. Resûlullah şu cevabı verdi: "*Şehidin ölüm anında başının üstünde kılıç parıltısını hissetmesi imtihan olarak ona yeter*."

Şehitlerin salih amellerinin sevabı hiç kesilmez. Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "*Her ölenin amel defteri kapanır, ancak Allah yolunda kalbi cihada hazır olarak ölen kimse müstesna. Onun ameli kıyamet gününe kadar çoğalıp artar ve kabir azabından güvendedir*".

Şehitlerin büyük ecir ve mükâfatları vardır. Şehadetin mükâfatı hakkında Resûlullah *Sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "*Şehidin kanının ilk damlası ile günahları bağışlanır. Cennetteki yeri kendisine gösterilir. Kabir azâbından korunur. En büyük korkudan emin olur*".

Şehit, onurlandırılarak kıyamet günü mis kokacaktır. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: "*Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, kim Allah yolunda yaralanırsa -ki Allah kimin O'nun yolunda yaralandığını bilir- kıyamet günü yaraları yaralandığı gün gibi akar bir halde gelir, onun rengi kan rengidir, kokusu ise mis kokusudur*".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Vatanımız uğruna can veren şehitlerimiz fedakarlık, erkeklik ve şeref örneği olarak milletin hafızasında ebedi kalacaklar. Allah onlara gerçek ve ebedi olan eşsiz bir hayat vermiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"***Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilakis Rableri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler. Onlar, Allah'ın nimetine, keremine ve Allah'ın, mü'minlerin ecrini zayi etmeyeceğine sevinirler***". Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "Allah yolunda şehit edilenlerin ruhları, arşın gölgesinde asılı kandillerde duran yeşil kuşların içindedir. Bu kuşlar cennette diledikleri yerleri gezerler. Gece olunca da tekrar o kandillere dönerler. Allah onlara bakarak: "Arzuladığınız bir şey var mı?" diye sorar. Onlar derler ki: "Daha ne arzulayalım? Bizler Cennette istediğimiz yerde dolaşıyoruz." Allah (cc), aynı soruyu üç kere sorar. Sonunda onlar, mutlaka bir şey istemeleri gerektiğini anlayınca: "Bizim ruhumuzu cesedimize tekrar döndür de tekrar Allah yolunda ölelim" derler. Bundan başka bir arzularının olmadığı ortaya çıkınca artık Allah onlara başka bir soru sormaz".

Tüm bunların yanında da kim, Allah yolunda şehit olmayı samimiyetle dilerse, Allah onu şehadet mertebesine yüceltir. İşte Peygamberimiz (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: "*Kim, Allah'tan şehitlik isterse Allah o kimseyi yatağında ölse de şehitlik mertebesine yüceltir*". Demek ki dinini, vatanını ve ülkesinin varlıklarını korumakla ilgilenen ve bunun uğrunda öldürülen her insan şehittir.

Yüce Allah'ın şehadet için seçtiği insan ne kutludur. Bu insan peygamberlerle, dosdoğru olanlar ve iyilerle beraberdir, bunların beraberliği de ne güzeldir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar Allah'ın nimetine eriştirdiği peygamberlerle, dosdoğru olanlar, şehitler ve iyilerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaştırlar***!".

Tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyoruz. Rabbimiz! Mısır'ımızı ve tüm alem-i İslam'ı korusun!

* * *

ŞEHİTLİK FAZİLETİ VE ŞEHİTLERİN AİLELERİNE KARŞI VAZİFEMİZ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ * فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللّهُ مِن فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُواْ بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلاَّ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ* يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللّهَ لاَ يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ"

"***Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler; Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar. Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar. Onlar, Allah'tan gelen nimet ve keremin; Allah'ın, müminlerin ecrini zayi etmeyeceği müjdesinin sevinci içindedirler***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah (c.c), insanı dünyayı imar etmek ve onu ıslah etmek için yarattı. Ayrıca bu imar etme sürecinde insana yardımcı olacak şeyleri de bulundurdu ve insan canını da kutsal yaptı ki kim ona saldırırsa tüm insanlara saldırmış gibi oluğunu ve kim ona iyilik ederse tüm insanlara iyilik etmiş gibi olduğunu saydı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim, bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere) bir cana kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi olur. Her kim bir canı kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur***".

İmar etme ve canı kurtarma hedefi, sadece din ve vatanlarına sadık insanların büyük fedakarlıklarıyla gerçekleşen en ulvi hedeflerdendir. Bu insanlar din, vatan ve güvenli ve istikrarlı hayatın değerini bilip bu hedefi

gerçekleştirmek için can ve mallarını feda etmişler. İşte bunlar Allah için zarar etmeyecek ve hep kazançlı bir ticaret yapmışlar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah şüphesiz, Allah yolunda savaşıp, öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını Tevrat, İncil ve Kuran'da söz verilmiş bir hak olarak cennete karşılık satın almıştır. Verdiği sözü Allah'tan daha çok tutan kim vardır? Öyleyse, yaptığınız alışverişe sevinin; bu büyük başarıdır***". Bunların cezası yaptıkları amelin cinsinden olur. Allah onların başkalarına sağlamak istediklerinden daha iyi olanı gerçekleştirip onların iyi niyetleri için güvenli, huzurlu ve ebedi hayatı bağışlamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah yolunda öldürülenlere 'Ölüler' demeyin, zira onlar diridirler, fakat siz farkında değilsiniz***".

Allah yolunda şehitlik, en yüksek makamlardan biridir ve sadece güzide insanlar için gerçekleşen çok ulvi bir hedeftir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim Allah'a ve Peygamber'e itaat ederse, işte onlar Allah'ın kendilerine nimetler verdiği peygamberler, sıddîklar, şehitler ve sâlihlerle beraberdirler. Bunlar ne güzel arkadaştır!***". Allah Teâlâ şehidi kabir azabından ve kıyametteki sura üfleme sonucundaki ölümden kurtarır. Bir adam Resûlullah'a gelip: "Ey Resûlullah, niye şehit dışında kalan mü'minler kabirde imtihan edilirler?" diye sordu. Resûlullah şu cevabı verdi: "*Şehidin ölüm anında başının üstünde kılıçların parıltısını hissetmesi imtihan olarak ona yeter*." Başka bir rivayette Peygamber efendimiz Hz. Cebrail'e "***Sûra üfürülmüş, Allah'ın diledikleri müstesna göklerde ve yerde olanların hepsi ölmüş***" ayetinde istisna edilenlerin kimler oldukları hususunda sorduğunda, şehitler olduklarını söylemiştir. Şehitler için yüce makam olarak Hz. Peygamberin şu hadisi yeter. Peygamber efendimiz buyurdu ki "*Sınırda Allah yolunda nöbet tutanlar dışında her ölenin ameli sona erdirilir. Sınırda nöbet tutarken ölenin yaptığı işlerin sevabı kıyamet gününe kadar artarak devam eder*".

Bu nedenle, şehitliği rızıklanan, faziletini gören ve makamına erişen insan dünyaya dönüp tekrar şehit olmayı diler. Hadiste Peygamber

efendimiz "*Cennete giren hiçbir kimse, yeryüzündeki her şey kendisinin olsa bile dünyaya geri dönmeyi arzu etmez. Sadece şehit, gördüğü aşırı itibar ve ikram sebebiyle tekrar dünyaya dönmeyi ve on defa şehit olmayı ister*" buyurmuştur. Şehitliğin fazileti için Peygamberimizin şu hadisi de kanıt olarak yeter. Efendimiz diyor ki: "*Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, isterdim ki Allah yolunda cihat edip öldürüleyim, sonra yine cihat edip öldürüleyim, sonra yine cihat edip öldürüleyim*."

Allah Teâlâ şehitler için hazırladığı mükâfat için Sahabeler şehit olmayı çok arzu ederlerdi. İşte sahabi olan Amr b. Cemuh, topal olmasına rağmen Bedir savaşına çıkmak istiyordu, fakat Resûlullah kabul etmedi. Uhud savaşı olunca da oğullarına "savaşa çıkmama izin verin" dedi. Onlar "Resûlullah seni mazeretli gördü, çıkmayacaksın" dediler. Onlara "Siz, Bedir günü benim cennete girmeme engel oldunuz! Uhud günü de mi benim cennete girmeme engel oluyorsunuz! Muhakkak çıkacağım" dedi…

İslam; mertlik, cesaret, erkeklik, iffet değerlerine sahip bir dindir. Canları, ırzları, malları ve hakları korur. Bu değerleri korumak ve bu ahlakları savunmak yüksek hedeflerdendir. Kim bunu gerçekleştirirken ölürse şehit olur, halbuki şehitlik tek bir biçim ile sınırlı değildir; ama çeşitleri çoktur. Peygamber buyurdu ki: "*Malı uğrunda öldürülen şehittir; ailesi uğrunda öldürülen şehittir, dini uğrunda öldürülen şehittir; kanı uğrunda öldürülen şehittir*". Başka bir rivayette Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "*Allah yolunda öldürülen şehit, enkaz altında kalarak ölen şehit, karın ağrısından ölen şehit, suda boğulan şehit, yırtıcı hayvan tarafından yenmiş olan şehit, zehirli hayvan sokarak ölen şehit, veba hastalığından ölen şehit, Allah için sınırda nöbet tutarken ölen şehit, ateşte yanarak ölen şehit, doğumda veya lohusa iken ölen kadın şehittir ve Allah Teâlâ'dan ihlasla şehitlik isteyen, yatağında ölen de şehit olur*".

Gerçek şehit, gerçek dini kabullenen, ona sadık kalan ve uğrunda fedakârlık yapan kişidir. Resûlullah şöyle buyurdu: "*Kim, İslâmiyet daha yüce olsun diye savaşıyorsa, o Allah yolundadır*". Şehit dünyada ve ahirette onurludur. Dünyada sunduğu fedakârlık, erkeklik ve kahramanlık örneği

olarak onun adı ümmetin hafızasında nurla yazılı kalır. Şehit akıllarımızda ve kalbimizde kalacaktır. Ne kadar nesiller geçse geçsin şehitlerimizi unutmayacağız onları hep gururla hatırlayacağız. Ahirette de şehit gurur, şeref ve güzellik şeklinde diriltilecektir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Allah yolunda yaralanan bir kimse, kıyamet gününde yarasından kan akarak Allah'ın huzuruna gelir. Renk, kan rengi, koku ise misk kokusudur*."

Şehitlerimiz başkaları uğrunda kendi canlarını feda etti ve ailelerini geride bıraktılar. Dolaysıyla şehit ailelerinin hakkını vermeliyiz. Onlar şehit babaları veya evlatları oldukları için onlara saygı duymalı ve iyilik edip şükranlarımızı sunmalıyız. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İyiliğin karşılığı ancak iyilik değil midir?***". Hz. Peygamberimiz "*İnsanlara teşekkür etmeyen Allah'a da şükretmez*" başka bir rivayette de "*Size iyilik yapana siz de iyilik yapınız. Şayet verecek bir şey bulamazsanız karşılık vermek istediğinizi göstermek üzere kendisine dua ediniz*". Zaten vatanı ve ırzı uğrunda canını feda eden insana ne iyilik edilirse azdır.

Şehit çocuklarına ilgilenip babasızlığın acısını hissettirmemek için elimizden geleni yapmalıyız. Onların yüzlerini güldürerek iyi muamele etmeliyiz. Peygamber efendimiz, şehit ailelerine bizzat ilgilenip bakardı. Resûlullah, Mûte Savaşı'nda şehit edilen Câfer b. Ebi Tâlib'in küçük çocuklarının sadece maddî ve manevî ihtiyaçlarını karşılamakla yetinmeyip onlara baba gibi davranıp yüzlerine tebessüm eder, başlarını okşardı.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Şehitlerimizin ailelerine karşı görevimiz büyüktür. Onlara güvenli ve istikrarlı bir yaşam sağlamak gerekir. Bunların babaları bize hayat vermek için canlarını feda edip şehit düştüler. Peygamber Efendimiz bize şehit çocuklarına bakıp destekleyenin sevap ve ecrini şöyle açıkladı: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Kim Allah yolunda cihada gidecek bir gaziyi donatır, cihad için gerekli olan ihtiyaçlarını karşılarsa, bizzat cihada gitmiş gibi sevap kazanır. Cihada giden gazinin arkada bıraktığı ailesine güzelce bakıp onların ihtiyaçlarını karşılayan da bizzat cihad yapmış gibi sevap kazanır*." Zeyd b. Eslem, babasından rivayetle dedi ki: "Ömer b. Hattab r.a. ile pazara çıktım. Genç bir kadın Ömer'e arkasından yetişerek dedi ki: Ey Müminlerin emiri! kocam öldü. Geriye de küçük çocuklar bıraktı. Allah'a yemin ederim bir koyun paçasını dahi pişiremezler. Ziraatları da yok, davarları da yok. Sırtlanın onları yiyeceğinden korkuyorum. Ben de Hufaf b. İma el-Gıfarı'nin kızıyım. Babam Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte Hudeybiye'de bulunmuştu. Ömer onunla birlikte durmuş yürümemişti. Sonra: Nesebin bize yakın birisi olarak merhaba sana! dedi. Daha sonra evin avlusunda bağlı bulunan güçlü bir deveye yöneldi, onun üzerine yiyecekle doldurduğu iki heybe yükledi. İki heybe arasına da nafakaları için harcayacakları bir mal ve giyecek elbiseler yükledi. Sonra da devenin yularını kadının eline verdikten sonra şunları söyledi: Haydi, bu deveyi çek, götür. Daha bunlar bitmeden Allah'tan size hayırlar gelecektir. Bir adam: “Ey Müminlerin emiri! buna çok verdin” deyince, Ömer: Anan seni kaybetsin! Allah'a yemin ederim (şu anda) onun babasının ve kardeşinin bir süre bir kaleyi muhasara etmiş hallerini görüyor gibiyim. Daha sonra kaleyi fethettiler. Daha sonra artık biz o kaledeki paylarımızı şimdi almaya devam ediyoruz."

Bu olayda, Hz. Ömer b. Hattab’ın şehitlere ve ailelerine karşı görevimizin nasıl olduğunu öğrettiğini görüyoruz. Günümüzde bunu gerekli bir rol haline getirip şehitlerin çocuklarına bakıp acılarını

paylaşmalıyız. Çünkü hepimiz hayatlarını feda eden şehit babalarına minnettarız.

Şehit çocuklarının eğitimini destekleyip işlerini kolaylaştırmalıyız. Yetenekli olanlarını da hak ettikleri yerde bulundurmalıyız. Hz. Peygamber, şehit ailelerini ziyaret eder, onların gönüllerini alırdı. Mute savaşında şehit edilen Zeyd b. Hârise'nin ailesi, onun ziyaret ettiği şehit ailelerindendi. Hz. Peygamber, şehit yakınlarını onurlandırır, ehil olanlarına önemli görevler verir, kabiliyetlerine göre bazı konularda beceri elde etmeleri için kendilerine imkân sağlar. Halbuki büyük sahabelerin bulunduğu orduya şehit çocuğu Üsâme'yi komutan tayin etti Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "*Siz onun kumandanlığına dil uzatıyorsanız, ondan evvel babasının kumandanlığına da dil uzatmıştınız. Allah'a yemin olsun ki: O bu işe lâyıktı. Allah'a yemin olsun ki, benim için insanların en sevimlisi idi. Allah'a yemin olsun ki: Bu da kumandanlığa layıktır. — Üsame b. Zeyd'i kastediyor— Ondan sonra gerçekten benim için insanların en sevimlisi olmuştur"*. Ayrıca şehitlerin ailelerine ve çocuklarına, şehit babalarının sâlih amelleri sayesinde Allah'ın korumasına nail olduklarını müjdeliyoruz. Sâlih insanların iyiliği bu dünyada ve ahirette çocuklarına fayda sağlayacaktır. Hz. Musa (aleyhisselam) ile Hz. Hızır hikayesinde sâlih adamın yetim çocuklarına yapılan iyiliği düşünebiliriz. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***'Duvar ise, şehirde iki yetim erkek çocuğa aitti. Duvarın altında onların bir hazinesi vardı; babaları da iyi bir kimseydi. Rabbin onların erginlik çağına ulaşmasını ve Rabbinden bir rahmet olarak hazinelerini çıkarmalarını istedi. Ben bunları kendiliğimden yapmadım.***" Ahirette Allah Teâlâ onları onurlandırarak babaları yanına götürecektir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnanan, soyları da inançta kendilerine uyan kimselere soylarını da katarız. Onların işlediklerinden hiçbir şey eksiltmeyiz. Herkes kazancına bağlıdır***".

Şunu bilmeliyiz ki şehitlerimizin fedakarlıkları; vatanın alnında ve her sadık Mısırlının alnında bir taçtır. Bu fedakarlıklara vefa

göstermemiz için her birimizin kendi alanında bir savaşçı olması gerekir. Ordumuz, polisimiz ve diğer ulusal kurumlarımızın arkasında durup tek el olmalıyız. Ulusal kurumlarımızın toplum için emniyet valfi olduğunu vurgularken aşırı ve terör grupların çağırdığı fitne ve düzensizliğe karşı çıkmamız gerektiğini belirtiyoruz. Bu varlıklar ve bu aşırı gruplar din ve devlete saldıran büyük bir tehlikedir. Bunlarla yüzleşmek ve aşırı ideolojisini ortadan kaldırmak dini, milli ve insani bir görevdir

Yüce Allah'tan şehitlerimizi rahmet dileriz ve Rabbimiz sevgili Mısır'ımızı ve onun ordusu, polisi ve çocuklarını tüm kötülüklerden korusun!

* * *

ŞEHİTLERİN VE VATAN UĞRUNDA CAN FEDA EDENLERİN MERTEBESİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Yüce Allah şöyle buyurur:

"وَلَا تَقُولُوا لِمَن يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ"

"***Allah yolunda öldürülenlere 'Ölüler' demeyin, zira onlar diridirler, fakat siz farkında değilsiniz***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Bugünlerde Mısır halkı; ülke tarihinin en büyük destanı ve Allah Teâlâ'nın Mısırlılara bağışladığı 10 Ramazan 1393'te ve 6 Ekim 1973 zaferi yıldönümünü kutluyor. Bu zafer sayesinde Mısırlılar kendi topraklarını ve saygınlığını geri aldılar. Bu büyük savaşta Mısırlı askerler, kahramanlığın, kurtuluşun ve fedakarlığın en yüksek anlamlarının altını çizdiler. Mısırlı askerin amacına ulaşmak için Allah'a olan inancı ile güveni, kendi kararlılığı ve irade gücü belli de oldu.

Hedefler ulvi ve şerefli olunca fedakarlıklar da kıymetli olmalıdır. İnsan Allah yolunda can feda etmekten daha kıymetli bir şeyi yoktur. Din, vatan, toprak ve namusu savunan kişi şehitlik mertebesine ulaşmak için can feda eder.

Şehitlik mertebesine ulaşmak Allah'ın hediyesi olup Allah Teâlâ Peygamberler ve Sıddıklardan sonra en sevdiği insanlara bağışlar. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "***Kim Allah'a ve Peygamber'e itaat ederse, işte onlar Allah'ın kendilerine nimetler verdiği peygamberler, sıddîklar, şehitler ve sâlihlerle beraberdirler. Bunlar ne güzel arkadaştır!***". Muhakkak ki Allah'ın şehit olmak için bir insan seçmesi, Allah'ın bu insana razı olduğuna dair bir kanıttır. Bu mertebeden daha üstün bir mertebe yoktur. Allah Teâlâ "***Sizden şehitler edinmek için böyle yapar***"

buyurmuştur. Şehit; kendi Rabbinin razısını kazanmak için vatanını savunan, ahireti dünya yerine tercih eden, arzuların üstünden gelen ve din ve vatan uğrunda savaşıp can feda eden kişidir.

Şehidin bu mübarek mertebeye kavuşması ne kutludur. Allah ile yapmış olduğu bu alışverişten dolayı sevinmelidir. Allah Teâlâ "***Allah müminlerden, kendilerine vereceği cennet karşılığında canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler. Müjdelenen bu cennet Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah'ın yerine getirmeyi uhdesine aldığı kesin bir sözdür***" buyurmuştur. Mükâfatı ebedi cennet olan mertebe ne güzeldir. Enes'ten *radıyallahu anh* rivayet edildiğine göre, Ümmü Hârise İbni Sürâka diye bilinen Ümmü Rübeyyi' Binti Berâ, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e geldi ve:

–Yâ Resûlallah! Bana Hârise'den haber verir misiniz? –Hârise Bedir Savaşı'nda şehit düşmüştü– Eğer cennette ise sabredeceğim; böyle değilse ona ağlamaya çalışacağım, dedi. Peygamber Efendimiz:

–"*Ey Ümmü Hârise! Şüphesiz cennetin içinde cennetler vardır; senin oğlun bunların en yücesi olan Firdevs cennetindedir*" buyurdu.

Hak şehidi; aşağılığı herhangi bir şekilde kabul etmeyen, zilleti reddeden ve kendi malına ve sahip olduğu şeye saldırmak isteyene karşı çıkandır. Ebû Hureyre *radıyallahu anh* şöyle dedi:

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e bir adam geldi ve:

–Yâ Resûlallah! Bir kişi gelip malımı almak isterse ne yapayım? dedi. Resûlullah:

– "*Ona malını verme*" buyurdu.

– Benimle savaşmaya kalkarsa ne dersin? diye sordu;

– "*Sen de onunla savaş*" cevabını verdi.

– Adam beni öldürürse? dedi; Peygamberimiz:

– "*Sen şehit olursun*" buyurdu.

– Peki ben adamı öldürürsem? deyince, Efendimiz:

– "*O cehennemdedir*" buyurdu.

Yine hak şehidi: toprağı, namusu ve vatanını savunan kişidir. Zira gerçek Müslüman; vatanı savunmanın can, din ve malı savunmak gibi olduğunu iyi bilir. Saîd İbni Zeyd'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Malı uğrunda öldürülen şehittir; kanı uğrunda öldürülen şehittir, dini uğrunda öldürülen şehittir; ailesi uğrunda öldürülen şehittir*."

Bunun için şehitlik anlamı insanın Allah yolunda din ve toprağı savunmayı ve saldırgana karşı çıkmayı gerektiren her durumda kendi canını feda etmesine bağlıdır. Bildiğimiz gibi vatan sevgisi imandandır. Bu arada, kanları Mısır'ın temiz toprağıyla karışan ve Allah'ın rızasını kazanan, Ekim zaferin kahraman şehitlerini kutluyor ve saygıyla anıyoruz. Yüce Allah'ın bizi şehitlerden saymasını dileriz.

Şehitliğin büyük semereleri vardır: Yüce Allah Kuran-i Kerim'de bildirdiği gibi şehitler Allah katında diridirler ve rızıklanırlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler; Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar. Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar. Onlar, Allah'tan gelen nimet ve keremin; Allah'ın, müminlerin ecrini zayi etmeyeceği müjdesinin sevinci içindedirler***". Evet! Onlar hem diridirler hem de Allah katında en güzel lütuf ve ikramlara kavuşmakta, en büyük ecir ve mükâfatı almaktadırlar. Onlar hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı, hiç kimsenin hatırından bile geçirmediği cennette mutlular. Arkalarından gelecek şehit kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı ve güzel lütuf ve nimet bulunduğu müjdesinin sevincini duymaktadırlar.

Câbir İbn-i Abdullah'tan şu hadis-i şerif nakledilmiştir: Cabir şöyle rivayet ediyor: Resûlullah Sallallâhu aleyhi ve sellem bana: "*Yâ Câbir! Allah'u Teâlâ'nın babana söylediği sözü sana haber vereyim mi?*" diye sordu. Ben: "Evet" dedim. Resûlullah Sallallâhu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "*Allah, perde ardından olmaksızın hiç kimse ile kat'iyen konuşmamıştır. Velâkin babanla perdesiz ve doğrudan doğruya konuştu ve ona: " Ey kulum! Benden ikram iste, sana vereyim*" buyurdu. *Baban da: "Ey Rabbim! Arzum, beni diriltirsin, ben de ikinci defa senin uğrunda şehit edilirim" dedi. Allah'u Teâlâ da: "İnsanların dünyâya hiç dönmeyecekleri hükmü şüphesiz benim tarafımdan önceden verilmiştir" buyurdu. Baban: "Yâ Rabbi! O halde bizim durumumuzu arkamda kalanlara bildir" dedi. Bunun üzerine "**Allah yolunda öldürülenleri, ölüler zannetmeyin. Bilakis onlar diridirler ve Rableri katında rızıklanmaktadırlar**" ayeti indirildi"* buyurdu.

Şehitliğin mükâfatı hakkında Mıkdad İbn Ma'd-i Yekrib'den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: *" Şehidin Allah katında altı özelliği vardır. Kanının ilk damlası ile günahları bağışlanır. Cennetteki yeri kendisine gösterilir. Kabir azâbından korunur. En büyük korkudan (*Cehennem korkusundan*) emin olur. İman elbisesi kendisine giydirilir. Hûruliyn ile evlendirilir ve akrabalarından yetmiş kişi hakkında şefaat etmesi kabul edilir" .*

Allah'ın şehitlere bağışladığı lütuflardan; Meleklerin ara vermeksizin şehitleri kanatlarıyla gölgelendirmeleridir. Bu hususta Câbir İbni Abdullah radıyallahu anhümâ şöyle dedi: Babamın müsle yapılmış cesedi getirilip Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in önüne konuldu. Yüzünü açmak üzere gittim, fakat oradaki topluluk bana engel oldu. Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem haykırarak ağlayan bir kadın sesini duyunca, "*Neden ağlıyorsun? Ağlama! Melekler ara vermeksizin onu kanatlarıyla gölgelendiriyorlar*" buyurdu.

Şehitler; cennete hesapsız azapsız giren ilk zümreyle birlikte olurlar. Abdullah bin Amr bin Âs (*radıyallahu anhu*) Resûlullah'ın şöyle buyurduğunu işittim dedi:

"Kıyamet gününde Allah Teâlâ cenneti çağırır. Süsleri ve güzel kokusuyla geldiğinde Allah şöyle der: "Allah yolunda savaşan ve yolumda öldürülen ve yolumda eziyet edilen ve yolumda cihat eden kullarım nerede? Cennete girin." Onlar ona hesapsız ve azap görmeden girerler. Bunun üzerine melekler gelir ve şöyle derler: "Rabbimiz, biz Sen'i bize tercih etmiş olduğun şunlardan gece ve gündüz tesbih ediyoruz ve takdis ediyoruz. Bunun üzerine Allah Teâlâ şöyle der: "Bunlar Benim yolumda savaşan ve eziyet edilenlerdir." Bunun üzerine melekler onların yanına bütün kapılardan girer ve "Sabrettiğinize karşılık selam sizlere, dünya yurdunun ne güzel sonucudur bu" derler".

Şehitler cennette en üstün ve en güzel evlere sahip olurlar: Semüre Bin Cündeb 'den *radıyallahu anh* rivayet edildiğine göre, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Bu gece rüyamda iki adam gördüm. Yanıma gelip beni bir ağaca çıkardılar, sonra da bir eve götürdüler. O ev, şimdiye kadar benzerini görmediğim güzellik ve değerde idi. Sonra o iki kişi bana: Bu eşsiz ev, şehitler sarayıdır, dedi*".

İşte tüm bu mükâfatlardan ötürü bir tek şehit dünyaya geri gelmek ve ikinci defa Allah uğrunda öldürülmek ister. Enes'den *radıyallahu anh* rivayet edildiğine göre, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Cennete giren hiçbir kimse, yeryüzündeki her şey kendisinin olsa bile dünyaya geri dönmeyi arzu etmez. Sadece şehit, gördüğü aşırı itibar ve ikram sebebiyle tekrar dünyaya dönmeyi ve on defa şehit olmayı ister.*" Bir rivayette: "*Şehitliğin faziletini gördüğü için*" denilir.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Bu hayatta büyük hedeflere ulaşmak için eşdeğer büyük fedakarlıkların yapılması gerekir. Şüphesiz din ve vatan uğrunda can feda edenler büyük fedakârlık ve kurbanlık yapmışlardır.

Aziz vatanımız ve hak dinimize karşı olan vazifemiz; vatanın güvenliğini sağlamak, onu savunmak ve düşmanlardan gelen tehlikeden korumaktır. Vatanımıza zarar vermek isteyenler için herkesin elinden geldiğince, işi ve sorumlulukları çerçevesinde uyanık gözler olmamız ve hep birlikte çalışmamız gerekir.

Allah'ın ipine sımsıkı tutunan ve Allah'a verdikleri sözü yerine getiren yiğitlerimiz olduğu için kendimizi tebrik ederiz. Onlar güçlü bir irade ve sağlam bir iman ile sevgili Mısır'ımızı kurtarıp gelişme yoluna koymayı başarabildiler. Zafer Bayramı vesilesiyle kahraman silahlı kuvvetlerimize selam olsun.

Bilelim ki, gelişim, refah, çalışma ve üretime doğru hareket etmemizi gerektiren başka bir vazifemiz vardır. Ekim savaşında güçlendirilmiş Bar-Lev savunma hattı üzerinden geçebilen askerlerin çocukları ve torunlarının; güvenlik, kalkınma ve refahı gerçekleştirmek için bütün engelleri ve zorlukları kolayca aşabileceklerini tüm dünyaya kanıtlayabiliriz. Ayrıca akıllıca düşünen siyasi liderliğimiz, cesur silahlı kuvvetlerimiz, vatansever polisimiz ve devletin tüm ulusal kurumları arkasında durup desteklememiz gerekir.

Ey Allah’ım, Mısır'ı ve insanlarını tüm kötülüklerden koru! Huzur ve güven nimetini daim eyle! Ey Allah’ım Mısır’a refah ve bolluk ver!

* * *

DOSTLUK VE KİŞİLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ"

"***O gün, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar dışında, dost olanlar (bile) birbirlerine düşman kesilirler***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Muhakkak ki, insan tabiatıyla toplumsaldır ki, toplum içinde yaşar, farklı kişisel özellikleri olduğu için diğerlerinden etkilenir ve etki bırakır. Dolayısıyla dostluğun; insan ve düşüncesi üzerinde açık bir etkisi vardır. Dostluk insanın dünya ve ahiretteki mutluluğu ve geleceğini belirlemek için önemli bir etkendir.

İnsanlığın en yüce anlamlarıyla ve yurtseverliğin en yüksek dereceleriyle karakterize edilen bir şahsiyete ihtiyacımız olduğu konusunda hiçbir ihtilaf yoktur, böylece inşa edip de yıkmayan ve vatanın genel menfaatini özel menfaate tercih eden bir nesil ortaya çıkar.

İslam şeriatı, tehlikeleri fark eden ve fitnelerden sakınan bilinçli kişiliği benimsemeyi emretti. Allah Teâlâ "***Sadece içinizden zulmedenlere erişmekle kalmayacak olan bir azaptan sakının ve bilin ki Allah, azabı çetin olandır***" buyurmuştur. İslam dinimiz, kişinin kendinden emin ve tereddütsüz bir kişiliğe sahip olmasını ister. Bu bağlamda Peygamber Efendimiz şöyle buyurur: "*Sakın, "Eğer herkes iyilik yaparsa ben de yaparım, herkes kötülük yaparsa ben de yaparım" diyen nemelazımcılardan olmayın. İnsanlar iyilik yaparsa iyilik yapmayı, kötülük yaparsa kötülük yapmamayı içinize yerleştiriniz*".

Hiç şüphe yok ki, insan kişiliğini geliştirme konusunda büyük etkiye sahip olan önemli şeylerden biri dostluktur. Halbuki insan

oturduğu diğer insandan etkilenir. Şeriat, akıl, deneyim ve gerçeğin kanıtladığı gibi insanın düşüncesi, inancı, davranışı ve çalışması da dostundan etkilenir.

Üstelik, dine, vatana ve topluma yararlı olan kişiliğin önemi daha büyüktür. İşte Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), her ne zaman ihtiyacı olsa yanında bulunan Hz. Ebû Bekir'i kendisine bir yâren, bir arkadaş, bir sırdaş ve bir can yoldaşı edinmişti. İsra ve Miraç mucizesine karşı şaşkına dönen müşrikler Hz. Ebu Bekir (ra)'e giderler. "Muhammed bir gecede Kudüs'e gidip geldiğini söylüyor, ne dersin" derler. Hz. Ebu Bekir (ra), "Muhammed ne diyorsa doğrudur, ben bundan daha ötesinde söylediklerine, ona meleğin Allah'tan haber getirdiğine de inanıyorum" der.

Numan bin Beşir'in (r.a.) rivayet ettiğine göre Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor: "*Müminler birbirlerini sevmek, birbirlerine şefkat göstermek ve iyilik yapmakta bir vücut gibidir. O vücudun bir uzvu hastalanırsa, diğer uzuvlar da hastalığın acısını duyar, uykusuzluk ve ateşine iştirak eder*."

Ayrıca sâlih insanların dostluğu dünyada ve ahirette büyük bereket ve fazilete sahiptir. Bu bağlamda Ebû Hureyre'den (r.a) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Allah Teâlâ'nın diğer meleklerden ayrı, sadece zikir meclislerini tespit etmek üzere dolaşan melekleri vardır. Allah'ın zikredildiği bir meclis buldular mı, o kimselerin aralarına otururlar ve diğer melekleri oraya çağırarak cemaatin arasındaki boş yerleri ve oradan dünya semasına kadar olan mesafeyi kanatlarıyla doldururlar. Zikredenler dağılınca onlar da semâya çıkarlar. Allah Teâlâ daha iyi bildiği halde onlara:

- "Nereden geldiniz?" diye sorar. Melekler de:

- Yeryüzündeki bazı kullarının yanından geldik. Onlar *Sübhânallah* diyerek ulûhiyyetine yakışmayan sıfatlardan seni tenzih ediyorlar, *Allâhü ekber* diye tekbir getiriyorlar, *lâ ilâhe illallah* diyerek seni tehlil ediyorlar, *elhamdülillâh* diyerek sana hamdediyorlar ve senden istiyorlar, derler.

(Konuşma şöyle devam eder):
- “Benden ne istiyorlar?”
- Cennetini istiyorlar.
- “Cennetimi gördüler mi?”
- Hayır, yâ Rabbi, görmediler.
- “Ya cenneti görseler ne yaparlardı?”
- Senden güvence isterlerdi.
- Benden neden dolayı güvence isterlerdi?”
- Cehenneminden yâ Rabbi.
- “Peki benim cehennemimi gördüler mi?”
- Hayır, görmediler.
- “Ya görseler ne yaparlardı?”
- Senden kendilerini bağışlamanı dilerlerdi.
Bunun üzerine Allah Teâlâ şöyle buyurur:
- “Ben onları affettim. İstediklerini onlara bağışladım. Güvence istedikleri konuda onlara güvence verdim.
Bunun üzerine melekler:
- Yâ Rabbi, çok günahkâr olan falan kul onların arasında bulunuyor. Oradan geçerken aralarına girip oturdu, derler. O zaman Allah Teâlâ şöyle buyurur:
- “Onu da bağışladım. Onlar öyle bir topluluktur ki, onların arasında bulunan kötü olmaz”.

İyi dostluğun faydalarından, Allah'ı sevmek ve cenneti kazanmak için bir vesile olmasıdır. Ebû Hureyre’den, Hz. Peygamber’in şöyle buyurduğu nakledilmiştir: “*Adamın biri, bir başka köydeki (din) kardeşini ziyâret etmek için yola çıktı. Allah Teâlâ, adamı gözetlemek için onun yolu üzerinde bir melek görevlendirdi. Adam meleğin yanına gelince, melek:*
- Nereye gidiyorsun? dedi. Adam,
- Şu (ileriki) köyde bir din kardeşim var, onun ziyaretine gidiyorum, cevabını verdi. Melek:
- O adamdan elde etmek istediğin bir menfaatin mi var? dedi. Adam:

- Yok hayır, ben onu sırf Allah rızası için severim, onun için ziyaretine gidiyorum, dedi. Bunun üzerine melek:
- Sen onu nasıl seviyorsan Allah da seni öylece seviyor. Ben, bu müjdeyi vermek için Allah Teâlâ'nın sana gönderdiği elçisiyim, dedi".

Dostlar; Kıyamet Günü'nde birlikte haşrolurlar. Enes bin Malik'ten şöyle dediği rivayet olunmuştur: Bir bedevi Resûlullah'a:
- Kıyamet ne zaman kopacak? diye sordu. Efendimiz:
- "*Kıyamet için ne hazırladın*?" buyurdu.
- Allah ve Resûlünün sevgisini hazırladım, dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber:
- "*O halde sen, sevdiğin ile berabersin*" buyurdu. Bunun üzerine Enes "Ben de Allah ve Resûlünü ve Ebû Bekir ile Ömer'i seviyorum. Onların amelleri gibi amel edemediysem de onlarla beraber olmayı umuyorum" demiştir.

İmam Şafii (r.a) bir şiirinde şöyle demiştir.

Salihleri severim onlardan değilsem de
Şefaatlerine ulaşmak için herhalde.
Nefret ederim günah tüccarlarından
Her ne kadar bizde de bulunsa aynı maldan.

Salihlerin dostluğu da Allah'ı hatırlatır ve dünyada ve ahirette iyiliklere vesile olur. İbn Abbas (r.a) dedi ki: "Ya Resûlallah, kimlerle oturmamız daha hayırlıdır?" Resûlallah şöyle buyurdu: "*Görünüşü Allah'ı hatırlatan, konuşması ilminizi ziyadeleştiren, ameli ahreti hatırlatan kişiyle oturun*".

Gerçek dost ayna gibidir, iyiliği teşvik eder ve kötülük yapmaktan uyarır. Allah Teâlâ "***Asra yemin ederim ki insan gerçekten ziyan içindedir. Bundan ancak iman edip iyi ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler müstesnadır***" buyurmuştur. Enes'ten (r.a) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: *"Din kardeşin zalim de mazlum da olsa ona yardım et".* Bir adam:

- Ya Resûlallah! Kardeşim mazlumsa ona yardım edeyim. Ama zâlimse nasıl yardım edeyim, söyler misiniz? dedi. Peygamberimiz:
- *"Onu zulümden alıkoyar, zulmüne engel olursun. Şüphesiz ki bu ona yardım etmektir"* buyurdu.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Kendisiyle konuştuğu arkadaşı ona: "Seni topraktan, sonra spermden yaratanı, sonunda da seni insan kılığına koyanı mı inkâr ediyorsun? İşte O benim Rabbim olan Allah'tır. Rabbime kimseyi ortak koşmam. Bahçene girdiğin zaman, her ne kadar beni kendinden mal ve nüfus bakımından daha az buluyorsan da: "Maşallah! Kuvvet ancak Allah'a mahsustur!" demen gerekmez mi? Rabbim, senin bahçenden daha iyisini bana verebilir ve seninkinin üzerine gökten bir felaket gönderir de bahçen yerle bir olabilir. Yahut suyu çekilir bir daha da bulamazsın" dedi. Derken onun serveti kuşatılıp yok edildi. Böylece, bağı uğruna yaptığı masraflardan ötürü ellerini ovuşturup kaldı. Bağın çardakları yere çökmüştü. «Ah, diyordu, keşke ben Rabbime hiçbir ortak koşmamış olsaydım»***".

Gerçek dostluk hakkında şair şöyle der:
Gerçek kardeşin, seninle birlikte olan insandır
Seni kurtarmak için kendisine zarar verebilendir.

İyi dost, dinî ve ahlaki açıdan iyi davranışlara sahip, yaşantısıyla, ilmiyle, edebiyle, takvasıyla örnek olan ve her hâlükârda çevresine faydası dokunan kimsedir. Kötü dost ise çirkin davranışları, günahta ısrar edişi, gıybet ve dedikodu gibi zemmedilen fiilleri işleyişiyle etrafına hem dinî hem de dünyevi bakımdan zararı dokunan kimsedir. Allah Teâlâ "***Derken birbirlerine yönelip sorarlar. İçlerinden biri der ki: "Benim bir arkadaşım vardı". Derdi ki: Sen de (dirilmeye) inananlardan mısın? Biz ölüp kemik, sonra da toprak haline geldiğimiz zaman (diriltilip) cezalanacak mıyız? (O zât, dünyada geçmiş olan hâdiseyi bu şekilde anlattıktan sonra Allah Teâlâ orada***

bulunanlara) Siz işin gerçeğine vâkıf mısınız? dedi. (İşte o zaman konuşan baktı, arkadaşını cehennemin ortasında gördü. "Yemin ederim ki, sen az daha beni de helâk edecektin. Rabbimin nimeti olmasaydı, şimdi ben de (cehenneme) getirilenlerden olurdum" dedi. Birinci ölümümüz hariç, bir daha biz ölmeyecek miyiz? Yalnız ilk ölümümüz, başka ölüm yok ve biz azâba da uğratılmayacağız!" Şüphesiz bu, büyük kurtuluştur. Çalışanlar, böylesi bir kurtuluş için çalışsınlar" buyurmuştur. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) arkadaş seçiminin önemine binaen şöyle bir benzetmede bulunur: "*İyi arkadaşla kötü arkadaş misk taşıyan kimse ile körük üfüren kimse gibidir. Misk taşıyan ya sana onu ikram eder yahut sen ondan (miski) satın alırsın ya da ondan güzel bir koku duyarsın. Körük üfüren kimse ise ya elbiseni yakar ya da ondan kötü bir koku duyarsın*!"

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Biz tüm kötü insanların arkadaşlığından dikkat etmemiz ve onlarla kaynaşmamamız gerekir. Allah Teâlâ buyurdu ki "***Oysa Allah size Kitapta (Kur'an'da) "Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, başka bir söze geçmedikleri müddetçe, onlarla oturmayın, aksi halde siz de onlar gibi olursunuz" diye hüküm indirmiştir. Şüphesiz Allah, münafıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır***". Ve başka bir ayette "***Âyetlerimiz hakkında ileri geri konuşmaya dalanları gördüğünde, onlar başka bir söze geçinceye kadar onlardan uzak dur. Eğer şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra artık o zalimler topluluğu ile***

oturma" buyurmuştur. Peygamber efendimiz hadisi şerifte şöyle buyurdu: "*Kişi dostunun dini üzeredir. Bu yüzden her biriniz, kiminle dostluk ettiğine dikkat etsin*" ve diğer bir hadiste "*Ancak mümin birisiyle arkadaşlık et; yemeğini de ancak müttaki insan yesin*" buyurdu.

Şunu vurguluyoruz ki, iyi dostluk aracılığıyla kişiliği yapmak; tüm toplumun birlikte yapması gereken ortak bir sorumluluktur. Peygamber Efendimiz: "***Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan sorumlusunuz***" buyurmuştur. Aile, okul, cami ve diğer eğitim ve medya kuruluşları aracılığıyla çocukları korumak ve gençleri aşırılık yanlısı ideolojiden, yıkıcı ve aldatıcı gruplardan kurtarmak için birleşmemiz gerekir. Allah Teâlâ "***Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun***" buyurmuştur. Peygamber efendimiz "*Allah, her çobanı üzerine aldığı işten sorguya çekecektir Nihayet bir erkeğe aile fertlerinden dolayı sorguya çeker*" buyurdu.

Ey Allah'ım, bize iyi bir dostluk nasip eyle ve meyvesini gerçekleştir ya Rab!

* * *

YÜKSEK RUHLULUK GELİŞMİŞ ÜMMETLERİN YOLUDUR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ"

"***Rabbinizden bir mağfirete; Allah'a ve peygamberlerine inananlar için hazırlanmış olup genişliği gökle yerin genişliği kadar olan cennete koşuşun. İşte bu, Allah'ın lütfudur ki onu dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

İslam'ın yüce öğretileri, insanları yüksek ruhluluğa, gayrete, çalışmaya ve yeniden inşa etmeye teşvik edip, tembellik, uyuşukluk ve yolsuzluğu yasaklar. Önceki Risaletler de bunlara çağırmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yoksa, Musa'nın ve ahdine vefa gösteren İbrahim'in sahifelerinde yazılı olanlar kendisine haber verilmedi mi? Gerçekten hiçbir günahkâr, başkasının günah yükünü yüklenemez. Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur. Ve çalışması da ileride görülecektir. Sonra ona karşılığı tastamam verilecektir***". Peygamber Efendimiz hadiste şöyle buyurdu: "*Allah cömerttir, cömertliği sever. Güzel ahlakı da sever. Önemsiz işlerden nefret eder*". Hz. Ömer b. Hattab dedi ki: "Yüksek ruhlu olmaktan vazgeçmeyin". Şöyle de denilmiştir: Aklın tam olmasının alameti yüksek ruhluluktur. Şair El- Mütenebbî de şöyle diyor: *Tam akıl sahibi olamayanların kusuru dışında insanlarında bir kusur görmedim.*

Yüksek ruhluluk belirli bir alanla sınırlı değildir; insanın hayatında yaptığı her şeyde, ibadet dahil olmak üzere gerçekleşmelidir. Dinimiz ibadet alanında koşuşmaya ve yarışmaya teşvik etti, Allah Teâlâ şöyle

buyurur: "***Rabbinizin bağışına ve takvâ sahipleri için hazırlanmış olup genişliği gökler ve yer kadar olan cennete koşun!***". Cenab-ı Hak; ibadette gayret edip ciddi çalışan kuluna büyük ecir temin etti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kim de mü'min olarak ahireti ister ve ona ulaşmak için gereği gibi çalışırsa, işte bunların çalışmalarının karşılığı verilir"***.

Peygamber Efendimiz, ibadet en başta olmak üzere hayatının tüm işlerinde yüksek ruhluydu. Halbuki Allah Teâlâ ona hitap ederek şöyle buyurdu: "***Ey örtünüp bürünen! Gecenin yarısında, istersen biraz sonra, istersen biraz önce bir müddet için kalk ve ağır ağır Kuran oku. Doğrusu Biz, sana, taşıması ağır bir söz vahyedeceğiz***". Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin kalkıp ayakları şişinceye kadar namaz kılardı. Bunun sebebini sorduklarında, "*Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?*" buyurdu.

Hz. Peygamber sahabelerini ve ümmetini yüksek ruhlu olmaya çok motive ederdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Allah'tan Cennet istediğinizde Firdevs'i isteyiniz. Çünkü Firdevs, Cennetin daha yükseği ve ortasıdır. Onun üstünde Rahman'ın Arş'ı vardır ki, oradan Cennet nehirleri fışkırır."* Rebîa b. Kâ'b da anlatıyor ki geceleyin Resûlullah ile beraber bulunuyor ve ona hizmet ediyordum. Abdest suyunu getirdiğimde, Resûlullah "*Bir ihtiyacın var mı*?" diye bana sorardı. Bir gün "Evet Ey Resûlullah! Bir ihtiyacım var" dedim. Resûlullah, "*İhtiyacın nedir*?" buyurduğunda, "İhtiyacım, cennette senin yanında olmak istiyorum" cevabını verdim. Bunun üzerine Resûlullah "*Başka bir ihtiyacın yok mu?"* diye sorunca, ben de o kadar, dedim. Resûlullah, "*Çok secde yaparak bana yardımcı ol*!" buyurdu.

İbadetteki yüksek ruhluluk; ibadeti iyi bir şekilde yerine getirmeyi ve onun etkisini davranışa ve ahlaka yansıtmayı gerektirir. Dolayısıyla yüksek ruhlu insan yalan söylemez, ihanet etmez, hile yapmaz ve insanların mallarını haksızca yemez olmalıdır. Böylece ibadetin maksadı

gerçekleşir ve bu doğru dinin temeli olan doğruluk elde edilir.

Yüksek ruhlu olmamız gereken en önemli alanlardan ilimdir. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Allah'tan yararlı ilim dileyiniz ve yarar sağlamayan ilimden Allah'a sığınınız*". Bu yüzden yararlı ilim; milletlerin güçlendirildiği ve sayesinde geliştiği gerçek silahtır.

Sahabeler ve Tabiiler ilim arayışında en yüksek ruhlu insanlardı, işte Ebu-Hüreyre Peygamberin hadislerini kaydetmek için çok gayret ederdi. Ağaç dikmek veya ticaret yapmak Resûlullah'ın bana öğrettiği tek bir sözden beni alıkoymaz, diyordu. İbn Ömer dedi ki: Ey Ebu-Hüreyre bizden fazla Resûlullah'ın yanında bulunuyor ve onun hadislerini bizden daha biliyorsun. İsmail b. Yahya dedi ki: İmam Şafii'nin şöyle dediğini duydum: Kur'an-ı Kerim'i yedi yaşındayken ezberledim. Muvatta kitabını da on yaşındayken ezberledim. Yine de İmam Ahmed b. Hanbel bir milyon hadisi ezberlemiştir. İmam Nevevi'nin de günde on iki ders aldığı söylenir.

Eski bilim adamlarımız; ilmin tüm alanlarında çaba gösterip Allah'ın rızasını kazanmak ve tüm insanlığa yarar sağlamak için ilim mesajını insanlara ulaştırmışlar. Böylece isimlerini tarihe altın harflerle yazmışlar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Köpük uçup gider, insanlara fayda veren ise yerde kalır. Allah bunun gibi daha nice misaller verir".***

Yüksek ruhlu olmamız gereken başka önemli alanlardan da çalışmadır. Dinimiz çalışma değerini yükseltti ve Kur'an ibadet ve çalışma arasında kuvvetli bir bağ olduğunu göstermektedir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Namaz bitince yeryüzüne yayılın; Allah'ın lütfundan rızık isteyin, Allah'ı çok anın ki saadete erişesiniz***". Yüce Allah; işini en iyi şekilde yapan kullarına dünyada güzel bir hayat vaat etmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kadın, erkek, inanmış olarak kim iyi iş işlerse, ona hoş bir hayat yaşatacağız. Ecirlerini yaptıklarından daha güzeli ile ödeyeceğiz***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İman edip***

iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için makam olarak Firdevs cennetleri vardır".

Tüm peygamberlerin çalışması da çalışma değerine kanıt olarak yeterlidir. Hz. Âdem, Hz. İbrahim ve Hz. Lût çiftçi olarak çalışırlardı, Hz. Nuh bir marangoz, Hz. İdris bir terzi, Hz. Salih bir tüccar ve Hz. Davut bir demirciydi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey dağlar ve kuşlar! Davud tesbih ettikçe siz de onu tekrarlayın' diyerek and olsun ki, ona katımızdan lütufta bulunduk; 'geniş zırhlar yap, dokumasını sağlam tut' diye ona demiri yumuşak kıldık. Yararlı iş işleyin; doğrusu Ben yaptıklarınızı görenim***". İnsan becerdiği ve iyi çalıştığı işe göre değerlendirilir. Zira çalışmak insanlardan dilenmekten daha hayırlıdır. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*Sizden herhangi birinizin sırtına bir bağ odun yüklenip satması, herhangi bir kişiden dilenmesinden hayırlıdır. O da ya verir yahut vermez*."

Maksadımız her iş değil ama işin hakkını vermektir. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*Allah, sizden birinizin yaptığı işi, ameli ve görevi sağlam ve iyi yapmasından hoşnut olur*". Resûlullah her birinin kendisine de başkasına da yarar sağlayacak iyi bir iş sahibi olmasını teşvik ederdi. Hadisi şerifte Peygamber Efendimiz "*Her Müslümanın sadaka vermesi gerekir*" buyurdu. Kendisine: "Ya bulamayan olursa?" diye sordular. "*Eliyle, çalışır hem şahsı için harcar hem de sadaka verir*" cevabını verdi. "Ya çalışacak gücü yoksa?" dediler. "*Bu durumda, Darda kalana, ihtiyaç sâhibine yardım eder*" buyurdu. "Buna da gücü yetmezse?" dediler. "*İyilik yapmayı tavsiye eder*" buyurdu. "Bunu da yapamazsa?" diye tekrar sorulunca: "*Kötülük yapmaktan uzak durur. Bu da onun için sadakadır*" buyurdu.

Yine yüksek ruhlu olmamız gereken konulardan, topluma hizmet etmek, darda kalana ve ihtiyaç sahibine yardım etmek, insanların ihtiyaçlarını karşılamak ve işlerini kolaylaştırmaktır. Rivayet edildiğine göre, bir adam Resûlullah'a geldi ve "Yâ Resûlallah, insanlardan Allah'a

en sevimli olan kimdir? Ve Allah'a en sevimli olan amel nedir?" diye sordu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Allah'a en sevimli olan, insanlara en faydalı olandır. Allah'a en sevimli olan amel, bir sıkıntısını gidermek, borcunu ödemek veya karnını doyurmak suretiyle Müslümanı sevindirmendir. Bir ihtiyacı için din kardeşimle beraber yürümem, bana şu Medine mescidinde bir ay itikafa girmemden daha sevimlidir. Kim öfkesini yutarsa, Allah onun kusurlarını örter. Kim intikam almaya gücü yettiği halde öfkesini yenerek intikam almaktan vaz geçerse, Allah kıyamet gününde onun kalbini huzurla doldurur. Kim ihtiyacı görülünceye kadar kardeşiyle beraber yürürse, ayakların kaydığı günde Allah onun ayaklarını Sırat üzerindeyken sabit kılar*."

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Hepimiz yarışmamız ve yüksek ruhlu olmamız gereken önemli alanlardan da vatana hizmet etmektir, zira vatana hizmet etmek imandandır. Yüce Allah iyilik alanında ve vatana fayda sağlayan her şeyde yarışmamızı emretti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Öyle ise iyiliklerde yarışın. Hepinizin dönüşü Allah'adır. O zaman anlaşmazlığa düşmüş olduğunuz şeyleri size bildirecektir***". Cenab-ı Hak; insanlara iyilik yapmak için yarışan kullarını överek şöyle buyurdu: "***Doğrusu onlar iyi işlerde yarışıyorlar, korkarak ve umarak Bize yalvarıyorlardı. Bize karşı gönülden saygı duyuyorlardı***".

Şüphesiz camilerin bakımını yapma, okul inşa etme, hastane donatma ve hasta tedavi etme gibi iyi işlerde yarışmak, vatanları inşa etmek ve toplumsal sorumluluk almak yüksek ruhluluk alanlarındandır. Zira bunların hepsi sadaka-i cariye hükmündedir. Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem Hadis-i Şerif'inde şöyle buyurmuştur: "*Yedi husus vardır ki, bunların mükâfatı kul için ölümünden sonra ve o, kabrinde olduğu halde yazılmaya devam eder: İlim öğreten, ırmak akıtan, kuyu kazan, bir miktar hurma ağacı diken, mescit inşa eden, Mushaf (Kur'ân) mîras bırakan yahut ölümünden sonra kendisinin bağışlanmasını dileyecek evlat bırakan*."

Hepimizi kapsayan vatan hizmeti için aramızda bir rekabetin olması ne güzeldir. Çünkü yaptığımız tüm iyilikler hepimize yararlı olur. Bunu ancak dayanışma, birlik, farkındalık, merhamet ve herkese yardım eli uzatmak yoluyla gerçekleştirebiliriz. Vatan hepimizindir, sayemizde de gelişir. Diğerlerden irade, güç ve gayret olarak daha az değiliz. Biz medeniyetin, asaletin ve tarihin sahibiyiz. Bilelim ki öncelik ve üstünlük zorluklarla yüzlemeyi ve özveriyi gerektirir. Oysaki menfaatlere ve hayırlara ancak gayret ve çaba göstermekle ulaşılır. Şair Ebû Temmâm şöyle demiştir:

Büyük rahatı aradım onu ancak yorucu bir yoldan sonra gördüm.

Ey Allah'ım! Bu dünyada ve ahirette bize yarar sağlayan her şeyde üstünlük elde etmek için bize yüksek ruhlu olmayı nasip et! Ey Rabbimiz! Dinimiz, ülkemizi ve tüm alemi sen koru!

* * *

ÜLKE KALKINMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***De ki: 'İstediğinizi işleyin; Allah, Peygamberi ve müminler işlediklerinizi görecektir. Hepiniz, görülmeyeni ve görüleni bilen Allah'a döndürüleceksiniz. O size, işlediklerinizi bildirecektir***'". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadis-i Şerifte "*Birinizin elinde bir fidan olduğu sırada Kıyâmet kopacak olsa, onu dikmeye gücü yeterse diksin*" demiştir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

İslam'ın temel ilkeleri ve yüce öğretilerinden, vatan sevmek, onu savunmak, ilerlemesi için çalışmak, vatana ait olma duygusuyla şereflenmek ve kalkınması için ciddiyetle hareket etmektir. Halbuki tüm milletler; vatan seven ve ciddi bir şekilde çalışan samimi adamları sayesinde bilimsel ve medeni olarak gelişmiştir. Zorluklara ve teröre karşı mücadele eden sevgili Mısır'ımız, çocuklarından daha fazlasını hak ediyor, zira o Araplığın ve İslam'ın atan kalbi, ümmetin kalkanı ve kılıcıdır. Dolayısıyla onu savunmak ve gelişmesi uğruna çalışmak milli ve dini bir vazifedir. Mısır medeniyetlerin beşiği ve peygamberlerin diyarı olup Kuran-i Kerim'de ismi geçtiğinde emniyet ve güven ile nitelenmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Allah'ın dileğince, güven içinde Mısır'da yerleşin***"

Şair Salâhuddîn es-Safedî şöyle dedi:
Tüm dünyayı ve memleketlerini, çeşitli insanları gören,
Mısır ve halkını görmezse dünyayı ve insanları görmemiştir

Şüphesiz ki, ilerleme, kalkınma ve üstünlük milletin gururu ve saygınlığını garanti eder. Ancak ülkelerin kalkınması sadece sözler,

hayaller veya ümitlerle değil, ama çaba, çalışma ve fedakârlık olmalıdır. İlerleme ve medeniyetin sebeplerinin en önemlisi: **zorlukları bilmektir**. Vatanın değerini ve karşılaştığı zorlukları ve tehlikeleri bilmek karşımıza çıkan zorlukların büyüklüğü hakkında bilgi almamızı gerektirir, çünkü bu zorlukları bilmeden başarılı veya etkili çözümler bulamayız.

Hiç şüphe yok ki, vatanın değerini ve ulusal devletin meşruiyetini bilmek, devamını desteklemek ve ilerlemesi için çalışmak güçlü bir ülkenin kurulması, vatana ait olma ve tüm varlıklarını korumanın en önemli dayanaklarından biridir.

Ayrıca, vatanın önemini bilmek, terörist ve aşırılık yanlısı grupların zihinlere telkin etmeye çalıştıkları yanılgıları düzeltmeyi gerektirir. Din öğretilerinin, adaletli yöneticiye hürmet etmemizi çağırmasına rağmen, bu gruplar; tüm halklar ile yöneticileri arasında irtibatsızlığı meydana getirme ve güven kaybı girişimleri üzerine felsefelerini kurmuştur. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "*Muhakkak ki ihtiyar Müslümana, Kur'an'ı terk etmeyen ve yasaklarını çiğnemeyen Kur'an hafızlarına ve adaletli devlet başkanına hürmet etmek, Allah'a saygıdandır*". Ayrıca Allah Teâlâ, Adaletli yöneticiyi kendi gölgesinden başka hiçbir gölge bulunmayan kıyamet gününde, kendi arşının gölgesinde gölgelendireceği yedi sınıf insandan biri saymıştır. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "*Yedi sınıf insan vardır ki, Allah kendi gölgesinden başka hiçbir gölge bulunmayan kıyamet gününde, bunları kendi arşının gölgesinde gölgelendirir: Adaletli yönetici*…" ve hadisin sonuna.

Vatan kalkınmasının en önemli temellerinden biri: **vatan uğruna fedakârlık yapmaktır**: Gerçek vatanseverlik, sadece sloganlar veya sık kullanılan ifadelerden ibaret değil, ancak vatanseverlik yaşam sistemidir ki, vatanın nabzını ve karşına çıkan zorlukları hissetmemiz,

acılarından acı çekmemiz, umutlarını gerçekleştirdiğinde mutlu olmamız ve onun uğruna her zaman fedakârlık yapmaya hazır olmamız demektir.

Vatanı savunmak, korumak ve uğruna can feda etmek, toprağında ve seması altında yaşayan herkes için dini ve milli bir görevdir. Vatan sevgisi yalnızca duygularla gerçekleşmez, ama topluma ve bireye yararlı ve iyi davranışlar yapmakla gerçekleşir. Bundan dolayı vatanın güçlü ve onurlu bir şekilde devam etmesi için fedakârlık yapılmalıdır. Gerçekten vatana ait olmamız için milletimizle iftihar etmemiz ve onu korumak için birlikte çalışmamız gerekir. Zira vatanların istikrarı, Allah'ın insanı yarattığı amaç olan evrenin imar edilmesi, dinin yükselmesi ve ibadetlerinin yerine getirilmesi için gereklidir. İslam'da cihat yalnızca vatanı savunmak, adaletsizliği ve saldırganlığı önlemek için farz kılınmıştır. Bu yüzden Yüce Allah, Allah yolunda öldürülenlerin ve kendi vatanlarını savunmak için hayatlarını feda edenlerin mertebesini üstün tutmuştur. Allah, şöyle buyurdu: "***Allah şüphesiz, Allah yolunda savaşıp, öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını Tevrat, İncil ve Kuran'da söz verilmiş bir hak olarak cennete karşılık satın almıştır***".

Devletlerin ve uygarlıkların kurulmasının en önemli faktörlerinden ve temellerinden biri: **ciddi çalışmak ve tam bilmektir**. İslam, çalışma değerini yükselterek ibadetin kapılarından biri kılmıştır, hatta onu en yüksek ibadet seviyelerinden biri saymıştır. Hz. Peygamber çalışmayı Allah yolunda bir cihat olarak tanımlamıştır. Ka'b b. Ucre (r.anh.) rivayet ediyor: Bir adam Resûlullah'a (s.a.v.) uğradı. Resûlullah Ashabı bu adamın kuvvet ve kabiliyetlerini görünce, "Ya Resûlullah, bu adam Allah yolunda cihat etseydi ne güzel olurdu" dediler. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Bu adam küçük çocuklarının geçimini temin etmek için çıktı ise Allah yolundadır. Yaşlı anne ve babasına hizmet için evinden çıkmışsa, Allah yolundadır. Nefsini harama karşı korumak için çıkarsa,

Allah yolundadır. Yok, eğer gösteriş ve başkalarına övünmek için çalışmaya çıkarsa şeytan yolundadır".

Din ve yurtseverlik ikisi emek, çaba ve üretmek ister, hele bizim dinimiz çalışma ve tam bilme dinidir. Yüce Allah şöyle buyurur: " ***Hanginizin daha iyi iş işlediğini belirtmek için, ölümü ve hayatı yaratan O'dur. O, güçlüdür, bağışlayandır***" ve başka ayetlerde "***Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağırıldığı (ezan okunduğu) zaman, hemen Allah'ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilmiş olsanız, elbette bu, sizin için daha hayırlıdır. Namaz kılınınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan isteyin. Allah'ı çok zikredin; umulur ki kurtuluşa erersiniz. Onlar bir ticaret ve eğlence gördükleri zaman hemen dağılıp ona giderler ve seni ayakta bırakırlar. De ki: Allah'ın yanında bulunan, eğlenceden ve ticaretten daha yararlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır***" buyurmuştur. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Hiçbir kimse kendi elinin çalışmasını yemekten daha hayırlı bir yiyecek asla yememiştir. Allah'ın Peygamberi Dâvûd da kendi elinin emeğinden yerdi*".

İslam dinimizin sadece çalışmamızı değil, ciddi çalışıp işi tam bilmemizi de istediğini vurguluyoruz. Yüce Allah "***İyi hareket edenin ecrini zayi etmeyiz***" buyurdu. Peygamberimiz şöyle demiştir: "*Allah Teâlâ sizden birinizin yaptığı işi sağlam yapmasını sever*".

Ülkelerin ve medeniyetlerin kalkınmasını etkileyen faktörlerden: **bilmek ve iyi yönetmektir**: kalkınmak sadece bir heves değil, ama bilgi birikimi, tecrübe ve uzmanlık ister; Kur'an ve Sünnet'e baktığımızda, bu meselede verimlilik, yeterlilik ve dürüstlük olması gerektiği vurgulandığını görürüz. Allah Teâlâ "***Yusuf: 'Beni memleketin hazinelerine memur et, çünkü ben korumasını ve yönetmesini bilirim' dedi***" buyurmuştur. Hz. Şuayb'ın kızı Hz. Musa hakkında söylediğini anlatan Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***İki kadından biri: 'Babacığım!***

Onu ücretli olarak tut; ücretle tuttuklarının en iyisi bu güçlü ve güvenilir adamdır' dedi".

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), yetkisizlere işi dayandırmaktan uyararak bunun kıyametin şartlarından olduğunu söyledi. Efendimiz Hadis-i Şerifte "*İş ehli olmayan kimseye havale edilip dayandırıldığı zaman kıyameti bekle!*" buyurdu.

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) sahabelerini ve çalışanlarını bilgi, yetkinlik ve sorumluluk alma kabiliyetine göre görevlendiriyordu. Akrabalık ya da dostluk ilişkisi yüzünden hiç kimseye görev vermemiştir. Ebu Zer'den rivayete göre Ebu Zer şöyle demiş: Ya Resûlullah! Beni vali yapmıyor musun? dedim. Bunun üzerine eli ile omzuma vurdu. Sonra: "*Ey Ebu Zer! Sen zayıfsın. Bu valilik bir emanettir. Gerçekten kıyamet gününde o kepazelik ve pişmanlıktır. Yalnız onu hakkı ile alarak o hususta üzerine düşeni yapan müstesnadır*!" buyurdu. Yine Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Abdurrahman b. Semûra'ya: "*Ey Abdurrahman! Emirliği isteme! Çünkü isteyerek sana verilirse onunla baş başa bırakılırsın! İstemeden sana verilirse onun uğrunda yardım görürsün*" demiştir.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

İslam Kardeşleri:

Ahlaki ve davranışsal değerleri yükseltmek ülke kalkınmasının en

önemli faktörlerinden ve dayanaklarından biridir. Değerlere ve ahlaklara dayanmayan milletler ve medeniyetler kökenleri ve faktörleriyle birlikte çöküntüye uğrar. Şair demiş ki:

Eğer insanlar ahlaklarında zedelenirse, artık onlar için ağıt ve yas tut!
Diğer bir şair de şöyle demiş:
Muhakkak ki ümmetler ahlakları ile yaşar, ahlakları olmayan millet çöküntüye uğrar.

Ahlakın İslam'da büyük bir yeri vardır. Halbuki Müslüman ahlaklarıyla iman seviyelerinde yükseltilir ve kıyamet gününde terazisi ağır olur. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Kıyamet gününde müminin terazisinde güzel ahlaktan daha ağır bir şey bulunmaz. Allah çirkin hareketler yapan ve kötü sözler söyleyen her kişiden nefret edip buğzeder ve onları sevmez*". Peygamber, en çok cennete vesile olan şey nedir diye sorulduğunda: "*Allah'tan korkmak ve güzel ahlaktır*" diye cevap vermiştir.

Efendimiz, güzel ahlakın imanın tam ya da eksik olmasını gösteren bir ölçü olduğunu belirterek şöyle buyurmuştur: "*Müminlerin iman bakımından en olgun olanları ahlak yönünden de en güzel olanlarıdır*". Başka bir hadiste "*Nerede olursan ol Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle yaşa, işlediğin bir günahın arkasından hemen bir sevap işle ki onu imha edip yok etsin. İnsanlara güzel ahlakla muamele et*" buyurmuştur.

İyi ahlak, sahibini merhamet ve başkalarına iyilik istemek gibi güzel değerleri benimsemeye ve insanlara yardım etmek için çaba göstermeye sevk eder. Dinimiz bencillik ve pintilik üzerine değil, başkasını kendine tercih etme ve yardım etme üzerine kuruludur.

Yine de devletlerin ve medeniyetlerin inşa edilmesinin temellerinden biri adalettir. Devletler, herkes arasında ayrımcılık yapmadan hak ve görevler konusunda eşitlik eden adalet üzerine kurulu olmalıdır. Bu da Allah'ın Kuran-i Kerim'de verdiği bir emirdir. Allah Teâlâ "***Allah şüphesiz adaleti, iyilik yapmayı, yakınlara bakmayı emreder;***

hayasızlığı, fenalığı ve haddi aşmayı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir" buyurmuştur. Bu nedenle, Allah, adil devlete -kafir bile olsa- yardım eder; zalim devlete mümin bile olsa yardım etmez' denilmiştir. Çünkü gerçekten Müslüman olsaydı zulmü kabul etmezdi. Bunun için de "devletler Müslümanlık ve haksızlık üzerine değil kafirlik ve adalet üzerine kurulur" demişlerdir. Zira İslam kavramı, hak ve adaletin uygulanmasına ve adaletsizliğin ve haksızlığın tüm biçimlerinin reddedilmesine dayalıdır.

Allah'ım bizi kendi ülkelerimizde güvenli eyle! ümmetimize ve yöneticilerimize yardım et! ülkemizi hainlerin hilelerinden ve bozguncuların bozgunculuğundan muhafaza eyle.

* * *

BİRLİK OLMAK VATANIN GÜCÜDÜR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا"

"***Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, ayrılmayın***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Peygamber sallallahu aleyhi vesellem, birlik ve uyum çağrısında bulunan ve bölünmeyi ve anlaşmazlığı yasaklayan bir mesajla geldi, böylece müteferrik yaşayan Arapları bir araya getirip, onları bir ümmet haline getirdi ve aralarında iman kardeşliği ile bağlantı kurdu. Onların gönüllerini ülfet bağıyla birleştirdi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Mü'minler ancak kardeştirler***" ve başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: ***"Allah, onların gönüllerini birleştirmiştir. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine onların gönüllerini birleştiremezdin, fakat Allah onların aralarını bulup kaynaştırdı. Çünkü O, mutlak galiptir, hikmet sahibidir".*** Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem karşılıklı sevgi, acıma ve merhameti emrederek şöyle buyurdu: "*Mü'minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar*."

Ancak bu uyum sadece Müslümanlar aralarında sınırlı değil; ama herkesi kapsıyordu. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır".*** Kur'an-ı Kerim, peygamberler ile kendi kavimleri arasındaki insanlık kardeşliğinden bahsetmiştir. Allah

Teâlâ şöyle buyurur: "***Âd kavmine de kardeşleri Hûd'u (gönderdik)", "Semûd kavmine de kardeşleri Sâlih'i (gönderdik)", "Medyen halkına kardeşleri Şuayb'ı gönderdik***". Cenab-ı Hak, önceki Peygamberlerin hikayelerini anlattıktan sonra şöyle buyurur: "***Şüphesiz bu bir tek ümmet olarak sizin ümmetinizdir; ben de sizin Rabbinizim. Öyle ise benden sakının***" ve başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İşte sizin ümmetiniz bir tek olan ümmettir ve ben de sizin Rabbinizim; Öyle ise bana kulluk edin".*** İmâm el-Begavî (Allah rahmet eylesin) dedi ki: Allah, tüm peygamberleri din ve muhabbet sağlamlaştırmak ve bölünme ve tefrikadan vazgeçmek için gönderdi.

İslam'ın, birliğe ve bir araya gelmeye ve bölünme ve bencilliği reddetmeye çağrılması, ülkenin gücünü ve toplumun bütünlüğünü korumak için önemli faktörlerden biri olduğuna şüphe yoktur, çünkü birey ne kadar güçlü olursa olsun, zayıf bir toplumda olduğu sürece zayıf kalır, aksine de birey ne kadar zayıf olursa olsun, güçlü bir toplumda olduğu sürece yaşadığı toplumdan güç alır. Bu yüzden İslam, vatandaşlık değerini yükseltti ve vatanın tüm evlatlarına ait olduğunu vurguladı. Zira vatanın birliği, çocukları arasında din, renk veya cinsiyet temelinde bir ayrım yapılmamasını gerektirir. Halbuki Arabın Aceme ve beyazın siyaha takva ve sâlih amelden başka bir üstünlüğü yoktur. Bundan hareketle Hz. Peygamber Efendimiz, Medine Yahudileri ile Medine sözleşmesini yapmıştır. Bu sözleşmede Yahudilere özgürlük, güvenlik ve barış gibi Müslümanların sahip oldukları haklar verildi ve Medine'yi savunmak da Müslümanlarla birlikte ortak bir görevdir. İslam, kendilerine verilen görev ve sorumluluklarına bağlı kaldıkları sürece tüm vatandaşlar arasında eşitlik sağlar.

İslam her zaman ve her yerde ekip ruhuyla çalışma değerini yükselterek, birliği sağlamayı, yardımlaşmayı ve anlaşmazlıkları bırakmayı da ümmetin görevlerinden yaptı. Allah Teâlâ Kuran-i Kerim'de bunu emretmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah'ın ipine sımsıkı***

sarılın, ayrılmayın". Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Şüphesiz Allah Teâlâ sizin için üç şeyden hoşnut olur, üç şeyden de hoşlanmaz. Sizin sadece kendisine ibadet etmenizden, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamanızdan ve Allah'ın ipine sımsıkı sarılıp tefrikaya düşmemenizden hoşlanır. Dedikodu yapmanızdan, çok sual sormanızdan ve malı telef etmenizden de hoşlanmaz*". Peygamber Efendimiz ümmetin birliği, uyumu ve kenetlenmesi konusunda nice örnekler verdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Mü'minin mü'mine karşı durumu, bir parçası diğer parçasını sımsıkı kenetleyip tutan binalar gibidir*." Hz. Peygamber bunu açıklamak için, iki elinin parmaklarını birbiri arasına geçirerek kenetledi.

Kur'an-ı Kerim, vatanın korunmasına ve toplumun güvenliğine yol açan birlik olmanın örneklerini verdi. Allah'ın peygamberi Hz. Yusuf *aleyhisselâm* ülkeyi büyük kıtlıktan korumak için özenle hesaplanmış bir plan hazırladı. Onunla birlikte herkes iş birliği yaparak planı uyguladılar. Ardından da refah, bolluk, koruma ve ekonomik güç gerçekleşti. İnsanlar, Mısır'ın hayırlarından faydalanmak için her yerden geliyordu. Kur'an-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yusuf dedi ki: Yedi sene âdetiniz üzere ekin ekersiniz. Sonra da yiyeceklerinizden az bir miktar hariç, biçtiklerinizi başağında bırakınız. Sonra bunun ardından, saklayacaklarınızdan az bir miktar hariç, o yıllar için biriktirdiklerinizi yiyip bitirecek yedi kıtlık yılı gelecektir. Sonra bunun ardından da bir yıl gelecek ki, o yılda insanlara yardım olunacak ve o yılda (meyve suyu ve yağ) sıkacaklar."***

İslam da birlik ve beraberliğe sebep olan her şeye teşvik etti. İşte merhamete, yumuşaklığa ve iyiliğe de çağırdı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu hâlde onları affet; bağışlanmaları için dua et; iş hakkında onlara danış. Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a***

dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever". Muhakkak ki merhamet, yumuşaklık ve müsamaha kalplerin birleşmesine bir sebeptir. Resûlullah sallallahu aleyhi vesellem şöyle buyurdu: "*Din kolaylıktır. Dini aşmak isteyen kimse, ona yenik düşer. O halde, orta yolu tutunuz, en iyiyi yapmaya çalışınız, o zaman size müjdeler olsun; günün başlangıcından, sonundan ve bir miktar da geceden faydalanınız*". Başka bir hadiste şöyle buyurdu: "*Müsamahakârlık ve kolaylık üzerine kurulmuş olan, hanîf din ile gönderildim*".

İslam dinimiz, farklı inançlarıyla tüm toplum üyeleri arasında yakınlık ve barışın yayılmasına çağırdı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İnsanlara güzel söz söyleyin***". Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Allah, sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara âdil davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah, adaletli olanları sever***". Peygamber Efendimiz, Kur'an-ı Kerim'in açıkladığı bu amaca göre Müslüman olmayanlarla davranırdı, onlara iyilik edip hediyelerini kabul ederdi, davetlerine icabet ve hastalarına da ziyaret ederdi. Böylece, bu dinin hoşgörüsünü göstermeye ve toplumun birliğini korumaya çalışırdı.

Zaman faktörü ve öncelikler fıkhı, vatanın aşamanın doğasını bilen tüm sadık evlatlarının birleşmelerini gerektirir, her biri kendi iş alanında vatan için yeterlilik sağlamak için iş birliği yapmalıdır. Mesela, Tıp uzmanları kendi alanlarında birleşip vatan için yeterlilik sağlamaya çalışmalılar. Ayni şekilde hukuk, mühendislik, tarım, eğitim ve diğer tüm uzmanlık adamları da fedakârlık ruhunu geliştirmeliler; işte biri eliyle çalışarak üretir, biri de insanlara öğretir. Ülkeye hizmet etmek için tüm enerjileri ve yetenekleri yerinde kullanmak gerekir. Zira bu, bizim dinimizin özünden gelir. Allah Teâlâ bize çoğul ifadesiyle hitap etmiştir ki kimse çalışıp gayret etmekten müstesna olduğunu sanmasın. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yeryüzünü size boyun eğdiren O'dur. Şu hâlde yerin omuzlarında dolaşın ve Allah'ın rızkından yiyin. Dönüş ancak***

O'nadır” ve diğer ayette Allah Teâlâ şöyle buyurur: “***Namaz kılınınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan isteyin. Allah'ı çok zikredin; umulur ki kurtuluşa erersiniz***”.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah’tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed’e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Tarih olaylarını iyice takip eden kişi, ayrılık ve anlaşmazlığın, yenilgi ve güçsüzlük nedenlerinden olduğunu anlar. Kur'an-ı Kerim bize bundan uyardı. Allah Teâlâ şöyle buyurur: “***Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte bunlar için büyük bir azap vardır***”. Yine de Allah Teâlâ şöyle buyurur: “***Birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider. Bir de sabredin. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir***”. Şüphesiz ki dağılma ve anlaşmazlık ümmetin heybetini kaybeder ve zayıflığı da miras bırakır. Ayrıca cemaatten ayrılarak ölen kimse, Câhiliye devrinde ölmüş gibi olur.

Bu nedenle İslam, bölünme ve anlaşmazlığa yol açacak her türlü davranış ve tezahüre karşı çıktı, bu yüzden İslam’ın câhiliye taassubu etkilerinden biri olan ırkçılığı yasakladığını görüyoruz. Peygamber Efendimiz buyurdu ki: "*Aziz ve Celil olan Allah sizden câhiliyye devrinin kabalığını ve babalarla övünmeyi gidermiştir. Mümin olan, takvâ sahibidir. Kâfir olan ise bedbahttır. Siz, Âdem'in çocuklarısınız. Âdem de topraktan*

yaratılmıştır." Resûlullah insanların hak ve görevlerde eşit olduklarını belirterek buyurdu ki: "*Ey insanlar! İyi bilin ki; Rabbiniz birdir, babanız birdir. İyi bilin ki; Arabın Aceme, Acemin de Araba, beyazın siyaha, siyahın da beyaza takvadan başka bir üstünlüğü yoktur*."

Ey Allah'ım, saflarımızı ve kalplerimizi birleştir ve sevdiğin ve hoşnut olduğun işleri yapmaya bizleri muvaffak eyle! Söz ve amellerde ihlaslı olmamızı nasip et! Mısır'ımızı ve tüm âlem-i İslâm'ı sen koru!

* * *

GENÇLERİN HAK VE GÖREVLERİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آَمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى"

"***Şüphesiz onlar, Rablerine inanmış gençlerdi***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Gençlik aşaması, insanın hayatının en önemli aşamalarından biridir. Gençlik; fiziksel güç, olgunluk, canlılık, etkinlik, verimlilik, umut ve hayata açılma aşamasıdır. Şüphesiz gençler milletin temel direği, dinamiği, atan kalbi ve güçlü kollarıdır. Hiç kimse gençlerin vatanların ve milletlerin gelişmesindeki önemli rolünü inkâr edemez.

Kur'an-ı Kerim, gençlik aşamasını çocukluk ve yaşlılık olan iki zayıflık arasındaki bir kuvvet aşaması olarak ifade etti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Sizi güçsüz yaratan, sonra güçsüzlüğün ardından kuvvet veren ve sonra kuvvetin ardından güçsüzlük ve ihtiyarlık veren, Allah'tır. O, dilediğini yaratır. O, hakkıyla bilendir, üstün kudret sahibidir***". Bu nedenle peygamberlik gençlik çağında gelirdi. Hz. Yusuf hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Olgunluk çağına erişince, ona hikmet ve ilim verdik. İşte biz, iyi davrananları böyle mükâfatlandırırız***". Hz. Musa hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Mûsâ, olgunluk çağına ulaşıp gelişimini tamamlayınca, biz ona ilim ve hikmet verdik. Biz, iyilik edenleri böyle mükâfatlandırırız***". İbn Abbas dedi ki: "Allah ancak peygamberleri genç olarak göndermiş, her bir âlime ilim ancak genç iken verilmiştir. İşte genç yaştayken putperestlere karşı çıkan Hz. İbrahim hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Bunları diline dolayan bir genç duyduk; kendisine İbrahim denilirmiş, dediler***". Kur'an-ı Kerim, Hz. Süleyman'ın gençlik

aşamasındayken zekâsı ve uzak görüşlülüğünü işaret etti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Biz hüküm vermeyi Süleyman'a kavratmıştık. Zaten her birine hükümranlık ve ilim vermiştik***". Hz. Musa'nın da gençliği, gücü ve eminliği sâlih adamın kızını şu ifadeyi söylemeye sevk etti: Allah Teâlâ şöyle buyurur "***Kızlardan biri, "Babacığım, onu ücretle tut. Herhâlde ücretle tuttuklarının en hayırlısı, güçlü ve güvenilir olan bu adam olacaktır" dedi.***" Allah Teâlâ Hz. Yahya'ya hitap ederek şöyle buyurur: "***Ey Yahya, kitaba sımsıkı sarıl" dedik. Biz, ona daha çocuk iken hikmet verdik***".

Bu dönem insanın yaşamındaki önemi için, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, Yüce Allah'ın kıyamet gününde kula ömürle ilgili özel bir soru soracağını belirtti, ki insan kendi gençliğinden yararlanarak onu kendisine ve tüm insanlara faydalı işlerde kullanmaya gayret etsin. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "*Kıyamet günü şu dört hususun hesabı sorulmadan kul ayağını bile oynatamaz: Ömrünü nasıl geçirdiği, Gençliğini nerde harcadığı, malını nasıl kazandığı ve nerelere infak ettiği, öğrenmiş olduğu ilmi ile ne amel ettiği*."

İslam, gençlere büyük özen göstermiş ve onlara haklar ve görevler de vermiştir. Gençlerin haklarından eğitim, nasihat ve iyi hazırlıktır. Kur'an-i Kerim, Hz. Lokman'ın oğluna verdiği tavsiyeleri bize anlatmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Hani Lokmân, oğluna öğüt vererek şöyle demişti: "Yavrum! Allah'a ortak koşma! Çünkü ortak koşmak elbette büyük bir zulümdür***" ve diğer ayetlerde Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yavrum! Şüphesiz yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa ve bir kayanın içinde yahut göklerde ya da yerin içinde bile olsa, Allah onu çıkarır getirir. Çünkü Allah, en gizli şeyleri bilendir, (her şeyden) hakkıyla haberdar olandır. Yavrum! Namazı dosdoğru kıl. İyiliği emret. Kötülükten alıkoy. Başına gelen musibetlere karşı sabırlı ol. Çünkü bunlar kesin olarak emredilmiş işlerdendir. Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek***

yürüme! Çünkü Allah, hiçbir kibirleneni, övüngeni sevmez. Yürüyüşünde tabiî ol. Sesini alçalt. Çünkü seslerin en çirkini, şüphesiz eşeklerin sesidir!".

Hz. Peygamber Efendimizin gençlere verdiği tavsiyeler de aynıdır. Gençlerle çok ilgilenir ve kalplerinde dinin değerlerini sağlamlaştırırdı. Abdullah İbni Abbas radıyallahu anhümâ'dan nakledildiğine göre şöyle demiştir: Bir gün Hz. Peygamber'in terkisinde bulunuyordum. Bana: "*Yavrucuğum, sana bazı kaideler öğreteyim"* dedi ve şöyle buyurdu: *"Allah'ın buyruklarını gözet ki, Allah da seni gözetip korusun. Allah'ın (rızâsını) her işte önde tut, Allah'ı önünde bulursun. Bir şey isteyeceksen Allah'tan iste. Yardım dileyeceksen, Allah'tan dile! Ve bil ki, bütün bir ümmet toplanıp sana fayda temin etmeye çalışsalar, ancak Allah'ın senin için takdir ettiği faydayı temin edebilirler. Yine eğer bütün ümmet, sana zarar vermeye kalksalar, ancak Allah'ın senin hakkında takdir ettiği zararı verebilirler. Çünkü artık kaderi yazan kalem yazmaz olmuş, yazıları değişmeyecek şekilde kesinleşmiştir*".

İyi bir öğretim ve dikkatli eğitimden sonra, gençlerin her biri bilgi, yetenek ve yetkinliğine göre liderlik ve sorumlulukta iş alma hakkı vardır. Bu konuda Hz. Peygamber bizim için en iyi örnektir. Halbuki, gençlerin çeşitli takatlerini kullanır ve yaşam ile mücadele etmeleri için fırsat verirdi. Peygamber Efendimiz, İslam'a davetin başlangıcında, daha yirmi yaşındaki genç olan Erkam Bin Ebi'l-Erkam'a İslam davetini emanet etti, onun evi Hz. Peygamber ve Ashâb-ı kirâm için güvenli bir yerdi. Yine de Peygamber Efendimiz bir yere göndermek üzere bir ordu hazırladı, o sırada henüz on sekiz yaşında olan Üsâme bin Zeyd'i de bu orduya kumandan tayin etti.

Hz. Ömer b. Hattab, onun meclislerine büyüklerin yanına da gençleri çağırır, tüm meselelerde onlara danışır ve şöyle derdi: "Hiçbiriniz küçük yaşından dolayı görüşünü söylemekten çekinmemeli,

zira ilim yaşa göre değil, ancak Allah istediği kuluna verir". Bu yüzden onun meclisinde, Abdullah b. Abbas başta olmak üzere gençler bulunurdu. Hz. Ömer de Abdullah b. Abbas hakkında "Sorumlu bir dili ve hikmetli bir kalbi var" derdi.

Bu durum sadece genç erkeklerle de sınırlı kalmadı, genç kadınların İslam medeniyeti yapımında unutulmaz rolleri vardı. İşte Esma bintü Ebi Bekir'in hicret yolculuğunda Peygambere ve babası Ebu Bekir'e yiyecek ve içecek sağlayarak hicrette büyük rolü vardı. Hatta genç kadınlar en zor zamanlarda önemli roller yapmışlar. Savaş meydanlarında yaralı savaşçılara su verir ve yaralarını sararlardı. Bu bağlamda Enes radıyallahu anh şöyle demiştir: "Uhud savaşında, Ebû Bekr'in kızı Âişe ile Ümmü Suleym'i şöyle gördüm: Onlar sırtlarında su kırbalarını taşıyorlar, sonra bunu yaralıların ağızlarına boşaltıyorlar, sonra tekrar çabucak dönüyorlar, kırbaları dolduruyorlar, sonra yine acele gelip kırbaları yaralı askerlerin ağızları içine boşaltıyorlardı"

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman kardeşlerim!

Gençlerin görevleri de çoktur, bunlardan **ilki**: kendilerini bilim ve kültürle tahkim etmeleri gerekir. Bilim her an geliştiği için gençlerimizin de bu gelişmelere ayak uydurmaları ve işgücü piyasasının gerekliliklerini ve ülkenin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaları gerekir. Gençlerin

güçlüklerle yüzleşmek için gerekli eğitim programları ve kurslarını alıp gerekli tecrübeleri kazanarak yeterli olmaları gerekir. Yüce Allah, Hz. Peygamberin bu dünyada ilimden başka bir şeyin fazlasını istemesini emretmemiştir. Allah Teâlâ Hz. Peygamberine hitap ederek şöyle buyurur: "***De ki, Ey Rabbim ilmimi artır***".

İkincisi: deneyimlerden faydalanmak ve kibirden sakınmaya çalışmaktır. Muhakkak ki gençler, kendilerinden daha eski nesillerin bilgelik ve deneyimlerinden faydalanmalılar, çünkü ardışık nesiller arasındaki ilişki dışlama ya da çatışma ilişkisi değil, tamamlayıcılık ve karşılıklı tavsiye ilişkisidir. Bu yüzden gençlerimiz yıkıp inşa etmeyen gururdan dikkat etmeliler. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma. Çünkü sen ne yeri yarabilir ne de dağlarla ululuk yarışına girebilirsin***". Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "*Helâk ediciler üçtür: İtaat olunan cimrilik, peşinden gidilen hevâ ve kişinin kendisini beğenmesidir*".

Üçüncüsü: dine ve vatana hizmet etmek için niyet etmektir. İnsan çalışmalarındaki samimiyetine göre ecir alır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "*Ameller ancak niyetlere göredir. Herkese niyet ettiği şey vardır…*"

Dördüncüsü: Daha fazlasını yaparak yolun uzun olup emanetin de ağır olduğunu fark etmekle fırsatı yakalamak gerekir. Çünkü biz çok hızlı hareket eden bir toplumda yaşıyoruz ve bu toplum içinde sadece kendilerine verilen görevleri yerine getiren ve işlerinde çalışkan ve özverili insanlar için yer vardır. Amaçlarımızı gerçekleştirmek ve kendimiz ve vatanımıza istediğimiz mevkie ulaşmak için kendi işimizde elimizden gelenin en iyisini yapmalıyız.

Beşincisi: eğitim verip imkân sağlayan ana vatanın hakkını vermektir. Vatanın kendi topraklarında yaşayan, nimetlerinde büyüyen çocukları üzerinde bir hakkı vardır. Bu vatana hizmet etmek ve toprağını

savunmak için azığımız azim ve kararlılık, silahımız da bilgi ve yaratıcılık olsun ve sloganımız ise aidiyet ve gayret olsun.

Ey Allah'ım, bizim gençlerimize bereket ver, onları tüm kötülüklerden koru, yeryüzünü imar etmeleri için onlara yardım et! Ülkemize ve dünyaya faydalı işler yapmak için onlara yol göster! Mısır'ımızı ve tüm ve âlem-i İslâm'ı sen koru!

* * *

SÖYLENTİ VE İFTİRALARIN TEHLİKESİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin. (Böyle davranırsanız) Allah işlerinizi düzeltir ve günahlarınızı bağışlar. Kim Allah ve Resûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Muhakkak ki, hak ile batıl arasındaki çatışma, insanlık başlangıcından beri eski ve kıyamete kadar devam edecektir. Batıl ehlinin hak ehline karşı mücadelesinde en belirgin araçlarından biri söylentileri uydurup insanlar arasında dolaştırmaktır.

Hiç şüphesiz, okunan, duyulan veya görülen her söz emanet ve büyük bir sorumluluktur. Söylentiler sadece insanlar arasında yayılan, hasta kalbin sahibi tarafından veya gizlice çalışan kötü güçlerin örgütleri tarafından başlatılan bir sözdür. Delil olmadan dilden dile dolaşan sözler; zihinleri ve ruhları olumsuz etkiliyor, toplumda yıkıcı fikirleri ve bozuk inançları yayıyor, toplum kaygı ve şüphe içinde kalıyor. Hatta güvenlik ve istikrar kalmayıp insanlar arasındaki güven zayıflıyor. Peygamber Efendimiz (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: "*Her duyduğunu nakletmesi kişiye yalan olarak yeter*". Bir kişinin duyduğu her şeyi aktarması, ahirette ağır cezası olduğuna göre insanın görmediği veya duymadığını aktarması nasıl olur?

İslam, asılsız söylenti ve iftiraları aktarmaktan uyarıp dinin yüce değerleri ve ahlaklarına aykırı bir davranış olduğunu saymıştır. İslam şeriatı; toplumda huzursuzluk yaratan söylentileri aktarıp tekrar etmekten uyarıp Müslümanların dilini tutmalarını ve doğru olmalarını emretti. Müslüman, duyulan her haberden emin olmalıdır ki iftira ve

fitneyi yaymayıp topluma zarar vermesin. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "***Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğrularla beraber olun.***" Başka bir ayette "***İnsan hiçbir söz söylemez ki, yanında gözetleyen yazmaya hazır bir melek bulunmasın***" Yine başka bir ayette "***Bilmediğin şeyin ardına düşme; doğrusu kulak, göz ve kalp, bunların hepsi o şeyden sorumlu olur***". Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz (*sallallahu aleyhi ve sellem*), Muaz bin Cebel'e İslam'ın farzlarını açıkladıktan sonra dedi ki: *İstersen sana işin başını, direğini ve zirvesini bildireyim mi*? Muaz: Evet tabi ki Ey Allah'ın Rasûlü! deyince Resûlullah: "*İşin başı İslâm, direği namaz, zirvesi cihaddır*" buyurdu. Sonra da "*Sana bütün bunların kıvamının kendisine bağlı olduğu şeyi (can damarını) bildireyim mi*?" dedi. Muaz da "Evet, bildir Yâ Resûlallah!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber dilini tuttu ve: "*Şunu koru*!" buyurdu. Bunun üzerine Muaz: "Ya Rasûlallah! Biz konuştuklarımızdan da sorguya çekilecek miyiz?" dedi. Resûlullah "*Annen, yokluğuna yansın ey Muâz! İnsanları yüzüstü cehenneme sürükleyen, ancak dillerinin ürettikleridir!"* buyurdu.

İftiraları yaymak münafıkların hedeflerine ulaşmaları için bir vesiledir. Bu yanlış söylentiler; ülke güvenliğini tehdit etmek, vatanın birliğini hedeflemek, ekonomisinin büyümesine engel olmak ve vatandaşların özelikle gençlerin kalbinde hayal kırıklığı, çaresizlik ve karamsarlık ruhunu yaymak demektir. Kurân-i Kerim; yanlış haber yayanları "bozguncu haberler yayanlar" diye nitelemiştir. Yanlış haber yaymak; toplumda ciddi çarpıntılara yol açacak fitneleri yaymak demektir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "***Münafıklar, kalplerinde fesat bulunanlar, şehirde bozguncu haberler yayanlar, eğer bundan vazgeçmezlerse, and olsun ki, seni onlarla mücadeleye davet ederiz; sonra çevrende az bir zamandan fazla kalamazlar***".

Asılsız söylentiler, Hz. Peygamber'in emin olmadığı savaş araçlarından biridir. Müşrikler, Hz. Peygambere iftiralar atıp kişiliğini

kötülemek şekliyle savaşmışlar. İnsanlara peygamberin sihirbaz olduğunu da söylemişler. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "***İnkarcılar: 'Bu, pek yalancı bir sihirbazdır' demişlerdi***". Hz. Peygamberin şair olduğunu da söylemişler. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "***'Deli bir şair yüzünden tanrılarımızı mı bırakalım?' derlerdi***". Efendimizin de kâhin olduğunu söylediklerinde Allah Teâlâ onların yalan ve iftiralarına cevap vermiştir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur "***Hiç şüphesiz o (Kur'an), çok şerefli bir elçinin sözüdür. Ve o, bir şair sözü değildir. Ne de az iman ediyorsunuz! Bir kâhin sözü de değildir (o). Ne de az düşünüyorsunuz! âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir***"

Uhud savaşında müşrikler, savaş meydanında Peygamber'in öldürüldüğü haberi yayınlamışlar, Müslümanların bazısının morali bozulmuş, bazısı da silah atmış ve bazısı da peygamberin yanından ayrılmamıştır.

Hamra-ül Esed denilen bir vakada müşrikler, Medine'ye hücum etmek üzere Kureyşlilerin büyük bir ordu hazırladıklarını haber yaymışlar, ancak Müslümanlar bu söylentilere önem vermeyip dinlerini korumaktan vazgeçmemişler. Sonra da Allah Teâlâ Müslümanların azim ve kararlığını, onların yüksek moral gücünü takdir ve ifade eden şu ayeti indirdi: "***Bir kısım insanlar, müminlere: "Düşmanlarınız, size karşı asker topladılar; aman sakının onlardan!" dediklerinde bu, onların imanlarını bir kat daha arttırdı ve "Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir!" dediler. Bunun üzerine, kendilerine hiçbir fenalık dokunmadan, Allah'ın nimet ve keremiyle geri geldiler. Böylece Allah'ın rızasına uymuş oldular. Allah büyük kerem sahibidir***".

Huneyn savaşında da Hz. Peygamber'in öldürüldüğü söylendiğinde, peygamber bu söylentinin karşısında dik durup "*Yalan değil, ben peygamberim. Ben Abdülmuttalib'in oğluyum*" diye haykırmıştır.

İftiranın tehlikesi de akıl sahiplerince bilinen bir şeydir. O kadar tehlikeli ki kan, mal, namus ve can güvenliğini tehdit eder. Bu konuda Hz. Osman bin Affan'ın öldürülmesinden alacağım bir ibret vardır, halbuki Abdullah bin Sebe bilinen bir Yahudinin başlattığı bir fitne yüzünden Hz. Osman'ı kuşatıp kendi malıyla aldığı Rume kuyusundan su içmekten bile menetmişler. Hz. Osman'ın eşi Naile'den şöyle demiştir: Osman'ın öldürüldüğü gün, önceki gün oruç tutuyordu, iftar vakti gelince su istedi ama vermediler. Böylece orucunu açmadan uyudu, sahur vakti olunca, komşu kadınlar bana geldiler, onlardan su istedim, bana bir bardak su verdiler, ben de Hz. Osman yanına geldim ve onu uyandırdığımda dedim ki: Bu tatlı su, o kafasını kaldırdı ve şafağa baktı ve şöyle dedi: artık oruçlu oldum, Resûlullah bana rüyamda gelip temiz su verdi, bana "*iç Osman*" dedi. Ben de kanıncaya kadar su içtim. Akabinde Resûlullah "*isyancılarla savaşırsan kazanacaksın, onları bırakırsan orucunu yanımızda açarsın*" dedi. Daha sonra, isyancılar evin kapısını kırıp içeri girmiş ve Hz. Osman'ı öldürmüşler.

Günümüzde birçok faktör değişirken bu kötü niyetli mesele; yeni ve farklı şekiller aldı. Dünya, söylentinin daha yaygın, daha hızlı ve daha etkili hale geldiği, hatta bir savaş ve yöntem aracı haline geldiği iletişim ve teknoloji şeklinde büyük ve hızlı bir gelişmeye tanıklık ediyor. Savaş; artık tek boyutlu değil, yani artık tamamen askeri değil veya yalnızca güvenlik ve eski istihbarat sistemlerinin geleneksel kavramında bile değildir. Şüpheli partilerin araştırdığı ve eğittiği, elektronik taburları kullanan söylentilerin silahını kullanma yöntemi açısından, savaş yöntemleri gelişmiştir. Yeni kuşatma yöntemi; siyasi, ekonomik ve psikolojik baskı kullanarak protesto etmek, yöneticilere karşı çıkmak, ulusal semboller ve başarıları şüphe yerine koymak, terörist gruplarla ittifak yapmak, kurumlara nüfuz etmeye teşebbüs etmek, halkın bölünmesine neden olan herhangi bir şey yapmak, bilginleri, düşünürleri ve aydınları küçümsemek, yöneticilerin prestijini bozmak, tehdit edici mesajlar göndermek için insanları kışkırtıyor. İşte tüm bunlardan dolayı

her çeşit haberin topluluğa yayılmadan önce hem doğruluğunun araştırılması hem de yayıldığı takdirde toplulukta hâsıl edeceği sonuçların hesaplanması gerekmektedir.

Kuşkusuz, tüm bu dalgalara karşı direnme meselesi; sağlam bir inanç sahibi olmamızı ve Allah'a güvenmemizi gerektirir. Halbuki pek çok insan duyulan haberler, istatistikler veya hikayelerin doğruluğundan ve asıl kaynaklarından emin olmadan paylaşarak onu önemsiz bir şey sanabilir. İşte insanın önemsemediği bir söz yüzünden kıyamette azap edilmesine neden olabilir. Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Peygamber *salallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Kul, Allah'ın hoşnut olduğu bir sözü önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onun derecesini yüceltir. Yine bir kul Allah'ın gazabını gerektiren bir sözü hiç önemsemeksizin söyleyiverir de Allah onu bu sözü sebebiyle cehennemin dibine atar*" (Buhârî).

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

İslam, toplumu söylentilerden korumak için akıllıca bir yaklaşım geliştirmiştir.

* Haberlerin doğru olup olmadığından emin olmak ve toplumda yaymadan önce acele etmemek gerekir. Yüce Allah şöyle buyurur: "***Ey iman edenler! Eğer yoldan çıkmışın biri size bir haber getirirse, onun iç yüzünü araştırın, yoksa bilmeden bir millete fenalık edersiniz de***

sonra ettiğinize pişman olursunuz". Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "*Yavaşça, ihtiyat ile hareket etmek, Allah'tandır. Acele etmek ise, şeytandandır"* ve diğer bir hadiste Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "*Âhiret amelleri dışında her işte teenni elden bırakılmamalıdır*".

* Okunan, duyulan ya da görünen herhangi bir araç yoluyla söylentiyi tekrarlamamak gerekir, çünkü söylentiler dilden dile dolaştıkça daha yayılır ve etki bırakır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Onu dilinize dolamıştınız. Bilmediğiniz şeyleri ağzınıza alıyordunuz. Onu önemsiz bir şey sanıyordunuz, oysa Allah katında önemi büyüktü***". Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* şöyle buyurdu: "*Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse; komşusuna iyilik etsin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse; misafirine ikram etsin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse; ya faydalı söz söylesin veya sussun!*".

* Tek vatan evlatları tek el olmalı, aralarında söylentileri duyunca iyi niyetli düşünmeli ve suçlamak için acele etmemeliler. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Onu işittiğiniz zaman, erkek kadın müminlerin, kendiliklerinden hüsnü zanda bulunup da: 'Bu apaçık bir iftiradır' demeleri gerekmez miydi?***". Müslüman; diğerlerin hakkında iyi zannedip iyi düşünmeli, zira kötü zan hayat karıştıran bir hastalık olup insanlar arasında düşmanlık yaratır. Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* şöyle buyurdu: "*Zandan sakınınız. Çünkü zan (yersiz itham), sözlerin en yalan olanıdır. Başkalarının konuştuklarını dinlemeyin, ayıplarını araştırmayın, birbirinize karşı öğünüp böbürlenmeyin, birbirinizi kıskanmayın, kin tutmayın, yüz çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! kardeş olun*!".

* Gerçeklerin açıklanması konusunda uzmanlara ve yetkililere başvurmak ve yargılamadan önce acele etmemek gerekir. Allah Teâlâ münafıklar hakkında şöyle buyurmuştur: "***Kendilerine güven veya***

korku hususunda bir haber geldiğinde onu yayarlar; halbuki o haberi Peygamber'e veya kendilerinden buyruk sahibi olanlara götürselerdi, onlardan sonuç çıkarmaya kadir olanlar onu bilirdi. Allah'ın size bol nimeti ve rahmeti olmasaydı, pek azınız bir yana, şeytana uyardınız". Yani onlar Medine halkının istikrarsızlığı ve güvensizliği peşindeydiler. Bu yüzden bu münafıklar; Müslümanların güvenliğini tehdit edecek bir haber duyunca hemen yayarlar. Onların amacı insanların panik ve korku içinde olmalarını görmektir.

Dinini seven ve anavatanına sadık olan her mümin, bu söylentilere karşı çıkmak için hazır olmalıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Kim, (din) kardeşinin ırz ve namusunu onu gıybet edene karşı savunursa, Allah da kıyamet günü o kimseyi cehennemden korur*". Bilelim ki söz kıyamet gününde sorulacağımız bir emanettir.

Şunu da bilmemiz gerekir, düşmanlarımız; dördüncü neslin ve beşinci neslin savaşlarını, söylentilerin savaşını da ulusal başarılarımızı ve sembollerimizi kötülemek, ülkemizi devirmek veya parçalamak için kullanıyorlar. Dolayısıyla düşmanların tuzaklarına düşmemek için haberin doğru olup olmadığından emin olmamız gerekir. Kendimize ve liderliğimize, ordumuza ve polisimize güvenmeliyiz, vatan düşmanlarına asla kulak asmamalıyız. İftira ve söylentilerin moralimizi bozmasına, yeise kapılmamıza ve umutsuzluğa itmesine müsaade etmemeliyiz. Bu durum bizim gençlerimizi ve toplumumuzu gerçeği bilmekle ve karşımıza çıkan zorlukları idrak etmekle korumamızı gerektirir.

Ey Allah'ım, ahlaklarımızı güzel eyle, Mısır'ımızı koru ve bizi sevdiğin işleri yapmaya muvaffak eyle! Allah'ım Mısır'ı ve halkını tüm kötülüklerden koru.

* * *

KİBİR, BÜYÜK TASLAMAK VE ALLAH YOLUNDAN ALIKOYMAK

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yeryüzünde haksız yere böbürlenenleri âyetlerimden uzaklaştıracağım. Onlar bütün mucizeleri görseler de iman etmezler. Doğru yolu görseler onu yol edinmezler. Fakat azgınlık yolunu görürlerse, hemen ona saparlar. Bu durum, onların âyetlerimizi yalanlamalarından ve onlardan gafil olmalarından ileri gelmektedir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Muhakkak ki, kişi olsun ümmet olsun kibirlinin sonu dünyada ve ahirette de pek kötüdür. İtaatsizlik eden ümmet ve memleketlerin helak edilmesi, Allah'ın önceden geçenler hakkındaki kanunudur. Allah'ın kanununda asla bir değişiklik bulamazsın. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Âd kavmine gelince, yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve "Bizden daha kuvvetli kim var?" dediler. Onlar kendilerini yaratan Allah'ın, onlardan daha kuvvetli olduğunu görmediler mi? Onlar bizim mucizelerimizi inkâr ediyorlardı. Bundan dolayı biz de onlara dünya hayatında zillet azâbını tattırmak için o uğursuz günlerde soğuk bir rüzgâr gönderdik. Ahiret azabı elbette daha çok rezil edicidir. Onlara yardım da edilmez***" ve başka ayetlerde şöyle buyurur: "***Rabbinin ve O'nun elçilerinin emrinden uzaklaşıp azmış nice memleketler vardır ki, biz onları çetin bir hesaba çekmiş ve onları görülmemiş azaba çarptırmışızdır. Böylece onlar da yaptıklarının karşılığını tatmışlar ve işlerinin sonu tam bir hüsran olmuştur***".

Kibir; Cenâb-ı Hak'ın itaatsizlik edildiği ilk günahtır, halbuki Allah Teâlâ meleklerin Hz. Âdem'e secde etmelerini emrettiğinde İblis hariç secde ettiler. Allah Teâlâ "***Sonra da meleklere, Âdem'e secde edin! diye***

emrettik. İblis'in dışındakiler secde ettiler. O secde edenlerden olmadı" buyurmuştur.

Kibirli insanlar dünyada simalarından tanındıkları gibi ahirette de yine simalarından tanınırlar. Allah Teâlâ: "***Kıyamet gününde A'râf'takiler, simalarından tanıdıkları birtakım adamlara seslenerek şöyle diyecekler: Gördünüz mü, o toplanıp bir araya gelmeniz ve büyüklük taslamanız size bir şey kazandırmadı***" buyurmuştur. Bu yüzden İslam kibrin kötü sonucundan uyardı ve onu Allah merhametinden uzaklaşma kapılarından biri saydı. Allah Teâlâ kibir sahiplerine elem verici bir azap hazırladı. Allah Teâlâ "***Bizim âyetlerimizi yalanlayıp da onlara karşı kibirlenmek isteyenler var ya, işte onlara gök kapıları açılmayacak ve onlar, deve iğne deliğine girinceye kadar cennete giremiyeceklerdir! Suçluları işte böyle cezalandırırız!***" buyurdu ve başka ayette şöyle de buyurdu: "***Kıyamet gününde Allah hakkında yalan söyleyenlerin yüzlerinin kapkara olduğunu görürsün. Kibirlenenlerin kalacağı yer cehennemde değil midir?***". Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Cennet ile cehennem münakaşa ettiler. Cehennem: – Bende zorbalar ve kibirliler var, dedi. Cennet: – Bende yalnız zayıflar ve yoksullar var, dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ onların çekişmesini şöyle halletti: – Ey cennet! Sen benim rahmetimsin, dilediğime seninle merhamet ederim. Ey cehennem! Sen de benim azâbımsın. Dilediğime seninle azâb ederim. Ben her ikinizi de dolduracağım*." Ve başka bir hadiste Efendimiz şöyle buyurdu: "*Size cehennemliklerin kimler olduğunu söyleyeyim mi? Katı kalpli, kaba, cimri ve kibirli kimselerdir*".

Şüphesiz ki kibir; hasta kalplere yerleşir, zira bazen insan az şeye sahip olmasına rağmen kibirli olabilir. Bazen de insan zengin olmasına rağmen mütevazı olabilir. Bu bağlamda Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "*Kalbinde zerre kadar kibir olan kimse cennete giremez*". Sahâbînin biri:

- İnsan elbise ve ayakkabısının güzel olmasını arzu eder, deyince Resûlullah:

- "*Allah güzeldir, güzeli sever. Kibir ise hakkı kabul etmemek ve insanları küçümsemektir*" buyurdu. Kibir hem ruhu hem de toplumu yok eden en ciddi sosyal ve psikolojik hastalıklardan biridir, kibir sahibi kendini beğenmiş ve diğerlere büyüklük taslar. Allah Teâlâ buyurdu ki "***Onların kalplerinde, asla yetişemeyecekleri bir büyüklük hevesinden başka bir şey yoktur***".

Kibir, kalbe yerleşmesine rağmen, davranışlarda da belirtileri vardır. Bu belirtilerden büyüklük gururunu göstermektir: Allah Teâlâ "***Böylesine "Allah'tan kork!" denilince benlik ve gurur kendisini günaha sevk eder"*** buyurmuştur. Bu kibirli kişi büyüklük gururundan dolayı hakkı bile kabul etmeyerek kendisini helak edebilir. Allah Teâlâ "***ona cehennem yeter. O ne kötü yerdir!***" buyurdu. Bazı insanlar Peygambere karşı kibirlenerek emrine uymayı kabul etmezler. Seleme İbni Ekva` *radıyallahu anh*'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: Adamın biri Resûlullah Sallallâhu aleyhi ve sellem'in yanında sol eliyle yemek yedi. Peygamberimiz ona: "*Sağ elinle ye*!" buyurdu. Adam: "Yiyemiyorum!" dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz buyurdu ki: **"** *Yiyemez ol***"** . Onu böyle demeye kibri sevk etti. Bundan sonra elini ağzına kaldıramadı.

İnsanları küçümseyerek yüz çevirmek de kibir belirtilerindendir. Allah Teâlâ Lokman suresinde şöyle buyurdu: "***Küçümseyerek insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Zira Allah; kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri asla sevmez***". Ve başka bir ayette "***Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma. Çünkü sen (ağırlık ve azametinle) ne yeri yarabilir ne de dağlarla ululuk yarışına girebilirsin***" buyurmuştur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"*Vaktiyle kendini beğenmiş bir adam güzel elbisesini giymiş, saçını taramış, çalım satarak yürüyordu. Allah Teâlâ onu yerin dibine geçiriverdi. O şahıs kıyamete kadar debelenerek yerin dibini boylamaya devam edecektir*". İşte bu hadise göre arabalar ve saraylarla gösteriş yapmak da elbiseyle gösterişli yürümek gibidir. Kibirli insanın belirtilerinden de yanına başkasının oturmasını istememek ve küçümseyerek fakirlerle birlikte oturmamaktır. İşte müşrikler de Selman, Suhayb ve Bilal gibi fakir sahabilerin yanında oturmayı kabul etmezlerdi. Kureyş büyükleri Resûlullah'a bunları yanımızdan kov, onlar bize cüret etmesinler dediler. Bunun üzerine Cenab-ı Hak, şu ayeti indirdi: "***Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O'na yalvaranları kovma!***".

Yine de kibir belirtilerinden fakirlerin davetine gitmek istemeyip zenginlerinkini tercih etmektir; Ebu Hureyre'den Resûlullah sallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"*Yemeklerin en fenası, davet edildiği zaman gelecek olan kimselerin çağırılmadığı, gelmeye pek arzulu olmayanların dâvet edildiği düğün yemekleridir. (Canı istemediği için) dâvete gitmeyen kimse, Allah'a ve Resûlü'ne karşı gelmiş sayılır*".

Kibirli kişi; başkasını kendisinden düşük gördüğü insanlara selam vermez. Resûlullah büyük olsun küçük olsun yanından geçtiği herkese selam verirdi. Hadis-i şerife göre Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) çocukların yanından geçti ve onlara selam verdi.

Kibir belirtilerinden, düşmanlıkta haddi aşmak ve haksızlık yapmaktır. Şüphesiz Müslümanın din kardeşine üç günden fazla küs durması haramdır, zira bu davranış irtibatsızlığa ve fesada yol açar. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Müslümanın din kardeşine üç günden fazla küs durması helâl olmaz. Kim Müslüman kardeşini üç günden fazla terk eder ve o hal üzere ölürse cehenneme girer*." Ve diğer bir rivayette Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"*Bir Müslümanın, din kardeşini üç gün üç geceden fazla terk edip küs durması helâl değildir: İki Müslüman karşılaşırlar biri bir tarafa öteki öbür tarafa döner. Halbuki o ikisinin en iyisi önce selâm verendir*". Yine de başka bir hadis-i şerifte Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "*Dört huy vardır ki bunlar kimde bulunursa o kişi tam münâfık olur. Kimde de bu huylardan biri bulunursa, onu terk edinceye kadar o kişide münafıklıktan bir sıfat bulunmuş olur: Kendisine bir şey emanet edildiği zaman ona ihanet eder. Konuştuğunda yalan söyler. Söz verince sözünden döner. Düşmanlıkta haddi aşar, haksızlık yapar*".

Gerçekten kibir; müşriklerin İslam'a girmeyi reddetmelerine bir sebep olmuştur. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "***Onlara: Allah'tan başka tanrı yoktur, denildiği zaman kibirle direnirlerdi***". Yine kibirden dolayı Yahudiler Peygamber Efendimizin hak peygamber olduğunu bildiklerine rağmen ona uymamışlar. Allah Teâlâ "***Kendilerine kitap verdiklerimiz onu (o kitaptaki peygamberi), öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Buna rağmen onlardan bir gurup bile bile gerçeği gizler***" buyurmuştur. Yine de kibir sebebiyle; İsrail oğulları kendilerine gönderilen peygamberleri yalanlayıp öldürmüşler. Allah Teâlâ buyurdu ki "***Gönlünüzün arzulamadığı şeyleri söyleyen bir elçi geldikçe ona karşı büyüklük tasladınız. Peygamberlerden bir kısmını yalanladınız, bir kısmını da öldürdünüz***".

Kibir ve büyüklük taslamak; geçen ümmetlerin, peygamberleri yalanlamalarına sebep oldu. Hz. Nuh kavmi hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Gerçekten de günahlarını bağışlaman için onları ne zaman davet ettiysem, parmaklarını kulaklarına tıkadılar, (beni görmemek için) elbiselerine büründüler, ayak dirediler, kibirlendikçe kibirlendiler***". Hz. Âd kavmi hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Âd kavmine gelince, yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve: Bizden daha kuvvetli kim var? dediler. Onlar kendilerini yaratan Allah'ın, onlardan daha kuvvetli olduğunu görmediler mi? Onlar***

bizim âyetlerimizi (mucizelerimizi) inkâr ediyorlardı". Hz. Sâlih kavmi hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Kavminin ileri gelenlerinden büyüklük taslayanlar, içlerinden zayıf görülen inananlara dediler ki: Siz Salih'in, Rabbi tarafından gönderildiğini biliyor musunuz? Onlar da Şüphesiz biz onunla ne gönderilmişse ona inananlarız, dediler. Büyüklük taslayanlar "Biz de sizin inandığınızı inkâr edenleriz" dediler***", Hz. Şuayb kavmi hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Kavminden ileri gelen kibirliler dediler ki: "Ey Şuayb! Seni ve seninle beraber inananları memleketimizden kesinlikle çıkaracağız veya dinimize döneceksiniz" (Şuayb): İstemesek de mi? dedi***". İşte böylece Allah'ın emrine karşı kibirlenen her milletin sonucu kötü olmuştu.

Bu çaresiz hastalığa yakalanmış olanlar; kalplerini tedavi etmeliler. İnsan kendi yaratılışını düşünmeli, halbuki Allah ilk başta insanı çamurdan yarattı. Sonra onu sağlam bir karargâhta nutfe haline getirdi. Sonra nutfeyi alaka yaptık. Peşinden, alakayı bir parçacık et haline soktu; bu parçacık eti kemiklere çevirdi, bu kemikleri etle kapladı. Sonra onu başka bir yaratışla insan haline getirdi. Dolayısıyla insan aslına bakıp büyüklük taslamamalıdır. Rivayete göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Dünyada kendini beğenip büyüklük taslayanlar kıyamet günü insan şeklinde zerrecikler gibi mahşer yerine çıkarılacaklar, her yönden zillet kendilerini kaplayacaktır*". Bu hususta Allah Teâlâ "***İşte ahiret yurdu! Biz onu yeryüzünde böbürlenmeyi ve bozgunculuğu arzulamayan kimselere veririz. (En güzel) âkıbet, takvâ sahiplerinindir***" buyurmuştur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son

Peygamber Hz. Muhammed'e, ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Allah yolundan alıkoyan kişinin belirtilerinden de şunlardır: Dış görünüşe öncelik verip tavır ve davranışa bakmayan insanlarda sözler ve fiillerin çelişmesi ve ideallik ve barışçılık iddia edilmesidir. İslam'ın öğretilerine göre davranmayan ve dış görünüşten hüküm veren kişi nefrete çağırma ve Allah'ın yolundan alıkoymanın en önemli çizgilerinden biridir. Bunların hakkında Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "*İçinizde nefret ettiren kimseler var*".

Dindar görünüşü olup haksızca insanların mallarını yiyen ve din sömürüsü yapanlar, din ticaretini de iyi bilirler. Bunlar topluma büyük tehlike oluşturuyorlar. Bu münafıkların amacı, ülkeyi ele geçirmek ve dış güçlerin güdümüne teslim etmektir. Terör örgütleri; gençlerin peşine düşer ve gençlerin dinî duygularını yalan hikâyelerle ve sahte vaatlerle sömürüyorlar.

Dindarlığı yalnız ibadet için sınırlayanlar; insanları tekfir etmeye ve silah taşımaya davet ediyorlar. İşte namaz kılan ve oruç da tutan Haricîler yeterince şeriatı anlamadıkları için insanlara karşı kılıçlarıyla çıktılar ve eğer ilim alsaydılar bunu yapmazlardı. İslam; tüm anlamlarıyla merhamet dinidir. Dolayısıyla merhametten uzaklaştıran şey İslam'dan da uzaklaştırır. Önemli olan iyi söz değil iyi davranıştır. Derler ki "Bir adamın bin kişiye etkili olması, bin kişinin bir kişiye konuşmasından daha iyidir". Yani gerçek dindarlık çok konuşmakla değil güzel ahlak ve iyi davranışlarla ölçülür.

Ey Allah'ım bize hakkı, hak olarak göster; ona uymayı nasip et. Bâtılı, bâtıl olarak göster; ondan kaçınmayı nasip et!

* * *

MÜNAFIKLIK VE İHANETİN BİREY VE DEVLETLERE YÖNELİK TEHDİTLERİ

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ"

"***İkiyüzlü erkek ve kadınlar da birbirlerindendir: Kötülüğü emreder, iyiliğe engel olurlar; elleri de sıkıdır, Allah'ı unuttular, bu yüzden Allah da onları unuttu. Doğrusu ikiyüzlüler fasıktırlar***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadisi şerifinde "*Münafığın alâmeti üçtür: Konuşunca yalan söyler, söz verince sözünden cayar, kendisine bir şey emanet edildiğinde hıyanet eder*" buyurmuştur. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Şüphesiz ki, münafıklık kronik bir hastalık, öldürücü bir veba ve bireyleri ve milletleri yıkıcı bir afettir. İman gerçeğini etkileyen ve temellerini yıkan en tehlikeli kalp hastalıklarından biridir. Ayrıca toplumun güvenliğini ve istikrarını tehdit eden ahlak açısından tehlikeli sosyal bir beladır. Münafıklığın tehlikesi inkarcılık tehlikesinden daha beterdir. Çünkü bu bir hastalıktır ki, eğer milletin vücuduna girerse, kemiklerini kemirir ve sözünü farklı kılar.

Bilelim ki, ihanet ve ajanlık silahı; devletlerin tarih boyunca varlığını tehdit eder. Tarihe göre, ezilmiş, yırtılmış veya hatta ortadan kaybolmuş devletlerin kendi iç ihanetleri sebebiyle büyük düşüşe maruz kalmıştır. Devletlerin kendi içindeki tehditler dışardan gelen tehditlerden her zaman daha büyük ve daha tehlikelidir.

Münafıklığın iki tür olduğunu bilmemiz gerekir: büyük ve küçüktür. Büyük münafıklık daha tehlikelidir, îtikâdî olarak kişi kendi içinden gerçek anlamda iman etmemiş olup, dışından Müslüman olduğunu gösterir. İşte bu tür münafıklık cehennemin dibinde temelli kalmaya sebep olur. Diğer tür olan küçük münafıklık ise, amelî olarak davranışta bir sapma ve münafıkların bazı belirtilerini taşımak demektir. Böylece insan iyi görünür ve tam tersi olan şeyleri saklar, yani içi başka dışı başka olur. Bu tür münafıklık dinden çıkarmaz, ama büyük münafıklığa giden bir yoldur.

Kur'an-ı Kerim ve Sünnet de bize bu münafıkları, ahlakları ve hilelerini bildirmiştir. Münafıkların alametleri zamanla değiştiğini görmedik. İşte münafıkların tanındığı en önemli alametlerden şunlardır:

* Yalan söylemek, sözünde durmamak, ihanet etmek ve husumette her şeyi düşmanlığa dönüştürmektir. İşte bunlar Peygamber'in tarif ettiği münafıkların en çirkin sıfatlarıdır. Hz. Peygamber hadis-i şerifinde "*Dört haslet vardır ki, kimde bu hasletler bulunursa o kimse halis münafıktır. Kimde de bunlardan biri bulunursa, onu bırakıncaya kadar kendisinde nifaktan bir haslet var demektir. O dört haslet şunlardır: Kendisine bir şey emanet edildiğinde ihanet eder. Konuşunca yalan söyler. Söz verince sözünde durmaz. Bir konuda taraf olduğunda haddi aşar, işi düşmanlığa dönüştürür*" buyurdu. Yani, kimde bu hasletler ya da bunlardan biri bulunursa münafık olur demektir. Bu hasletler genel olarak ümmetin menfaatlerini kurcalayıp yıkmayı hedefliyor.

Münafığın başkalarını aldatmak için yalan söylediğini görürüz. Bu bağlamda Allah Teâlâ "***İnsanlardan öyleleri vardır ki, dünya hayatı hakkında söyledikleri senin hoşuna gider. Hatta böylesi kalbinde olana (samimi olduğuna) Allah'ı şahit tutar***" buyurmuştur. Kur'an'da münafıklık, aldatma ve ihanet zikredildiği zaman yalan söylemek de zikredilir. Allah Teâlâ "***Bunlar Allah'ı ve inananları aldatmaya çalışırlar, oysa sadece kendilerini aldatırlar da farkında değildirler. Kalplerinde hastalık vardır, Allah hastalıklarını artırmıştır. Yalan***

söyleye geldikleri için onlara elem verici azap vardır" buyurmuştur. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) yalan söylemekten uyardı da şöyle dedi: "*yalandan kaçının, zira yalan kötülüğe götürür, kötülük de cehenneme iletir. Kişi yalan söyledikçe ve yalan peşinde koştukça Allah katında yalancı yazılır*" ve diğer bir hadiste Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimize:

"–Mü'min korkak olabilir mi?" diye soruldu.

"–Evet, olabilir!" buyurdu.

"–Mü'min cimri olabilir mi?" diye soruldu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) yine:

"–Evet, olabilir!" buyurdu.

"–Pekâlâ mü'min yalancı olabilir mi?" diye soruldu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bu sefer:

"–Hayır, aslâ!" buyurdu.

Ebu Bekir (radıyallahu anh), yalan söylemeyi bir ihanet olarak tanımlayıp şöyle demiştir: "Doğruluk emanettir ve yalan söylemek ihanettir".

İhanet ve ajanlık da sevgi bağlarını koparır, çatışmalara, anlaşmazlıklara ve yolsuzluğa yol açar. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), emanete ihanet edenin, kıyamet günündeki durumunu şöyle anlatır: "*Kıyamet günü, Allah öncekileri ve sonrakileri birleştirip topladığı zaman her vefasız için, onu tanıtan bir bayrak dikilir ve 'Bu falan (oğlu falanın) vefasızlığıdır.' denilir*" buyurdu. Diğer bir rivayette Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle dedi: "*Allah şöyle buyurdu; Üç sınıf insan vardır ki, kıyamet gününde ben onların hasmıyımdır: Biri şu kimse ki, benim adıma yemin edip (ahd eder de) sonra ahdini bozar. İkincisi hür bir insanı köle diye satar da onun parasını yer. Üçüncüsü şu kimse ki, bir işçiyi ücretle tutar, onu çalıştırıp işi tam yaptırır da onun ücretini vermez*".

Kuşkusuz ki, ihanetin en tehlikeli türlerinden biri, aşırılık yanlısı grupların yürüttüğü şekilde vatana ihanet etmek ve vatanı ucuza

satmaktır.

İslam'ın uyardığı kötü hasletlerden, husumette her şeyi düşmanlığa dönüştürmektir. Zira bu haslet tüm kötülüklerin birleşimidir. Allah Teâlâ "***İnsanlardan öyleleri vardır ki, dünya hayatı hakkında söyledikleri senin hoşuna gider. Hatta böylesi kalbinde olana Allah'ı şahit tutar***" buyurmuştur. Aişe'den (*radıyallahu anha*) Resûlullah şöyle buyurdu: "*Allah'ın en ziyade buğzettiği adam, şiddetli düşmanlık yapan hasımdır*".

Münafıkların halinden dolayı onlara iki yüzlü denilir. Hatta bu zamanda artık iki yüz değil tabiri caizse bin yüzlü hale gelmişler. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve selem): "*İnsanların en şerlisi ikiyüzlü olan kimselerdir ki, (iki sınıf halk arasında) onlara bir yüzle gelirler, bunlara da başka bir yüzle gelirler*" buyurdu.

Münafıklığın alametlerinden de: Münafıkların yeryüzünde bozgunculuk yapıp ıslah ettiklerini iddia etmeleridir. Bu bağlamda Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Kendilerine: 'Yeryüzünde bozgunculuk yapmayın' denildiği zaman, 'Bizler sadece ıslah edicileriz' derler. İyi bilin ki, asıl bozguncular kendileridir, lakin farkında değillerdir***". Ülkelerde tahrip yapma, müminlerin yüreğinde güçsüzlüğü bulaştırma ve sapkın fikirleri, yanlış anlayışları ve fitneyi yayma gibi bozgunculuğun çok şekilleri vardır. Allah Teâlâ "***Aranızda savaşa çıkmış olsalardı, ancak sizi bozmaya çalışırlar ve fitneye düşürmek için aranıza sokulurlardı. İçinizde onlara kulak verenler var. Allah kendilerine yazık edenleri bilir***" ve başka bir ayette "***'Sıcakta savaşa çıkmayın' dediler. De ki: 'Cehennem ateşi daha sıcaktır.' Keşke bilseydiler!***" ve yine de başka bir ayette "***Allah, içinizden sizi alıkoyanları, size Allah'ın yardımını kıskanarak, kardeşlerine 'Bize gelin, zorlanmadıkça savaşa gitmeyin' diyenleri bilir***" buyurmuştur. Bozgunculuk şekillerinden de insanların hakkını eksik vermek ve kendilerini de küçük görmektir. Bu hususta Allah Teâlâ "***insanlara eşyalarını eksik vermeyin; yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın***"

buyurmuştur. Yine de bozgunculuk şekillerinden şunlardır: yıkma, tahrip, masum insanları öldürme, güvenlileri korkutma, insanların çıkarlarını bozma, sorumluluğu yerine getirmemek, rüşvet, adam kayırma ve haksız olarak insanların mallarını yemek gibi işlerdir.

* İbadetleri yerine getirmeyi ihmal etmek ve özellikle en şerefli ibadet olan namaz kılmayı ihmal etmek veya yerine getirildiği zaman riya yapmak da münafıklığın alameti sayılır. Allah bu sıfatları taşıyan münafıklar hakkında şöyle buyurmuştur: "***Doğrusu münafıklar Allah'ı aldatmaya çalışırlar, oysa O, onlara aldatmanın ne olduğunu gösterecektir. Onlar namaza tembel tembel kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar ne onlarla ne de bunlarla olur, ikisi arasında bocalayarak Allah'ı pek az anarlar***" ve yine şöyle buyurmuştur: "***Onların harcamalarının kabul edilmesini engelleyen, onların Allah ve Resûlünü inkâr etmeleri, namaza ancak üşenerek gelmeleri ve istemeyerek harcamalarından başka bir şey değildir***". Peygamber Efendimiz bu hususta da "*Münafıklara sabah ve yatsı namazından daha ağır gelen hiçbir namaz yoktur. İnsanlar bu iki namazda ne kadar çok ecir ve sevap olduğunu bilselerdi, emekleyerek de olsa cemaate gelirlerdi*" buyurdu.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Münafıklığın belirtilerinden: düşmanlarla ittifak yapıp din ve vatana karşı onlarla iletişim, casusluk, ihanet, haber ve bilgi aktarma ve anavatanın sırlarını ifşa etme gibi işlerdir. Münafık, kendi ailesini, akrabalarını ve komşularını düşmanlara satan bir casustur. Allah Teâlâ

şöyle buyurmuştur: "***Kalplerinde hastalık olanların, 'Bize bir felaket gelmesinden korkuyoruz' diyerek onlara koştuğunu görürsün. Olur ki Allah bir zafer verir veya katından bir emir getirir de kalplerinde gizlediklerine içleri yananlara dönerler***". Ve yine de şöyle buyurmuştur: "***Şüphesiz aranızda pek ağır davrananlar vardır; size bir musibet gelirse: 'Allah bana iyilikte bulundu, çünkü onlarla beraber bulunmadım' der. Allah'tan size bir nimet erişse, and olsun ki, sizinle kendi arasında bir dostluk yokmuş gibi: 'Keşke onlarla beraber olsaydım da ben de büyük bir başarı kazansaydım' der***". Bilindiği gibi münafık kişi vatan ve çocuklarının başına bir şey geldiği zaman mutlu olur. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmuştur "***Size bir iyilik gelse, onların fenasına gider; başınıza bir kötülük gelse buna sevinirler. Sabreder ve sakınırsanız, onların hilesi size hiçbir zarar vermez. Allah işlediklerinin hepsini ilmiyle kuşatmıştır***".

Ne var ki, yeni münafıklar yalan, ihanet, gaddarlık, sözleşmeleri bozma, kamuoyunu kışkırtma ve dine ihanet etme gibi sıfatlarına yeni sıfatlar eklemişler; en önemlisi, şeklen ve siyasal dindarlıkta bürünerek dinle ticaret yapmak ve iktidarı almak isteyen grupların çıkarlarını gerçekleştirmek amacıyla dini kullanmaktır. Bu münafıklar; vatanlarına ihanet etmek, onu ucuza satmak ve çalışmalarına yasal bir güvence sağlamak amacıyla imanı kendilerine mensup edip başkalarını küfürle ve iman sınırlarının dışına çıkmakla itham ediyorlar.

Yüce Allah bu çeşit münafıkların başlarına bela hazırlamıştır. Allah'ın gazabı bu dünyada ve ahirette onları etkileyecektir. Bu münafıklar; Müslümanların sıkıntıya sokmak için kurdukları tuzaklara kendileri düşecekler ve kötü olan her şey onların başlarına geri gelecektir. Allah Teâlâ "***Oysa pis pis kurulan kötü tuzağa ancak sahibi düşer***" buyurmuştur. Yüce Allah büyük münafıkları tereddüt, istikrarsızlık ve her şeyden korkmakla cezalandırmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***ne onlarla ne de bunlarla olur, ikisi arasında bocalayarak Allah'ı pek az anarlar. Allah'ın saptırdığı kimseye yol***

bulamayacaksın" ve başka bir ayette şöyle buyurmuştur: "***her çığlığı kendi aleyhlerine sayarlar; onlar düşmandır, onlardan çekin; Allah canlarını alsın, nasıl da aldatılıp döndürülüyorlar***". Allah tarafından başka bir ceza daha da onların kalplerini anlamaz hale getirmektir, Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Bu, önce inanıp sonra inkâr etmiş olmalarındandır. Bu yüzden kalpleri mühürlenmiştir; artık anlamazlar***". Münafıkların ahiretteki göreceği ceza hakkında ise Yüce Allah şöyle buyurur "***Çevrenizdeki Bedeviler içinde ikiyüzlüler ve Medine'liler içinde de ikiyüzlülükte direnenler vardır. Onları siz değil, ancak Biz biliriz. Kendilerine iki defa azap edeceğiz; onlar sonra da büyük bir azaba uğratılırlar***".

Muhakkak ki münafıklar, dünyada ve kabirde azap görecekler ve ahirette de büyük azap görecekler ki kendileri ve tabileriyle birlikte cehennemde bir araya getirilecekler. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Allah münafıkları ve kafirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır***" ve yine de şöyle buyurmuştur: "***Doğrusu münafıklar cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara yardımcı bulamayacaksın. Ancak tevbe edenler, nefislerini ıslah edenler, Allah'ın Kitap'ına sarılanlar ve dinlerine Allah için candan bağlananlar müstesnadır. Onlar inananlarla beraberdirler. Allah müminlere büyük ecir verecektir***".

Devletleri ve varlıklarını korumak ve güvenliğini sağlamak için bireyler ve kurumlar olarak tüm gözlerin uyanık olması gerekir. Hainler, ajanlar ve düşmanlarla iş birliği yapanların kökünü kesmek için tüm şerefliler her türlü gayret göstermelilerdir. Öncelikle, Rabbimizin rızası için ve sonra da dinimizi, vatanımızı, namuslarımızı, canlarımızı ve çocuklarımızın geleceğini korumak için bu fitneci münafıkları, vatana ihanet etmek isteyen herkese ibret yapmalıyız.

Ey Allah'ım, kalplerimizi münafıklıktan, gözlerimizi ihanetten ve dillerimizi yalan söylemekten uzaklaştır, Mısır'ımızı ve halkını da koru Ya Allah!

* * *

ANNEYE İYİLİK; DÜNYADA BEREKET VE AHİRETTE RAHMET YOLUDUR

Alemlerin Rabbi Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Biz insana, ana ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Annesi onu, güçsüzlükten güçsüzlüğe uğrayarak karnında taşımıştı. Çocuğun sütten kesilmesi iki yıl içinde olur. Bana ve ana babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş Bana'dır***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine ve kendilerine ihsan ile kıyamet gününe kadar tabilere olsun.

İyilik; ruha huzur veren, insanlar arasında sevgiyi arttıran ve toplumlarda istikrar sağlayan tüm yüce faziletler, iyi sıfatlar ve güzel ahlaklar için kapsamlı bir isimdir. Hz. Peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) iyilik sorulduğunda, "iyilik güzel ahlaktır" diye cevap verdi.

Şüphesiz ki, ana babalar insanın iyiliğini en çok hak eden insanlardır. Allah onlara ihsan ve iyilik etmemizi ve yumuşak davranmamızı emretti. Allah'ın kitabına ve Peygamberimizin Sünnetine baktığımızda çocuklarla ebeveynler arasındaki en mükemmel ilişkinin nasıl olacağını görürüz. Allah Teâlâ "***Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, ana-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri, ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara "öf!" bile deme; onları azarlama, onlara tatlı ve güzel söz söyle. Onlara merhamet ederek tevazu kanadını indir ve de ki: "Rabbim! Tıpkı beni küçükken koruyup yetiştirdikleri gibi sen de onlara öyle rahmet et***" buyurmuştur. Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ana babaya iyilik edip onların hakkını tam vermenin; din temeli ve İslam'ın azametli

esaslarından olan namazdan sonra en faziletli amel olduğunu belirtmiştir. Peygamber'e "hangi ameller daha faziletlidir" sorulduğunda,

- "Vaktinde kılınan namazdır" buyurdu.

- Sonra hangisi? denildi.

- "Ana babaya iyilik etmek" cevabını verdi.

- Daha sonra hangisidir? diye soruldu.

- "Allah yolunda cihat etmektir" buyurdu.

İslam, ana babaya iyilik ve ihsan etmenin değerini yüceltmiştir. Ayrıca anneye özel olarak daha fazla özen ve önem vermiştir. Bir adam Resûlullah'a gelerek:
«– Ey Resûlullah! Kendisine en iyi davranmam gereken kimdir?» diye sordu. Resûlullah:
«–Annen!» buyurdu. O sahâbî:
«–Ondan sonra kimdir?» diye sordu. Efendimiz:
«–Annen!» buyurdu. Sahâbî tekrar:
«–Ondan sonra kim gelir?» diye sordu. Efendimiz yine:
«–Annen!» buyurdu. Sahâbî tekrar:
«–Sonra kim gelir?» diye sorunca Resûlullah bu sefer:
«–Baban!» cevabını verdi.

Hz. Âişe dedi ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem) "Kadın üzerinde en büyük hakkı olan kimdir?"" diye sordum da "kocasıdır" cevabını verdi. "Erkek üzerinde en büyük hakkı olan kimdir?" dedim. "Annesidir" buyurdu.

Bunda şaşılacak bir şey yok ki, en büyük hakkı olan insan anne değilse o zaman yerine kim olabilir ki? Seni önce dokuz ay boyunca karnında taşıyan, sonra doğururken acılar çeken, süt emziren, pisliklerini temizleyen, beslemek konusunda seni kendisinden önde tutan ve sana zarar dokunduğu zaman dertlenen, tehlike esnasında senin hayatını

kurtarmak için can feda eden annenden başka vefa hakkı olan kimdir? Allah Teâlâ "***Biz insana, ana-babasına iyilik etmesini tavsiye ettik. Annesi onu zahmetle taşıdı ve zahmetle doğurdu. Taşınması ile sütten kesilmesi, otuz ay sürer***" buyurmuştur.

Kulun; anne ve babasına özellikle annesine iyilik yapması Yüce Allah'ın lütfundandır. Kim böyle bir iyilikte bulunursa, Allah Teâlâ ona büyük bir hayır ve nimet kazandırır. İnsan bu iyilik semeresini bu dünyada nimet ve muvaffakiyetle, ahirette ise merhamet ve bağışlamayla görür. İnsanın kendi annesine yaptığı iyiliğin dünyada ve ahirette göreceği mükafatlar vardır. Bazıları şunlardır:

- İhtiyaçların karşılanması, sıkıntıların giderilmesi ve dualaların kabul edilmesi:

Abdullah b. Ömer'den, o da Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi ve sellem) naklen rivayet etti ki:

«Bir zamanlar üç kişi yolda giderken kendilerini yağmur tutmuş ve dağda bir mağaraya sığınmışlar. Arkasından mağaranın ağzına dağdan bir kaya düşmüş ve onları kapamış. Bunun üzerine yolcular birbirlerine:
— "Bakın Allah için sâlih amel işlediyseniz, o ameller vasıtasıyla Allah'a dua edin. Ola ki, Allah bu kayayı sizden açar" demişler, içlerinden biri:
— Allah'ım! Benim iki ihtiyar geçkin ana-babamla, bir karım ve küçük çocuklarım vardı. Onlara iyi bakardım. Hayvanlarımı yanlarına getirdiğim zaman süt sağardım, önce annemle babamdan başlayarak çocuklarımdan önce onlara içirirdim. Şu var ki: Bir gün ağaçlık beni uzaklara götürdü de akşamlayıncaya kadar gelemedim. Ve onları uyumuş buldum. Hemen evvelce yaptığım gibi süt sağdım. Ve kabı getirerek başları ucuna dikildim. Onları uykularından uyandırmaya kıyamıyordum; çocuklara da onlardan evvel süt vermekten çekiniyordum. Çocuklar ayaklarımın dibinde çağrışıyorlardı. Benim ve çocukların hâli bu minval üzere fecir doğuncaya kadar devam etti. Ey

Rabbim! Eğer benim bunu senin rızanı dileyerek yaptığımı biliyorsan, bu kayadan bize bir miktarını arala da, ondan gökyüzünü görelim, demiş. Bunun üzerine Allah kayanın bir miktarını aralamış ve ondan gökyüzünü görmüşler…) Sonra diğer arkadaşlarının her biri, samimiyetle yaptığı bir iş sevabıyla Allah'tan niyaz etmiştir. Ardından Allah Teâlâ onları kurtarmıştır.

Ömer b. el-Hattab, kendisine Yemen'den bir gurup geldiği zaman onlara: "Üveys b. 'Amir içinizde mi?" diye sordu. Üveys'in yanına geldiğinde ona: "Sen Üveys b. 'Amir misin?" dedi. O da "evet" dedi. Hz. Ömer "önce Murad'dan sonra Karan'dan mısın? dedi. Üveys "evet" dedi. Hz. Ömer: "Bir dirhem yeri kadar hariç iyileştiğin bir abraş hastalığın var mıydı?" diye sordu. Üveys "evet" dedi. Hz. Ömer: "Senin (ona karşı iyi davrandığın) bir annen var mıydı?" diye sordu. Üveys "evet" dedi. Hz. Ömer: "Hz. Peygamber'den duydum ki "Yanınıza önce Muradlı sonradan Karanlı Üveys b. 'Amir gelecek. Onun abraş (alaca) hastalığı vardı. Bir dirhem yeri kadar hariç o hastalığından iyileşip şifa buldu. Onun, kendisine hürmetkâr davrandığı bir annesi vardır. Eğer Allah adına yemin etse, Allah o yeminin gereğini yapar. Eğer becerebilirsen ondan kendin için istiğfar etmesini iste". Benim için Allah'tan mağfiret dile. Üveys de onun için mağfiret diledi. Hz. Ömer "Nereye gidiyorsun?" diye sordu. O da "Kufe'ye" diye cevap verdi. Hz. Ömer "oranın valisine, seni tavsiye eden bir şeyler yazayım mı?" diye sorunca Üveys "hayır, sıradan insanlar arasında olmam bana daha hoş gelir" dedi. Peygamber hadisi; Üveys'in duası kabul edilmesinin, annesine hürmetkâr davrandığı neticesinde olduğunu gösterir.

- Büyük ecir ve sevap: Muâviye es-Selemî'den rivayet edilerek şöyle demiştir: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in yanına gelerek:

— Yâ Resûlallah! Allah rızasını ve âhiret mutluluğunu dileyerek seninle beraber cihâda cidden niyetlenmişimdir. (Yâni cihâda çıkmama müsaade et) dedim. Resûlullah:

— «Vah sana. Annen hayatta mıdır?» buyurdu. Ben:

— Evet, dedim. Resûlullah:
— «Geriye dön de annene itaat ve iyilik et» buyurdu. Sonra ben Resûl-i Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e diğer taraftan giderek:
— Yâ Resûlallah! Ben Allah'ın rızâsını ve âhiret mutluluğunu dileyerek seninle beraber cihâd etmeye cidden niyetlenmişimdir" dedim. Resûlullah:
— «Vah sana. Annen hayatta mı?» diye sordu. Ben:
— Evet, Yâ Resûlallah, dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem):
— «O halde sen annenin yanına geri dön ve ona itaat et» buyurdu. Sonra ben Resûlullah'ın önüne çıkıp
— Yâ Resûlallah! Ben Allah'ın rızâsını ve âhiret mutluluğunu dileyerek seninle beraber savaşa çıkmaya gerçekten niyetlendi idim, dedim. Resûlullah;
— «Vah sana. Annen hayatta mı? diye sordu. Ben:
— Evet. Yâ Resûlallah, dedim. Resûlullah:
— «Vah sana. Sen annenin ayağına sarıl. Çünkü cennet oradadır» buyurdu.

Ka'b bin Ucre (r.anh.) rivayet ediyor: Bir adam Resûlullah'a (s.a.v.) uğradı. Resûlullah Ashabı bu adamın kuvvet ve kabiliyetlerini görünce, "Ya Resûlullah, bu adam Allah yolunda cihat etseydi ne güzel olurdu" dediler. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Bu adam küçük çocuklarının geçimini temin etmek için çıktı ise Allah yolundadır. Yaşlı anne ve babasına hizmet için evinden çıkmışsa, Allah yolundadır…"

- Günahların bağışlanması: İbnu Ömer (r.anh) anlatıyor: "Bir adam Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'a gelerek: "Ben büyük bir günah işledim, buna tövbe imkânım var mı?" dedi. Hz. Peygamber (sav): "Annen var mı?" diye sordu. Adam: "Hayır yok." dedi. "Peki teyzen de mi yok?" dedi. Adam: "Hayır, var." deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem): "Öyle ise ona iyilik yap!" diye emretti."

- Cennet kazanılması ve derecelerin yükseltilmesi: Hazret-i Âişe -radıyallâhu anhâ- şöyle anlatır: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "Uyumuştum, kendimi cennette gördüm. Bir kimsenin sesini işittim, Kur'ân okuyordu.
  «–Bu kimdir?» diye sordum.
  «–Bu, Hârise bin Nûmân'dır» dediler." Bunu anlatan Efendimiz, sözlerine şöyle devam etti: "İyilik işte böyle olur, iyilik işte böyle olur!". Harise annesine iyilik eden bir sahabe olarak bilinmiştir.

Analarımıza ve babalarımıza iyilikte ve ihsanda bulunalım. Bilelim ki ana babaya isyan etmemek ve saygılı davranmak üzerimize bir borçtur ve eden bulacaktır. Zira Allah Teala ana-babaya itaatsizliğin cezasını ahiretten önce dünyada verir. Bu bağlamda peygamber efendimiz dedi ki: "İki günah var ki, kişi bunların cezasını dünyada görmeden ölmez, zulüm ve ana babaya itaatsizlik etmek" ve diğer bir hadiste "asi olan evlat, gösteriş için veren ve şarap içen cennete girmez" buyurdu.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi Allah'a hamdolsun. Salât ve selam Emin Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine ve kendilerine ihsan ile kıyamet gününe kadar tabi olanlara olsun.

İslam Kardeşleri:

Ana babaya – özellikle anneye – iyilik etmek; tüm dinlerin birleştiği noktadır: Yüce Allah: "***İsrail Oğullarından, 'Allah'tan başkasına kulluk etmeyin, anne babaya iyilik edin***" buyurmuştur. Başka bir ayette tüm insanlara hitap ederek şöyle buyurmuştur: "***Biz insana, ana ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Annesi onu, güçsüzlükten güçsüzlüğe uğrayarak karnında taşımıştı. Çocuğun***

sütten kesilmesi iki yıl içinde olur. Bana ve ana babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş Bana'dır".

İslam ebeveynlere itaatsizlik etmek isteyen herkesin işini zorlamıştır. Bazı gençler kendi ebeveynlerinden daha dindar olduklarını düşünebilirler. Dolayısıyla kendi ana babalarına sert konuşabilir ya da kötü muamele gösterebilirler. Böylelerine şunu deriz: Dinimiz ana babaya karşı iyilik etmemizi kafir dahi olsalar kendilerine hürmette kusur etmememizi emreder, ki bu şekilde asi bir çocuğun ana babasına dindar olmadıklarından dolayı saygıda kusur edebileceği gibi bahanelerin arkasına sığınmasının önüne geçilir. Allah Teâlâ: "***Ana baba, seni, körü körüne Ban'a ortak koşman için zorlarsa, onlara itaat etme; dünya işlerinde onlarla güzel geçin; Bana yönelen kimsenin yoluna uy; sonunda dönüşünüz Bana'dır. O zaman, yaptıklarınızı size bildiririm***" buyurdu.

Esma bintu Ebî Bekr (r.anha) şöyle demiştir: Resûlullah zamanında müşrik olan annem bana gelmişti. Ben Resûlullah'tan fetva istedim de:

— Annem bana sokulmak ve karşılık görmek istiyor. Anneme ilgi ve iltifat edebilir miyim? dedim. Resûlullah:
— "Evet, annene ilgi ve iltifat eyle!" buyurdu.

İşte ana babalarının kafir olduklarında ya da seni Allah'a itaat etmemeye zorladıklarında, onlara sakın uyma ama yine de iyi davran. Yüce Allah: "***Dünya işlerinde onlarla güzel geçin***" buyurmuştur. Ayrıca böyle davranman senden bir minnet değil ama senin görevindir ve onların sana olan hakkı olduğunu da bilmelisin. Bu görevi tam bir şekilde yerine getiremezsen, sana günah olur. Bunun için Annesine iyi davranan ve onu memnun etmek için gayret edene ne mutludur.

Abdullah b. Amr'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Rabbinin rızası ana babanın razı edilmesindedir. Rabbinin gazâb ve hışmı ise ana babanın gazâblanması ve hışmındadır".

Allah’ım ana babalarımıza iyilik etmek için bizi yardım et, küçüklüğümüzde onlar bizi nasıl yetiştirmişlerse, şimdi de sen onlara (öyle) rahmet et!

***

MÜBAREK GÜNLERİ FIRSAT KULLANMAK

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ يُنفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ"

"***Rabbinizin mağfiretine ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için hazırlanmış eni gökler ve yer kadar olan cennete koşuşun. Onlar bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Yüce Allah; kullarına çok feyizli ve bereketli maneviyat mevsimlerini lütfetmiştir. Bu mübarek günler içinde rahmet rüzgarları eser ve ibadetlerin sevabı daha çok olur. Bu mübarek günleri fırsat kullanarak çokça ibadet etmeliyiz, iyi işler yapmalıyız ve Allah'a yaklaşmalıyız. Peygamber Efendimiz bu bağlamda: *"Muhakkak ki, Rabbinizin bazı zaman dilimlerinde rahmet esintileri vardır, rahmet rüzgârları eser. Siz o rahmet esintilerine yönelerek hayrı elde etmeye çalışın, hayra talip olun"* demiştir.

Şüphesiz sevap bakımından en büyük mevsimlerin birisini bu günlerde yaşıyoruz. Allah Teâlâ bu günlerdeki iyi amellerin sevabını daha fazla kılmıştır. Zira bu günler bereketli ve hayırlarla doludur. Hz. Peygamber mübarek günlerin önemini ve faziletini bildirmiştir.

Yüce Allah; Kuran-i Kerim'de bu mübarek zaman dilimleri üzerine yemin ederek, şöyle buyurur: "***Fecre, on geceye, çifte ve teke yemin ederim***". Tefsircilerin çoğunluğu ayette üzerine yemin edilen on gecenin Zilhicce ayının ilk on gecesi olduğunu söylemişler. Allâhu Teâlâ sadece

değerli şeyler üzerine yemin eder. Dolayısıyla o günlerin değerine, önemine ve faziletine bir kanıt olsun diye üzerine yemin etmiştir.

Bu on gecenin faziletlerinden, belli günlerde olmasıdır. Yüce Allah "***Allah'ın onlara rızık olarak verdiği hayvanları belli günlerde kurban ederken O'nun adını ansınlar***" buyurmuştur. Müslümanlar bu on gece içerisinde namaz, sadaka, oruç ve hac gibi ana ibadetleri yerine getirirler. Halbuki bu ibadetler diğer zaman diliminde bir araya gelmez.

Bu günler, Allah'ın en sevdiği günlerdir ve içinde yapılan iyi amelleri de diğer günlerde yapılan iyi amellerden daha sever. Çünkü bu mübarek günler sevap kazanma mevsimi, hayatta kalma yolu ve iyi işlerin yarışma alanıdır. Hz. Peygamberimiz şöyle buyurdu: "*Allah Teâlâ nezdinde içerisinde yapılan salih amelin daha sevimli olduğu bu on günden -Zilhicce'nin ilk on gününden- başka bir gün yoktur*. Dediler ki: Ey Allah'ın Elçisi! Allah yolunda cihad da mı? Dedi ki: *Allah yolunda cihad bile. Allah yolunda cihad bile. Ancak Allah yolunda (savaşmak için) canı ve malıyla çıkan ve bu ikisinden hiçbir şeyle geri dönmeyen kimse bunun dışındadır*". Bunun için Allah Teâlâ'dan, bütün Müslümanlar için hayır ve bereket olmasını, ibadetlerin kabul olmasını, ona ulaşıp onu hakkıyla eda edenler için bu on gecenin hayır kapısı olmasını dileriz. İşte bu günler, salih amel ile Allah'a yaklaşılan ve Allah'ın izniyle dualara icabet edilen samimiyet ve ihlas günleridir.

Bu on gecede Allah'a yaklaşmak için en faziletli amellerden, gitme imkânı bulabilen insana Kâbe'yi haccetmektir. Allâhu Teâlâ "***Hac bilinen aylardadır. O aylarda hacca girişen kimse bilmelidir ki, hacda kadına yaklaşmak, sövüşmek, dövüşmek yoktur***" buyurmuştur. Hac; İslam'ın temel şartlarının beşincisidir. Hac sayesinde iş tamamlanır, günahlar bağışlanır ve insana yeni bir hayat yazılır. Peygamber Efendimiz "*Kim Allah için hacceder ve bu arada kötü söz söylemez, günah işlemez ise hac'dan annesinden doğduğu günkü gibi (günahsız olarak) döner*" buyurdu.

Hac ibadeti; fazilet ve yüce ahlakları öğrenmek için harika bir

fırsattır. Öyle ki Müslüman Allah'ın takvasına, nefsin içgüdüsü ile arzularını kontrol etmeye ve yüce ahlakları benimsemeye alışır ve sözlerde ve işlerde disiplinli olmayı öğrenir. Hacceden Müslümanın İslam'ın çağırdığı değer ve ahlakları pratik olarak uygulaması gerekir ki hac okulu sayesinde ahlaki ve davranışsal sonuçlara ulaşır.

Hac ibadetinin tüm evrene bir barış mesajı olduğunu vurguluyoruz. Çünkü hacceden Müslüman ne tartışır ne kavga eder ne havyan avlar ne de öldürür. Allâhu Teâlâ "***Ey İnananlar! İhramlı iken avı öldürmeyin***" buyurdu. Barış sadece insan ve hayvanlarla sınırlı değil bitkilerle de olur. Hadisi şerifte Peygamber Efendimiz "*Allah, bu beldeyi haram kıldı. Burası Kıyamete kadar Allah'ın haramıyla haramdır. Onun dikeni koparılmaz, avı ürkütülmez, buluntusu da alınmaz (yerinde bırakılır). Ancak ilan edip sahibini arayacak olanlar alabilir. Mekke'nin otu da biçilmez!*" buyurdu. Müslüman bu eğitim süresinde çok şey öğrenir ve şüphe yok ki döndükten sonra insanlar, ağaçlar ve taşlar bile onun zararını görmeyecektir. Peygamber Efendimiz gerçek Müslüman'ın insanların elinden ve dilinden güvende olduğu kimse olduğunu söylemiştir. Veda hutbesinde şöyle buyurdu: "*Size gerçek mü'minin kim olduğunu bildireyim mi? O, diğer kimselerin, malları ve canları hususunda kendisinden emin bulunduğu insandır. Müslüman da insanların, onun dilinden ve elinden gelebilecek zararlar hususunda güvende olduğu kimsedir. Mücahit ise nefsinin engellemelerine rağmen ömrünü Allah'a itaatle geçiren yiğittir ve Muhacir de hata ve günahlardan uzak duran insandır*".

İnsanın bu bereketli günlerde Allah'a yaklaşmak için yapması müstehab olan faziletli işlerden oruç tutmaktır. Oruç, en üstün ibadetlerden olup Allah Teâlâ'nın "*mükafatını ben vereceğim*" dediği ve kendine ait olduğunu bildirdiği tek ibadettir. Peygamber Efendimiz "*Allah Teâlâ `insanın oruç dışında her ameli kendisi içindir. Oruç benim içindir, mükafatını ben vereceğim` buyurdu*" demiştir. Başka bir hadiste "*Bir kul Allah yolunda bir gün oruç tutarsa, bu oruç sebebiyle Cenâb-ı Hak*

onun yüzünü yetmiş senelik mesâfeden cehennem ateşinden uzaklaştırır" buyurdu. Dolayısıyla Müslümanın Zilhicce'nin ilk dokuz gününü özellikle Arefe günü oruç tutmak müstehab olur. Halbuki Peygamber Efendimiz "*Arefe gününün orucunun, (oruç tutan kimsenin) bir önceki sene ile bir sene sonraki senenin günahlarına kefâret olmasını ümit ederim*" buyurdu.

Arefe günü, Allah'ın kullara merhamet, bağışlama ve ateşten kurtulma ile tecelli ettiği en mübarek günlerdendir. Arefe gününde dualar kabul olunur ve Allah yeryüzü ehliyle göklerin ehline karşı iftihar eder. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*: "*Allâhu Te'âlâ'nın, Arefe gününden daha ziyade kulunu cehennemden âzâd ettiği hiçbir gün yoktur. Şüphesiz O elbette (dua yapanlara rahmetiyle ve tecellisiyle) yanaşır da sonra onlarla meleklere karşı iftihar eder*" buyurdu. Ayrıca Arefe günü Allah'ın din nimetini tamamladığı gündür. Bu hususta, bir Yahudi, Hz. Ömer'e *radıyallâhu anh* "Ey Ömer, sizin kitabınızda okumakta olduğunuz bir âyet vardır ki, Yahudilere inmiş olsaydı, onun indiği günü bayram yapardık" dedi. Hz. Ömer, "O âyet hangi âyettir?" diye sordu. Yahudi şu âyeti okudu: "***Bugün sizin dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size din olarak Müslümanlığı verip ondan hoşnut oldum***." Bunun üzerine Hz. Ömer şu cevabı verdi: "Biz bu âyet-i kerimenin indiği günü de yeri de hakkıyla takdir ediyoruz. Bu âyet Resûlullah *Sallallâhu Aleyhi ve Sellem* bir cuma günü Arefe'de bulunurken nazil oldu".

Yine bu on günde yapılması müstehab olan işlerden Allah'ı çokça anmaktır. Allah'ı anmakla kalpler ihya olur. Allâhu Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Onlar, inananlar ve kalpleri Allah'ı anmakla huzura kavuşanlardır***". Peygamber Efendimiz de "*Allah Teâlâ nezdinde içerisinde sâlih amel işlenen bu on günden sevabı daha büyük ve O'nun daha çok hoşuna giden başka günler yoktur. O halde, bu günlerde bol bol tehlil (La ilahe illallah), tekbir (Allâhu Ekber) ve tahmid (Elhamdulillah) getirin*" buyurdu. Hz. Ömer Mine'deki kubbesinde tekbir edince camide olanlar ve çarşıda olanlar da onu duyduklarında tekbir ederlerdi ki Mine

tekbir sesinden titrerdi. İbn Ömar (*radıyallahu anh*) bu günler içerisinde Mine'deyken namaz akabinde, yürüyüşü esnasında ve yatağında da tekbir ederdi. Peygamber Efendimiz "*Size en hayırlı, Allah katında en değerli, derecenizi en fazla yükseltecek, sizin için sadaka olarak altın ve gümüş dağıtmaktan daha kazançlı, düşmanla karşılaşıp da sizin onların boynunu vurmanızdan, onların da sizi öldürmesinden daha çok sevap getirecek amelin ne olduğunu haber vereyim mi*? diye sordu. Onlar da "Evet, söyle" dediler. Resûlullah da "*Allah Teâlâ'yı zikretmektir*" buyurdu. Yine de Muâz İbnu Cebel'den şöyle anlatıyor: "*Kul, kendini Allah'ın azabından kurtarmak için Allah'ı anmaktan daha müessir bir amel işlememiştir*".

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

İnsanın bu bereketli günlerde Allah'a yaklaşmak için yaptığı faziletli işlerden kurban kesmektir. Allah'ın hükümlerinden ve babamız Hz. İbrahim ve peygamberimiz Hz. Muhammed'in sünnetinin kanıtıdır. Allâhu Teâlâ "***Her kim Allah'ın hükümlerine saygı gösterirse, şüphesiz bu, kalplerin takvasındandır***" buyurmuştur. Resûlullah'ın ashabı şöyle sordular: "Ey Allah'ın Resulü, bayram günü kesilen şu kurban nedir?" Hz. Peygamber "*Bu babanız İbrahim'in sünnetidir*" ve diğer rivayette de "*Âdemoğlu Kurban Bayramı günü, Allah katında kurban kesmekten daha sevimli bir iş yapmaz. Şüphesiz ki kesilen kurban kıyamet günü boynuzları, kılları ve tırnakları ile gelir. Hiç şüphe yok ki kesilen kurban, kanı yere akmadan önce Allah katında kabul görür. Öyleyse gönüllerinizi kurban ile hoş ediniz*" buyurdu.

Üstelik, kurbanlıklar toplumun üyeleri arasında dostluk, şefkat ve karşılıklı bağımlılığı sağlayan toplumsal dayanışma tezahürlerinden biridir. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Sizden kim kurban keserse, üç geceden sonra evinde sabaha, kurbandan bir parça bırakmasın*". Ertesi yıl olduğunda "Ya Resûlallah! geçen yıl yaptığımız gibi mi yapalım?" dediler. Resûlullah "*Yiyiniz, yediriniz, saklayıp depo ediniz. Çünkü o yıl insanlarda büyük bir kıtlık vardı. Bu nedenle yardım etmenizi istemiştim*" buyurdu. Yani durum değişince hüküm de değişir mesela insanlarda bolluk olduğu zaman "*Yiyiniz, yediriniz, saklayıp depo ediniz*" emrini yapalım ama insanlarda bir ihtiyaç olduğu zaman "*Sizden kim kurban keserse, üç geceden sonra evinde sabaha kurbandan bir parça bırakmasın*" emrini yerine getirelim.

Bilelim ki kurbanlıklar, evde boğazlamakla hasıl olduğu gibi vekalet yoluyla kurban kesim bedeliyle de gerçekleşir. Bu şüphesiz kurbanlığın faydasını ve sevabını arttırır, özellikle onu en uygun şekilde dağıtma mekanizmasına sahip olmayanlar için daha faydalıdır. Bu sistem aracılığıyla, kurbanlıklar gerçek ihtiyaç sahiplerine güzel bir şekilde ulaştırılacaktır. Müslüman hem kendi evinde kurban kesebilir hem de daha çok ihtiyaç duyulan yerlerdeki insanlar için vekalet yoluyla kurban kesim bedelini alabilir. Maddi gücü olan insan ikisini de yaparsa ne güzel olur.

Müslüman da yoksul ve muhtaçlara mutluluk getirmek için tüm insanlara fayda sağlayan hayır işleri çok yapıp çokça sadaka vermelidir. Allâhu Teâlâ Kuran-i Kerim'de kullarını Allah yolunda harcamaya ve sadaka vermeye çağırdı. Allâhu Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Ey inananlar! Alışverişin, dostluğun, şefaatin olmayacağı günün gelmesinden önce sizi rızıklandırdığımızdan hayra sarf edin. İnkâr edenler ancak yazık edenlerdir***". Hadisi şerifte de "*sadaka malı eksiltmez*" buyrulmuştur.

Peygamberimizin emirlerine uygun olarak birlikte olmaya, şefkat göstermeye ve başkalarını hissetmeye ne kadar muhtacız. Hadis-i Şerifte

“*Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona haksızlık yapmaz, onu düşmana teslim etmez. Müslüman kardeşinin ihtiyacını gideren kimsenin Allah da ihtiyacını giderir. Kim bir Müslümandan bir sıkıntıyı giderirse, Allah Teâlâ o kimsenin kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim bir Müslümanın ayıp ve kusurunu örterse, Allah Teâlâ da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter*” ve diğer bir hadiste Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*): “*Her Müslümanın sadaka vermesi gerekir*” buyurdu.

-Sadaka verecek bir şey bulamazsa? dediler.

-*Eliyle çalışır, kazanır hem kendisine faydalı olur hem de sadaka verir*” buyurdu.

-Buna gücü yetmez veya iş bulamaz ise, denildi.

-"*Sıkıntıya düşmüş ihtiyaç sahibine yardım eder*" buyurdu.

-Bu da elinden gelmezse dediler.

-*İyiliği ve hayırlı işler yapmayı emreder*.

-Bu da elinden gelmezse dediler.

-"*Kötülük yapmaktan uzak durur, bu da onun için sadakadır*" buyurdu.

Ey Allah’ım bizleri zikrinde, şükründe ve hüsn-i ibadetinde daim eyle!

* * *

İSRA SURESİ GÖLGESİNDE VE EMİR SAHİBİNE İTAAT ETME GEREKLİĞİ

Kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'a hamdolsun; Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed üzerine, ailesi ve ashabının üzerine olsun.

Aziz Müminler!

Şüphesiz Allah Teâlâ peygamberlerini mucizelerle desteklemiştir. Bu mucizelerden birisi Hz. Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in İsra ve Miraç mucizesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir***". Bu ilahî mucizeyi derin düşünen kimse, bu mucizenin çok ders ve ibret içerdiğini görür. Bu ibretlerin en önemlisi, Allah'ın mutlak kudretinin beyan edilmesidir. Muhakkak ki Allah'ın iradesi her şeyden ve bütün sebeplerden üstündür. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Bir şeyi dilediği zaman, O'nun emri o şeye ancak "Ol!" demektir. O da hemen oluverir***".

İsra mucizesinden alınacak ibretlerden de, zorluğun arkasından kolaylık ve üzüntünün arkasından da ferahlıktır. Peygamber Efendimiz, Yüce Rabbinin mesajını bildirmek doğrultusunda müşriklerin farklı şekildeki eziyetlerine katlandıktan sonra, bu İsra ve Miraç mucizesi Yüce Allah'tan bir onurlandırma ve destekleme olarak vuku bulmuştur. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Elbette zorluğun yanında bir kolaylık vardır. Gerçekten, zorlukla beraber bir kolaylık daha vardır***".

Kulluğun makamı azametlidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Böylece Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti***". Yüce Allah'a kulluk etmek, şeref ve onurdur. Allah insanları ona kulluk etsinler diye yaratmıştır. Tüm

peygamberlerin mesajı da insanları Allah'a kulluk etmeye davet ediyordu. Bu mucize Mescid-i Aksa'nin önemini ortaya koymuştur. Halbuki Peygamber Efendimiz Mescid-i Aksâ'ya geceleyin götürülüp oradan da en üst semaya çıkarılmıştır. Ayrıca Mescid-i Aksâ Müslümanların ilk kıblesi ve en kutsal sayılan üç mescitten biridir. Allah'tan o mescidi korumak için gayret edenleri desteklemesini ve Müslümanların ona tekrar kavuşmalarını nasip etmesini niyaz ederiz.

İsrâ mucizesi; namazın öneminin büyüklüğü, fazileti ve özgünlüğünü göstermiştir. Ki Peygamber Efendimiz geceleyin götürülüp yedinci semada olan *Sidretü'l-Müntehâ*'ya ulaştırıldı ve Miraç yolculuğunda üç şey verildi: Beş vakit namaz, Bakara Sûresi'nin sonu ve ümmetinden şirke düşmeyenlere büyük günahlarının affedildiği haberi.

Yine İsrâ mucizesinde dinler arasındaki ortak bağlar beyan edildi. Bu bağlamda Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Peygamberler, babadan bir kardeştirler. Onların anneleri ayrı olmakla birlikte, dinleri birdir*". İsrâ ve Mirâç gecesinde peygamberler bir araya gelerek Resûlullah onlara imamlık yapıp namaz kıldırdı. Tüm Peygamberler de Hz. Muhammed'i iyi karşılayarak onun için dua etmişler. Bu mucizeden alınması gereken başka derslerden: Sebeplere sarılmaktır. Resûlullah Kudüs'e geldiğinde bindiği Burak'ın ipini bağladı. Peygamber Efendimiz şöyle demiştir: "*Ben onu (Burak'ı), peygamberlerin de bağladığı halkaya bağladım*".

İsrâ mucizesinden alınacak derslerden de, gerçek iman edenler diğerlerinden ayırt edilip belli olmuşlar. Müşrikler Hz. Ebû Bekir'e gelerek arkadaşının geceleyin Mescid-i Aksâ'ya götürüldüğünü iddia ettiğini söylediler. Ebû Bekir: "Bunu o mu söyledi" diye sorunca, onlar "Evet" dediler. Ebû Bekir ise hiç tereddüt etmeden "O söylemişse doğrudur" diye cevap verdi. "Onu bu konuda doğrular mısın?" diye tekrar sorduklarında: "Daha ötesini de tasdik ederim. Muhammed, gece veya gündüz, kendisine semadan haber geldiğini haber veriyor; ben

kendisini yine tasdik ediyorum." dedi. O günden itibaren, Hz. Ebû Bekir *radıyallahu anh*, es-Sıddîk lakabına nail olmuştur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

İsrâ suresi bu mübârek yolculuktan bahsettiği gibi, ana-babaya ihsan etmekten de bahsetti. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Rabbin, yalnız Kendisine tapmanızı ve ana babaya iyilik etmeyi buyurmuştur***". Yüce Rabbimiz; hamilelik, emzirme ve yetiştirme dönemlerinde çabalayıp zorluk çeken anneye daha fazla önem verdi. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Biz insana, ana ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Annesi onu, güçsüzlükten güçsüzlüğe uğrayarak karnında taşımıştı***". Bir adam Resûlullah'a gelerek: "Ey Resûlullah! Kendisine en iyi davranmam gereken kimdir?" diye sordu. Resûlullah:
"*Annen*!" buyurdu. O sahâbî:
"Ondan sonra kimdir?" diye sordu. Efendimiz:
"*Annen*!" buyurdu. Sahâbî tekrar:
"Ondan sonra kim gelir?" diye sordu. Efendimiz yine:
"*Annen*!" buyurdu. Sahâbî tekrar: "Sonra kim gelir?" diye sorunca
Resûlullah bu sefer:
"*Baban*!" cevabını verdi.

İslam dinimizde anneye iyilik etmek, Allah'ın rızâsını kazandıran sebeplerden biridir. Bir adam Resûlullah'ın yanına gelerek, cihada çıkmak için izin istedi. Resûlullah; "*Annen hayatta mı*?" diye sordu. Adam: "Evet! Yâ Resûlallah" dedi. Resûlullah: "*Geriye dön de annene itaat ve*

iyilik et" buyurdu. Ama adam çok ısrar edince Resûlullah: "*Vah sana. Sen annenin ayağına sarıl. Çünkü cennet oradadır*" buyurdu.

Anneye iyilik etmek; ona iyi davranıp saygı göstermek, onu mutlu etmekle gerçekleşir. Ayrıca vefatından sonra da onun için dua edip adına sadaka vermek ve sevdiklerine saygı göstermekle iyilik yapılır. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*İyiliklerin en güzeli, evlâdın, baba dostlarının ailesine ilgi göstermesidir*."

Sonuç olarak, her biri kendi alanında, ulusal devlet kurumlarındaki emir veren veya temsilcisine uymanın gerekliliğini vurguluyoruz. Zira iş ehli, her alandaki uzmanlar ve yetkililerdir. Dolayısıyla devlet kurumlarının yetki alanına karışıp zorbalık yapmak şeri olarak yasaktır.

Vakıflar Bakanlığı, şüpheli sayfaların ve sitelerin haberlerine kapılmaya karşı uyarır ve devlet kurumlarının resmi web siteleri dışında, her birinin kendi yetki alanlarındaki herhangi bir kamu meselesinde talimat veya yöneltme almamaya dikkat çeker.

Ey Allah'ım! Bizi dinin üzere sabit kıl ve babalarımızı, annelerimizi, Mısır'ımızı ve tüm alem-i İslam'ı sen koru!

* * *

İSRA VE MİRAÇ GÖLGESİNDE

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Bir gece, kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine ve Kıyâmet'e kadar ihsân ile tâbi' olanların üzerine olsun.

Hiç şüphe yok ki İsra ve Miraç yolculuğu büyük sırlara sahip olup insanlık tarihinde eşsiz bir yolculuktur. Bu yolculuk; peygamber ile sahabelerinin çeşitli baskılara ve eziyetlere maruz kaldıkları yıllardan sonra, peygamberliğin onuncu yılından birkaç gün sonra kendisine en büyük destekçi olan amcası Ebu Talib'i ve zor olduğu zamanlarda kendisine güvenli bir sığınak olan akıllı temiz yürekli eşi Hz. Hatice'yi kaybettikten sonra Peygamberlerin Sonuncusu'nun şerefine vuku bulmuştur.

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), kavminin zulüm, hakaret ve işkencelerinden dolayı dini neşretme vazifesini âdeta yapamaz hale gelmişti. Onun şerefli hayatındaki en zor durumlardan olan Taif'in üzücü yolculuğunun ardından onun endişesi daha çok arttı. Efendimiz, Taif'e gidip onun sakinlerinin İslâm'a alâka duyup imanla şereflenebilecekleri ümidini besliyordu. Fakat onlar da kavminden daha çok şiddet göstermişler. Gözü dönmüş, kendini bilmez küstahlar, yolun iki tarafında sıralanarak Kâinatın Efendisi'ni taşa tuttular. Resûlullah'ın mübarek ayakları kana bulandı. Akabinde efendimiz, Allah'a kulluk etmenin tüm anlamlarını taşıyan şu etkili dua ile Rabbine yönelip şöyle

demiştir: "*Allâh'ım, kuvvetimin yetersiz kaldığını, çaresiz olduğumu, halk nazarında hor hakîr hale düştüğümü görüyorsun. Ey merhametlilerin en merhametlisi! Herkesin zayıf görüp de dalına bindiği çaresizlerin Rabbi sensin. Huysuz, yüzsüz bir düşman eline beni düşürmeyecek, hatta hayatımın dizginlerinin eline verdiğin akrabadan bile beni dosta bile beni bırakmayacak kadar bana merhametlisin. Sen bana gazaplı değilsen, Sen'in verdiğin afiyetin benim için geniş olmasından başka hiçbir şeye aldırmam. Allah'ım, gazabına maruz kalmaktan yahut rızasızlığından, senin bütün zulmeti parıl parıl aydınlatan, dünya ve ahiret hallerinin yegâne selâmete çıkartıcısı olan vechinin nuruna sığınıyorum. Allah'ım Sen razı olasıya affını diliyorum. Bütün kuvvet, her kudret ancak Sendendir*".

İşte bütün bu sıkıntılar sırasında, Allah'ın büyük hediyesi olan İsra ve Miraç yolculuğu gerçekleşti. Allah Teâlâ bu yolculukta, daha önce ne bir melek ne de bir peygamberin muttali olduğu metafizik gerçekler hakkında efendimize bilgi vermiştir ki kendisine mahsus bir teşrif olup huzur ve güven içinde olduğunu hissetsin ve Allah'ın himayesinde olduğundan emin olsun. Bu hususta İmam Busiri kasidesinde şöyle demiştir:

Sen, zifiri karanlık bir gecede dolunayın gidişi gibi bir Harem'den diğer bir Harem'e gittin.

Sen (mirac gecesi) Kâbe-kavseyn denilen öyle bir mertebeye yükseldin ki, o mertebe (diğer peygamberler tarafından) ne ulaşıldı ne de istenebildi.

(O gece) bütün nebî ve resûller, hizmetçinin efendiyi öne geçirdiği gibi seni öne geçirdiler.

İsra ve Miraç; Yüce Allah'ın Peygamber'e teşrif ettiği en büyük mucizelerdendir. Bu harika hadisenin yıldönümünde, hayatımızda ibret ve ders olarak alacağımız bazı meseleleri ele alalım:

Başlangıçta, sebepleri göz önünde bulundurmak, Yüce Allah'a tevekkül etmekle asla çelişmez. Allah Teâlâ Hz. Peygamber'e Burak'ı,

yolculukta bir taşıma aracı olarak hizmetine verdi. Halbuki Allah Teâlâ Peygamberinin yolculuğunu hiçbir araç olmadan gerçekleştirebilirdi. Hz. Peygamberin Allah'a olan güvenine inandığına rağmen Kudüs'e geldiğinde bindiği Burak'ın ipini bağladı ki sebepleri göz önünde bulundurmak ümmete bir ders olsun. Peygamber efendimiz şöyle demiştir: "*Ben onu (Burak'ı), peygamberlerin de bağladığı halkaya bağladım*". İmam Nevevi şöyle diyor: "Peygamber'in Burak'ı bağlaması, sebepleri göz önünde bulundurmak ve önlem almak kabilindendir, bu durum Allah'a olan tevekküle aykırı değildir".

Gerçek iman eden, işi dışında onu kurtarmayacak başka bir şey olmadığını bilir ve Allah'a tevekkül ederken de Allah'ın yazdığından başkası başına gelmeyeceğini de bilir. Efendimiz: "*Herhangi birinizin elinde bir hurma fidanı varken, kıyâmet kopacak olsa, derhal onu diksin*" demiştir. Tevekkül konusunda ise şöyle buyurmuştur: "*Eğer Allah'a hakkıyla tevekkül etseydiniz, sabah aç çıkıp akşam tok dönen kuşları rızıklandırdığı gibi sizi de rızıklandırırdı*".

Peygamberlerin kardeşliği: tüm peygamberler yöntemler farklı olsa da akidede tek bir risâlete sahiplerdir. Allah Teâlâ "***Senden önce gönderdiğimiz her peygambere: 'Benden başka tanrı yoktur, Bana kulluk edin' diye vahyetmişizdir***" buyurmuştur. Peygamber efendimiz hadis-i şerifinde "*Peygamberler baba bir kardeştirler, anneleri farklı, dinleri ise birdir*" demiştir.

Allah Teâlâ buyurdu ki: "***De ki: Gelin Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın, ana-babaya iyilik edin, fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin -sizin de onların da rızkını biz veririz-; kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın ve Allah'ın yasakladığı cana haksız yere kıymayın! İşte bunlar Allah'ın size emrettikleridir. Umulur ki düşünüp anlarsınız. Rüşt çağına erişinceye kadar, yetimin malına, sadece en iyi tutumla yaklaşın; ölçü ve tartıyı adaletle yapın. Biz herkese ancak gücünün***

yettiği kadarını yükleriz. Söz söylediğiniz zaman, yakınlarınız dahi olsa adaletli olun, Allah'a verdiğiniz sözü tutun. İşte Allah size, iyice düşünesiniz diye bunları emretti. Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun. (Başka) yollara uymayın. Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır. İşte sakınmanız için Allah size bunları emretti". Bu ayetlerde gelen On Emir'den bahseden Abdullah bin Abbas (r.anh): "bu ayetler tüm dinlerde sabit olup kitapların esasıdır- Bunlara uyan Cennete girer ve onları ihmal eden ateşe girer" demiştir.

Allah, Peygamber efendimize mahsus verdiği büyük mucizelerden biri de Kudüs'te tüm peygamberleri ve elçileri bir araya getirmesidir. Peygamberler de Hz. Muhammed'i karşılayarak "Sâlih kardeş hoş geldin, sâlih Peygamber hoş geldin" demişlerdir. Hz. Peygamber onlara imamlık yapıp namaz kıldırdı. Bu durum yeryüzündeki imamlığın Hz. Peygambere devrilmesine bir izin idi. Aynı zamanda Allah, peygamberlerden aldığı Ahit'in pratik bir uygulanması idi. Yüce Allah şöyle buyurur: "***Hani Allah, peygamberlerden: "Ben size Kitap ve hikmet verdikten sonra nezdinizdekileri tasdik eden bir peygamber geldiğinde ona mutlaka inanıp yardım edeceksiniz" diye söz almış, "Kabul ettiniz ve bu ahdimi yüklendiniz mi?" dediğinde, "Kabul ettik" cevabını vermişler, bunun üzerine Allah: O halde şahit olun; ben de sizinle birlikte şahitlik edenlerdenim, buyurmuştu***". Ali îbn Ebu Tâlib ve amcası oğlu Abdullah Îbn Abbâs şöyle dedi: Allah Teâlâ; gönderdiği her peygamberden kendisi hayatta iken Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamber olarak gelirse o'na iman edip yardım edeceği, ümmetinden de hayatta oldukları sırada Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) gelirse iman edip o'na yardım edecekleri hususunda söz alacağına dair ahit almıştır.

Mescid-i Haram gibi Mescid-i Aksa önemi de büyüktür. Resûlullah Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya isra yolculuğunu yaptı ve oradan yedinci kat semada olan Sidretü'l- Müntehâ'ya Miraç yolculuğunu yapmıştır. Ayrıca Müslümanların ilk kıblesi, en kutsal sayılan üç

mescitten biri ve namaz kılmak amacıyla yolculuk yapılacağı üç mescitlerden biridir. Üstelik yeryüzünde en büyük ikinci mescittir. Ebû Zer'den şöyle diyordu: Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e hangi mescidin ilk önce yapıldığını sormuştum. **"***Mekke'deki Mescidi Haramın kendisi yani Kâbe'dir***"** buyurdu. "Sonra hangisi?" dedim. **"***Mescidi Aksa***"** buyurdu. İkisinin yapılışı arasında ne kadar zaman geçti diye sorduğumda *"Kırk yıl"* buyurdu. Daha sonra *"Yeryüzü senin için mescittir. Namaz vakti nerede gelirse orada namazını kıl"* buyurdu". Mescidi Haram ve Mescidi Nebevi hariç, Mescidi Aksa'da kılınan namaz, diğer mescitlerde kılınan namazdan beş yüz kat daha faziletlidir. Efendimiz*: "Mescid-i Aksa'da da kılınan namaza beş yüz kat sevap verilir. Benim camimde kılınan namaza da bin kat sevap verilir. Mescidi Haram'da kılınan namaza ise yüz bin kat sevap verilir"* buyurdu. Bunun için Mescid-i Aksa, İslami kutsal yerlerin ayrılmaz bir parçasıdır, Hz. Muhammed ümmeti yüreğinde özel bir yeri vardır ve tüm Müslümanların boyunlarında bir emanettir ki ondan vazgeçmemiz mümkün değildir. Üstelik çocuklarımızın yüreklerine bu anlamı yerleştirmeliyiz. Böylece gelecek nesiller, Mescid-i Aksa'nın tüm Müslümanlardaki yerini ve kutsallığını unutmayacaklar.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

İslam Kardeşleri:

Her yıl nisan ayının başlarında bütün dünya Yetim Günü'nü kutlar.

Nitekim İslam dinimizin öğretileri, yetimlere bakım ve haklarını yerine getirme konusunda tüm insani kuruluşlara öncülük eder. Allah şöyle buyurur: "***Sana yetimler hakkında soruyorlar. De ki: Onları iyi yetiştirmek (yüz üstü bırakmaktan) daha hayırlıdır. Eğer onlarla birlikte yaşarsanız, (unutmayın ki) onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah, işleri bozanla düzelteni bilir. Eğer Allah dileseydi, sizi de zahmet ve meşakkate sokardı. Çünkü Allah güçlüdür, hakîmdir***". Bu ayeti inceleyen, Kuran'ın (iyi yetiştirmek) ifadesini bakımın tüm yönlerine kapsamlı olsun diye kullandığını görüyor. İyi yetiştirmek yetimin tüm ihtiyaçlarına kapsamlı bir ifadedir. Zira, yetim maddi ihtiyaçlarla birlikte, eğitim ve terbiye almak için de temel taşlardan birini yitirmiş bulunmaktadır. Yetimi iyi yetiştirmek, başını okşamak ve ona güzel ilgi göstermek gerekir. Gözetip kollamanın bu kapsamlı anlamında, birçok ayet ve hadis yetimlerin durumlarını düzeltmeyi ve işlerine bakmayı teşvik etmiştir.

Peygamber efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) "*kız veya erkek bir yetime iyi muamele gösteren kimse ile ben cennette şöyle beraberce bulunacağız"* buyurdu ve işaret parmağıyla orta parmağını biraz açarak işaret etti." ve başka bir hadiste: *"Müslümanlar içinde en hayırlı ev; içinde yetime iyi muamele edilen evdir. Müslümanlar içinde en kötü ev de yetime kötü muamele edilen evdir"* buyurdu. Yine de başka bir hadiste: *"Kendi yetimini veya başkasına ait bir yetimi gözetip kollayan kimseyle ben cennette şöyle yan yana bulunacağız"* buyurmuştur ve işaret parmağıyla orta parmağını göstermiştir.

Ey Allah, dinleyip de en güzel söze uyanlardan bizi eyle! İşte Allah'ın doğru yola eriştirdiği onlardır. İşte onlar akıl sahipleridir.

* * *

KIBLE DEĞİŞİMİNDEN ALINAN DERSLER

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Yüzlerinizi doğudan yana ve batıdan yana çevirmeniz iyi olmak demek değildir; Lakin iyi olan, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, Kitap'a, peygamberlere inanan, O'nun sevgisiyle, yakınlarına, yetimlere, düşkünlere, yolculara, yoksullara ve köleler uğrunda mal veren, namaz kılan, zekat veren ve ahitleştiklerinde ahitlerine vefa gösterenler, zorda, darda ve savaş alanında sabredenlerdir. İşte onlar doğru olanlardır ve sakınanlar ancak onlardır***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah Teâlâ'nın; Muhammed ümmetine olan hediyeleri sayılmaz. Şaban ayında kutladığımız en büyük olaylardan biri kıblenin Kudüs'ten Mescid-i Haram'a çevrilmesiydi. Halbuki bu olay İslam tarihimizdeki en önemli olaylardan sayılır. Oysa ki, Allah Teâlâ, habibi olan Hz. Mustafa (sallallahu aleyhi ve sellem) umduğu gibi arzusunu gerçekleştirdi ve Kıblenin Mescid-i Aksa'dan ceddi Hz. İbrâhim'in kıblesi olan Mescid-i Haram'a çevrilmesine izin verdi.

Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), hicretten önce -Allah'ın emriyle- namazını Kudüs'e doğru kılardı. Bu durum Medine'ye hicretin 16. ayına kadar devam etti. Peygamber Efendimiz, Kâbe'ye doğru yönelerek namaz kılmayı kalben arzu ve temenni ediyor ve kıblenin çevrilmesi için vahyin gelmesini dört gözle bekliyordu. Nihayet Allah duasını kabul edip Kâbe'ye doğru yönelmesini emretti. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Yüzünü göğe çevirip durduğunu görüyoruz. Hoşnut olacağın kıbleye seni elbette çevireceğiz. Artık yüzünü Mescid-i Haram semtine çevir; bulunduğunuz yerde yüzlerinizi o yöne çevirin***".

Şüphe yok ki, kıble değişimi olayına ibret gözüyle bakıp düşünen kişi, Peygamber'e (sallallahu aleyhi ve sellem) bu ilahi onurlandırmadan alınan birçok ders ve ibret olduğunu fark eder. Bu derslerin en önemlisi: Peygamber Efendimizin Allah (c.c) katındaki büyük yeri ve yüksek makamıdır. Bu da Allah'ın buyurduğu "***Hoşnut olacağın kıbleye seni elbette çevireceğiz***" ifadesinde çok açıktır. Allah'tan büyük bir lütuf ve Peygamberimizin büyük yerine bir işarettir. Allah Teâlâ "***Rabbin şüphesiz sana verecek ve sen de hoşnut olacaksın***" buyurdu. Allah Teâlâ onun gönlünü açıp yükünü üzerinden aldı da şöyle dedi: "***Senin gönlünü açmadık mı? Belini büken yükünü üzerinden almadık mı***". Ayrıca onun günahını affetti, şöyle dedi: "***Doğrusu Biz sana apaçık bir zafer sağlamışızdır. Allah böylece, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar***". Allah Teâlâ onun dilini, gönlünü, aklını, gözünü, öğretmenini, ahlakını ve tümünü temize çıkardı, farklı ayetlerde şöyle buyurdu: "***O, kendiliğinden konuşmamaktadır***", "***Gözünün gördüğünü gönlü yalanlamadı.***", "***Arkadaşınız (Muhammed) sapmamış ve azmamıştır.***", "***Gözü oradan ne kaydı ve ne de onu aştı.***", "***Ona, çetin kuvvetlere sahip ve güçlü olan Cebrail öğretmiştir.***", "***Şüphesiz sen büyük bir ahlaka sahipsindir.***", "***And olsun ki, sizin için, Resûlullah en güzel örnektir***".

Kıble değişiminden alınan derslerden: ümmetin mutedil orta yöntemine tutunmak gerekliliğidir. Bu büyük olay ümmetin mutedil ilkesini sağlamlamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Böylece sizi insanlara şahid ve örnek olmanız için tam ortada bulunan bir ümmet kıldık***".

Ortalık kavramı hayatın tüm yönlerini aşırı veya ihmal olmadan kapsamaktadır. Ortalık; adalet, ihsan, orta olma ve dengedir. Allah bize şereflendirdiği bu ortalığa geri dönmemiz ve tüm işlerimizde, gerçekten tam ortada bulunmamız gerekiyor. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Elini boynuna bağlayıp cimri kesilme, büsbütün de açıp tutumsuz olma,***

yoksa pişman olur, açıkta kalırsın", yine de şöyle buyurur: "***onlar, sarfettikleri zaman ne israf ederler ne de cimrilik, ikisi arasında orta bir yol tutarlar***". Bu bağlamda İmam el-Evzai (Allah rahmet eylesin) diyor ki: "Allah'ın İslam'da emrettiği her şeye şeytan müdahil olur ya aşırı ya da ihmal yolundan". Dolayısıyla terk ve ihmal yolu değil kolaylaştırma ve hoşgörü yoluna uymalıyız. Bu yol aşırılığa değil din, değer ve ahlaka dayanır.

Muhammed'in ümmetinin diğer ümmetlere şahitlik yapması -nail olduğu şerefe göre- onun bu şerefe layık olması için görevlerini en iyi şekilde yerine getirmesini gerektirir. Ebû Saîd Huderi (r.a) şöyle demiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*(Kıyamet gününde) Nûh ve ümmeti gelir. Yüce Allah ona: (Emirlerimi ümmetine) tebliğ ettin mi? buyurur. Nûh: Evet ettim ey Rabb'im, der. Bunun üzerine Allah onun ümmetine: Nûh size tebliğ etti mi? buyurur, Nûh'un ümmeti de: Hayır, bize hiçbir peygamber gelmedi! derler. Bunun üzerine Allah Nûh'a: Senin tebliğ ettiğine kim şehadet eder? buyurur. O da: Muhammed ile ümmeti, der. Sonra Muhammed'le ümmeti Nuh'un, ümmetine Allah'ın hükümlerini tebliğ ettiğine şehâdet ederiz, derler. Sonra Resûlullah şu ayeti okudu: "Böylece sizi insanlara şahid ve örnek olmanız için tam ortada bulunan bir ümmet kıldık. Peygamber de size şahid ve örnektir*".

Kıble değişiminden alınan derslerden: müminlerin Allah ve resulünün emrini hemen yerine getirmeleridir. Bu olay sahabelerin Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) kendilerine verdiği Allah'ın tüm tebliğlerine güvenmeleri konusunda bir dönüm noktası oldu. Allah onların gönüllerini hak yoluna yönlendirdi. Yüce Allah "***Senin yöneldiğin yönü, Peygambere uyanları, cayacaklardan ayırdetmek için kıble yaptık. Doğrusu Allah'ın yola koyduğu kimselerden başkasına bu ağır bir şeydir***" buyurmuştur. Onlar Allah'a ve resulüne itaat etmek için en güzel örnek gösterdiler. Kıblenin Mescid-i Aksa'dan Mescid-i Haram'a çevrilmesi için ilahi emir gelir gelmez, müminler hemen icabet edip

namazlarını tamamlamak için Kâbe tarafına yönelmişlerdir. Hatta namazın bitmesini beklemeyip rükû ederken yeni kıbleye dönmüşlerdir. Abdullah ibn Ömer (r.a) şöyle demiştir: İnsanlar Kibâ'da sabah namazında bulundukları sırada onlara bir kimse gelip: Şüphesiz Resûlullah'a Kur'an indirilmiş ve O'na Kâbe'ye yönelmesi emrolunmuştur. Binâenaleyh sizler de Kâbe cihetine yöneliniz, dedi. Cemaatin yüzleri Şam tarafında iken bu emir üzerine (namaz içinde) Kâbe tarafına döndüler.

Alınan derslerden de: namazın önemi ve Allah'ın kullarına olan geniş rahmetidir. Kur'an, namazı İslam tarihinin en belirgin olaylarından sayılan iki büyük olaya bağladı. Biri, İsra ve Miraç gecesinde namazın farz edildiği İsra ve Miraç Mucizesi ve diğer olay ise kıble dönüşüdür. Allah Teâlâ "***Allah ibadetlerinizi boşa çıkaracak değildir***" buyurdu ve ibadetleriniz derken yani eski namazınızdır. İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Ka'be'ye yöneltildiği zaman Ashab: Ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Beyt-i Makdis'e doğru namaz kılarken ölüp giden kardeşlerimizin durumu ne olacak? Bunun üzerine Allah Bakara sûresi 143. ayetini indirdi: "***Allah sizin imanınızı ve önceden Kudüs'e dönerek kıldığınız namazları boşa götürecek değildir***". Zira ikisi aynı ibadet olduğu için Allah Teâlâ onların önceden Kudüs'e dönerek kıldıkları namazları boşa götürmeyeceğini bildirerek kalplerini rahatlattı. Daha sonra ayetin sonu onların kalpleri için serinlik ve esenlik oldu. "***Doğrusu Allah insanlara karşı şefkatli ve merhametli olandır***", mademki Allah genel olarak insanlara merhametliyse özel olarak mümin kullarına daha şefkatli ve merhametlidir.

Kıble dönüşünden alınan derslerden de Kudüs'teki Mescidi Aksa ile Mekke'deki Mescidi Haram aralarındaki güçlü ilişkinin gösterilmesidir. Bilindiği gibi Mescid-i Haram yeryüzünde Allah'a ibadet etmek için koyulan ilk camidir. Mescidi Aksa ise ikinci camidir. Ebû Zer'den şöyle diyordu: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e hangi

mescidin ilk önce yapıldığını sormuştum. **"***Mekke'deki Mescidi Haramın kendisi yani Kâbe'dir***"** buyurdu. "Sonra hangisi?" dedim. **"***Mescidi Aksa***"** buyurdu. İkisinin yapılışı arasında ne kadar zaman geçti diye sorduğumda *"Kırk yıl"* buyurdu. Daha sonra *"Yeryüzü senin için mescittir. Namaz vakti nerede gelirse orada namazını kıl"* buyurdu.

Daha önce İsra ve Miraç iki mescit arasında bağladığı gibi kıble dönüşü de ikisi arasında bağ kurmuştur. Allah Teâlâ: "***Bir gece, kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir***" buyurmuştur. İşte bu yüzden ikisini korumak ve hiçbirinden vazgeçmemek gerekir. İkisi kıyamete kadar tüm Müslümanların boynunda bir emanettir.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

İslam Kardeşleri:

Peygamberin hayatı tüm aşamalarında hep olumluydu. Peygamber 15 yaşında iken Hılfü'l-Fudûl antlaşmasına katılmıştı. Kureyş'in ileri gelenleriyle birlikte Abdullah bin Cüdân'ın evinde toplandılar. Daha sonra, "kim olursa olsun, Mekke'de zulme uğramış kimselerin hakkını geri alıncaya kadar, zalime karşı mazlumu müdafaa etmek" üzere ahitleştiler. Resûlullah: '*Abdullah İbn Cudan'ın evinde bir antlaşmaya tanık oldum ki, onu bir sürü kırmızı develere değişmem. İslâm'da da böyle*

bir antlaşmaya çağırsalar hemen kabul ederim.' demiştir.

Otuz beş yaşında iken, Kâbe'nin yeniden inşa edilmesine katılarak taşları omzu üzerine taşıyordu. Büyük bir sorun çıkmasını durdurmuştur. Halbuki Hacer'ül-Esvedi yerine yerleştirme konusunda bencil davranan kabileler, bu şerefi başkalarına vermek istemeyince sorun büyüdü. Fakat Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) bir bez parçası istedi onu yere serdi, başka rivayete göre abasını yere açtı. Hacer'ül-Esved'i kendi elleriyle üzerine koydu. Her kabileden bir temsilciye bezin bir ucundan tutup kaldırmalarını söyledi. Kabileler kaldırmaya ortak olmanın verdiği mutlulukla barıştılar.

Daha sonra Efendimiz; peygamberliğinden sonra her şeyde alınacak bir örnek olduğu gibi olumlulukta alınacak bir örnek olmuştur. İnsanların en hayırlısı, en cesuru ve en cömert olanıydı. Hz. Ali (r.a) anlatıyor: "Biz savaş kızıştığında gözler öfkeden kıpkırmızı kesildiğinde O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) arkasına sığınırdık. Çünkü düşmana ondan daha yakın kimse olmazdı". Üstelik hendek kazılmasında sahabelerine yardım ederek katılmıştı.

Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) ümmetini olumlu olmaya teşvik etti ve olumsuzluktan uyardı. Bir hadisinde "*İnsanlar iyilik yaparsa biz de (onlarla beraber) iyilik yaparız, şayet zulmederlerse biz de (onlarla beraber) zulmederiz, diyerek her hususta başkalarını taklit eden şahsiyetsiz, iradesiz, kararsız kişiler olmayın! Lâkin kendinizi, insanlar iyilik yaparsa iyilik yapmaya, kötülük yaparlarsa zulmetmemeye (kötülüklerinden uzak durmaya) alıştırın*!" demiştir.

Olumluluk; insanın kendi dininden ve ülkesinden sorumlu olduğunu hissetmesi anlamına gelir. Bir kişinin anavatanına olan sevgisi, sadece duygu ve hislerle olmaz, ancak davranışa yansıması gerekir. Olumlu insan, toplumunun sorunlarıyla ilgilenen ve yararlı olan her şeyden etkilenendir.

Kuşkusuz olumluluk biçimlerinden biri, topluma hizmet eden, ülkenin inşasına yol açan ve güvenlik, istikrar ve ilerlemesini sağlayan her şeye ciddi bir şekilde katılmaktır. Savunmak, çalışmak, dayanışmak, yardımlaşmak veya bütün anayasal haklara ciddi ve olumlu bir şekilde katılmakla olur. Şair Ahmet Şevki şöyle demiştir:

Vatanların her özgürün kanında ödenmesi gereken bir borcu vardır.

Ey Allah'ım Sen bize hakkı hak olarak göster ve ona uymayı nasip eyle. Batılı da batıl olarak göster ve ondan kaçınmayı nasip eyle! Mısır'ı, halkını, ordusunu ve polisini muhafaza eyle!

* * *

RAMAZAN İBADET VE ÇALIŞMA AYIDIR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ"

"***Ey iman edenler! Kötülüklerden sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadis-i Şerifinde "*Bir kimse, inanarak ve sevabını yalnızca Allah'tan bekleyerek, Ramazan orucunu tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır*" demiştir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Yüce Allah kullarına çok feyizli ve bereketli maneviyat mevsimlerini lütfetti. Bu mübarek günler içinde rahmet rüzgarları eser ve ibadetlerin sevabı daha çok olur. Peygamber Efendimiz: *"Muhakkak ki, Rabbinizin bazı zaman dilimlerinde rahmet esintileri vardır, rahmet rüzgârları eser. Siz o rahmet esintilerine yönelerek hayrı elde etmeye çalışın, hayra talip olun"* demiştir. Bu mübarek mevsimlerin en bereketlisi ve en feyizlisi on bir ayın sultanı Ramazan ayıdır. Günleri ve geceleri en mübarek ve en faziletlidir ve Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) ilahi rahmetin taştığı Ramazan ayı gelince kendisi müjdelenip sahabelerine de müjde veriyordu. Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurdu: "*Mübarek Ramazan ayına kavuştunuz. Yüce Allah bu ayda size oruç tutmayı farz kıldı. Bu ayda cennetin kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve azgın şeytanlar zincirlenir. O ayda bir gece vardır ki, bin aydan daha kıymetlidir. O gecenin [Kadir gecesinin] hayrından mahrum kalan, her hayırdan mahrum kalmış sayılır.*".

Sahabeler, Ramazan ayına kavuşmak ve onun içinde iyi amel işlemek için Allah'a dua ederlerdi. İbn-ü Recep (r.anh) dedi ki: Sahabeler çoğu, Ramazan ayına kavuşmak için Allah'a altı ay dua ederlerdi, sonra da tuttukları orucu kabul etmek için Allah'a altı ay daha dua ederlerdi. Yahya b. Ebî Kesîr şöyle demiştir: "(Selefi salihin) duâlarından birisi şu idi: Allah'ım! Beni Ramazan'a teslim et. Ramazan'ı da bana teslim et. Benden de amelim kabul olunmuş halde Ramazan'ı teslim al". Cabir bin Abdullah rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir keresinde minbere çıkıyordu. Merdivene çıkarken birinci basamakta "*âmin*!" dedi. İkinci basamakta yine "*âmin*!" dedi. Üçüncü basamakta bir kere daha "*âmin*!" dedi. Hutbeden sonra, sahabe efendilerimiz "Bu sefer Sen'den daha önce duymadığımız bir şeyi duyduk yâ Resûlullah! Eskiden böyle yapmıyordunuz, şimdi minbere çıkarken üç defa "âmin" dediniz. Bunun hikmeti nedir?" diye sordular. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular: "*ilk basamakta olduğumda Cebrâil aleyhisselam geldi ve 'Ramazan'a yetişmiş, Ramazan'ı idrak etmiş olduğu halde Allah'ın mağfiretini kazanamamış kimseye de yazıklar olsun, rahmetten uzak olsun o!' dedi, ben de 'âmin' dedim*…"

Mübarek bir misafir olarak karşıladığımız Ramazan ayına hazırlanırken Resûlullah ve Ashâb-ı Kirâm'ın bu bereketli aydaki ibadetlerini ve çalışmalarını kendimize örnek almamız lazım. Müslümanın niyet yenilemesi lazım, çünkü kulların Allah katındaki mertebeleri niyete göre değişir. Niyet amelin kabul olma sırrıdır. Hz. Peygamberimiz "*Ameller ancak niyetlere göredir; herkesin niyeti ne ise eline geçecek odur. Kimin hicreti, Allah ve Resulü (rızası ve hoşnutlukları) için ise, onun hicreti Allah ve Resul'üne müteveccih sayılır. Kim de nâil olacağı bir dünya veya nikahlanacağı bir kadından ötürü hicret etmişse, onun hicreti de hedeflediği şeye göredir*" buyurmuştur. Ebu Hüreyre'den Resûlullah: "*Allah "İnsanın oruç dışında her ameli kendisi içindir. Oruç benim içindir, mükâfatını da ben vereceğim." buyurmuştur. Oruç kalkandır. Biriniz oruç tuttuğu gün kötü söz söylemesin ve kavga etmesin. Şayet biri*

kendisine söver ya da çatarsa: 'Ben oruçluyum' desin. Muhammed'in canı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, oruçlunun ağız kokusu, Allah katında misk kokusundan daha güzeldir" buyurmuştur.

Müslümanın Ramazan ayında çokça iyilik yapması ve itaat etmesi gerekir. Peygamberin iftarda acele etmek ve sahuru geciktirmek gibi vasiyetlerine uymak lazım. Peygamber efendimiz: "*Müslümanlar, iftarlarını erken ve sahuru geç yaptıkları sürece hayır üzeredirler*" buyurdu. Başka bir hadiste "*Sahur yapınız, zira sahurda bereket vardır*" buyurmuştur. Ayrıca, yiyecek ve içeceklerde israf yapılmamalıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***yiyin ve için fakat israf etmeyin, çünkü Allah müsrifleri sevmez***". Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) "*Âdemoğlu karnından daha şerli bir kap doldurmamıştır, Âdemoğlu belini doğrultacağı lokmacıklar yeterlidir, ille de yiyecekse üçte birini yemeği, üçte birini içmesi üçte birini de nefsi için (boş) bıraksın*" buyurmuştur.

Zenginlerin bu mübarek ayda fakirlerin duydukları ihtiyacı hissetmeleri ne güzeldir. Ramazan, cömertlik ve şefkat ayıdır ki yetim, dul, fakir ve yoksul insanlara merhamet, acıma ve tüm dayanışma biçimlerini içerir. Ramazan ayı herkes için neşe ve mutluluk vesilesidir. İbni Abbâs (r.anh) şöyle dedi: "Resûlullah insanların en cömert olanı idi. Onun en cömert olduğu ânlar da Ramazan'da Cebrâil'in (aleyhisselam), kendisi ile buluştuğu zamanlardı. Cebrâil, Ramazan'ın her gecesinde Hz. Peygamber ile buluşur, (karşılıklı) Kur'an okurlardı. Bundan dolayı Resûlullah Cebrâil ile buluştuğunda, esmek için engel tanımayan bereketli rüzgârdan daha cömert davranırdı". Peygamberimiz cömertliği sadece bu kadar değil, ama herkese iyilik, ilgi gösterme, merhamet ve karşılıklı sevgi, dostluk ve hak ve görevlere dikkat etme gibi çok şey içerir.

Müslüman; Ramazan'da Kurân okumak, anlamları hakkında düşünmek ve gece namazına kalkmak gibi ibadetleri daha çok

yapmalıdır. Peygamber efendimiz, "*Kim, faziletine inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır*" buyurmuştur. Yine de "*Faziletine inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek Kadir gecesini değerlendiren kişinin geçmiş günahları bağışlanır*" buyurmuştur. Hz. Âişe'den şöyle haber verilmiştir: Resûlullah, bir gece, gecenin ortasında çıktı da mescitte namaz kıldı. Birtakım insanlar da O'nun namazına uyup beraberinde namaz kıldılar. Sabah olunca insanlar geceleyin Peygamber'in mescitte namaz kıldırdığını konuştular. Bu haber yayılınca ertesi gece, birinci gecekilerden daha çok insan toplandı ve Peygamber'in beraberinde namaz kıldılar. Sabah olunca insanlar bunu yine aralarında konuşup yaydılar. Üçüncü gecede mescit halkı iyice çok oldu. Resûlullah yine çıkıp namaz kıldı; insanlar da O'nun namazına uyup namaz kıldılar. Dördüncü gece olunca mescit, toplanan insanları almaktan âciz oldu. (Resûlullah o gece namaza çıkmadı.) Nihayet sabah namazını kıldırmak için çıktı. Sabah namazını kıldırınca yüzünü cemaate karşı yöneltti ve hutbe başlangıcı olarak şehâdet kelimelerini söyledi, sonra hutbesinde bu gece namazına çıkmamasının gerekçesini şöyle açıkladı: "*Şu muhakkak ki, sizin mescitte toplanmanız bana gizli olmamıştır. Şu kadar ki gece namazı üzerinize farz kılınır da sonra onun edasından âciz kalırsınız diye korktum*" buyurdu. Ayrıca, Hz. Ömer ibn'ül-Hattab (r.anh) Müslümanların bir tek okuyucu imâmın arkasında toplanmalarını istemiştir. Abdurrahmân ibn Abdin el-Kaarî'den şöyle rivayet edildi: Bir Ramazan gecesi Ömer ibnü'l-Hattâb'ın beraberinde mescide çıktım. Bir de baktık ki, insanlar yalnız ve dağınık topluluklar hâlinde terâvîh namazı kılmaktalar. Kimisi kendi başına yalnızca namaz kılıyor, kimisi de namaz kılıyor ve bunun namazına bir kısım insanlar uyup namaz kılıyordu. Ömer: Ben zannediyorum ki, bu dağınık olarak namaz kılan insanları bir tek okuyucu imâmın arkasında toplarsam daha faziletli olacak, dedi. Sonra buna kat'î olarak karar verdi. Akabinde o insanları Ubey ibn Ka'b'ın (terâvîh imamlığı) arkasında topladı. Böyle yaparak teravih

namazı cemaatle kılınmasını ve Müslümanların birliğini sağlamak istedi.

Gerçek oruç tutmak tüm günahlardan uzak durmak demektir. Resûlullah şöyle buyurdu: "*Nice oruç tutanlar var ki tuttukları oruçtan aç ve susuz kalmaktan başka kazançları yoktur. Ve yine nice namaz kılanlar var ki, yorgunluktan başka namazından elde ettiği bir şey yoktur*". Başka bir hadiste "*'Her kim yalan söylemeyi ve yalanla amel etmeyi bırakmazsa, o kimsenin yemesini içmesini bırakmasına Allah için hiçbir ihtiyaç yoktur*" buyurmuştur. Câbir bin Abdullah (r.anh) şöyle demiştir: "Oruç tuttuğun zaman, kulağın, gözün ve dilin harama ve yalana karşı oruçlu olsun. Komşuna zarar verme. Üzerinde bir vakar olsun. Oruçlu olduğun gün ile olmadığın gün bir olmasın!". Bu yüzden Müslümanın gerçek oruç tutması için dikkat etmesi gerekir ki, tuttuğu orucun Allah'tan korkmak olan semeresini elde edebilsin.

Bilelim ki, Ramazan ayı ciddiyet ve çalışkanlık ayıdır. Dolayısıyla yorgunluk bahanesiyle Ramazan'daki çalışma ve ibadetlerimiz diğer aylara oranla daha az olmasın. Çok insan tembelliğe meyleder ve Ramazan'da gündüzleri uyuyarak geçirir. Nedeniyle insanların işlerine ve çıkarlarına zarar verir. Tüm bunlar orucun farz kılındığı amaca aykırıdır. Allah Teâlâ: "***Ey iman edenler! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, Allah'a karşı gelmekten sakınasınız diye, size sayılı günlerde farz kılındı***" buyurmuştur. İşte orucun gayesi olan Allah'a karşı gelmekten sakınmamız, tembellikle değil, ama daha fazla çalışma ve ibadetle gerçekleşir.

Oruçlunun Allah rızası için yiyecek ve içeceği bırakıyorsa, Allah rızası için de iş hakkını yerine getirmelidir. Zira oruçlunun namazını ve orucunu gözetleyen, yine de iş hakkını yerine getirmesini gözetleyendir.

Oruçlunun helal yemesi, onun dikkat etmesi gereken hususlardandır. Dolayısıyla, oruçlu işin hakkını vermeden ücret alıyorsa o zaman haram yiyor, çünkü iş yapmadan ücret almıştır. Oruçlunun;

devlet işi olsun özel iş olsun işin gerektirdiği şartları ve koşulları ihlal etmesi onun haram yemesi demek olduğunu fark etmelidir.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

İslam Kardeşleri:

Çalışma ve ibadet aynıdır, çünkü ibadet bir çalışmadır ve Allah'ın rızası için yapılan çalışma da ibadettir. İkisi birbirinden ayrılamaz. Allah Teâlâ: "***De ki: 'İstediğinizi işleyin; Allah, Peygamberi ve müminler işlediklerinizi görecektir. Hepiniz, görülmeyeni ve görüleni bilen Allah'a döndürüleceksiniz. O size, işlediklerinizi bildirecektir***" buyurmuştur. Ayrıca Peygamber Efendimizin hayatına ve sonrasından da onun sahabelerinin hayatına muttali olan ve bütün İslam tarihini inceleyen kişi; Ramazan'ın çalışma ve üretim ayı olduğunu, hatta Müslümanların zaferlerinin çoğunun bu mübarek ayda vuku bulduğunu görür. Ramazan ayı gerçekten de zaferler ve fetihlerin ayıdır. Allah Teâlâ, Bedir Savaşı'nda az sayıları ve güç farkına rağmen Müslümanlara büyük bir zafer verdi. Allah Teâlâ: "***O zaman sen, müminlere şöyle diyordun: İndirilen üç bin melekle Rabbinizin sizi takviye etmesi, sizin için yeterli değil midir? Evet, siz sabır gösterir ve Allah'tan sakınırsanız, onlar (düşmanlarınız) hemen şu anda üzerinize gelseler, Rabbiniz, nişanlı beş bin melekle sizi takviye eder. Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı. Zafer, yalnızca mutlak güç ve hikmet sahibi Allah katındandır***" buyurmuştur.

Ramazan ayında da büyük bir fetih olan Mekke'nin fethi geçekleşerek, Allah Teâlâ Resûlullah'a ve Müslümanlara izzet ve zafer verdi. Mekkeli müşriklerin şevki kırıldı. Modern çağda ise, Allah Teâlâ Mısır'ı 10 Ramazan'da ve 6 Ekim 1973 zaferine kavuşturdu. Bu zaferde Mısırlılar kendi topraklarını ve saygınlığını geri aldılar. O zamanda Mısırlı asker oruçluyken, Kur'an ve dualar okuyup savaş meydanında "*Allahü Ekber*" diye haykırırdı. Neticede din, vatan, toprak ve namusu savunan Mısır ordusu, saldırganları yenilgiye uğratarak topraklarından kovmuştur. Bu savaş Mısır'a saldırmak isteyen herkes için pratik bir dersti.

Hep zafer kazanmak, hak ve adalet temellerini güçlendirmek, toprağı korumak, saygınlık sağlamak ve ümmetimizin diğer ümmet ve halklar arasında prestijini ve heybetini yeniden kazanması için hayatımızın her alanında Ramazan ruhunu yeniden canlandırmalıyız. Bu da ancak hepimiz bir araya gelip tek bir amaç için birlikte çalışmamız ve insanlara iyilik etmemizle gerçekleşecektir.

Allah'ım! Şa'ban ayını bize mübarek eyle ve bizleri Ramazan'a ulaştır. Ey Alemlerin Rabbi bizden kabul et!

* * *

RAMAZAN CEHENNEM ATEŞİNDEN KURTULMA AYIDIR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ"

"***Ey iman edenler! Kötülüklerden sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadis-i Şerifinde "*Bir kimse, inanarak ve sevabını yalnızca Allah'tan bekleyerek, Ramazan orucunu tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır*" demiştir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Yüce Allah (c.c), Mübarek Ramazan ayını, diğer aylara verilmeyen özelliklerle ayrı kılmıştır; bu özelliklerden biri, semavi kitapların indirildiği hidayet ayı olmasıdır. Allah Teâlâ "***Ramazan ayı, ki onda Kuran, insanlara yol gösterici ve doğruyu yanlıştan ayırıcı belgeler olarak indirildi***" buyurmuştur. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) "*İbrahim'in Sahifeleri Ramazan ayının ilk gecesinde indirildi ve Tevrat Ramazan'ın altısında indirildi, İncil Ramazan'ın on üçünde indirildi, Zebur Ramazan'ın on sekizinde indirildi, Kur'an ise Ramazan'ın yirmi dördünde indirildi*" demiştir.

Ramazan'ın özelliklerinden dua ayı olmasıdır. Bilindiği gibi dua en büyük itaatlerden ve insanın Rabbine yakınlaştığı yolların en yücesidir. Kuran-i Kerim'i tefekkür eden kişi, dua ayetinin oruç ayetleri arasında tam orta bir yerde olduğunu görür. Allah Teâlâ "***Kullarım sana Beni sorarlarsa, bilsinler ki Ben, şüphesiz onlara yakınım. Benden isteyenin, dua ettiğinde duasını kabul ederim. Artık onlar da***

davetimi kabul edip Bana inansınlar ki doğru yolda yürüyenlerden olsunlar" buyurmuştur. Bu ayet oruçlunun duası kabul olunmaya daha yakın olduğunu gösterir. Peygamber efendimiz "*Oruçlunun duası reddedilmez*" ve başka bir hadiste "*Üç kimsenin duası reddedilmez: İftar edinceye kadar oruçlu kimsenin, âdil devlet başkanının ve mazlumun duası. Allah, mazlumun duasını bulutların üzerine kaldırır ve o dua için sema kapılarını açar ve 'İzzetime yemin ederim ki belli bir süre de olsa mutlaka sana yardım edeceğim' buyurur*" demiştir.

Muhakkak ki Ramazan'ın özelliklerinin en önemlisinden biri, Allah'ın (c.c) Ramazan'ı cehennem ateşinden kurtulma ayını kılmasıdır. Hz. Efendimiz "*Ramazan ayının ilk gecesi olunca şeytanlar ve cinlerin âsileri zincirlere vurulur. Cehennemin kapıları kapatılır da hiçbir kapısı açılmaz. Cennet'in kapıları açılır da hiçbir kapısı kapanmaz ve bir nida edici: Ey hayır isteklisi (hayır işlemeye) yönel, ey şer İsteklisi! kendini tut. Allah tarafından ateşten âzâd edilenler olur, diye çağırır"* buyurmuştur. Başka bir hadiste *"Allah tarafından her iftar vaktinde ateşten âzâd edilenler olur, bu da Ramazan'ın her gecesinde olur*" buyurmuştur. Ateşten azat edilmek; Allah'ın bu büyük menkıbeyi nimet verdiği insan büyük bir lütuf ile asla ateşe girmeyecek demektir.

Oruç, iyiliğin kapılarından biridir ve kulu cehennem ateşinden koruyan hasletlerdendir. Resûlullah "*Oruç, insanı cehennem ateşinden koruyan bir kalkandır*" buyurmuştur. Başka bir hadiste "*Kim Allah rızası için bir gün oruç tutarsa, Allah onu yetmiş sene Cehennem ateşinden uzaklaştırır*" buyurmuştur.

Muaz bin Cebel'den (r.a.) şöyle dediği rivayet edildi: "Ey Allah'ın resulü beni Cennete girdirecek ve cehennemden uzaklaştıracak ameli bana haber ver dedim, Resûlullah buyurdu ki: *Sen büyük bir şeyden sordun, o (şey) Allah'ın kendisine kolay kıldığı kimse için kolaydır. Hiçbir şeyi ortak koşmadan Allah'a ibadet edersin, namazı kılar, zekât verirsin,*

ramazan orucunu tutar ve haccedersin. Sonra buyurdu ki: Sana hayır kapılarını göstereyim mi? Oruç kalkandır, suyun ateşi söndürdüğü gibi sadaka hatayı giderir".

Ayrıca; oruç kıyamet gününde kula şefaat edecektir. Resûlullah "*Oruç ve Kur'ân kıyamet gününde kula şefaat edeceklerdir. Şöyle ki: Oruç: "Ey Rabbim! Ben onu gündüzleri yemekten ve şehvetlerinden men ettim, onun için beni, onun hakkında şefaatçi kıl." Diyecek, Kuran da "Ben onu geceleri uykusuz bıraktım, beni de onun hakkında şefaatçi kıl" diyecek, böylece ikisi de (o kula) şefaat edeceklerdir*" buyurmuştur.

Oruç; geçmiş günahların mağfiretine bir vesiledir. Allah Teâlâ oruç tutan kullarına mağfiret ve büyük ecir hazırlamıştır. Allah Teâlâ "***Doğrusu erkek ve kadın Müslümanlar, erkek ve kadın müminler, boyun eğen erkekler ve kadınlar, doğru sözlü erkekler ve kadınlar, sabırlı erkekler ve kadınlar, gönülden bağlanan erkekler ve kadınlar, sadaka veren erkekler ve kadınlar, oruç tutan erkekler ve kadınlar iffetlerini koruyan erkekler ve kadınlar, Allah'ı çok anan erkekler ve kadınlar, işte Allah bunların hepsine mağfiret ve büyük ecir hazırlamıştır***" buyurmuştur. Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) "*Bir kimse, inanarak ve sevabını yalnızca Allah'tan bekleyerek, Ramazan orucunu tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır*" demiştir. Hatta, Ramazan ayında öyle bir gece var ki kim sevabına inanıp Kur'an, dua ve gece namazına kalkmakla onu ihya ederse ve içinde Allah'a ibadet ederse geçmiş günahları affedilir. Bu gece Kadir gecesidir. Bu hususta Peygamber Efendimiz "*Kadir gecesini, kim sevabına inanıp onu kazanmak ümidiyle ihya ederse, geçmiş günahları affedilir*" buyurmuştur.

Oruç cennetin bir yoludur. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurur: "*Kuşkusuz cennette dışı içinden, içi de dışından gözüken odalar vardır ki, Allah bunları yemek yediren, yumuşak söz söyleyen, oruca devam eden ve insanlar uyurken geceleyin namaz kılanlar için*

hazırlamıştır". Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir gün sahabelere sordu:
"*Bugün hanginiz oruçludur*?"
"Ben, yâ Resûlallah." dedi Hz. Ebû Bekir.
Peygamberimiz, "*Bugün hanginiz bir cenazeyi takip etti*?" diye sordu.
Ebû Bekir: "Ben, yâ Resûlallah." diye cevap verdi.
Peygamberimiz, "*Bugün sizden kim bir fakiri doyurdu*?" diye sordu.
Ebû Bekir, "Ben doyurdum, yâ Resûlallah." dedi.
Peygamberimiz, "*İçinizden kim bir hasta ziyaret etti*?" diye sordu.
Yine Hz. Ebû Bekir, "Ben!" cevabını verince, Allah'ın Resûl'ü: "*Bu hasletler kimde toplanırsa, işte o, cennete girer*" demiştir.
Ebû Ümâme el-Bâhilî Resûlullah'a gelip "beni cennete koyacak bir iş buyur bana" dediğinde, Resûlullah ona "*oruç tut, orucun gibisi yoktur*" buyurmuştur.

Oruç, kul ile Rabbi arasında bir sırdır, hiçbir kimse onun gerçeğini bilmez. Oruçlu, yalnız iken yemek ve içmek gibi orucun yasaklarını yapabilir, ama Allah'tan başka kimse onu görmeyeceğini bildiği için yapmaz. Allah'tan korktuğu ve sevabına inandığı için bu yasaklardan uzak durur. Allah Teâlâ "***Göklerde olanları da yerde olanları da Allah'ın bildiğini bilmez misin? Üç kişinin gizli bulunduğu yerde dördüncü mutlaka O'dur; beş kişinin gizli bulunduğu yerde altıncıları mutlaka O'dur; bunlardan az veya çok, ne olursa olsunlar nerede bulunurlarsa bulunsunlar, mutlak onlarla beraberdir. Sonra, kıyamet günü, işlediklerini onlara haber verir. Doğrusu Allah her şeyi bilendir***" buyurmuştur.

Oruç, Allah Teala'nın "mükafatını ben vereceğim" dediği ve kendine ait olduğunu bildirdiği tek ibadettir. Peygamber Efendimiz "*Allah Teâlâ `insanın oruç dışında her ameli kendisi içindir. Oruç benim içindir, mükafatını ben vereceğim` buyurdu*" demiştir. Diğer bir rivayette "*İnsanın her ameline kat kat sevap verilir. Bir iyilik, on mislinden yedi yüz misline*

kadar katlanır. Allah Teâlâ şöyle dedi, "Ama oruç başka. O benim içindir, mükâfatını da ben veririm" demiştir. Bilim adamları "Yüce Allah'ın "Oruç benimdir" buyurması, diğer ibadetlere göre orucun faziletini göstermek için yeterlidir" demişler. Ayrıca "Rabbimizin kendisine bu izafetin nedeni de orucun Allah'tan başkasına bir ibadet olmamasıdır" denilmiştir. Oruç, sırf Allah için yerine getirilen bir ibadet türüdür. Halbuki oruçta kesinlikle riya yoktur. Allah'ın en sevdiği ibadetin olduğu da söylenir.

Oruçlu; Yüce Allah rızası için her zaman bu mübarek aydan yararlanmak için istekli olur, Allah'ın rahmet esintilerine yönelerek cehennem ateşinden kurtulanlardan olmayı temenni eder.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

İslam Kardeşleri:

Ateşten kurtulmanın bir nedeni olan oruç, yine de oruçluyu günah işlemekten korur ve orucun maksadı olan takvayı gerçekleştirir. Dolayısıyla oruçlu olan kimsenin yalan konuşmaktan ve yalanla iş yapmaktan uzak durduğu gibi gıybet, kötü söz söylemek, kul hakkı yemek, harama bakmak, kötülük karşılığında kötülük etmek gibi yasak davranışlarda bulunmaktan da uzak durması gerekir. Oruçlu oruçluların ahlaklarıyla ahlaklanması gerekir. Allah Teâlâ "***Onlar, boş söz işittikleri vakit ondan yüz çevirirler***", "***Onlar boş şeylerden yüz çevirirler***" ve "***Kötülüğü en iyi ile sav***" buyurmaktadır. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) "*Oruç kalkandır. Biriniz oruç tuttuğu gün kötü söz söylemesin ve*

kavga etmesin. Şayet biri kendisine söver ya da çatarsa: 'Ben oruçluyum' desin." Buyurmuştur. Başka bir hadiste "*Gerçek oruç, yemeyi ve içmeyi terk etmek değildir. Asıl oruç, boş sözü ve hayâsızca konuşmayı terk etmektir*" buyurmuştur. Cehennem ateşinden kurtulma nedenlerinden de Müslümanın kardeşinin ırzından kötülüğü savmasıdır. Peygamber Efendimiz "*Kim Müslüman kardeşinin ırz, namus ve benzeri şeylerinden her türlü kötülüğü savarsa Allah'ta kıyamet gününde onun yüzünden Cehennem ateşini savar*" demiştir.

Gerçek olarak oruç tutan kişi, orucun ecrini kazanması için tuttuğu orucun insanlarla davranışlarında etkisini gösterebilendir. Halbuki oruç, dünyada ve ahirette iyi ve mutlu oluncaya kadar nefsi hâkim olunmaya alıştırır. Bilindiği gibi nefis kötülüğü emreder. Yalnız Allah'ın koruduğu insanlar müstesnadır. İnsan kendi nefsini serbest bırakırsa, onu tehlikelere atar. Eğer ona hâkim olabilirse onun en yüksek rütbelere ulaşmasını sağlar. Bu, sadece eli, dili, gözü, kulağı ve bütün uzuvları da günah işlemekten uzak tutabilen gerçek olarak oruçlu için gerçekleşir.

Gerçek olarak oruç tutan, iyi iş yapmalı ve kabul olunması için meşgul olmalıdır. İşte Halîlullah İbrahim; büyük iş olan Kâbe'yi inşa ederken Rabbinin bu işini kabul etmesini dilerdi. Allah Teâlâ: "***İbrahim ve İsmail, Kabe'nin temellerini yükseltiyordu: 'Rabbimiz! Yaptığımızı kabul buyur. Şüphesiz ki, Sen hem işitir hem bilirsin'***" buyurmuştur.

Hz. Ali (r.anh) şöyle demişti: yaptığınız amelden daha fazla onun kabul olmasına önem verin, zira Allah Teâlâ "***Allah ancak sakınanlarından kabul eder***" buyurmuştur.

Allah'ım, bizi cehennem ateşinden kurtulanların ve kabul olunanların zümresine ilhak eyle!

* * *

RAMAZAN İYİLİK, CÖMERTLİK VE ZAFERLERİN AYIDIR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kuran-i Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ"

"***Gece gündüz, açık gizli, mallarını sarf edenlerin mükafatlarını Rab'leri verecektir. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadis-i Şerifinde "*Her Allah'ın günü yeryüzüne iki melek iner. Bunlardan biri: Allah'ım malını Allah rızası için infak edene yerini dolduracak karşılığını ver. Diğeri de Allah'ım cimrilik edenin malını yok et diye beddua eder*" demiştir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

İslam dini, değerlerin ve yüce ahlakların dinidir. Dinimizin çağırdığı ve herkesin benimsemesini teşvik ettiği yüce ahlaklardan: cömertlik ahlakıdır. Cömertlik; Peygamberlerin ahlaklarından ve sâlih insanların sıfatlarındandır. Cömertlik insanlar arasında sevgi, şefkat ve kardeşliği oluşturur. Neticede içtenlik, sadakat ve dayanışmaya dayanan güçlü ve uyumlu bir toplum ortaya çıkar. Bu toplumda Hz. Peygamberin sözlerinin gerçekleştiği görülecektir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "*Mü'minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuz ve ateş içerisinde kalırlar*".

Cömertlik, öncelikle Allah'ın sıfatları arasında gösterilmiştir ve güzel isimlerinden biridir. Kapısını kapatmayan, hediyeleri bitmeyen, isteyenin duasını kabul eden ve çok nimet veren Yüce Allah çok

cömerttir. Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*): "*Allah, cömerttir, cömertliği sever. Güzel ahlakı sever ve kötü ahlaktan da nefret eder*" buyurmuştur. Kudsî hadiste Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: "*Ey kullarım! Benim hidayete erdirdiklerim dışında hepiniz dalalettesiniz (ne yapacağını bilmez durumdasınız); o halde benden hidayet isteyin ki sizi hidayete erdireyim. Ey kullarım! Benim yedirdiklerimin dışında hepiniz açsınız; o halde benden size yedirmemi isteyin ki size yedireyim. Ey kullarım! Benim giydirdiklerim dışında hepiniz çıplaksınız; o halde benden size giydirmemi isteyin ki size giydireyim. Ey kullarım! Şüphesiz siz gece-gündüz günah işliyorsunuz, ben ise hepinizi (dilediğim kimseleri) bağışlarım; o halde sizi bağışlamamı talep edin ki sizi bağışlayayım. Ey kullarım! Eğer öncekileriniz, sonrakileriniz, insanlarınız ve cinleriniz aynı yerde durup benden isteseler, herkese istediğini veririm ve bu benim katımdakini noksanlaştırmaz; ancak iğnenin denize daldırıldığı zaman denizden noksanlaştırdığı kadardır*". Yine bu hususta Peygamberimiz (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmaktadır: "*Allah'ın eli (hazinesi) doludur. Ondan vermesiyle eksilmez. O hazineler gece ve gündüz akar. Allah'u Teâlâ'nın, gökleri ve yeri yarattığı günden beri ne kadar nimetler verdiğini söyleyebilir misiniz? Bütün bu verdikleri onun hazinesinden bir şey eksiltmemiştir*"

Kur'an-i Kerim, cömertliğin peygamberlerin ahlaklarından biri olduğunu belirtti. Hz. İbrahim'in hikâyesi hakkında Allah Teâlâ "***İbrahim'in ağırlanan misafirlerinin haberi sana geldi mi? Onlar İbrahim'in yanına girmişler, selam vermişlerdi. İbrahim de selamı almış, içinden, "Bunlar, yabancılar" demişti. Hemen ailesinin yanına giderek semiz bir dana getirmiş. Onların önüne koyup "Yemez misiniz?" demişti***" buyurmuştur. Hz. İbrahim'e çok cömertliğinden dolayı Ebû'd-Düyûf yani (misafirler babası) adı verilmişti.

Yüce Allah bizim birbirimizle cömertçe davranmamızı teşvik etti, ki Allah'ın lütfuna ve cömertliğine layık olalım. Bu bağlamda Allah Teâlâ:

"***İçinizde lütuf ve servet sahibi olanlar, yakınlarına, düşkünlere ve Allah yolunda hicret edenlere, vermemek için yemin etmesinler, affetsinler, geçsinler. Allah'ın sizi bağışlamasından hoşlanmaz mısınız? Allah bağışlayandır, merhametli olandır***" buyurmuştur. Diğer bir ayette "***Mallarını Allah yolunda sarf edenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfu geniştir, O her şeyi bilendir***" buyurmuştur. Yine de şöyle buyurur: "***Yüzlerinizi doğudan yana ve batıdan yana çevirmeniz iyi olmak demek değildir; lakin iyi olan, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, Kitap'a, peygamberlere inanan, O'nun sevgisiyle, yakınlarına, yetimlere, düşkünlere, yolculara, yoksullara ve köleler uğrunda mal verendir***". Ve yine de şöyle buyurur: "***Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler. "Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz. Biz, çetin ve belâlı bir günde Rabbimizden (O'nun azabına uğramaktan) korkarız" (derler). İşte bu yüzden Allah onları o günün fenalığından esirger; (yüzlerine) parlaklık, (gönüllerine) sevinç verir***". Peygamber Efendimiz de hadis-i şerifinde *"(Allah için) infak et ki, sana da infak olunsun*" buyurdu.

Ramazan ayı kibarlık, cömertlik, eli açıklık, iyilik ve dayanışma ayıydı ve hala öyledir. İbni Abbâs (r.anh) şöyle dedi: "Resûlullah insanların en cömert olanı idi. Onun en cömert olduğu ânlar da Ramazan'da Cebrâil'in (aleyhisselam), kendisi ile buluştuğu zamanlardı. Cebrâil, Ramazan'ın her gecesinde Hz. Peygamber ile buluşur, (karşılıklı) Kur'an okurlardı. Bundan dolayı Resûlullah Cebrâil ile buluştuğunda, esmek için engel tanımayan bereketli rüzgârdan daha cömert davranırdı.

Peygamberimiz her halükârda yemek yedirmeyi teşvik etti. Hadis-i şerifinde "*Ey insanlar! Selamı yayınız, yemek yediriniz, akrabalarınızla alakanızı ve yardımınızı devam ettiriniz. İnsanlar uyurken siz namaz*

kılınız ki bu yüzden selametle cennete giresiniz" buyurmuştur. Efendimiz her zamanda misafire ikramda bulunmayı da teşvik etmiştir. Resûlullah "*Allah'a ve ahiret gününe iman eden misafirine ikramda bulunsun*" buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz özellikle bu ay içinde yemek yedirmenin ve misafire ikramda bulunmanın daha büyük ecri ve sevabı olduğunu söyledi. Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*): "*Kim bir oruçluyu iftar ettirirse, oruçlu kadar sevap kazanır. Oruçlunun sevabından da hiçbir şey eksilmez*" buyurmuştur. Kim zengin, fakir akraba veya dost olsun bir oruçluyu iftar ettirirse bu ecri alır. Ayrıca insanlar arasındaki ilişkiyi güçlendirir.

Resûlullah özellikle zor durumda insanlara yardımıyla bize cömertliğin en güzel örneklerini vermiştir. İşte Eş'arîler Resûlullah'ın kendi aralarındaki gerçekleştirdiği dayanışma ve iş birliğinden dolayı övmüşlerdir; Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Hakikaten Eş'arîler gazada azıklarını bitirirken yahut Medine'de ailelerinin yiyeceği azaldığında hemen yanlarındaki erzakı bir tek bez içine toplarlar, sonra bir kap içinde (ölçerek) aralarında eşit olarak taksim ederler. Binâenaleyh Eş'arîler bendendir, ben de Eş'arîler'denimdir*".

Enes radıyallahu anh şöyle dedi: Medine'de Ensar arasında en fazla hurmalığı bulunan Ebû Talha idi. En sevdiği malı da Mescid-i Nebevî'nin karşısındaki Beyru-hâ adlı hurma bahçesiydi. Resûlullah bu bahçeye girer ve oradaki tatlı sudan içerdi. Enes (sözüne devamla) dedi ki: "***Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça, en iyiye eremezsiniz***" ayeti nâzil olunca, Ebû Talha Resûlullah'ın yanına geldi ve: Yâ Resûlallah! Cenâb-ı Hak sana "***Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça, en iyiye eremezsiniz***" ayetini gönderdi. En sevdiğim malım Beyruhâ adlı bahçedir. Onu Allah rızası için sadaka ediyorum. Allah'tan onun sevabını ve ahiret azığı olmasını dilerim. Beyruhâ'yı

Allah’ın sana göstereceği şekilde kullan, dedi. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: “*Aferin sana! Kârlı mal dediğin işte budur! Seni duydum, Ebû Talha. Onu akrabalarına vermeni uygun görüyorum*”. Ebû Talha: Öyle yapayım, yâ Resûlallah, dedi ve bahçeyi akrabaları ve amcasının oğulları arasında taksim etti.

İbnu Ömer´in anlattığına göre, Resûlullah’ın sahabelerinden bir adama bir koyun başı hediye edilir. Adam bunu, “kardeşim falanca ve çocukları, buna benden daha muhtaçlar” diye bir başkasına hediye eder. O da aynı düşünce ile bir başkasına hediye eder. Böylece baş tam yedi el değiştirdikten sonra birinci adama geri gelir. Bunun üzerine “***kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerinden önde tutarlar***” âyeti nâzil oldu. Sahabeler; peygamberin emirlerine uyarak Allah'ın cömert ve iyi insanlara hazırladığı mükâfatı arzu ederek cömertlik ve iyilik yapmak konusunda rekabet içindeydiler.

Cimrilik ve bencilliğin tüm tezahürlerinden uzak durmaya ve bu büyük ahlakla ahlaklanmaya ne kadar muhtacız. Bu bağlamda Peygamber Efendimiz: “*Bildiği halde komşusu açken tok yatan bana iman etmemiştir*” buyurmuştur. Başka bir hadiste “*Ey Âdemoğlu, ihtiyacından fazla olan malını sadaka olarak vermen senin için hayırlıdır. Onu tutman da senin için şerli ve kötüdür. İhtiyacına yetecek kadarını elinde tutmandan dolayı kınanıp ayıplanmazsın, harcamaya evvela geçimini üstlendiklerinden başla. Veren el alan elden üstündür*” buyurdu. Yine başka bir hadiste “*anında ihtiyacından fazla binek hayvanı olanlar, olmayanlara versinler. Fazla azığı olanlar, azığı olmayanlara versinler”* buyurmuştur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah’tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

İslam Kardeşleri:

Cömertliğin en iyi görüntülerinden ve cömertlerin ve erdemlerin sıfatı olan insanın kendine cömert olmasıdır. Şair şöyle diyor:

Nefse cömertlikle davranmak cömertliğin en zirvesidir.

Peygamber efendimiz şöyle buyurdu: "*Allah yolunda bir gün hudut nöbeti tutmak, dünyadan ve dünya üzerindeki şeylerden daha hayırlıdır*". Başka bir hadiste "*İki göze cehennem dokunmaz. Birisi Allah korkusundan ağlayan göz, diğeri de Allah yolunda bir gece nöbet tutan göz*" buyurur. Yine başka bir hadiste "*Allah yolunda ayakları tozlanan bir kula cehennem ateşi dokunmaz*" buyurmuştur. Kim nefsinin bencil tutkularından (ya da cimri tutumundan) korunursa; işte onlar, dünyada ve ahirette felaha (kurtuluşa) erenlerdir Allah Teâlâ "***Ey iman edenler! Sabredin, düşmanlarınızdan daha sabırlı olun, cihada hazır bulunun, Allah'a karşı gelmekten sakının ki başarıya erişebilesiniz***" buyurmuştur.

Ramazan'ın zaferlerin ayı olduğuna dair hiçbir şüphe yoktur. Bu mübarek ayda Bedir savaşı vuku bulmuştur. Allah Teâlâ, Bedir Savaşı'nda az sayıları ve güç farkına rağmen Müslümanlara büyük bir zafer verdi. Allah Teâlâ: "***O zaman sen, müminlere şöyle diyordun: İndirilen üç bin melekle Rabbinizin sizi takviye etmesi, sizin için yeterli değil midir? Evet, siz sabır gösterir ve Allah'tan sakınırsanız, onlar (düşmanlarınız) hemen şu anda üzerinize gelseler, Rabbiniz, nişanlı beş bin melekle sizi takviye eder. Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı. Zafer,***

yalnızca mutlak güç ve hikmet sahibi Allah katındandır" buyurmuştur.

Ramazan ayında, hicretin sekizinci yılında Mekke'nin fethi geçekleşti. Tarihin en büyük affını sergilemek üzere Resûlullah Mekke halkına: *"Ey Kureyş topluluğu! Şimdi benim, sizin hakkınızda ne yapacağımı sanırsınız?"* diye sordu. Kureyşliler: "Biz Sen'in hayır ve iyilik yapacağını umarak; «Hayır yapacaksın!» deriz. Sen, kerem ve iyilik sâhibi bir kardeşsin! Kerem ve iyilik sâhibi bir kardeş oğlusun!.." dediler.

Yine Ramazan ayında, Allah Teâlâ Mısır'ı 10 Ramazan 1397'te ve 6 Ekim 1973 zaferine kavuşturdu. Bu zaferde Mısırlılar kendi topraklarını ve saygınlığını geri aldılar. O zamanda Mısırlı asker oruçluyken, Kur'an ve dualar okuyup savaş meydanında "*Allahü Ekber*" diye haykırırdı. Neticede din, vatan, toprak ve namusu savunan Mısır ordusu, saldırganları yenilgiye uğratarak topraklarından kovmuştur. Bu savaş Mısır'a saldırmak isteyen herkes için pratik bir dersti.

Cesur silahlı kuvvetlerimiz, sevgili Mısır'ımız ve Arap ve İslam ümmetimiz için bir emniyet vanası olmaya devam ediyor ve sadık adamları, terör ve kötülük güçleri karşısında savaşmaya devam ediyorlar, vatanın güvenliğini, haysiyetini ve onurunu savunmak için her gün yeni fedakarlıklar yapılıyor. Bu adamlar ülkenin topraklarını savunmak uğruna sahip oldukları değerli her şeyi feda etmeye tamamen hazırlar ve milletin güvenliğini veya istikrarını bozmak isteyenin elini kesmek istiyorlar. Mısır tarih boyunca ümmetin kılıcı ve kalkanıdır. Tarih buna şahittir.

Allah'ım! Nefsime takvasını ver ve nefsimi temizle, Sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Sen nefsimin dostu ve mevlasısın.

* * *

RAMAZAN İMAN VE ADAMLIK ETME AYIDIR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا"

"***Gece gündüz, açık gizli, mallarını sarf edenlerin mükafatlarını Rab'leri verecektir. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah'a iman etmek, Allah'ın kullarına verdiği büyük nimetlerdendir. Yüce Allah: "***Fakat Allah size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize sindirmiştir. İnkârcılığı, yoldan çıkmayı ve baş kaldırmayı da size çirkin göstermiştir. İşte doğru yolda olanlar bunlardır. Bu, Allah'tan bir lütuf ve nimettir. Allah bilendir, hakîmdir***" buyurmuştur. Ramazan ayının gerçek iman ayı olduğuna dair şüphe yoktur, bu nedenle, Kur'an-ı Kerim'deki oruç ayetleri iman edenlere seslenmekle başladı. Allah Teâlâ "***Ey İman edenler! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, Allah'a karşı gelmekten sakınasınız diye, size sayılı günlerde farz kılındı***" buyurmuştur.

Gerçek iman, Allah tarafından gelen her şeye inanmak ve buna göre davranmaktır. Bu konuda meşhur bir hadiste, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), Cebrail ile konuşmuş, kendisine "İman nedir?" diye sorduğunda Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), şöyle cevap vermiştir: "*İman; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayriyle şerriyle kadere inanmaktır*". İman dil ile ifade edilecek bir söz değil ama o, kalpte yer eden ve davranışların doğruladığı

şeydir. Allah Teâlâ "***İman edenler ancak, o kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri titrer, ayetleri okunduğu zaman bu onların imanlarını artırır. Ve Rablerine güvenirler; namaz kılarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan yerli yerince sarf ederler. İşte gerçekten inanmış olanlar bunlardır***" buyurmuştur. Peygamber efendimiz: "*Müslüman, elinden ve dilinden Müslümanların zarar görmediği kimsedir. Mümin de halkın can ve malları konusunda kendinden emin olduğu kişidir*" buyurmuştur.

Kim kötü ahlakıyla ve davranışıyla, Allah'ın emirlerinden ve onun yasaklarından saparsa iman yolundan da sapar. Resûlullah "*Zina eden kişi zina ettiği sıra, mümin olduğu halde zina etmez. Hırsızlık yapan kişi hırsızlık ettiği sıra, mümin olduğu halde hırsızlık etmez, içki içen kişi içki içtiği sıra, mümin olduğu halde içki içmez*" buyurmuştur.

Peygamber efendimiz komşusuna zarar veren ya da bildiği halde komşusu açken tok yatan kişinin tam iman etmediğini belirtmiştir. Ayrıca iman, amel etmeyi gerektirir. Bu bağlamda, Resûlullah "*Vallahi iman etmiş olmaz. Vallahi iman etmiş olmaz. Vallahi iman etmiş olmaz*" dediğinde, Sahâbîler, kim iman etmiş olmaz, yâ Resûlallah? diye sordular. Efendimiz *"Yapacağı fenalıklardan komşusu güven içinde olmayan kimse!"* buyurdu. Diğer bir hadiste "*Bildiği halde komşusu açken tok yatan kişi bana iman etmemiştir*".

Gerçek iman, kişiyi başkalarının haklarına ve kendilerine saldırmaktan korur ve kişinin gönlünü nefret, kıskançlık, bencillik, kin, ihanet ve yolsuzluktan arındırır. Gerçek iman, kişinin ahlakını düzeltir ki onun davranışları, hayattaki diğer hareketleri ve Allah'ın tüm yaratıklarıyla muamelesi üzerindeki etkisi görünür. İnsana, hayvana ve cansıza merhamet olsun diye ve Allah'ın rızasını kazanmak için imana tutunmak lazım. Allah Teâlâ "***Onlar içleri çektiği halde, yiyeceği***

yoksula, öksüze ve esire yedirirler. Biz sizi ancak Allah rızası için doyuruyoruz, bir karşılık ve teşekkür beklemiyoruz" buyurmuştur.

İman, kökü sağlam, dalları göğe doğru olan, kökleri güçlü olduğu sürece Rabbinin izniyle her zaman meyve veren bir ağaca benzer. Gerçek oruç bu imandan kaynaklanır, ruha huzur ve güven yerleştirir ve Allah'ın rızasını kazandırır. Geçek oruç tutan yalan söylemez, zira oruç ile yalan bir arada olmaz. Oruç açıkça değil de gizlice Allah'ın rızasının en yüksek derecelerine dayanır, kul ile Rabbi arasında bir sırdır. Yalan ise nifakın en belirgin belirtisidir. Bu nedenle, gerçek oruç yalana tam bir şekilde aykırı olup ikisi hiçbir zaman bir araya gelmez. Kişi ya oruçlu olur ya yalancıdır. Bu bağlamda Peygamberimiz "*Kim yalan söylemeyi ve yalanla iş görmeyi terk etmezse, Allah'ın, onun yemesini ve içmesini bırakmasına (oruç tutmasına) ihtiyacı yoktur*" buyurmuştur. Bir gün Peygamberimize sorulmuş: "Mümin korkak olur mu?" Peygamberimiz "*olabilir*" diye cevap vermiş. Sonra "Mümin cimri olur mu?" diye sorulunca, Peygamberimiz: "*olabilir*" buyurmuş. Sonra da "Mümin yalancı olur mu?" denilince, Peygamberimiz "*Hayır, olamaz*" buyurmuştur.

Allah'a iman etmenin bir tadı vardır ki ancak kalpleri imanla dolu insanlar tadacaktır. Peygamberimiz "*İmanın tadını Rab olarak Allah'a, din olarak İslam'a, peygamber olarak Muhammed'e razı olan kimse tatmıştır*" buyurmuştur. Başka hadis-i şerifte "*Üç haslet vardır, bunlar kimde bulunursa, o, imanın tadını duyar: Allah'ı ve Resulünü her şeyden ve herkesten daha çok sevmek; bir kulu sırf Allah rızası için sevmek; Allah, imansızlıktan kurtarıp İslâm'ı nasip ettikten sonra tekrar inançsızlığa düşmekten, ateşe atılmaktan korktuğu gibi korkmak*" buyurmaktadır.

İman ve güzel ahlak birbirine bağlıdır. Resûlullah "*Müminlerin iman bakımından en olgun olanları, ahlâkı en güzel ve mülayim olandır. Onlar insanlara ısınırlar, insanlar da onlara ısınırlar. Başkalarına ısınmayan ve kendilerine ısınılmayan kimsede hayır yoktur*" buyurmuştur. İman nur ve

ibadet de nurdur. Kim imanın tadını ve ibadet zevkini alırsa, sadece hoşgörü, kolaylık ve iyi muameleyi bilecektir. Bu yüzden mümin kişi insanlara kibirli ya da asık suratlı olmaz, kötülük karşısında kötülük yapmaz ama affeder ve bağışlar. Bunun için Peygamber Efendimiz "*Biriniz oruç tuttuğu gün kötü söz söylemesin ve kavga etmesin. Şayet biri kendisine söver ya da çatarsa: 'Ben oruçluyum' desin*" buyurmuştur. Akıllı insan kendi ibadetiyle cennete giremeyeceğini ve ancak kendi ahlakıyla ve insanlarla iyi davranışıyla cennete girebileceğini bilmelidir. Bu anlamda Hz. Peygamber "*Sizden önce yaşayanlardan biri ölünce hesaba çekildi. Teraziye girecek hiçbir hayrı yoktu. Ancak zengindi, insanlara karışır, borç verir, hizmetçisine de: Darda olanların borçlarını bağışlamalarını emrederdi. Allah Teâlâ de onun hakkında şöyle buyurdu: "Biz bağışlanmaya ondan daha lâyıkız; onu bağışlayın" diye emretti*" buyurmuştur.

Şunu vurguluyoruz: gerçek iman, Allah'ın kul kalbine attığı bir ışıktır. Bu ışık; kula bilgelik ve kesinliği miras bırakır ve Allah'ın ışığıyla görmesini de sağlar. Enes bin Malik'ten rivayet edildiği gibi, Hz. Peygamber bir gün çıkıp yolda Ensar'dan Haris b. Numan adlı bir genç ile karşılaştı. Peygamber ona "*nasıl sabahladın ey Haris*" diye sordu. Harise "gerçek bir mümin olarak sabahladım" der. Resûlullah "*her hakkın bir hakikati vardır senin imanının hakikati nedir*" deyince, Haris "gündüz susuz gece uykusuz kalarak dünyadan vazgeçtim, sanki Allah'ın arşını, cennetlik ve cehennemlikleri gördüm" diye cevap vermiştir. Hz. Peygamber de ona "*doğru yaptın, sen Allah'ın kalbini nurlandırdığı bir kulsun*" buyurmuştur.

İmanın her müminin dikkat etmesi gereken çok şubeleri vardır. Peygamber Efendimiz "*İman yetmiş küsur diğer hadiste altmış küsur şubedir en üstünü "La ilahe illallah" sözü, en aşağısı ise insanlara zarar veren şeyleri yoldan kaldırmaktır, haya da imandan bir şubedir*" buyurmuştur. Bir adam da el-Hasen el-Basri'ye şöyle sormuş:

“sen mümin misin?”. O da şu cevabı vermiş: İman iki türlüdür. Eğer sen bana Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, cennete, cehenneme, öldükten sonra dirilişe ve hesaba imanı soruyor isen, ben bunlara iman eden bir kimseyim. Yok eğer Yüce Allah'ın: "***Müminler ancak, o kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri titrer, ayetleri okunduğu zaman bu onların imanlarını artırır. Ve Rablerine güvenirler; namaz kılarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan yerli yerince sarf ederler. İşte onlar gerçek müminlerin ta kendileridir***" buyurması hakkında soruyorsan, Allah'a yemin ederim ki, ben onlardan mıyım, değil miyim? Bilemiyorum.

Gerçek iman, sahibine güven ve huzur verir. Yüce Allah şöyle buyurur: “***Kadın, erkek, inanmış olarak kim iyi iş işlerse, ona hoş bir hayat yaşatacağız***”. Yine de şöyle buyurur: “***Onlar, iman edenler ve kalpleri Allah’ı anmakla huzura kavuşanlardır. Biliniz ki, kalpler ancak Allah’ı anmakla huzur bulur***”. Bu hususta da şair şöyle der:

Eğer iman kaybedilirse, din yaşamamış kişi ne huzur ne hayat bulur.

Dinsiz bir hayata razı olan, faniliği hayatına yakınlaştırır.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah’tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed’e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Aziz Müminler:

Ramazan, iman ayıdır, aynı zamanda güçlü bir adam yapma ayıdır. Halbuki oruç, gerçek adamları gösteren pratik bir okuldur. Şair Ahmed Şevki şöyle demiştir: “Oruç; Yüzeysel bakıldığında karnı aç bırakmak, deruni bir bakış açısıyla karnı aç bırakarak kalbi doyurmak, açlıkla bir

terbiyedir, Allah'a itaat ve boyun eğmektir. Her farzın bir hikmeti vardır. Bu hükmün içi rahmet doludur, oruç nefsi sabır kafesinde tutmak, aşk semasında ruha tutunmaktır. Merhameti uyandırır, sadaka vermeyi teşvik eder, kibri kırar, sabrı öğretir ve hayırseverliğe alıştırır. Tok olmaya alışan kişi aç kalırsa ve nimet içinde bulunan kişi mahrum bırakılsa, o zaman mahrumiyetin nasıl olduğu ve acısı nasıl çekileceği bilinir".

Kur'an-ı Kerim'i düşünen kişi, adamlığın, Allah'a verilen ahdi değiştirmeden yerine getirmek gibi özelliklere sahip olanlar haricinde kimseye verilmemiş bir tanım olduğunu anlar. Allah Teâlâ "***İman edelerden, Allah'a verdiği ahdi yerine getiren adamlar vardır. Kimi, bu uğurda canını vermiş, kimi de beklemektedir. Ahdlerini hiç değiştirmemişlerdir***" buyurmuştur. Gerçek adamlar; Allah yolunda canlarını ve mallarını satanlardır. Allah Teâlâ "***Allah şüphesiz, Allah yolunda savaşıp, öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını Tevrat, İncil ve Kuran'da söz verilmiş bir hak olarak cennete karşılık satın almıştır. Verdiği sözü Allah'tan daha çok tutan kim vardır? Öyleyse, yaptığınız alışverişe sevinin; bu büyük başarıdır***" buyurmuştur.

Ramazan, karakterin inşası ve güçlü bir adam yapımında en önemli iki etken olan camileri imar etme ve gece namazına kalkma ayıdır. Yüce Allah, Hz. Peygamber'e hitap ederek "***Ey örtünüp bürünen (Resulüm)! Birazı hariç, geceleri kalk namaz kıl. Gecenin yarısını kıl. Yahut bunu biraz azalt. Ya da bunu çoğalt ve Kur'an'ı tane tane oku. Doğrusu biz sana (taşıması) ağır bir söz vahyedeceğiz. Şüphesiz, gece kalkışı daha tesirli ve o zaman okumak daha elverişlidir***" buyurmuştur. Yine de "***Allah'ın yüksek tutulmasına ve içlerinde adının anılmasına izin verdiği evlerde, insanlar sabah akşam O'nu tesbih ederler. Bunları ne ticaret ne de alışveriş Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan, zekât vermekten alıkoyar. Bunlar, gönüllerin ve gözlerin döneceği günden***

korkarlar" buyurmuştur. Cennet halkını tarif ederek Allah Teâlâ "***Onlar, geceleri az uyuyanlardı. Seher vakitlerinde bağışlanma dilerlerdi***" buyurmuştur. Başka ayette "***vücutlarını yataklardan uzak tutup korkarak ve umarak Rablerine yalvaranlar ve verdiğimiz rızıklardan sarf edenler inanır. Yaptıklarına karşılık onlar için saklanan müjdeyi kimse bilmez***" buyurmuştur.

Peygamber Efendimizi örnek alarak Ramazan'ın özellikle son on gününde gece namazına kalkmak dikkat etmemiz gereken şeylerdendir. Hz. Aişe'den şöyle rivayet edilmiştir: "Ramazan ayının son on günü girdiğinde Resûlullah geceleri ihyâ eder ve ev halkını uyandırır". Başka bir rivayette "ibadete soyunur ve eşleriyle ilişkiyi keserdi". Hz. Aişe'nin de başka rivayetine göre "Resûlullah, Ramazan'da diğer aylardan daha fazla (kulluk yapmaya) çalışırdı. Ramazan'ın son on gününde de Ramazan'ın öteki günlerinden daha fazla ibadet ederdi".

Ramazan, nefsin arzularının karşısına çıkmayı ve aşırı arzuları dizginlemeyi öğretir. Oruç nefsimizi huzura, disipline, iyi davranmaya, insan davranışlarını yöneten ahlaki değerleri benimsemeye alıştırır. Tüm bunlar insanın kendisi, toplumu, vatanı ve milleti için bütün iyiliklerin vesilesidir. Dolayısıyla toplumun istikrarı ve ilerleyişine iyi şekilde yansıyacak ve herkes arasında sevgi, şefkat, merhamet ve halkların gelişmesini destekleyen diğer asil anlamların ruhunu yayacaktır.

O halde bu mübarek günler içinde Allah'ın merhametinden yoksun kalmamak için zikir, dua, Kur'ân okumak ve bizi Allah'a yaklaştıracak her şeyi yapmak için özen göstermek yoluyla bu mübarek günlerden faydalanmalıyız. Peygamber Efendimiz: "*Muhakkak ki, Rabbinizin bazı zaman dilimlerinde rahmet esintileri vardır, rahmet rüzgârları eser. Siz o rahmet esintilerine yönelerek hayrı elde etmeye çalışın, hayra talip olun.*

Umulur ki, o rahmetten birinize bir esinti eser de bir daha bedbaht olmaz" demiştir.

Ey Rabbimiz! Yaptığımızı kabul buyur. Şüphesiz ki, Sen hem işitir hem bilirsin ve tevbemizi kabul buyur, çünkü tevbeleri daima kabul eden, merhametli olan ancak Sensin.

* * *

RAMAZAN İYİLİK ETME VE İRTİBATI KOPARMAMA AYIDIR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ"

"***Yüzlerinizi doğudan yana ve batıdan yana çevirmeniz iyi olmak demek değildir; Lakin iyi olan, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, Kitap'a, peygamberlere inanan, O'nun sevgisiyle, yakınlarına, yetimlere, düşkünlere, yolculara, yoksullara ve köleler uğrunda mal veren, namaz kılan, zekat veren ve ahidleştiklerinde ahidlerine vefa gösterenler, zorda, darda ve savaş alanında sabredenlerdir. İşte onlar doğru olanlardır ve sakınanlar ancak onlardır***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Mübarek Ramazan ayı, oruç, itaat ve rahmet ayıdır. Ayrıca gece namazına kalkma, irtibat, dostluk, İyilik ve takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşma ayıdır. Bu ay Müslümanlar için sabırda bir denemedir. Halbuki oruçlu açlığa ve susuzluğa katlanır ve nefsinin arzuları karşısına çıkmayı ve aşırı arzuları dizginlemeyi öğrenir. Ayrıca Kur'an'ı okumak, zikir, gece namazı kılmak, sadaka vermek, insanları birbirlerine barıştırmak ve ülke ile halk menfaatine iyi olan her şeyi yapmak gibi itaatler; Allaha yakınlaşmaya büyür bir vesile olur. Allah Teâlâ "***Doğrusu Allah'ın rahmeti iyi davrananlara yakındır***" buyurmuştur. Peygamber efendimiz "*Şüphesiz bazı insanlar hayırlı işler için anahtar ve şer işlere karşı sürgü gibidirler. Diğer bir kısım insanlar ise*

(bilâkis) şer işler için anahtar ve hayırlı işlere karşı sürgü gibidirler. Ne mutlu o kimseye ki Allah Teâlâ hayırlı işlerin anahtarlarını onun ellerine vermiştir. Ve yazıklar olsun o kişilere ki Allah Teâlâ şer işlerin anahtarlarını onun ellerine vermiştir" buyurdu.

Mübarek Ramazan ayı, iyilik yapmak için bir rekabet meydanıdır ki kullar en sadık işler yaparak Allah'a yakınlaşmak isterler. İşte bu, Hz. Peygamber'in Ramazan'daki durumuydu. İbni Abbâs (r.anh) şöyle dedi: "Resûlullah insanların en cömert olanı idi. Onun en cömert olduğu ânlar da Ramazan'da Cebrâil'in (aleyhisselam), kendisi ile buluştuğu zamanlardı. Cebrâil, Ramazan'ın her gecesinde Hz. Peygamber ile buluşur, (karşılıklı) Kur'an okurlardı. Bundan dolayı Resûlullah Cebrâil ile buluştuğunda, esmek için engel tanımayan bereketli rüzgârdan daha cömert davranırdı.

Ramazan ayı iyilik yapmak için çok geniş bir alandır. Özellikle bu mübarek ayın ve dinimizin özelliklerinden biri olan yemek yedirmek gibi iyilikler. Abdullah bin Selâm'dan (r.anh); Şöyle demiştir: Peygamber efendimiz Medine'ye geldiği zaman halk O'nu karşılamaya koşarak gitti. Ben de bakayım diye halkın içinde gittim. Nihayet O'nun yüzünü görüp tanıyınca, yüzünün bir yalancı yüzü olmadığını bildim. Ondan işittiğim ilk buyruğu da şu oldu: "*Ey İnsanlar! Selamlamayı çoğaltıp yaygınlaştırın, (muhtaçlara) yemek yedirin, akrabalarla iyi ilişki kurun ve halk uyurken geceleyin namaz kılın ki selâm ile (yâni selâmlanarak veya selâmetle) Cennet'e giresiniz*". Peygamber efendimizin hadisinden anlaşılır ki Cennet'e selâmetle girmeye vesile olan hayırlı hasletlerden insanlar arasındaki ilişkiyle ilgili şu üç şeydir: muhtaçlara yemek yedirmek, Selamlamayı çoğaltıp yaygınlaştırmak ve Akrabalarla iyi ilişki kurmaktır. Bir haslet daha var ki sadece kul ile Allah arasındaki ilişkiyle ilgilidir. Bu da halk uyurken geceleyin namaz kılmaktır. Rivayet edildiğine göre Bir

adam, Peygamber'e (sallallahu aleyhi ve sellem): İslâm'ın hangi hasletleri ve amelleri daha hayırlıdır? diye sordu. Peygamber: *“Yemek yedirmen ve tanıdığın ve tanımadığın herkese selâm vermendir”* buyurdu.

İnsan; basit iyilikleri ve davranışları ne küçümseyip ne de hakir görmelidir. Zira hiç kimse Allah’ın hangi işleri kabul edeceğini bilemez. Dolayısıyla Hiçbir iyilik küçük görülmemelidir. Bu bağlamda Peygamber “*Sakın maruftan hiçbir şeyi hakir görme, velev ki din kardeşini güler yüzle karşılaman olsun*” buyurdu. Yine bu hususta Resûlullah "*Her Müslümanın sadaka vermesi gerekir" buyurdu. Kendisine: "Ya bulamayan olursa?" diye soruldu. "Eliyle çalışır hem şahsı için harcar hem de sadaka verir " cevabını verdi. "*Ya çalışacak gücü yoksa?" diye soruldu *"Bu durumda, sıkışmış bir ihtiyaç sâhibine yardım eder" dedi.* "Buna da gücü yetmezse?" dendi*. "iyiliği veya hayrı emreder" dedi.* "Bunu da yapmazsa?" diye tekrar sorulunca: *"Kendini başkasına kötülük yapmaktan alıkoyar. Zira bu da bir sadakadır*" buyurdu.

İyilik; Allah rızası için yapılan ve insanlara faydalı olan her şeyi kapsayan bir anlamdır. Peygamber efendimiz “*iyilik güzel ahlaktır*” buyurmuştur. Ayrıca vefakarlık ve minnettarlık erdem insanların ahlaklanması gereken iki ahlaktır. Şair şöyle der:

Vefakârlık iyi olan herkeste bir şarttır. Nankörlük kötü insanlara bağlıdır. Vefakâr insan; dostlarına sahip çıkar. Nankör ise insaf bilmez.

Ve diğeri de şöyle der: vefakâr insanlar zengin olunca kötü gün dostunu unutmazlar.

İyiliğin en yüce biçimlerinden biri akrabalar, komşular ve tüm insanlar ile iyi ilişki kurmaktır. Zira tüm insanlar arasında uyum ve şefkat değerlerinin yayılmasını sağlayacak en büyük faktörlerden biridir. Şüphesiz ki, Ramazan ayında kavgacılara ve çatışmalara yer yoktur. Ayrıca akrabalık bağlarını gözetmek iyiliklerin başında gelir. Bu

bağlamda Peygamber efendimiz Allah Teâla'nın şöyle buyurduğunu ifade eder: "*Ben Allah'ım, Ben Rahman'ım. (Ana) rahmini ben yarattım. Ona kendi (Rahman) adımdan verdim. Kim akrabalık bağlarını gözetirse ben de onu gözetirim. Kim de akraba ile bağını keserse bende onunla bağımı keserim*". Bunları anlattıktan sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) "*İsterseniz (bunu doğrulayan) şu âyeti okuyunuz*" buyurdu: "***Ey münâfıklar! Siz iş başına geçecek olursanız, yeryüzünde fesat çıkarır, akrabalarla ilginizi kesersiniz, değil mi? İşte Allah'ın lânete uğrattığı, kulaklarını sağır, gözlerini kör ettiği kimseler bunlardır***". Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "*İnsanların amelleri pazartesi ve perşembe günleri Allah'a arz olunur. Bu yüzden ben amelimin oruçlu olarak Allah'a arz olunmasını severim*".

Hz. Peygamber peygamberliğinin başlangıcında akrabalarla iyi ilişki kurmayı imanın esaslarından biri saymıştır. Amr bin Abese şöyle anlatıyor: "Mekke'de iken peygamberliğinin ilk zamanında O'nun yanına vardım ve sen kimsin? dedim. O'da: "Peygamberim" dedi. Peygamber ne demektir? dedim. O'da: "Allah beni vazifeli olarak gönderdi" dedi. Ben hangi şey ile gönderdi? deyince: "*Akrabayı görüp gözetmek, putları kırmak, Allah'ın birliğini kabul edip O'na hiçbir şeyi ortak koşmamak üzere*" buyurdu. Diğer bir hadiste "*Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse akrabasını görüp gözetsin*" buyurmuştur. Akrabaları sorup gözetme konusunda Allah Teâlâ "***Kan akrabaları birbirlerine (varis olmaya) daha lâyıktırlar***" buyurmuştur.

İnsan kendi etrafındaki herkes ile irtibat kurmalıdır. Peygamberimiz "*Bir Müslümanın, din kardeşini üç gün üç geceden fazla terk edip küs durması helâl değildir: İki Müslüman karşılaşırlar biri bir tarafa öteki öbür tarafa döner. Halbuki o ikisinin en iyisi önce selâm verendir*" buyurdu. Bunun anlamı sadece yolda karşılaştıkları zaman selam vermekle başlamak değil, ama selam yani barış kelimesinin tüm anlamıyla gerçek barış yaymak, bu barış bir formalite değil, sadece dille

ve gönülsüzce bir barış olmamalıdır. Barış; kendimizle arkadaşımızla, meslektaşımızla, her insanla, hayvanla, cansızla ve tüm evren ile olması gerekir. Allah Teâlâ "***Ey iman edenler! Hep birden barışa girin, şeytana ayak uydurmayın, o sizin apaçık düşmanınızdır***" buyurmuştur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Aziz Müminler:

Allah'ın hikmetine göre, Ramazan ayının son on günü, hayırseverlerin yaptıkları iyi işlerini artırmak ve ihmalcilerin kaçırdıkları itaatleri telafi etmek için bir fırsat kılındı. Bu günler, Allah'ın, kullara verdiği rahmet esintileri ve ilahi hediyelerle doludur. Dolayısıyla her Müslümanın o rahmet esintilerine yönelerek nail olmaya çalışmalıdır. Bu hususta Peygamber Efendimiz: "*Muhakkak ki, Rabbinizin bazı zaman dilimlerinde rahmet esintileri vardır, rahmet rüzgârları eser. Siz o rahmet esintilerine yönelerek hayrı elde etmeye çalışın, hayra talip olun. Umulur ki, o rahmetten birinize bir esinti eser de bir daha bedbaht olmaz*" demiştir. Bu yüzden, Resûlullah, Ramazan'ın son on gününde daha fazla itaat ve ibadet ederdi.

Peygamber Efendimizi örnek alarak Ramazan'ın özellikle son on gününde gece namazına kalkmak dikkat etmemiz gereken şeylerdendir. Resûlullah, Ramazan'da diğer aylardan daha fazla (kulluk yapmaya) çalışırdı. Ramazan'ın son on gününde de Ramazan'ın öteki günlerinden daha fazla ibadet ederdi. Hz. Aişe'den şöyle rivayet edilmiştir: "Ramazan ayının son on günü girdiğinde Resûlullah geceleri ihyâ eder ve ev halkını

uyandırır". Başka bir rivayette "ibadete soyunur ve eşleriyle ilişkiyi keserdi".

Allah Teâlâ Ramazan ayının son on gününü, en hayırlı ve bereketli gece olan Kadir gecesi ile ayrı tutmuştur. Mücâhid'den nakledildi ki; Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) İsrail oğullarından bir adamdan bahsederek bin yıl Allah yolunda silah kuşandı, demiş. Mücâhid der ki: Müslümanlar buna hayran oldular da Allah Azze ve Celle: "***Doğrusu Biz, onu Kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin ne olduğunu bilir misin sen? Kadir gecesi; bin aydan daha hayırlıdır. Melekler ve Rûh, o gece Rablarının izniyle her iş için iner de iner. O, O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir***" ayetlerini inzal buyurdu. Yani o gecede Allah'a ihlasla ibadet etmek Allah yolunda bin ay savaşmaktan daha hayırlıdır.

Peygamber efendimiz, bize bu gecenin günahların bağışlanması sebebi olduğunu söyledi. Hadisi şerifte "*Faziletine inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek Kadir gecesini değerlendiren kişinin geçmiş günahları bağışlanır*" buyurmuştur. Rivayet edildiğine göre Resûlullah şöyle buyurdu: "*Kadir gecesini Ramazan'ın son on günündeki tek gecelerde arayın*!". Yine başka bir rivayete göre Resûlullah "*Siz Kadir gecesini Ramazan'ın son on günü içerisindeki tek rakamlı gecelerde arayınız*" buyurmuştur.

Bu mübarek günlerde yapması gereken iyi işlerin önemlisi olan fıtır sadakasını vermektir. İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre Resûlullah -*sallallahu aleyhi ve sellem*- "*Fıtır sadakasını (fitreyi), oruçluyu ağzından çıkan her türlü gereksiz ve çirkin sözünden (günahından) arındırmak ve yoksullara gıda olması için farz kıldı. Kim fıtır sadakasını bayram namazından önce verirse, o fıtır sadakası olarak kabul olunan bir sadakadır. Kim de onu bayram namazından sonra verirse, o sadakalardan bir sadaka olur*" demiştir.

Yine yapması gereken itaatlerden, ısrar ile dua etmektir, Zira Ramazan ayında dualar kabul olunmaya yakın olduğu gibi Ramazan'ın son on günündeki duaların kabul olunması daha yakındır. Âişe (radıyallahu anhâ) şöyle dedi: "*Ey Allah'ın Resulü! Kadir gecesinin hangi gece olduğunu bilecek olursam, o gece nasıl dua edeyim? diye sordum.* Resûlullah: *"Allah'ım! Sen çok affedicisin, affetmeyi seversin. Beni affet! diye dua et*" buyurdu.

O halde bu faziletli günler içinde Allah'ın merhametinden yoksun kalmamak için zikir, dua, Kur'ân okumak ve bizi Allah'a yaklaştıracak her şeyi yapmak için özen göstermek yoluyla bu mübarek günlerden faydalanmalıyız. Zira bu gecedeki mahrumiyet gerçek mahrumiyettir. Peygamberimiz "*Ramazan ayında bin aydan hayırlı olan bir gece vardır ki ondan kim mahrum kalırsa hayrın tümünden mahrum olmuştur*" buyurmuştur.

Allah'ım! Sen çok affedicisin, affetmeyi seversin. Bizi affet!

* * *

RAMAZAN ARDINDAN VE ŞEVVAL AYINDA NELER YAPILIR

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah teala şöyle buyuru: " إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ " "***'Rabbimiz Allah'tır' deyip sonra da doğrulukta devam edenler, onları, melekler, ölümleri anında: 'Korkmayınız, üzülmeyiniz, size söz verilen cennetle sevinin' diyerek inerler***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Hadis-i Şerifinde "*Amellerin Allah'a en sevimli olanı: az da olsa devamlı olanıdır*" buyurmuştur. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah Teâlâ "***İbret almak veya şükretmek dileyen kimseler için gece ile gündüzü birbiri ardınca getiren O'dur***" buyurdu, başka bir ayette "***Öyleyse onların acele yok olmalarını isteme. Biz onların günlerini saydıkça sayıyoruz***" buyurmuştur.

Allah Teâlâ "***İnsan ancak çalıştığına erişir. Onun çalışması şüphesiz görülecektir. Sonra ona karşılığı eksiksiz verilecektir***" buyurmaktadır. İşte İnsan dünyada kendi işine bağlı olduğu için akıllı olan kişi itaat etmeli ve eceli gelinceye kadar itaate devam etmelidir. Böylece Rabbinin rızasını kazanarak rahmetine kavuşur. İnsan da hangi itaatin kabul kapılarını açacağını bilemez. Zira Allah Teâlâ merhametini itaat edenlere saklamıştır. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Vaktiyle bir adam yolda giderken çok susadı, nihayet bir kuyu bulup oraya indi, su içip çıktı, bir de ne görsün bir köpek dilini çıkarmış soluyor ve susuzluktan nemli toprağı yalıyordu. Adama kendi kendine bu köpek te tıpkı benim gibi susamış dedi ve hemen kuyuya indi, mestini su ile doldurdu ve mesti ağzına alarak kuyudan çıktı, köpeği suladı. Bundan*

dolayı Allah o kimseden razı oldu ve onu bağışladı". Başka bir rivayette "*Allah ondan memnun oldu ve onu bağışlayıp cennetine koydu*".

Allah Teâlâ gazabını itaatsizliklere sakladığı için insan hangi itaatsizlikten dolayı cezalanacağını bilemez. Peygamber Efendimiz "*Bir kadın, eve hapsettiği bir kedi yüzünden cehenneme gitti. Kediyi hapsederek yiyecek vermemiş, yeryüzünün haşeratından yemeye de salmamıştı*" buyurdu. Resûlullah "*Kul, insanların görüşünde cennet ehlinin amelini yapar, hâlbuki o, muhakkak ateş ehlindendir. Yine kul insanların görüşünde ateş ehlinin amelini yapar, hâlbuki o, cennet ehlindendir. Ameller ancak (ölüm sırasındaki) sonlarına göre değerlendirilir*" buyurdu. Bu yüzden de peygamber efendimiz Allah'tan hep İslam üzere imanlı bir şekilde ölmeyi dilerdi. Bu bağlamda Enes (ra)'dan şöyle demiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şu sözü çokça söylerdi: *Ey kalpleri evirip çeviren, kalbimi dinin üzere sabit kıl*! Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e denildi ki: Biz, sana ve getirdiklerine iman ettiğimiz halde bizim hakkımızda korkuyor musun? O, şöyle cevap verdi: Evet! kalpler, Rahman'ın parmaklarından iki parmağın arasındadır, onları dilediği gibi çevirir".

Şüphe yok ki akıl sahipleri; Ramazan ayının Rabb'inin, hem Şevval'in hem de tüm aylar, günler, zamanlar ve yerlerin Rabb'i olduğunu idrak ederler.

İyiliğin kapıları her zaman açıktır. Allah Teâlâ gündüz günah işleyenin tövbesini kabul etmek için geceleyin elini açar. Geceleyin günah işleyenin tövbesini kabul etmek için de gündüzün elini açar. İşte Ramazan'da, Şevval'de, Zilkade'de, her zamanda ve güneş battığı yerden doğuncaya kadar bu böyle devam edip gider. Ebu Musa (ra)'dan şöyle demiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) "*Allah Teâlâ gündüz günah işleyenin tövbesini kabul etmek için geceleyin elini açar. Geceleyin günah*

işleyenin tövbesini kabul etmek için de gündüzün elini açar. Güneş battığı yerden doğuncaya kadar bu böyle devam edip gider" buyurdu.

Cennetin kapıları Ramazan'da açıldıysa, Ramazan'dan sonra kapanmaz. Ebu Musa (ra)'dan şöyle demiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "*Pazartesi ve perşembe günleri cennet kapıları açılır. Din kardeşi ile aralarında düşmanlık bulunan kişi dışında Allah'a şirk koşmayan her kulun günahları bağışlanır. (Meleklere) siz şu iki kişiyi birbiriyle barışıncaya kadar tehir edin, evet siz bunları birbiriyle barışıncaya kadar tehir edin! buyurulur*". Zira oruç ve gece namazı ve Kur'an okumanın zevkine alışan kişi Ramazan'dan sonra bu ibadetlerden vazgeçemez.

Alimlere göre, itaatin kabul edildiğinin belirtilerinden, onu sevip sürdürmektir. Allah Teâlâ "***İnananlar ancak, o kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri titrer, ayetleri okunduğu zaman bu onların imanlarını artırır ve Rablerine güvenirler***" buyurmuştur. Başka bir ayette "***Allah, ayetleri birbirine benzeyen ve yer yer tekrar eden Kitap'ı sözlerin en güzeli olarak indirmiştir. Rablerinden korkanların, bu Kitap'tan tüyleri ürperir, sonra hem derileri ve hem de kalpleri Allah'ın zikrine yumuşar ve yatışır. İşte bu Kitap, Allah'ın doğruluk rehberidir, onunla istediğini doğru yola eriştirir. Allah kimi de saptırırsa artık ona yol gösteren bulunmaz***" buyurmuştur. Ramazan ayında Kurân-ı Kerim okumak, gece namazını kılmak ve sadaka vermek gibi yaptığımız ve kazandığımız güzel haslet ve yüksek değerleri, Ramazan sonrasında da koruyup yaşamalıyız. Bu çok önemlidir, zira Yüce Allah'a karşı sorumluluğumuz sadece Ramazan ayına mahsus değildir. Ramazan ayında yoğun bir ibadetle vaktimizi geçirmeye çalıştık. Namazlara, ibadetlere ve cemaatçe yaptığımız vecibelere devam ettik. Muhtaçlara yardım ettik. Günahlarımıza tövbe ettik. Bunlara ve diğer dinî görevlerimize Şevval ayında hemen devam etmeliyiz. Hz. Peygamber

"*Kim, Ramazan orucunu tutar, sonra Şevval'den de altı gün oruç tutarsa, bütün sene oruç tutmuş gibi olur*" buyurdu.

Gerçek oruç tutan kişi, oruç tutması neticesinde Allah takvasını kazanır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar hakkında, Allah Teâlâ "***Doğrusu, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, Rablerinin kendilerine verdiğini almış olarak bahçelerde ve pınar başlarındadırlar. Çünkü onlar, bundan önce iyi davrananlardı. Onlar, geceleri az uyuyanlardı. Seher vakitlerinde bağışlanma dilerlerdi***" buyurmuştur. Sadece Ramazan gecelerini özel tutmadı. Gece namazını kılanlar hakkında, Allah Teâlâ "***Vücutlarını yataklardan uzak tutup korkarak ve umarak Rablerine yalvaranlar ve verdiğimiz rızıklardan sarf ederler. Yaptıklarına karşılık onlar için saklanan müjdeyi kimse bilmez***" buyurmuştur. Bunu yalnızca Ramazan ile sınırlamadı, ama diğer tüm gün ve aylarda genel yaptı.

Bu nedenle, Müslüman doğru işler yapmaya devam etmeli ve Allah'a itaat etmeye alışmalıdır. Allah Teâlâ "***Sen, beraberindeki tevbe edenlerle birlikte emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Aşırı gitmeyin, doğrusu Allah yaptıklarınızı görür***" buyurdu. Diğer bir ayette Allah Teâlâ "***Göklerde olanları da, yerde olanları da Allah'ın bildiğini bilmez misin? Üç kişinin gizli bulunduğu yerde dördüncü mutlaka O'dur; beş kişinin gizli bulunduğu yerde altıncıları mutlaka O'dur; bunlardan az veya çok, ne olursa olsunlar nerede bulunurlarsa bulunsunlar, mutlak onlarla beraberdir. Sonra, kıyamet günü, işlediklerini onlara haber verir. Doğrusu Allah her şeyi bilendir***" buyurmaktadır.

Süfyân İbni Abdullah (radıyallahu anh) şöyle dedi: Yâ Resûlallah! Bana İslâm'ı öylesine tanıt ki, onu bir daha senden başkasına sormaya ihtiyaç hissetmeyeyim, dedim. Resûlullah: "*Allah'a inandım de, sonra da dosdoğru ol*!" buyurdu " buyurdu. İtaatlere devam etmek Allah'ın mümin

kullarının sıfatlarındandır. Allah Teâlâ "***Doğrusu, 'Rabbimiz Allah'tır' deyip, sonra da dosdoğru gidenlere korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir***" buyurdu ve benzer bir ayette de "***'Rabbimiz Allah'tır' deyip sonra da doğrulukta devam edenler, onları, melekler, ölümleri anında: 'Korkmayınız, üzülmeyiniz, size söz verilen cennetle sevinin' diyerek inerler***" buyurdu.

El-Hasen el-Basri şöyle dedi: "Bir iyiliğin mükâfatı onun ardından başka bir iyilik yapmak; bir kötülüğün cezası da onun akabinde başka bir kötülüğe bulaşmaktır. Bu da amelin kabul olunduğuna bir işarettir".

Bununla birlikte, itaatlere ve ibadetlere devam etmek Allah'ın emrine uymak demektir. Allah Teâlâ "***ve ölünceye kadar Rabbine kulluk et***" buyurur. Yine de "***Öyleyse, bir işi bitirince diğerine giriş; Ve ümit edeceğini yalnız Rabbinden iste***!" buyurur. Yani farzlarını yerine getirdiğinde iş bitti diye rahata düşüp kalma da yine zahmeti tercih edip diğer ibadetler için kalk ve çalış demektir. Hz. Âişe (r)'ye: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) günlerden bazılarını herhangi bir şeye tahsis eder miydi? diye sorulmuş. Hz. Âişe: Hayır, tahsis etmezdi. Onun ameli ve ibadeti aralıksız ve devamlı idi" diye cevap verdi.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Aziz Müminler:

Allah Teâlâ "***Ey inananlar! Allah'tan, sakınılması gerektiği gibi sakının, sizler ancak Müslüman olarak can verin***" buyurmuştur. Yani İslam'ınızı koruyun, Allah'a lâyık olacak bir şekilde iyi amellerinize devam edin, Sakın ölümünüz İslâm'dan başka bir din, bir durum ve inanç

üzere olmasın. Ölüm gelip sizi yakaladığı zaman inancınız sadece İslâm inancı olsun. Nitekim itaatlere devam etmek iyiliklerin kapılarını açar.

Hz. Peygamber buyurdu ki: "*Allah yolunda yaralanan kimse, kıyamet gününde, yara aldığı günkü haliyle gelir; rengi kan rengi, kokusu ise misk kokusudur*". İhramlı birisi bineğinden düşüp, boynu kırılarak ölünce, Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem): **"** *Su ve sidr ile onu yıkayın, üzerindeki giysi ile kefenleyin, ancak yüzü ile başını örtmeyin. Zira mahşer gününde telbiye ederek tekrar dirilecektir***"** buyurdu.

İnsanın iyi niyetli olması, kendi Rabb'ine dürüst olması için önemli sebeplerdendir. Rivayete göre, bedevilerin biri Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem)'e geldi ve ona iman etti, ona uydu sonra da: "göç edip sizinle birlikte oturacağım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), onu ashabından birine ilgilenmesi için tavsiyede bulundu. Daha sonra bir savaş oldu. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), düşmandan esirler aldı ve esirleri taksim etti, o kimseye de hissesini ayırdı. O kimse, ashabından koyunlarını otlatıyordu. O gelince onun hissesine düşen esiri kendisine verirler. O da: "Nedir bu" dedi. Ashab: "Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem)'in sana ayırdığı hissedir" dediler. O hissesine düşen esiri Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem)'e getirdi ve: "Bu nedir?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) "Bunu da sana ayırdım" buyurdu. O adam: "Ben ganimet elde etmek için sana uymadım boğazını göstererek, ben şuramdan ok ile vurulup şehid olup Cennete girmek için sana uydum" dedi. Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem): "Eğer gerçekten doğru söylüyorsan ve Allah'a verdiğin sözü tutarsan Allah'ta istediğini verir." buyurdu. Kısa bir müddet sonra düşmanla savaştılar. O adamı işaret ettiği yerden okla vurulmuş olarak, Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e getirdiler. "Bu, O adam mı?" dedi. "Evet" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem): "Allah'a verdiği sözü tutmuş. Allah'ta dilediğini ona vermiş" buyurdu. Sonra onu kendi cübbesi ile kefenledi ve önüne koyarak namazını kıldı. Namazda işitilen duası şöyle idi: "*Allah'ım, bu*

kulun Sen'in yolunda hicret ederek şehit oldu. Ben de buna şahidim" buyurdu.

Allah'a itaat etmeye devam edene ne mutludur ki Allah onu salih amel işlemeye muvaffak kılar, işini kolaylaştırır, ahlakını güzelleştirir ve insanların ihtiyaçlarını karşılamak ve sıkıntılarını gidermek için destek verir. Bu bağlamda Enes (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir: Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "*Allah bir kulu hakkında hayır isterse o kulunu kullanır*. Bunun üzerine Ey Allah'ın Resulü! denildi, O kulu nasıl kullanır? Resûlullah (s.a.v.): "*Ölümünden önce onu Salih amel işlemeye muvaffak kılar*" buyurdular

Ey Allah'ım! Ölmeden önce bize makbul tövbe, Ölüm esnasında bize şehadet ve öldükten sonra Cennete girmeyi nasip eyle!

* * *

VEDA HACCI'NDAN ALINACAK DERSLER

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلامَ دِينًا"

"***Bugün, size dininizi bütünledim, üzerinize olan nimetimi tamamladım, din olarak sizin için İslam'ı beğendim***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Muhakkak ki, Yüce Allah; Resûlullah'ı hidayet ve hak diniyle, insanları karanlıktan aydınlığa çıkarmak ve bu dünyada ve ahirette de kurtuluş ve mutluluk yollarını göstermek için gönderdi. Resûlullah, yüce ahlaklara ve faziletlere çağırıp Allah'ın mesajını en iyi şekilde iletti ve hayatı boyunca kavli, fiili veya takriri ile insanlığın değerlerini yerleştirdi.

Allah Teâlâ; Hz. Peygamber Efendimize İslam'ın beşinci şartını yerine getirmek için izin verdiğinde, Hz. Peygamber o zamanda insanlığın bildiği en büyük kalabalık içinde Arafat'ta kayalar yanında vukuf yaptı. Sahabelerine ve tüm ümmetine haccın gereken işlerini açıklamaya ve hayatı boyunca sağlamlaştırmak istediği insanlık ve ahlakın değerlerine çağırmaya başladı. Veda hutbesi, tüm insanlığa hayat yöntemi addedilen çok önemli dersler kapsamıştır.

Şüphesiz bu derslerden, tüm insanlar arasında adalet ve eşitlik ilkesini kökleştirmektir. Resûlullah şöyle buyurdu "*Ey insanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir. Hepiniz Adem'in çocuklarısınız. Âdem ise topraktandır. Arabın Arap olmayana, Arap olmayanın da Arap üzerine üstünlüğü olmadığı gibi kırmızı tenlinin siyah üzerine, siyahın da kırmızı tenli üzerinde bir üstünlüğü yoktur*". Resûlullah bize üstünlük ölçüsünün sadece Allah'a karşı gelmekten sakınma ve sâlih amele göre olduğunu

bildirmiştir. Zira Allah Teâlâ "***Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır***" buyurmuştur. Dolayısıyla tüm insanlar sınıf veya ırk ayrımı olmadan, haklar ve görevler bakımından eşittir. Adalet ve eşitliğin sağlandığı durumlarda insanlar arasında güven, birlik, beraberlik, dayanışma olur. Allah Teâlâ "***Konuştuğunuzda, akraba bile olsa sözünüzde adil olun***" diğer bir ayette "***Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder***" ve yine diğer bir ayette "***Bir topluluğa olan öfkeniz sizi adaletsizliğe sürüklemesin; adil olun***" buyurmuştur.

Her Müslüman'ın bir başka Müslüman'a kanı, malı ve ırzı haramdır. Abdurrahman ibnu Ebi-Bekre (*radıyallahu anh*) babasının şöyle dediğini bildirdi: Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* devesinin üzerine oturdu ve devenin dizginlerini bir adam tuttu. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

-"Bugün hangi gündür?" diye sordu. Biz, bugünü başka bir isimle isimlendirecek diye zannederek sustuk. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

-"Bugün Kurban günü değil midir?" buyurdu. Biz, evet, dedik.

-"Bu ay hangi aydır?" diye sordu. Bu ayı başka bir isimle isimlendirecek diye zannederek biz sustuk. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

-"Bu ay Zilhicce ayı değil midir?" buyurdu. Biz, evet, dedik. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

-"Sizin kanlarınız, mallarınız, ırzlarınız tıpkı bu gününüzün, bu ayınızın ve bu beldenizin (Mekke) haram kılındığı gibi birbirinize haram kılınmıştır. Burada bulunan bulunmayana bildirsin, bunu tebliğ etsin. Umulur ki burada bulunup ta sözümü işiten, kendisinden daha anlayışlı birine bunu tebliğ etmiş olur" buyurdu.

İşte bu durumda Peygamber Efendimiz sahabelerin dikkatini çekti

ve kan, mal ve namus dokunulmazlığını gösteren bu güzel sözlerle akıllarını uyandırır. İslam tüm insanların barış ve güven içinde huzurlu bir hayat yaşamalarını ister. Efendimiz veda hutbesinde cinsiyet, renk veya din ne olursa olsun, insanlar kendileri arasında ayrım olmadığını pekiştirir, çünkü Şeriat bunu her insana garanti eder. Bu hususta Allah Teâlâ "***Allah'ın yasakladığı cana haksız yere kıymayın! İşte bunlar Allah'ın size emrettikleridir. Umulur ki düşünüp anlarsınız***" ve diğer bir ayette de "***Kim bir kimseyi bir kimseye veya yeryüzünde bozgunculuğa karşılık olmadan öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de onu diriltirse (ölümden kurtarırsa) bütün insanları diriltmiş gibi olur***" buyurmuştur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* veda hutbesi sonunda kan haramlığı ile ilgili bir uyarıda bulunarak şöyle buyurdu: "*Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönmeyiniz ve birbirinizin boynunu vurmayınız*".

İslam, cana saldırmayı yasakladığı gibi, mala herhangi bir şekilde saldırmayı da yasakladı. Allah Teâlâ "***Ey İnananlar! Mallarınızı aranızda haksızlıkla değil, karşılıklı rıza ile yapılan ticaretle yiyin, haram ile nefsinizi mahvetmeyin. Allah şüphesiz ki size merhamet eder***" ve diğer bir ayette "***Aranızda mallarınızı haksızlıkla yemeyin; bildiğiniz halde günaha girerek insanların mallarından bir kısmını yemek için onu hakimlere aktarmayın***" buyurmuştur. İşte genel olarak İslam dini, malı korumak için hırsızlığı haram kılarak şöyle caydırıcı bir ceza koydu: Allah Teâlâ "***Erkek hırsız ve kadın hırsızın, yaptıklarından ötürü Allah tarafından ibret verici bir ceza olarak, ellerini kesin. Allah Güçlü'dür, Hakim'dir***" buyurmuştur. Yine de İslam dinimiz, topraklara herhangi bir biçimde saldırmayı yasakladı. Bu bağlamda Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Kim bir karış miktarı bir yere haksız olarak zulümle sahip olursa, o yerin yedi katı boynuna geçirilir*."

İslam, namusa saldırmayı ya da herhangi bir şekilde kötüye kullanılmasını yasakladı. Allah Teâlâ "***Sakın zinaya yaklaşmayın;***

doğrusu bu çirkindir, kötü bir yoldur" buyurmuştur. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Yedi helâk ediciden kaçının!*". Sahâbîler "Ey Allah'ın Resûlü! Bunlar nelerdir? diye sordular. Hz. Peygamber'in buyurduğu yedi şeyden şudur: "*evli, namuslu ve hiçbir şeyden haberi olmayan kadınlara zina isnat etmektir*". Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*; genel olarak sövmeyi ve hakaret etmeyi yasaklayıp fâsıklık saymıştır. Hadisi şerifte "*Müslümana sövmek fâsıklık, onunla savaşmak küfürdür*".

Alınacak önemli derslerden de Hz. Peygamberin beraberlik ve birliğe çağırıp ayrılıktan uyarmasıdır. Veda hutbesinde "Ey insanlar! Muhakkak ki şeytan şu toprağınızda kendisine tapınmaktan tamamen ümidini kesmiştir. Fakat siz bunun dışında ufak tefek işlerinizde ona uyarsanız bu da onu memnun edecektir. Dinimizi korumak için bunlardan da sakınınız…" buyurdu. İşte bundan dolayı birbirimizden ayrılmayıp birlik olmalıyız. Allah Teâlâ "***Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın***" buyurdu ve diğer bir ayette "***Allah'a ve Peygamberine itaat edin; çekişmeyin, yoksa korkar başarısızlığa düşersiniz ve kuvvetiniz gider***" buyurmuştur. Bilelim ki, dinimizin ayrılma ve bölünme ile hiçbir ilişkisi yoktur. Allah Teâlâ "***Dinlerini parça parça edip guruplara ayrılanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur***" buyurmuştur. İslam beraberlik ve birliğe çağırıp çatışma ve ayrılmayı yasaklar.

Yüce Allah'ın Kitabı'na ve Peygamber'in Sünnetine tutunmanın gerekliliği de alınacak derslerdendir. Halbuki Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Size iki emanet bırakıyorum, onlara sarılıp uydukça yolunuzu hiç şaşırmazsınız. O emanetler, Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim ve Peygamberinin sünnetidir*". Allah'ın Kitabı şüphesiz ebedi mucizedir, zira geçmişte ve gelecekte onu batıl kılacak yoktur. Kur'an-ı Kerim ne kadar zaman geçse geçsin hiç değişmez. Allah Teâlâ "***Ey İnananlar! Allah'a itaat edin, Peygambere ve sizden buyruk sahibi olanlara itaat edin. Eğer bir şeyde çekişirseniz, Allah'a ve ahiret gününe inanmışsanız onun halini Allah'a ve Peygambere bırakın. Bu, hayırlı ve netice***

itibariyle en güzeldir" buyurmuştur. Ayrıca Kur'an-ı Kerim' ve Sünnet'e tutunmak iman işareti ve takva kanıtıdır. Allah Teâlâ "***Hayır; Rabb'ine and olsun ki, aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem tayin edip, sonra senin verdiğin hükmü içlerinde bir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe inanmış olmazlar***" buyurmuştur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Hiç şüphesiz veda hutbesi insan hakları korunmasına ilişkin ilk evrensel bildiridir, çünkü bu hutbe insanın saygınlığını koruyan ve güvenliğini sağlayan insani değerleri içerir. Bu hutbeden alınacak önemli derslerden de kadının İslam'daki yeri değeridir. Peygamber Efendimiz kadına iyi bakmayı tavsiye edip önemini ve yerini bildirdi. Bu konuda Resûlullah'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: "*Şunu bilin ki, sizin kadınlar üzerinde haklarınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır*".

İslam, anne, kardeş veya eş olsun kadını onurlandırarak onu koruyan ve dünyada ve ahirette de mutluluğunu sağlayan haklarını da verdi. Bir adam Resûlullah'a gelerek:

«– Ey Resûlullah! Kendisine en iyi davranmam gereken kimdir?» diye sordu. Resûlullah:

«–Annen!» buyurdu. O sahâbî:

«–Ondan sonra kimdir?» diye sordu. Efendimiz:

«–Annen!» buyurdu. Sahâbî tekrar:

«–Ondan sonra kim gelir?» diye sordu. Efendimiz yine:

«–Annen!» buyurdu. Sahâbî tekrar:

«–Sonra kim gelir?» diye sorunca Resûlullah bu sefer:

«–Baban!» cevabını verdi.

Başka bir hadiste Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu:

"*Herkimin üç tane kızı olur da onlara sabreder ve malından onları yedirir, içirir ve giydirirse, (bu kız evlâtlar) kıyamet günü cehenneme karşı onun için perde olurlar*". Diğer bir rivayette de Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*): "*Kim ki, üç kız yetiştirir veya üç kız kardeş yetiştirir ya da iki kız veya iki kız kardeş edepleriyle yetiştirir de ihsan ederse kıyamet günü o kimseyle ben, orta parmağı ile baş parmağını yan yana getirip aralarını açıp kapayarak işaret ederek şöyle yanyana bulunacağız"* buyurdu. Ebu Hüreyra'dan Resûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: "*Size kadınlar hakkında hayırlı olmanızı vasiyet ederim. Çünkü kadın kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Kaburga kemiğinin en eğri kısmı üst tarafıdır. Onu doğrultmaya kalkarsan kırarsın, kendi hâline bırakırsan da sürekli olarak eğri kalır. Onun için kadınlar hakkında hayırlı olmanızı vasiyet ederim*". Hadiste geçen "kadınlar hakkında hayırlı olmanızı vasiyet ederim" ifadesi her şey kapsayarak erkeğin kadınla iyi bir şekilde davranmasını gerektirir.

Hepimiz bütün insanlığın iyiliğini bir araya getiren bu asil değerleri uygulamaya ihtiyacımız vardır. Zira dinimizin bu faziletli değerleri insanlık tarihinde uzun bir yol kat etmiş, insan hakları kurallarını oluşturmuş ve insanın temel ve ahlaki ilkelerini ortaya koymuştur. Eğer insanlar onu düşünüp ona göre hareket ederlerse, mutlaka dünyada ve ahirette mutluluğa ulaşmalarına sebep olur.

Rabbimiz! Yaptığımızı kabul buyur! Şüphesiz ki, Sen hem işitir hem bilirsin ve tövbemizi kabul buyur, çünkü tövbeleri daima kabul eden, merhametli olan ancak Sensin!

* * *

HAC ARDINDAN NELER YAPILIR?

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ"

"***'Rabbimiz Allah'tır' deyip sonra da doğrulukta devam edenler, onları, melekler, ölümleri anında: 'Korkmayınız, üzülmeyiniz, size söz verilen cennetle sevinin' diyerek inerler***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Allah'ın dünya yaratılışındaki hikmetini tefekkür eden insan günlerin, ayların ve yılların nasıl çabuk geçtiğini görür. Dünya hayatı sadece birkaç nefesten ibarettir. Bu durumda ibretlik nice şeyler vardır. Allah Teâlâ "***O, öğüt almak isteyen ve çok şükredici olmayı dileyen kimseler için geceyi ve gündüzü birbiri ardınca getirendir***" buyurmuştur.

Muhakkak ki, yüce Allah kabul olunmuş hac sayesinde günahları bağışlar. Hacceden kişi annesinden doğduğu gün gibi geri döner. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "*Kim bu Evi hacceder de kötü söz söylemez ve fasıklık yapmazsa annesinden doğmuş gibi geri döner*". İşte akıllı insan Allah'ın bu lütfunu fırsat kullanarak günah işlemekten uzak durur ve Allah'a temiz kalple yaklaşır.

Hacı, bu ibadeti gerçekleştirmek için kendisine yardım veren Allah'ın nimetini hissetmeli ve bunun iyiliklere devam etmek için şükran duymasını gerektirdiğini bilmelidir. Allah Teâlâ "***Ve sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et!***" buyurdu. Müslüman bir ibadet yerine getirdikten sonra, başka bir ibadetle uğraşması lazım. Allah Teâlâ "***Öyleyse, bir işi bitirince diğerine koyul. Ancak Rabbine yönel ve***

yalvar" buyurmuştur.

Sâlih amellere devam etmek Allah'ın en sevdiği işlerdendir. Hz. Aişe'den (r.anha) Resûlullah "*Amellerin Allah'a en sevimli olanı: az da olsa devamlı olanıdır*" buyurmuştur.

Mümin, Hac ibadetini yerine getirebildiyse, itaatlerin sonu anlamına gelmez, ama Allah yakınlaşmak için yerine getireceği birçok ibadet ve nafile vardır. Ebû Hureyre'den *radıyallahu anh* rivayet edildiğine göre, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, "*Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur" dedi:* "*Her kim bir dostuma düşmanlık ederse, ben ona karşı harb ilân ederim. Kulum, kendisine emrettiğim farzlardan, bence daha sevimli herhangi bir şeyle bana yakınlık sağlayamaz. Kulum bana (farzlara ilâveten işlediği) nâfile ibadetlerle durmadan yaklaşır; nihâyet ben onu severim. Kulumu sevince de (âdeta) ben onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. Benden ne isterse, onu mutlaka veririm, bana sığınırsa, onu korurum*."

Hacının hac etkisini tüm davranışlarına yansıtması lazım. Zira hacının tüm insanlarla güzel ahlaklarla davranması kabul olunmuş haccın belirtisidir. Hacı Akrabaları sorması ve ev halkıyla hoşgörüyle davranması gerekir. Allah Teâlâ "***İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik, o kimsenin yaptığıdır ki, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaplara, peygamberlere inanır. (Allah'ın rızasını gözeterek) yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcar, namaz kılar, zekât verir. Antlaşma yaptığı zaman sözlerini yerine getirir. Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder. İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. İşte bunlar, Allah'a karşı gelmekten sakınanların ta kendileridir***" buyurmuştur.

Hac, hacı kişi davranışı üzerinde ahlaki bir etki bırakmalı, Hac amaçsız yapılan dinî bir ibadet değildir, ama insan ahlâkını yüceltmek için farz edilen bir ibadettir. Allah Teâlâ "***Hac, bilinen aylardadır. Kim o aylarda hacca niyet ederse (ihramını giyerse), hac esnasında kadına***

yaklaşmak, günah sayılan davranışlara yönelmek, kavga etmek yoktur. Ne hayır işlerseniz Allah onu bilir. (Ey müminler! Ahiret için) azık edinin. Bilin ki azığın en hayırlısı takvâdır. Ey akıl sahipleri! Benden (emirlerime muhalefetten) sakının" buyurmuştur. Peygamber efendimiz hadisi şerifinde şöyle buyurdu: "*Kim bu Evi hacceder de kötü söz söylemez ve fasıklık yapmazsa annesinden doğmuş gibi geri döner*". El-hasen el-Basri "makbul haccın mükâfatı cennettir doğru mu?" diye sorulduğunda, "evet yalnız hacdan dünyada zahit yaşamak için geri dönmek şartıyla" demiştir.

Eğer ibadet insanın ahlakını etkilemezse ve davranışını düzeltmezse, o zaman dünyada hiçbir değeri ve ahirette hiçbir meyvesi olmaz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), bir gün ashâbı ile oturuyordu. Zaman zaman yaptığı gibi onları konuşturarak sohbetine başladı: "*Müflis kimdir bilir misiniz?*" Ashâbdan söz alan biri, "Bizim aramızda müflis, malı mülkü olmayan kimsedir." dedi. Bu cevap üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: "*Asıl müflis, kıyamet gününde kıldığı namaz, tuttuğu oruç ve verdiği zekâtla gelir. Ancak dünyada iken şuna sövmüş, buna iftira atmış, ötekinin malını yemiş, berikinin kanını dökmüş, bir başkasını da dövmüştür. (İhlâl ettiği bu hakların karşılığı olarak) iyiliklerinden alınıp hak sahiplerine verilir. Şayet hesabı görülmeden iyilikleri biterse, mağdur ettiği insanların günahlarından alınarak bunun üzerine yüklenir, sonra da cehenneme atılır*". Başka bir hadiste "Bir adam: Ey Allah'ın elçisi! Falanca kadın, çokça nâfile namaz kılması, nâfile oruç tutması ve sadaka vermesiyle anılır. Fakat o, diliyle komşularına eziyet eder. (Bu kadın hakkında ne dersiniz?) diye sordu.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

- O (kadın), cehennemdedir, buyurdu.

Adam devamla:

- Ey Allah'ın elçisi! Filanca kadın da az nâfile oruç tutması, az sadaka vermesi, az nâfile namaz kılması ve kurutulmuş yoğurttan bir parça sadaka vermesiyle anılır. Fakat diliyle komşularına eziyet etmez. (Bu

kadın hakkında ne dersiniz?) diye sordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*: - O (kadın), cennettedir, buyurdu."

Rivayete göre Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "*Ameller ancak sonlarıyladır*" diğer bir rivayette, "*Ameller ancak sonlarıyladır, aynen kap gibi, üstü güzel olursa, altıda güzel olur, üstü pis olursa altıda pis olur*".

Allah Teâlâ "*Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, iyi iş yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın*" buyurmuştur. Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa ve emirlerine uyarsa iyi işleri yapmak için destek görür. Enes (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir: Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Allah bir kulu hakkında hayır isterse o kulunu kullanır. Bunun üzerine, "Ey Allah'ın Resulü! O kulu nasıl kullanır? denildi, Resûlullah (s.a.v.): "*Ölümünden önce onu Salih amel işlemeye muvaffak kılar*" buyurdu. Diğer bir rivayette "*Allah bir kula hayır murad ettiğinde onu ballandırır. Ballandırmak, nedir bilir misiniz? Ölümünden önce, komşuları kendisinden razı oluncaya kadar, iyi işler yapmaya onu muvaffak kılar*" buyurdu. İşlerdeki ibret sadece sonlarında belli olur. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Mutlu olanlara gelince, onlar da cennettedirler. Rabbinin dilediği hariç, gökler ve yer durdukça onlar da orada ebedî kalacaklardır. Bu (nimetler) bitmez, tükenmez bir lütuftur***".

Hac ibadetinden alınacak derslerden biri de, hacı olsun ya da olmasın insan: Allah'a koşulsuz bir şekilde teslim olmak ve sebeplere sarılmaktır. İnsan her şey Allah'a ait olduğuna ve ne takdir ederse vuku bulacağına inanır. Allah Teâlâ "***Allah ve Resûlü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mü'min erkek ve hiçbir mü'min kadın için kendi işleri konusunda tercih kullanma hakları yoktur. Kim Allah'a ve Resûlüne karşı gelirse, şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır***" buyurmuştur. Yine Allah Teâlâ "***Allah'ın insanlara açacağı herhangi bir rahmeti tutup hapseden olamaz. O'nun tuttuğunu O'ndan sonra***

salıverecek de yoktur. O, üstündür, hikmet sahibidir" buyurmuştur. Diğer ayetlerde yüce Allah şöyle de buyurur: "***Şayet Allah sana bir zarar dokundursa, bunu O'ndan başka giderecek yoktur. Fakat sana bir hayır dokunduracak olsa onu da kimse gideremez. Bil ki O, her şeye hakkıyla gücü yetendir. O, kullarının üstünde mutlak hâkimiyet sahibidir. O, hüküm ve hikmet sahibidir, (her şeyden) hakkıyla haberdardır***". Allah'a teslimiyet ve tevekkül etmek imanın işaretlerinden ve İslam'ın temellerindendir. Bunun gerçekleşmesi için, Yüce Allah'ın emirlerine razı olmak gerekir. Allah'ın takdirine razı olan insan güven ve huzur bulur.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Hacı; Allah'ın izniyle günahları bağışlanarak hacdan geri döner. Haccın kabul olunmasının alameti ise; kulun, Rabbine isyana (O'nun emir ve yasaklarına karşı gelmeye) tekrar dönmemesi ve hak sahiplerine haklarını iâde etmesidir. Allah Teâlâ'nın, hac menâsikini edâ etmeyi kendisine ikramda bulunduğu Müslüman, korku içinde olmalı ve amelinin kabul olunduğundan emin olmamalıdır. Bu, Müslümanın, Allah Teâlâ'nın rahmetinden ümitsiz olmalıdır, anlamında değildir. Aksine Müslümanın gurura kapılmaması ve amelini kabul etmesi için Rabbine samimi bir duâ ile yönelmesi içindir. Kul, Rabbinin huzuruna çıkacağı kıyâmet günü için, amel defterinin sevap hanesini sâlih amelle arttırmak amacıyla Rabbine yönelmelidir.

Cenabı Hak; iman edenlerin iyi işlerde yarış ettiklerini zikreder. Çünkü bu müminler amellerin kabul olunmamasından korkarlar ve iyi işler yapmaya devam ederler. Allah Teâlâ "***Rablerinden korkarak titreyenler, Rablerinin ayetlerine inananlar, Rablerine eş koşmayanlar, Rablerine dönecekleri için kalpleri ürpererek vermeleri gerekeni verenler, işte onlar iyi işlerde yarış ederler, o uğurda ileri geçerler***" buyurmuştur. İbn Kesir diyor ki «Ve Rablarına döneceklerinden kalpleri ürpererek vermeleri gerekenleri verenler.» Onlar bir ihsanda bulundukları zaman, kendilerinden kabul edilmeyeceği korkusu içindedirler. Zira onlar, vermenin şartlarını yerine getirmekte kusurlu davranmış olmalarından korkarlar. Hz. Âişe'den rivayetinde o, şeyle demişti: Ey Resûlullah! «Kalpleri ürpererek vermeleri gerekenleri verenler,»; Allah'tan korkar olduğu halde hırsızlık yapan, zina eden ve içki içenler midir? Resûlullah şöyle buyurdu: "*Hayır ey Ebubekir'in kızı, Sıddîk'ın kızı; fakat o, Allah'tan korkar olduğu halde namaz kılan, oruç tutan ve sadaka verendir".*

Aslında mümin fazla ibadet ve nafilelere değil, amelin kabul olup olmadığına önem vermelidir. İnsan Allah'ın emrettikleri itaatlere devam etmelidir ki insan bir iş küçük diye bırakmasın ya da büyük diye övünmesin. Hz. Peygamber Efendimiz hadisinde şöyle buyurdu: "***Helak ediciler üç şeydir: îtaat edilen cimrilik, peşinden koşulan nefsin kötü arzuları ve kişinin ameline güvenip kendisini garantide hissetmesidir***".

Ey Allah'ım bizleri zikrinde, şükründe ve hüsn-i ibadetinde daim eyle ve ibadet ve itaat yolunda olmamız için yardım et!

* * *

HİCRETİN GEÇMİŞ İLE ŞİMDİ ARASINDAKİ ANLAYIŞI

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"***Eğer siz ona (Resûlullah'a) yardım etmezseniz; ona Allah yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı, o, arkadaşına: Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Resûlullah'ın Sahabeleri; Mekke'de fazla eziyet görünce, nübüvvetin beşinci yılında Hz. Peygamber onlara Habeşistan'a hicret etmek için izin verdi. Onlara "*Siz Habeş ülkesine gitseniz iyi olur! Habeş hükümdarının yanında hiç kimse zulme uğramaz. Umulur ki Allah, sizi orada ferahlığa kavuşturur*" buyurdu. Bazı sahabeler oraya gidip en iyi evlerde ve en iyi komşular yanında yerleşerek din konusunda güvence almışlar. Orada Rablerine serbestçe ibadet edebildiler. Bir süre sonra Mekkelilerin İslam'a girdiklerini duyunca Habeşistan'dan dönmeye karar vermişler. Fakat duydukları yanlış olduğu için tekrar eziyet gördükten sonra, peygamber onların Habeşistan'a ikinci kez hicret etmelerine izin verdi. Hicret edenlerin başında Ca'fer b. Ebî Tâlib vardı.

Kureyş müşrikleri Müslümanların bu kralın yanında güven ve huzur içinde olduklarını öğrenince, elçiler gönderip, hicret eden Müslümanları Habeş Hükümdarı Necâşi'den geri istemeye karar verdiler. Ama Necâşi onlara şu cevap verdi: "Vallahi, hayır," dedi. "Çaresiz kalmış, yurduma gelip yerleşmiş, beni başkalarına tercih etmiş kimseleri, ben

hiçbir kimseye teslim etmem. Onlarla görüşmeden, onların fikirlerini almadan hiçbir zaman kararımı vermem. Bunun üzerine Ca’fer; Kureyşlilerin iftiralarına cevap vermek için ayağa kalkıp Necâşîye hitaben şunları söyledi:

"Ey Hükümdar, biz cahiliyet üzere olan bir millet idik. Putlara tapar, lâşeler yerdik. Akla gelebilecek her türlü kötülüğü işlerdik. Hısım ve akrabalarımızla ilgimizi keser, komşularımıza kötülükte bulunur, zayıfları ezerdik. Bizler bu hâl üzere iken, Allah içimizden birini bize peygamber gönderdi. Nesebini, asâletini, doğruluk ve eminliğini, iffet ve nezâhetini bildiğimiz bir peygamber. O, bizi Allah'ın varlık ve birliğine inanmaya, O’na ibadete, bizim ve atalarımızın Allah'tan başka tapına geldiğimiz putları ve taşları terk etmeye davet etti. Doğru sözlü olmayı, emanetleri yerine getirmeyi, akrabalık haklarını gözetmeyi, komşularla güzel geçinmeyi, günahlardan ve kan dökmekten sakınmayı bize emretti. Fuhuştan, yalandan, yetim malı yemekten, namuslu kadınlara iftira etmekten bizi menetti. Biz de ona iman ettik ve dâvâsını tasdik ettik. Onun Allah'tan getirip bildirdiği şeylere tabi olduk. Bu yüzden kavmimiz bize düşman kesildi, zulmetti. Bizi dinimizden vazgeçirmek, Allah'a ibadetten alıkoyup, putlara taptırmak için türlü türlü işkencelere ve mihnetlere uğrattılar. Biz de bütün bu sebeplerden dolayı yurdumuzu, yuvamızı terk ederek ülkene geldik. Sana sığındık. Seni başkalarına tercih ettik. Senin yanında zulme, haksızlığa uğramayacağımızı ümit etmekteyiz. Necâşî, bir müddet düşündükten sonra Hz. Câfer'e, "Yanında bu bahsettiklerinden bir şey var mı?" diye sordu. Hazret-i Ca'fer, "Evet var" dedi ve Meryem Sûresinin baş taraflarını okudu. Okunan âyetler, Necâşî'nin ruh dünyasına, gözlerinden yaşlar akıtacak kadar tesir etti. Hatta akan yaşlar sakalını bile ıslattı. Hazır bulunan rahipler de gözyaşlarını tutamadılar. Necâşî, "Vallahi," dedi, "bu aynı kandilden fışkıran bir nurdur ki, İsâ da onunla gelmişti." Bu haklı itirafından sonra da müşrik elçilere dönerek, "Vallahi, ben onları size teslim etmem." dedi.

Habeşistan'a olan iki hicreti düşünen şunu bilir: ilk Müslümanların hicreti küfr diyarından iman diyarına bir hicret olmadı, çünkü vatanları terk etmeyip savunmak daha öncelikliydi. Ama korku diyarından güvenlik diyarına bir hicret sayılmalıdır. Halbuki kral Necâşî, o sırada Müslüman değildi, ancak onun ülkesinde insanların dinleri, canları ve malları güvendeydi. Bunun için şöyle denilmiştir: "Allah, kâfir de olsa âdil devleti ayakta tutar, fakat Müslüman da olsa âdil değilse o devleti ayakta tutmaz". Yani devlet adalet ve küfürle devam eder ama zulüm Müslüman bir ülkede olsa bile devam etmez. Peygamberimiz adaletli yöneticiye büyük bir önem verip onu Allah Teâlâ, kendi gölgesinden başka gölge olmayan (kıyamet) gününde, kendi gölgesi altında toplayacağı yedi kişiden biri saymıştır. Adaletli yönetici olunca bütün toplum düzelir ama adaletsiz yönetici olursa toplum bozulur.

Allah Teâlâ Hz. Peygamber'in Medine'ye hicret etmesine izin verdiğinde, büyük bir zafer olan Allah'ın yardımı gerçekleşti. Aslında hicret, devleti inşa etmek, barış içinde bir arada yaşama, kardeşlik ve birlik sağlamak için olumlu bir dönüşümdü. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) böylece onun Rabbinin mesajını alemlere iletmek için imkân buldu. Allah Teâlâ "***Eğer siz Ona yardım etmezseniz, (bilin ki) kafirler onu iki kişiden biri olarak Mekke'den çıkardıkları zaman, bizzat Allah O'na yardım etmişti. Hani o ikisi mağarada iken Peygamber, arkadaşına: "Tasalanma, hiç şüphe yok ki Allah bizimle beraberdir" diyordu. Allah da O'nun üzerine emniyetini indirdi, onu görmediğiniz ordularla teyit etti ve kafirlerin kelimesini alçaktı. Allah'ın kelimesi ise çok yücedir. Allah aziz ve hakimdir***" buyurmuştur.

Sekizinci hicri yılda yüce Allah, peygamberine apaçık zaferin kapılarını açarak Mekke fethini bağışladı. O zamanda insanlar akın akın Allah'ın dinine girdiler. Hicretin anlayışı dar anlamdan, yaşamın bütün alanlarını kapsayan geniş bir anlama dönüştürülür. Mekke fethinden sonra artık bir diyardan başka diyara hicret bitti. Allah Teâlâ "***Kendilerine yazık eden kimselere melekler, canlarını alırken: "Ne***

durumdaydınız!" dediler. Bunlar: "Biz yeryüzünde çaresizdik" diye cevap verdiler. Melekler de: "Allah'ın yeri geniş değil miydi? Hicret etseydiniz!" dediler. İşte onların barınağı cehennemdir; orası ne kötü bir gidiş yeridir" buyurmuştur. Mekke fethinden sonra ve özellikle peygamber efendimizin "*Mekke fethinden sonra artık hicret yok; fakat cihat ve niyet vardır*" sözünden sonra hicret hükmü de değişti.

Safvân b. Umeyye Müslüman olduğunda kendisine denildi ki: "Hicret etmeyenin dini yoktur." O da bunun üzerine Medine'ye geldi. Resûlullah ona dedi ki: "*Niçin geldin, ey Ebu Veheb?*" Dedi ki; bana denildi ki, hicret etmeyenin dini yoktur. Resûlallah dedi ki; "*Ey Ebu Veheb, Mekke'nin geniş yataklı vadilerine geri dön! Evlerinizde oturun. Zira hicret artık durdurulmuştur. Fakat cihat ve niyet süreklidir. Savaşa çağrıldığınızda, acele edin*". Peygamber efendimiz hadisi şerifte şöyle buyurdu: "*Müslüman diğer Müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir. Muhâcir ise, Allah'ın yasakladığı şeylerden uzak duran kimsedir*".

Mekânsal olarak Mekke'den Medine'ye hicret meselesi Mekke'nin fethi ile sona erdiyse, hicretin tüm asil anlamları hala devam etmektedir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* gerçek hicretin daha iyi olana doğru olumlu bir dönüşüm olduğunu söyledi. Dönüşüm de işsizlik ve tembellikten ciddi çalışmaya ve bencillik ve taassuptan fedakârlık ve kardeşliğe olmalı ve çeşitlilik, seçme ile inanç özgürlüğü, iyi komşuluk ve insanın bilimsel, entelektüel, davranışsal, ahlaki, ekonomik ve sosyal olarak gelişmesini sağlamalıdır.

Gerçek hicretin manasının doğru bir şekilde anlaşılması, çağlar boyunca kesintisiz bir şekilde yapılan hicretin; cehaletten ilme, dalaletten hidayete ve bozgunculuktan ıslaha dönüşüm yapmasını gerektirir. medeniyet kurup kâinatı imar etmek hicretin temel hedeflerindendir. Allah Teâlâ "***O sizi yeryüzünden (topraktan) yarattı ve sizi oranın imarında görevli (ve buna donanımlı) kıldı***"

buyurmuştur. İşte bunun için bizim milletimiz tembellik değil çalışma milletidir ve tahrip değil inşa ve imar milletidir.

Bilelim ki dinini seven ve onunla gurur duyan her Müslüman, dininin ve ülkesinin izzetini ve heybetini korumak için çalışmalı ve tahrip ve aşağılanmaya neden olan sahte cihat yanılsaması altında terörist gruplara katılmak için göç etmek gibi her türlü kayma, istismar ve aşırılıktan uzaklaşmalıdır. İnsanın kutsallığına saygı göstermeyen yasadışı göç hem devlet kanununda bir suç hem de haramdır. Kimsenin başka kimsenin evine izinsiz girmesi yasak olduğu gibi başka ülkeye ve başka devletin sınırına girmek izin verilmediği müddetçe yasaktır.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanmayı dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Bu güzel kokulu vesileyle, haram aylardan "Allah'ın ayı" olarak bilinen Muharrem ayını hatırlamayı unutmayız. Peygamber şöyle buyurdu: "*Farz namazlardan sonra en fazîletli namaz, gece namazıdır. Ramazan'dan sonra en fazîletli oruç ise; Allah'ın ayı Muharrem orucudur*".

Âşura Günü ise Muharrem'in onuncu günüdür. Âşura Gününün Allah katında ayrı bir yeri vardır. Resûlullah Aşura orucuna da teşvik ederek şöyle buyurdu:

"*Âşûrâ gününün orucunun, günahlarına keffâret olmasını ümit ederim*."

Hz. Peygamber Efendimiz Medine'ye geldiği (hicret ettiği) zaman Yahûdileri Âşûrâ günü oruç tutarlarken gördü. Bunun üzerine Resûlullah onlara:
Bugün tuttuğunuz oruç nedir? diye sordu. Onlar: Bugün, Allah'ın, İsrail oğullarını düşmanlarından kurtardığı (Firavun ve kavmini denizde boğduğu) sâlih bir gündür. Bundan dolayı Musa bugün oruç tuttu, dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

"Ben Musa'ya, sizden daha hak sahibi ve layıkım. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bugün oruç tuttu ve bugünde oruç tutmayı (ümmetine) emretti."
İbn-i Abbas dedi ki:

"Resûlullah Âşûrâ günü oruç tuttuğu ve ashâbına da bugünde oruç tutmalarını emrettiğinde, onlar şöyle dediler: Ey Resûlullah! Âşûrâ günü, Yahûdi ve Hıristiyanların yücelttiği bir gündür. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: "*O halde gelecek yıl olursa, inşallah (onuncu gün ile birlikte) dokuzuncu günü de oruç tutarız*".

Allah'ın sevdiği ve razı olduğu her şeye bizi yönlendirmesini ve yeni Hicri yılın Mısır ve tüm İslam alemi için barış, huzur, iyilik, bereket ve zafer dolu bir yıl olmasını diliyoruz.

* * *

HİCRETİNDEN ALINAN DERSLER

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun; Kurân-ı Kerim'de Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***İman edenler, hicret edenler, Allah yolunda cihad edenler; şüphesiz bunlar Allah'ın rahmetini umarlar. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir***". Şehadet ederiz ki bir tek Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı da yoktur. Yine şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir. Salât ve selam Peygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) üzerine, ailesi ve ashâb'ının üzerine olsun.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) Mekke'den Medine'ye hicreti, insanlık tarihinin seyrini değiştiren büyük tarihsel bir olaydır. Biz hicretin toplum ve medeniyetlerin gelişmesine katkıda bulunan tüm anlamlarını çağırmaya acil bir ihtiyacımız vardır. Hicret hak ile batıl arasında bir mücadele olup adalet, eşitlik ve inanç özgürlüğü temelleri üzerine sivil bir devlet kurmayı hedefleyen olumlu bir dönüşüm oluşturmuştur. Ayrıca insan onurunun korunması, bir arada yaşama ve tek bir vatan çocukları arasındaki sosyal uyumun temelini sağlamlaştırmak ve farklı anlarıyla ekonomik faaliyete katılmak için önemli bir etkendi. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), çeşitli esaslar üzerine devleti kurmuştur. Bu esaslardan şunlardır:

Mescidin inşa edilmesi: Peygamber Efendimiz Medine'ye gelince ilk iş olarak bir mescidin inşa faaliyetlerine başladı. Şüphesiz insanın Yaratıcı'sı ile olan ilişkisi her şey için emniyet valfidir. Doğru dindarlık; inşa edip yıkmayan dengeli kişiliğin yapımında en önemli faktörlerdendir. Mescit her şeyden önce bir ibadet yeridir. Ancak toplumda değerleri kökleştiren bilimsel ve sosyal mesajı vardır.

Ekonomik yapı: Güçlü bir ekonomi, devletin temellerinin en önemlisidir. Güçlü ve istikrarlı ekonomi, devletlerin yerel ve uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmelerini destekler, ayrıca vatandaşlar için

iyi bir yaşam temin eder. Ekonomi zayıfladığında yoksulluk, hastalıklar yayılır, krizler ve cinayetler de çoğalır. Yine de ekonomisi zayıf olan devlet, hiç bitmeyen anarşiye sokmak isteyen düşmanlar için bir fırsat olur.

Bu nedenle, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), Medine'nin; halkın ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak, kendisini savunmak ve gerçek İslam dininin emrettiği barış, güvenlik ve kâinatın imarını kapsayan mesajını gerçekleştirmek için güçlü ekonomiye sahip bir toplum olmasını isterdi. Peygamber Efendimiz Medine'de meşru bir kazanım ve ticaret kaynağı olmak üzere büyük bir çarşı ve bir de zanaat ve meslek erbabına özel bir merkez kurmak için gayret gösterdi ve Peygamberimiz tarafından kurulan bu çarşıya *Elmenâhe* çarşısı denilirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Medine için bir pazar kurmak isteyince önce Benû Kaynuka' pazarına geldi. Arkasından da Medine pazarına gitti. Sonra da (halka) "*işte burası sizin pazarınızdır*" buyurdu. Büyük Muhacirler de çeşitli ticaret faaliyetlerine katılarak Ensarlardan yardım almayı kabul etmediler. Abdurrahmân ibn Avf rivayetine göre, Muhacirler Medine'ye geldikleri zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), Abdurrahmân ibn Avf ile Sa'd ibnu'r-Rabî' arasında kardeşlik kurdu. Sa'd ibnu'r-Rabî', Abdurrahmân'a hitaben: "Ben mal yönünden Ensâr'ın en zenginiyim. Malımı iki kısma böleyim. Benim iki kadınım var. Bak düşün! Onlardan hangisi senin hoşuna giderse onun ismini bana şöyle de ben onu boşayayım. Boşayacağım o kadının iddeti geçince sen onunla evlenirsin" dedi. Abdurrahmân ibn Avf da Sa'd'a: "Allah ehlini ve malını sana mübarek eylesin! Ticâret yapılan çarşınız nerde bana söyle?" dedi.

Gıdasını, giyimini, ilacını ve silahını üretemeyen ümmetler ne saygınlık ne irade ne de bir şey elde edebilir. Bunun için şöyle derler: "*iyilik yaptığın kişiye emir, vazgeçtiğin kişiye eşit ve muhtaç olduğun kişiye esir olursun*". Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Üstteki el,*

alttaki elden daha hayırlıdır". Yine de şöyle buyurur: "*Veren el ise, alan elden elbette ki hayırlıdır*". Hiçbir şüphe yok ki bu durum; milletler, kurumlar, aileler ve bireyler için de geçerlidir. Bu nedenle hiç kimse malın yaşam, gelişim ve saygınlık için önemini inkâr edemez. Şair Ahmed Şevkı şöyle der:

İnsanlar bilgi ve mal ile krallıklarını kurarlar

Cehalet ve azlık üzerine kurulan bir krallık yoktur.

Peygamber Efendimiz, bu muameleleri düzenleyen kuralları belirleyerek alışveriş konusunda müsamaha göstermeyi teşvik etmiştir. Hadis-i şerifte "*Satışta, alışta ve borcunu istemekte kolaylık gösteren kimseye Allah rahmet etsin*" buyrulmaktadır. Doğruluğun olmadığı yerde güven de olmaz. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır: "*Güvenilir ve dürüst tacir peygamberlerin, sıddıkların ve şühedânın yanı başındadır*". Ayrıca Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* Karaborsacılığı yasaklayıp şöyle buyurdu: "*Pahalanması için, kim bir yiyecek maddesini kırk gün saklarsa, o, Allah'tan yüz çevirmiştir, Allah da ondan yüz çevirmiştir*". Resûlullah alışveriş işlemini bizzat takip edip insanları daha iyi olana yönlendirirdi. Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* pazarda bir buğday sergisine uğradı. Elini buğday yığınının içine daldırdı, parmakları ıslandı. Bunun üzerine satıcıya:

- "*Ey zâhîreci! Bu ıslaklık nedir?*" buyurdu. Adam:

- Ey Allah'ın Resûlü! Yağmur ıslattı, dedi. Resûl-i Ekrem:

- "*İnsanların görüp aldanmaması için o ıslak kısmı ekinin üstüne çıkarsaydın ya! Kim bizi aldatırsa, bizden değildir*" buyurdu.

Medine Sözleşmesi: Peygamberimiz hicretten sonra güçlü bir devlet kurabildi ve bu devletin temellerini Medine'de attı. Resûlullah

sadece Muhacirler ile Ensarlar arasında kardeşlik kurmakla yetinmeyip hak ve sorumlulukları belirleyen Medine sözleşmesini de yaptı. Medine sözleşmesine dikkatle baktığımız zaman Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah'ın kendisine talim ettiği siyaset ile insanlığın temel sorunlarını çözecek esasları ve insanî değerleri asla göz ardı etmeyen bir anayasa hazırladığını görüyoruz. Bu yüzden denilebilir ki, Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) aynı zamanda insanlığa hizmeti ve güvenliği esas alan bir devlet kurmayı başaran ve sosyal bir toplum meydana getiren benzersiz ve güçlü bir devlet adamıydı. Resûlullah bu sözleşmede Yahudilere güvenlik, barış, özgürlük ve ortak savunma konusunda Müslümanların sahip oldukları tüm hakları vermiştir. Medine sözleşmesinin önemli maddelerinden şunlardır: "Yahudiler mü'minler gibi savaş devam ettiği sürece savaş masraflarını kendileri karşılamak mecburiyetindedirler", "Yahudilerin dinleri kendilerine, Müslümanların dinleri de kendilerinedir" ve "Müslümanlar ve Yahudiler arasında, Medine'ye saldıracak kimselere karşı yardımlaşma yapılacaktır".

Bu demek ki İslam'da sivil devlet hem Müslümanları hem de Müslüman olmayanları da ihtiva eder. Tüm hak ve görevleri koruyan toplumsal kurallara uymak şartıyla bize neyse onlara da olur. Bu şartların başında, barış ve haksız yere saldırmamak, insanlar arasındaki ilişkiyi düzenleyen sosyal sözleşmenin (Anayasa) maddelerini ihlal etmemek de gelir.

Tüm insanlar arasında barış içinde birlikte yaşama değerine uymak dini bir farzdır ve insanın yaşadığı gerçeğin gerektirdiği toplumsal bir zorunluluktur. Bu da herkes din, ırk veya başka bir şeyin ayrımcılığı olmaksızın aynı hak ve sorumluluklara sahip olan tek vatan evlatları hissini uyandırmadan gerçekleşmez. Allah Teâlâ "***Dinde zorlama yoktur. Artık, doğru olan yanlış olandan kesin olarak ayrılmıştır***" buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz ve sahabeleri de kimseyi İslam dinine girmek için zorlamadılar, bir kilise ya da başka bir ibadet yerini yıkmadılar. Tarih boyunca Müslümanlar İslam'ın inanç özgürlüğünü sağladığını bildikleri için tüm ibadet yerlerine hürmet gösterirlerdi. Hiç kimse bu insanlığın çeşitliliği ve farklılığı değiştirme gücüne sahip değildir, çünkü ilahi iradenin aksi olacaktır. Bu bağlamda Allah Teâlâ "***Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzündekilerin hepsi elbette iman ederlerdi. O halde sen, inanmaları için insanları zorlayacak mısın?***" buyurmuştur. Haklara, görevlere ve ibadetlere hürmet göstermek devletin kurulması için temel bir şeydir. Her ümmetin kutsal gördüğü bir inancı ve ilkeleri vardır. İslam diğer dinlere uyan insanlara zarar vermemizi yasakladı. Zira dinler insanları mutlu etmek için gelmiştir. Allah Teâlâ "***Allah'tan başkasına tapanlara (ve putlarına) sövmeyin; sonra onlar da bilgisizce, düşmanca Allah'a söverler. Böylece biz her ümmete kendi işlerini câzip gösterdik. Sonunda dönüşleri Rablerinedir. Artık O ne yaptıklarını kendilerine bildirecektir***" buyurmuştur.

İslam Müslümanların kalplerinde Müslüman olmayanlarla iyilik ve iyi komşuluk temelini attı. Metinler açık bir şekilde bu temeli teyit etmek için geldi, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Allah din uğrunda sizinle savaşmayan sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere iyilik yapmanızı ve onlara karşı adil davranmanızı yasak kılmaz; doğrusu Allah adil olanları sever***".

İslam yine de Müslümanların gayrimüslimlere iyi muamele etmelerini emredip onlarla en güzel şekilde konuşmayı teşvik etti. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyurur: "***Zulme batmış bulunduklarından dolayı kendileriyle iyi münâsebet kurulması mümkün olmayanları dışında Ehl-i kitap ile en güzel yolla mücâdele edin. Onlara şöyle deyin: "Biz, bize indirilene de, size indirilene de inandık. Bizim ilâhımız da sizin ilâhınız da tek olan Allah'tır. Biz, yalnız O'na boyun eğen Müslümanlarız***".

Bilelim ki Medine Sözleşmesi, insan saygınlığını korumak ve medeniyetleri geliştirmeyi hedefleyen ulusal çabaları birleştirmek için alınacak bir örnek idi.

Bu sözlerden sonra kendim ve sizin için Yüce Allah'tan bağışlanma dilerim.

* * *

Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İnsanların Efendisi son Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) ehli ve ashabının hepsine salât ve selam olsun.

Kıymetli Müslüman Kardeşlerim:

Muhakkak ki vatanın değeri ve önemi büyüktür. Vatanı sevip savunmak insanın yaratılışından gelen bir histir ve tüm semavi dinlerin teyit ettiği bir görevdir. Vatan için savaşmak, mücadele etmek ve her koşulda savunmak vatan sevgisini gösterir. Dinimiz de vatan sevgisinin önemini belirtmiştir. Peygamber Efendimiz vatan sevgisi konusunda en iyi örnek verdi. Peygamber'in hicretten sonra vatanı olan Mekke'ye duyduğu hasreti dile getirişini delil olarak veriyor. Nitekim Hazret-i Peygamber, Mekke'ye hitaben şöyle buyurdular: "*Sen ne hoş beldesin. Seni ne kadar seviyorum! Eğer kavmim beni buradan çıkmaya mecbur etmeseydi, senden başka bir yerde ikâmet etmezdim*". Hicretten sonra dua ile Rabbi'ne şöyle teveccüh buyurmuştu: "*Allah'ım! Bize, Mekke'yi sevdiğimiz gibi Medine'yi de sevdir*".

Din ile devlet arasındaki ilişki zıtlık değil bütünleşme olup vatanı savunmak yapılması gereken ortak ilkesidir. İstikrarlı bir güvenlik olmadan istikrarlı bir ekonomi gerçekleşmez. Vatanı savunmak, korumak ve uğruna can feda etmek, toprağında ve seması altında yaşayan herkes için dini ve milli bir görevdir. Vatan sevgisi yalnızca duygularla

gerçekleşmez, ama topluma ve bireye yararlı ve iyi davranışlar yapmakla gerçekleşir. Bundan dolayı vatanın güçlü ve onurlu bir şekilde devam etmesi için fedakârlık yapılmalıdır.

Gerçek vatanseverlik sadece yükseltilmiş sloganlar ya da tekrarlanan ifadeler değil, vatanseverlik inanç, davranış ve çalışmadır. Vatanseverlik; hayat sistemi olup vatana karşı duran zorlukları hissetmek, uğrunda can vermek için hazır olmak demektir. Dolayısıyla Allah'a verdikleri sözlerinde duran ve Allah yolunda ve vatan uğrunda can veren adamlara ne mutlu!

Ey Allah'ım, Mısır'ı, halkını, ordusunu ve polisini kötülüklerden koru ve ülkemizi hainlerin hilelerinden ve bozguncuların bozgunculuğundan muhafaza eyle!

* * *

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 2
ALLAH'IN BERABERLİĞİ "SEBEPLERİ VE ETKİLERİ" 3
İŞTE İSLÂM BUDUR 10
İMAN SEMERELERİ 16
İYİ AMEL VE KÖTÜ AMEL KAVRAMI 23
YÜCE ALLAH'I ZİKRETMEK VE İNSAN ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 31
KUR'AN-I KERİM'DE AHLAKİ DEĞERLERİN ÖNEMİ 38
PEYGAMBER'İN SÜNNET-İ SENİYYESİ VE DİNDEKİ YERİ 46
PEYGAMBER'İN, GERÇEK İSLAM İÇİN UYGULAMALI BİR ÖRNEK OLARAK HAYATI 53
PEYGAMBERİN AÇIKLADIĞI GİBİ SAHABELERİN DEĞERİ, YERİ VE ÖNEMİ 59
İSLAM; ÇALIŞMA VE DAVRANIŞTIR 66
"TÂBÎLERİN HAYATINDAN ÖRNEKLER" 66
İSLAM'DA HOŞGÖRÜ VE KOLAYLIK 74
ANA-BABA VE AKRABA HAKLARI 81
ÖĞRENEN VE ÖĞRETENİN AHLAKI VE GÖREVİ 89
ÜMMETİN ALİMLERİ İLE FİTNE ALİMLERİ ARASINDA 95
SORUMLULUK 101
ÇAĞIMIZDA GÜVEN AHDİ ANLAYIŞI 108
KAMU MENFAATLERİNİ KORUMAK 114
ALIŞVERİŞ ŞARTLARI VE ADABI 122
EKİP ÇALIŞMASI RUHU VE KURALLARI 129
BELÂYI DEFETMEK İÇİN AÇIK VE GİZLİ SEBEPLER… EMİR SAHİPLERİNE İTAAT ETME GEREĞİ 135
SEBEPLERE SARILMAK, ALLAH'IN TABİAT KANUNLARINDANDIR 139
AKİDE VE DAVRANIŞ OLARAK HOŞGÖRÜ 145
GENEL KURALLAR VE ÜMMETİN GELİŞMESİNE ETKİSİ 151
İSLAM'DA GENEL ADAP VE DEĞERLER VE TOPLUMUN GELİŞMESİNE ETKİSİ 157
DEVLETİN İNŞASI DİNÎ ANLAYIŞI 164
İSLAM ŞERİATINA GÖRE KAMU YARARI 171
GERÇEK VE İDDİA ARASINDA ŞEHİTLİK ANLAYIŞI 177
ŞEHADET KAVRAMI VE ŞEHİTLERİN MAKAMLARI 184

ŞEHİTLİK FAZİLETİ VE ŞEHİTLERİN AİLELERİNE KARŞI VAZİFEMİZ 189
ŞEHİTLERİN VE VATAN UĞRUNDA CAN FEDA EDENLERİN MERTEBESİ..... 196
DOSTLUK VE KİŞİLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ..... 203
YÜKSEK RUHLULUK GELİŞMİŞ ÜMMETLERİN YOLUDUR 210
ÜLKE KALKINMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER 216
BİRLİK OLMAK VATANIN GÜCÜDÜR 223
GENÇLERİN HAK VE GÖREVLERİ 229
SÖYLENTİ VE İFTİRALARIN TEHLİKESİ..... 235
KİBİR, BÜYÜK TASLAMAK VE ALLAH YOLUNDAN ALIKOYMAK..... 242
MÜNAFIKLIK VE İHANETİN BİREY VE DEVLETLERE YÖNELİK TEHDİTLERİ 250
ANNEYE İYİLİK; DÜNYADA BEREKET VE AHİRETTE RAHMET YOLUDUR ... 258
MÜBAREK GÜNLERİ FIRSAT KULLANMAK..... 266
İSRA SURESİ GÖLGESİNDE VE EMİR SAHİBİNE İTAAT ETME GEREKLİĞİ 273
İSRA VE MİRAÇ GÖLGESİNDE 277
KIBLE DEĞİŞİMİNDEN ALINAN DERSLER..... 283
RAMAZAN İBADET VE ÇALIŞMA AYIDIR 290
RAMAZAN CEHENNEM ATEŞİNDEN KURTULMA AYIDIR..... 297
RAMAZAN İYİLİK, CÖMERTLİK VE ZAFERLERİN AYIDIR..... 303
RAMAZAN İMAN VE ADAMLIK ETME AYIDIR 310
RAMAZAN İYİLİK ETME VE İRTİBATI KOPARMAMA AYIDIR..... 318
RAMAZAN ARDINDAN VE ŞEVVAL AYINDA NELER YAPILIR 325
VEDA HACCI'NDAN ALINACAK DERSLER..... 332
HAC ARDINDAN NELER YAPILIR?..... 339
HİCRETİN GEÇMİŞ İLE ŞİMDİ ARASINDAKİ ANLAYIŞI 345
HİCRETİNDEN ALINAN DERSLER..... 351